

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

OKUL ve EĞİTİM

Cem GÜLAN	Can AKALIN
Prof. Dr. Sıddık YARMAN	Arzu ATASOY
Prof. Dr. Ziya SELÇUK	Esra SAVAŞAN
Adrian KEARNEY	Lucy BRAVO
Dr. Sinem ASLAN	Prof. Dr. Haydar KARABEY
Prof. Dr. Eric SHENINGER	Pınar GÖKBAYRAK
Prof. Dr. Nazan ERKMEN	Ali ERAY
Prof. Dr. Şengül Öymen GÜR	Berrin BAŞ
Prof. Dr. Aydın AYAN	Elgiz HENDEN
Dr. Özgür BOLAT	Ahmet Yasin KURHAN
Oksana JAJECZNYK	Selda MANSUR
Emily LARSON	Aydan VOLKAN
Doç. Dr. Selçuk ÖZDEMİR	Gürkan TAVUKÇUOĞLU
Prof. Dr. Erhan ERKUT	Dr. E. Dilek AYDEMİR
Prof. Dr. Mesude ATAY	Yrd. Doç. Dr. Hanifi PARLAR
Arzu ÖZÇETİN	Işıl Boy ERGÜL
Doç. Dr. Zuhâl ARDA	Celale Esra ARSLAN
Av. Jülüde Işıl BAĞATUR	Sema Aksu OKTAY
Deniz ALYANAK	Prof. Dr. Gıyasettin DEMİRHAN

İYİ İNGİLİZCE İLE HAYAT SANA GÜZEL

Aldığın eğitimle hayat ne kadar değişirse değişsin geleceğe hazır olursun, hayatta daima başarılı olursun.

NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ

FAYDA MERKEZİ

nisantasi.edu.tr | 02122101010

GÜVENLİ EĞİTİM İLE HAYAT SANA GÜZEL

Aldığın eğitimle hayat ne kadar değişirse değişsin geleceğe hazır olursun, hayatta daima başarılı olursun.

NIŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ

FAYDA MERKEZİ

nisantasi.edu.tr | 02122101010

İŞ TECRÜBESİ İLE HAYAT SANA GÜZEL

Aldığın eğitimle hayat ne kadar değişirse değişsin
geleceğe hazır olursun, hayatta daima başarılı olursun.

NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ

FAYDA MERKEZİ

nisantasi.edu.tr | 02122101010

ÇİFT DİPLOMA İLE HAYAT SANA GÜZEL

Aldığın eğitimle hayat ne kadar değişirse değişsin geleceğe hazır olursun, hayatta daima başarılı olursun.

NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ

FAYDA MERKEZİ

nisantasi.edu.tr | 02122101010

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

OKUL ve EĞİTİM

Cem GÜLAN	Can AKALIN
Prof. Dr. Sıddık YARMAN	Arzu ATASOY
Prof. Dr. Ziya SELÇUK	Esra SAVAŞAN
Adrian KEARNEY	Lucy BRAVO
Dr. Sinem ASLAN	Prof. Dr. Haydar KARABEY
Prof. Dr. Eric SHENINGER	Pınar GÖKBAYRAK
Prof. Dr. Nazan ERKMEN	Ali ERAY
Prof. Dr. Şengül Öymen GÜR	Berrin BAŞ
Prof. Dr. Aydın AYAN	Elgiz HENDEN
Dr. Özgür BOLAT	Ahmet Yasin KURHAN
Oksana JAJECZNYK	Selda MANSUR
Emily LARSON	Aydan VOLKAN
Doç. Dr. Selçuk ÖZDEMİR	Gürkan TAVUKÇUOĞLU
Prof. Dr. Erhan ERKUT	Dr. E. Dilek AYDEMİR
Prof. Dr. Mesude ATAY	Yrd. Doç. Dr. Hanifi PARLAR
Arzu ÖZÇETİN	Işıl Boy ERGÜL
Doç. Dr. Zuhai ARDA	Celale Esra ARSLAN
Av. Jülüde Işıl BAĞATUR	Sema Aksu OKTAY
Deniz ALYANAK	Prof. Dr. Gıyasettin DEMİRHAN

XV. GELENEKSEL EĞİTİM SEMPOZYUMU

OKUL ve EĞİTİM

28-30 Ocak 2016, Antalya

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU

YÖNETİM KURULU

Cem GÜLAN

Yusuf TAVUKÇUOĞLU

Nurullah DAL

Hayik NiŞAN

Özlem KARSAN

Erkan ÇELİK

Mina AKÇEN

Gökhan BAYBOĞAN

Mehtap KASAPBAŞOĞLU

Necla KARATEKİN

Işıl Okan GÜLEN

Zafer ÖZTÜRK

Oya DÜŞMEZ

AKADEMİK DANIŞMAN

Dr. Jale ONUR

DERNEK MÜDÜRÜ

Nalan TUĞ

TASARIM

Alf Reklam

BASKI

Yeditepe Eray Matbaacılık

Davutpaşa Cad. TİM İş Merkezi kat:1 No:296 Topkapı/ İstanbul

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

Gümüşsuyu Mah. İnönü Cad. Zambak Apt. No. 7 K. 5 Taksim – Beyoğlu / İSTANBUL

TEL: 0212 249 00 00 (pbx) FAKS: 0212 249 00 10

www.tozok.org.tr info@tozok.org.tr

İÇİNDEKİLER

► SUNUŞ	7
► AÇILIŞ KONUŞMALARI	
Cem GÜLAN	11
Adrian KEARNEY	13
► KONFERANSLAR	
KÜRESEL YAŞAMDA GİRİŞİMCİLİK VE YARATICILIĞIN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE İZDÜŞÜMÜ	
Prof. Dr. Sıddık YARMAN	19
OKULDA REHBERLİK: KOMPARTIMANDAN BÜTÜNSELLİĞE YENİLİKÇİ UYGULAMALAR	
Prof. Dr. Ziya SELÇUK	31
ULUSLARARASI EĞİTİMDE DERİNLİK VE GENİŞLİK: ULUSLARARASI BAKALORYA	
Adrian KEARNEY	39
EĞİTİM TEKNOLOJİLERİNİN DÜNÜ, BUGÜNÜ VE YARINI: KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRENMEYE DOĞRU	
Dr. Sinem ASLAN	44
DİJİTAL LİDERLİK: DEĞİŞEN ZAMANLAR İÇİN DEĞİŞEN PARADİGMALAR	
Prof. Dr. Eric SHENINGER	46
► PANELLER	
► I.PANEL	
EĞİTİMDE İNŞAN ODAKLI “HÜMANİST” EĞİTİM METODLARININ VE SANAT EĞİTİMİNİN ÖNEMLİ ROLÜ	
Prof. Dr. Nazan ERKMEN	53

ENGELSİZ BİNA, ÖZGÜR DÜŞÜNCE

Prof. Dr. Şengül Öymen GÜR _____ 71

► II.PANEL

SANATIN YAŞAMDA VE EĞİTİMDEKİ YERİ / ÖNEMİ

Prof. Dr. Aydın AYAN _____ 95

ÇOCUKLARIN YARISI NEDEN OKULA GİTMEMELİ? YETENEK GERÇEKTE NASIL GELİŞİR?

Dr. Özgür BOLAT _____ 109

► III.PANEL

ULUSLARARASI BAKIŞ AÇISI: OKULLARIMIZDA GLOBAL KONULARLA İLGİLENMEYİ TEŞVİK ETME

Oksana JAJECZNYK _____ 117

POZİTİF EĞİTİM: SINIF İÇİNDE VE DIŞINDA ESENLİĞİ (WELL-BEING) NASIL TEŞVİK EDERİZ?

Emily LARSON _____ 122

► IV.PANEL

GELECEK İÇİN EĞİTİMDE İNOVASYON, GİRİŞİMCİLİK VE BİLİŞİM

Doç. Dr. Selçuk ÖZDEMİR _____ 127

Prof. Dr. Erhan ERKUT _____ 131

► ÇALIŞTAYLAR

OKULLARDA “HIGH-SCOPE” ESİNTİSİ

Prof. Dr. Mesude ATAY _____ 139

EĞİTİM KURUMLARINDA ULUSLARARASI AKREDİTASYON SÜRECİ LİDERLİĞİ

Arzu ÖZÇETİN _____ 150

SANATIN GEREKLİLİĞİ ÜZERİNE

Doç. Dr. Zuhâl ARDA _____ 151

EĞİTİM HAKLARI; ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLER

Av. Jülüde Işıl BAĞATUR _____ 158

EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE LABORATUVAR UYGULAMALARI

Deniz ALYANAK - Can AKALIN _____ 173

GELİŞİM ODAKLI OKUL KÜLTÜRÜNDE MENTÖR ÖĞRETMENLER VE KOLAYLAŞTIRICI LİDERLER

Arzu ATASOY - Esra SAVAŞAN _____ 175

ÖĞRETMEN GELİŞİMİNİ YENİ BİR SEVİYEYE TAŞIMAK

Lucy BRAVO _____ 177

DUVARLARI ESNETMEK: EĞİTİMDE MEKÂN'IN POTANSİYELİ

Prof. Dr. Y. Mimar Haydar KARABEY - Y. Mimar Pınar GÖKBAYRAK
Y. Mimar Ali ERAY _____ 182

SINIF İÇİNDE VE DIŞINDA DAYANIKLILIK (RESİLİENCE) BECERİLERİ

Emily LARSON - Berrin BAŞ - Elgiz HENDEN _____ 199

ÖZEL OKUL İŞLETMELERİNDE İŞLETME SERMAYESİ VEYA ÇALIŞMA SERMAYESİ YÖNETİMİ

Ahmet Yasin KURHAN _____ 203

NEDEN, NASIL, NE: PROJE YÖNETİMİ BAKIŞ AÇISIYLA OKUL PROJE VE AKREDİTASYON SÜREÇ YÖNETİMİ

Selda MANSUR _____ 223

EĞİTİM MEKANLARI

Aydan VOLKAN _____ 229

MEÇHUL VE MALUM DRAMA

Gürkan TAVUKÇUOĞLU _____ 231

ETİK ALANINDAKİ ÇAĞDAŞ GELİŞMELER IŞIĞINDA EĞİTİM ÖĞRETİMİN YAPILANDIRILMASI

Dr. E. Dilek AYDEMİR _____ 238

ÇEŞİTLİ YÖNLERİYLE OKUL GELİŞTİRME	
Yrd. Doç. Dr. Hanifi PARLAR _____	249
EĞİTİM TEKNOLOJİLERİNE FARKLI BİR BAKIŞ AÇISI: İNOVASYON VE İŞLEVSEL SABİTLİK	
Işıl Boy ERGÜL - Celale Esra ARSLAN _____	257
EĞİTİMİN ABC'Sİ (LA Sİ DO) MÜZİK	
Sema Aksu OKTAY _____	263
HAREKET KÜLTÜRÜ VE SPOR	
Prof. Dr. Gıyasettin DEMİRHAN _____	269
INTEL MAKER ATÖLYESİ _____	273
► SONUÇ BİLDİRGESİ _____	277

SUNUŞ

Türkiye Özel Okullar Derneği'nin geleneksel eğitim sempozyumlarının on beşincisi ülkemizin ve dünyanın önde gelen eğitimcileri ve uzmanlarının katılımı ile 28-30 Ocak 2016 tarihlerinde “Okul ve Eğitim” başlığı altında Antalya’da gerçekleştirilmiştir.

Sempozyuma değerli katılımlarından dolayı Bakanlık bürokratlarına, özel öğretim kurumlarını temsil eden dernek başkanlarına ve Uluslararası Bakalorya (IB) Avrupa-Afrika-Ortadoğu Bölgesi Başkanı’na teşekkür ediyorum.

Ayrıca değerli görüşleriyle Sempozyuma katkı sağlayan tüm akademisyenlerimize, basınımıza, tüm özel okul kurucusu dostlarımıza, yöneticilerine ve öğretmenlerine de en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Sempozyumun düzenlenmesinde emeği geçen Eş Başkanımız Yusuf TAVUKÇUOĞLU başta olmak üzere, Derneğimizin Yönetim Kurulu Üyeleri Nurullah DAL, Hayik NİŞAN, Özlem KARSAN, Erkan ÇELİK, Mina AKÇEN, Gökhan BAYBOĞAN, Mehtap KASAPBAŞOĞLU, Zafer ÖZTÜRK, Necla KARATEKİN, Oya Düşmez, ve Işıl Okan GÜLEN ile Derneğimizin Akademik Danışmanı Dr. Jale ONUR, Yönetim Danışmanı Hasan EREN ve Dernek Müdürü Nalan TUĞ’a teşekkür ediyorum.

Ayrıca fuar alanımızda firmalarımıza da katkı ve destekleri için teşekkür ediyorum. Sempozyumda stant açan 100’e yakın firmamız, dünyada eğitim alanındaki en son gelişmeleri yansıtan ürün ve hizmetlerini katılımcılara sunmuşlardır.

Bu yıl “Okul ve Eğitim” gibi çok geniş kapsamlı bir tema seçilmesi sayesinde eğitimle profesyonel olarak ilgilenen bürokrat, okul kurucusu, yöneticisi, öğretmen, akademisyen gibi farklı paydaşların hepsi için ortak bir platform yaratılmış ve büyük resmin görülmesi sağlanmıştır. 15. Eğitim Sempozyumunda eğitim konferanslarında geleneksel olarak ele alınan pedagojik konuların yanı sıra, eğitimin etkin bir şekilde düzenlenmesi ve yürütülmesinde okul kurucusu, yöneticisi gibi farklı paydaşları ilgilendiren okul mimarisi, yönetimi, işletmeciliği, insan kaynakları, finansman ve yatırımları gibi konular ele alınmış ve eğitim hakkının, herkesi kapsamı, bireysel farklılıkları ve özel eğitim gereksinimlerini gözetmesi, bireyin gelişimine bütüncül yaklaşması gereği vurgulanmıştır.

5 konferans, 4 panel ve 32 çalıştayda dile getirilen görüş ve önerileri içeren konuşmalar, titiz bir çalışma ile hazırlanan bu kitapta bilgilerinize sunulmuştur. Değerli fikir ve öneriler içeren bu kitabın, eğitim sistemimize yararlı olacağı inancıyla saygılarımı sunarım.

Cem GÜLAN
Türkiye Özel Okullar Derneği
Yönetim Kurulu Eş Başkanı

OKUL ve EĞİTİM

AÇILIŞ KONUŞMALARI

- ▶ **Cem GÜLAN**
Türkiye Özel Okullar Derneği Yönetim Kurulu Başkanı
- ▶ **Adrian KEARNEY**
Avrupa-Afrika-Ortadoğu Bölgesi IB Başkanı

Cem GÜLAN

Türkiye Özel Okullar Derneği Yönetim Kurulu Eş Başkanı

Saygıdeğer konuklar,

Türkiye Özel Okullar Derneği olarak, 15'incisini gerçekleştireceğimiz geleneksel eğitim sempozyumuna hoş geldiniz. Önümüzdeki üç gün boyunca "Okul ve Eğitim" konusunu işleyeceğiz.

Bu güne kadar gerçekleştirdiğimiz sempozyumlarda eğitimle ilgili tek bir konu ele alarak derinlemesine inceledik. Ancak bu yıl eğitim ve okul konusunun geneline bakma kararı aldık.

Bu amaçla 3 gün boyunca 11 ayrı salonda yatırım, finans, mimari, eğitim araçları, teknoloji, fen ve matematik, sanat, spor, rehberlik, drama, ölçme-değerlendirme, değerler eğitimi, sosyal ve duygusal öğrenme gibi farklı konular üzerinde çalışmalar gerçekleştirilecek.

Bu yıl eğitim ve okul başlığıyla, konunun geneline bakmayı seçmemizin üç nedeni var.

Birinci neden ülkemizde nüfus artışına paralel olarak okullaşma ihtiyacının sürmesi ve eğitim alanındaki yeniliklerin takip edilmesi gerekliliğidir.

Özellikle son yıllarda ülkemizde yaşanan ekonomik kalkınmanın yanında özel okullara verilen destek ve teşviklerin sonucu olarak özel okullaşma oranlarında % 100 artış yaşanmıştır.

Dünyadaki en son gelişmeler Bakanlığımızca takip edilmekte ve sistemimize entegre edilmektedir. Kanun ve yönetmeliklerimizde yapılması düşünülen değişikliklerle özel okulluluğun önünün daha da açılması ve gelişmiş ülkelerde ki özel okullaşma oranlarının yakalanması mümkün görülmektedir.

İkinci neden özellikle son 25 yılda teknoloji ve iletişimde yaşanan köklü değişimin eğitim-öğretime etkileridir. Teknolojinin nimetlerinden yararlanılarak çok daha iyi öğretim yapmak, bilgiye ulaşmak, dünya ile iletişime geçmek, geniş kitlelerle ortak çalışmalar yapmak mümkündür.

Ancak önemli olan bilgiye ulaşmak ya da insanlarla iletişime geçmekten daha çok bilginin nasıl kullanıldığı ve dünyada ki tüm insanlarla nasıl iletişime geçildiğidir. Yani önemli olan eğitimidir. Birebir, görerek, duyarak, hissederek, deneyerek eğitim yapmaktır. Değerler eğitimi yapmaktır. Sosyal ve duygusal eğitime önem vermektir

Üçüncü nedenimiz ise bir sivil toplum kuruluşu olarak, biz daha iyi eğitim ve daha iyi okulu ararken dünya genelinde kaliteli eğitim alamayan hatta okul dahi göremeyen çocuklar için

ne yapılabilir diye gayret göstermekti. Bu amaçla aylar öncesinden birçok ülkenin eğitim bakanını davet ettik. Programın öğleden önceki bölümü oldukça geniş tutulmuş ve bu amaca ayrılmıştı. Ancak bu bölümü gerçekleştirmek mümkün olmadı. Dünya ülkeleri, eğitim alamayan ya da okula sahip olmayan diğer çocukların yanında ülkemizde misafir olan 400 bin Suriyeli yavrumuz için neler düşünüyor, bu çocuklar nasıl daha iyi bir eğitime ve okula kavuşturulabilir diye konuşmak isterdik. Ülke olarak imkanlarımızı zorluyoruz ama bu çocukların da kaliteli eğitime ve okula ihtiyaçları var. Dünya liderlerinin, sadece hepimizin içini parçalayan çocuk ölümlerinde kısa bir süreliğine ortaya çıkmaları yeterli olmuyor. Bu çocukların geleceklerinin ve eğitimlerinin planlanması gerekli.

Savaşları, terörü yok etmek istiyorsak, insanlar ölmesin, canlı bombalar olmasın istiyorsak, sadece Ankara ya da Sultanahmet değil New York'ta, Paris'te, dünyanın her köşesi de güvenli ve yaşanabilir olsun istiyorsak tek çarenin eğitim ve okul olduğu unutulmamalıdır.

On beşincisini düzenlediğimiz bu sempozyum tüm kesimlerin katılımlarıyla bir eğitim platformu haline gelmiştir. Özellikle eğitim öğretime destek sağlayan firmalardan dünyadaki en son yenilikleri buraya taşımalarını istedik. Sağ olsunlar bizi kırmadılar yenilikleri fuar alanımızda görüşünüze sundular.

Antalya şehri ve bizi misafir eden otelimiz her zaman ki gibi ev sahipliğinin güzel örneklerini sunarak bu platformun oluşmasına destek veriyorlar.

Katılımlarınızla bu platforma hayat veren sizlere, sunum yapacak değerli akademisyen ve uygulamacılara teşekkür ediyoruz. Özellikle büyük bir teşekkür de yurt dışından gelen konuklarımıza sunuyoruz. Çünkü onlar Türkiye'nin hemen güney sınırında Suriye ve Irak'ta yaşanan şartlara ve teröre rağmen davetimizi geri çevirmediler hatta geri çevirmeyerek terörle nasıl mücadele edilmesi gerektiğinin dersini de verdiler. Terörün amacı korku yaratarak, yaşamı çekilmez hale getirmek ve bu yolla isteklerini dayatmaktır. Teröre verilecek en iyi cevap terörden korkmamak ve doğal yaşam akışını sürdürmektir.

Bu çalışmanın başarılı geçmesini ve yaşanan tüm olumsuzlukların eğitimle aşılmasını diliyor ve saygılarımızı sunuyoruz.

Adrian KEARNEY

Avrupa-Afrika-Ortadoğu Bölgesi IB Başkanı

Konuklarımız ve eğitimlerimiz burada sizlerle olmak benim için gerçekten çok büyük bir keyif. Beni bu konferansta sunum yapmak üzere çağırdığınız için çok teşekkür ederim. Türkiye'nin çok güzel bir kıyısında bir tarafta karlı dağların, diğer tarafta denizlerin olduğu çok güzel görseelliğin eşliğinde bu konferansa katılmak gerçekten çok güzel bir şey. Türkiye'nin şu anda en dinamik ve en hareketli eğitim bölümüne sahip olduğunu biliyorum. Bu yüzden benim için burada nasıl beraber çalışabiliriz bakmak büyük bir önem taşıyor aynı zamanda her birinize, bütün eğitimcileri buraya gelmek için ayırdığınız zaman, verdiğiniz çaba için de çok teşekkür ediyorum. Türkiye Özel Okullar Derneği'nin 15. sını gerçekleştirdiği bu Sempozyumu gerçekten çok önemli. Ortak Bazı şeyleri düşünmeye çalışıyorum Türkiye Özel okullar Derneği ile IB' in arasında olan öğrendiğim şeylerden bir tanesi de şu sizin bu dernek olarak yaklaşık 1 milyon öğrenciyi temsil ediyor olmanız. Bu gerçekten kendinizi alkışlamanız gereken muhteşem bir şey. Bu kadar büyük çaplı bir katılımın sağlanması çok güzel bir olay neredeyse bu IB ile aynı. 144 ülke içerisinde 1 milyon 250 bin öğrenci IB' nin Network' u içerisinde. Ayrıca Sayın Jale Onur'a teşekkür etmek istiyorum. Tüm emeği geçenlere teşekkür etmek istiyorum.

Şimdi Konumuza dönecek olursak bir önceki konuşmacının bıraktığı yerden ele alalım. 2015 Eylül ayında sürdürülebilir gelişme hedeflerinde, bütün dünyayı kapsayan hem de eşit derecede kaliteli eğitim sağlamayı ve yaşam standardını en üst düzeylere taşımayı sağlayan hedefler vardır. 2030 yılına kadar tüm öğrencilerin de sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen bilgi ve becerileri, yaşam biçimi, insan hakları, cinsiyet eşitliği, şiddet içermeyen bir kültürün küresel vatandaşların ve aynı zamanda kültürel çeşitliliğin sürdürülebilir gelişime katkısının takdir edildiği bir yapılanma için, gerekli bilgi ve becerilerin elde edilmesiyle oluşacağını söylediler. Burada mutlaka şüphesiz bir şekilde bugünün ve yarının küresel zorluklarının ele alınması ve kültürlerarası anlayış ve saygının oluşturulabilmesi içinde burada fikir alışverişleri ve sorumluluk duyguları olması gerekiyor. Ortak bir hoş görüşü gerekiyor ve çeşitliliğin anlaşılabilirliği gerekiyor. Yüksek kalitede uluslararası eğitim sayesinde daha iyi bir dünya kurmak da IB'in hedefidir. Kurulduğu zamandan beri de bu hedefi takip etmektedir okullar bizim bu konudaki liderlik konusundaki görüşleri savunmamız nedeniyle bizi takip ediyorlar, kaliteli müfredat ve ölçme değerlendirme sistemi ile birlikte 3 ila 19 yaş arası öğrencilere hitap eden bir program.

Şimdi IB nedir? IB' nin amacı nedir? Hedefi nedir? IB güçlü vizyonu ve misyonu ile iyi bir eğitim sağlamak için içinde bulundurduğu şeyler nelerdir? Hem öğretmenlere, hem de öğrencilere gerçek potansiyellerini gerçekleştirmek için ne yapılabilir?

Bunu sağlayabilmek için ve eğitimin ortasına her şeyden önce öğrenciyi yerleştiriyoruz, öğrencilerin aktif anlayışlı hayatları öğrenen ve bütünsel bir yaklaşımı olan

kişiler haline gelmelerini istiyoruz. Hem yerel, hem ulusal, hem de küresel düzeyde toplumların katkıda bulunan birer birey haline gelmelerini istiyoruz. Genç insanları hayat boyu öğrenmek ve hayat boyu güçlenmeleri için ve başkaları ile işbirliği içerisinde olarak yetişmelerini geliştirmek istiyoruz. Global ve küresel düzeydeki hem faaliyet, hem de düşünme gerektiren zorluklarla ilgilenebilecek ve bunları ele alabilecek düzeyde onları geliştirmek istiyoruz. Kültürlerin açık ve dengeli bir şekilde bağlamların alınabilmesi ile birlikte kültürlerarası yapılara yöneliyoruz ve aynı zamanda bütün dünyadaki üst eğitim geniş ve dengeli kavramsal bu bağlantı müfredat ile iyi bir anlayışı geliştiriyoruz. Öğrenen profili bu programın tam kaynağında yer alıyor ve öğrenci profili dediğimiz şey bizim misyonumuzun harekete geçmiş ve eyleme koyulmuş halidir. Odaklı öğrenciler yetiştirebilmek araştıran, sorgulayan öğrenciler yetiştirmek amacımız. Peki, toplum için bunun anlamı nedir? İlk baştaki hedef kitlesel olan öğrencilerin çok ötesine geçmiştir. Aslında İB'nin bağlamında bizim öğrencilerimizin yaklaşık yüzde 50'si devlet tarafından ödenen teşvik programları ile bizlere gelebilmekte. Genç insanlara bu dünyada kültürel sorunlara hem çeşitlilik hem kendi hakları ile aynı zamanda sürdürülebilirlik gibi konularla uygulanabilirlik sağlamaya çalışıyoruz. Küresel düzeydeki zorluklara karşı uygulanabilecek olan çeşitli alanlarda uygun beceriler geliştirmelerini sağlıyoruz. Bizim amacımız ve hedefimiz budur. Bizler öğrencileri sağlam karakterli ve zorluklara hem iyimserlikle hem de açık bir görüşle yaklaşabilen kişiler olarak yetiştirmek istiyoruz. Etik kararlar verebilen insanlık alanında herkes ile bir araya gelip zaferlerini kutlayabilir.

Mutlulukları paylaşabilen birer birey haline getirmeye çalışıyoruz ve bunu onlara sağlıyoruz. İB tarafından yapılan programlar bazen çocuklar için zorlayıcı olabiliyor. Burada İB öğrencileri tarafından devreye alınan bütün çabaların titizlikle denendiği, ölçüldüğü bir yapı var ve bu çocuklar, bu öğrenciler birden fazla dilde iletişim kurabilen düşünürler, sanatçılar haline geliyorlar. Üniversitelerde aynı zamanda bizim programlarımızın gerekliliklerinden çok memnun yaklaşık 4 bin kelimedenden oluşan araştırma tezi ve araştırmayı gerektiren öğrencilerin var. Derinlemesine araştırılmasını sağlayan bu tez vasıtası ile Amerika ve Kanada da olan programlarda görülüyor ki bizim öğrencilerimiz üniversitelere çok hazır bir şekilde geçiyorlar ve yine araştırmalar şunu da gösteriyor ki üniversitelerde de arkadaşlarından ve yaşlılarından daha iyi sonuçlar ile daha ileri programlara geçebiliyorlar. Bizler birkaç farklı üniversiteden onların öğrenci kabul işleriyle ilgilenen birimler ile konuştuk. MIT dedi ki bizim öğrencilerimize de sadece akademik başarıları nedeniyle değil aynı zamanda çok sevilen beğenilen ve kabul edilen birer vatandaş haline gelmiş olmaları nedeniyle bu çok çok önemli bir şey. Hem programlarımız hem de aldığımız sonuçlar ile çok gurur duyuyoruz ama bizim için önemli olan gerçekten çocukların hayatlarına dokunabilmiş olmak ve onları o noktaya getirebilmiş olmak. Uluslararası okul diploması olarak başlayan program zaman içinde bütün okulları kapsayan bir program haline geldi. Türkiye'de de özellikle çok büyük çapta 154 Okulu ve 72 programı şu anda Türkiye'de üretiyor olmaktan gurur duyuyoruz. Burada da çok sayıda İB öğreticisinin bulunması ve bizi desteklemeleri okullarımızı ve çalıştayları destekledikleri için de çok mutluyuz.

Bütün bu programlarımızı çok titiz bir şekilde ölçme değerlendirilmeden geçiriyoruz. Sadece diploma programında değil aynı zamanda orta eğitim birimindeki e-değerlendirme süreçlerinde de bunları katıyoruz. Daha sonraki sempozyum sürecinde bundan sizlere bahsedeceğim.

Ama gerçekten buradaki öğretmenler için özellikle bugün bir mesajım var. Ne kadar üzerinde dursam azdır sizin öğrencilerinize verdiğiniz veriler çok çok önemli. Bağımsız olarak çalışabilmeyi, kendi sonuçlarına ulaşabilmeleri, kendi değerlendirmelerini yapma becerisi ve kendi ufuklarını geliştirme çok önemli. Lütfen sizler öğretmenleri olarak öğrencilerinize Global düzeyde düşünmeye teşvik edin. Gelişimlerini desteklemek için de elinizden geleni yapın. Konuşmamı bir deyişle bitirmek istiyorum. Belki 20 yıl sonra yaptıklarımızdan ziyade yapmadıklarımız şeyler nedeni ile hayal kırıklıklarına uğramış olacaksınız o yüzden lütfen şu güvenli limanlardan ayrılın, yelken açın, keşfedin hayal edin ve yaşayın harika bir konferans geçmesi dileğiyle teşekkürler.

OKUL ve EĞİTİM

KONFERANSLAR

- ▶ **KÜRESEL YAŞAMDA GİRİŞİMCİLİK VE YARATICILIĞIN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE İZDÜŞÜMÜ**

Prof. Dr. Sıddık YARMAN

FMV Işık Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı

- ▶ **OKULDA REHBERLİK: KOMPARTIMANDAN BÜTÜNSELLİĞE YENİLİKÇİ UYGULAMALAR**

Prof. Dr. Ziya SELÇUK

TED Üniversitesi, Mütevelli Heyeti Başkan Yardımcısı

- ▶ **ULUSLARARASI EĞİTİMDE DERİNLİK VE GENİŞLİK: ULUSLARARASI BAKALORYA**

Adrian KEARNEY

Avrupa-Afrika-Ortadoğu Bölgesi IB Başkanı

- ▶ **EĞİTİM TEKNOLOJİLERİNİN DÜNÜ, BUGÜNÜ VE YARINI: KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRENMEYE DOĞRU**

Dr. Sinem ASLAN

Intel Labs Europe İstanbul Başuzman Araştırmacı

- ▶ **DİJİTAL LİDERLİK: DEĞİŞEN ZAMANLAR İÇİN DEĞİŞEN PARADİGMALAR**

Prof. Dr. Eric SHENINGER

Leadership In Education

Prof. Dr. Sıddık YARMAN

FMV Işık Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı

KÜRESEL YAŞAMDA GİRİŞİMCİLİK VE YARATICILIĞIN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE İZDÜŞÜMÜ

Gandi'nin çok güzel dizeleri ile söze başlamak istiyorum. Çünkü bu dizeler insanın ruhunda onun ayrılmaz bir parçası olarak her adımda karşımıza çıkıyor. Gandhi diyor ki;

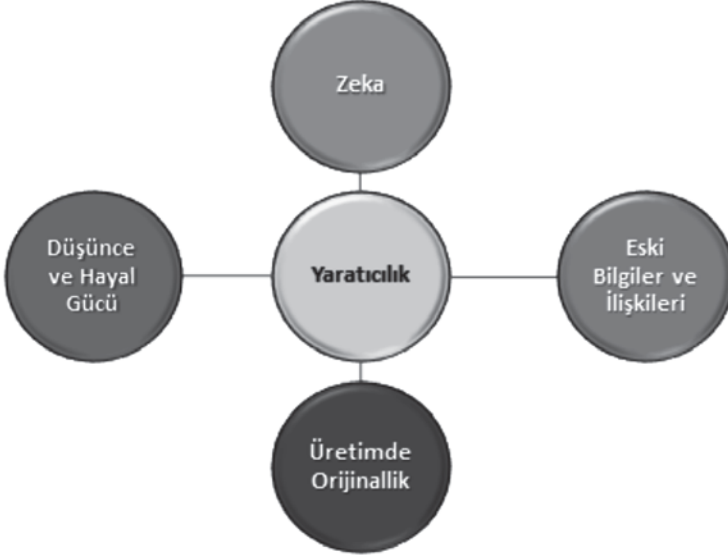

Eğitim işte böyle bir şey; sözler ile başlıyor düşünceye dönüşüyor. Düşünceler sonunda duygulara, davranış biçimlerine, alışkanlıklara ve sonunda da kadere dönüşüyor.

Yaraticılık ve yenilikçilik konusunda hepimizin söyleyeceği çok şey var. Hayatım boyunca yaptığı, bulduğu araştırmalar ile keşfettiği şeyler ile yaşamını devam ettiren bir mühendisim. Hala hayatımı bir şekilde devam ettirmeye çalışıyorum. Mütevazı bir şirketler topluluğumuz var ve bu şirketler grubunun grup başkanlığını yapıyorum. Ekleme istiyorum, biz bugün keşfetmezsek yarın aç kalırız. Bugün bir şey yapmazsak yarın elimizde bir şey olmaz.

30 sene önce Amerika'da, Avrupa'da, bazen Japonya'da keşfettiğim birçok şeyi satmaktan geri kaldım. Çünkü nasıl satacağımı bilmiyordum. Onlar o kadar komplike şeylerdi ki, o kadar fazla matematiği, o kadar detay vardı ki piyasadaki mühendisler onları kullanamıyorlardı, kullanmaktan aciz kalıyorlardı. 30 sene sonra insanlar "Yenilikçilik nedir?" diye araştırmaya başladı, bunu kullanmak istedi. Sonunda yenilikçiliği algıladım ve ben bunu içselleştirdim. Ondan sonra kendi eski kurgularımı yenilikçilik katıp satmaya başladım ve şuanda da iyi para kazanıyoruz. İşte benim sırrım bu. Bu yüzden yenilikçiliği gerçekten özümsememiz gerekiyor. Bu konuyla ilgili bazı tecrübelerimi sizlerle paylaşacağım. Başka bir deyişle eski köye yeni adetler getireceğiz.

Yaratıcılık Nedir?

Yaratıcılık nedir? Ben bunun üzerinde fazla durmak istemiyorum çünkü zekânız var. Bu sizin kendi özelliğiniz, biyolojik özelliklerinizin üzerine bilgi ekliyorsunuz, o bilgiler ile üretimde orijinalliyi getiriyorsunuz. Düşünce ve hayal gücünüzü ortaya koyuyorsunuz ve ortaya yaratıcılık çıkıyor. Yaratıcılığın olması felsefi olarak tartışmaya çok açık. Özellikle Amerika'da aldığımız kültür ile batılı kültürde, Japonya'da da benzer şeyler var. Hayal kurmak demek hedef koymak demektir. Hayallerimiz yok ise zaten bir ürün olmaz. Düşüncenizi çalıştırmaya başladıktan sonra hayal, hayallerinizi oluşturduktan ve kurduktan sonra da ortaya bir şeyler çıkar. Ben öğrencilerime, mühendislerimize, firmamızda çalışan arkadaşlara diyorum ki; Hayal kurun, hayali olmayan insanın zaten hedefi olmaz. Hayali olmayanın kendisi de yoktur, hayal kur ama hayalperest olma. Yani kurmuş olduğun hayalleri öyle veya böyle üretime geçirmen gerekmektedir. İnsanoğlunun tanımında yaratıcı olma özelliği var, yani bizler yaratıcılık genleri ile doğuyoruz, yaratıcı olunmaz yaratıcı doğarız. Yaratıcı doğuyoruz ama onu geliştirmesenz bir yere varamazsınız. Ben okulları, çocuklarımızı hayata hazırlayan laboratuvarlar olarak görüyorum. Yani okullar fevkalâde deneyimli ortamlar ve bu ortamlar çocuklarımızı hayata hazırlıyorlar. Onlar için kontrollü ortamlar oluşturuyorlar. Ben biraz sanatla da ilgileniyorum. 4 yıl İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı sanat bölümünde de görev yaptım. Hayal kurmak için beynimizin çok iyi çalışması lazım. Beynimizi çalıştırmamız için de sanat bunun ABC si. Muhteşem bir beyniniz olabilir ama içinizde bir motivasyon yoksa, ortaya bir hedef koyamıyorsanız yani gerçekleştirebileceğiniz hayaller koyamıyorsanız o süper beyin hiçbir şey yapmaz.

Sol lob bilimsel; sağ lob sanatsal

Sol beyin insanda analitik ya da dikey düşünceyi yönlendirirken, sağ beyin insanda yaratıcı ya da yatay düşünme yeteneğini harekete geçirmektedir.

Büyük ülkelerde öylesine muhteşem silahlar yapılıyor ki onlar dâhiyane fikirler ile ortaya çıkmıştır. Beynin sol lobu bilimsel yandır, yani rasyonellik, rasyonel sebep sonuç ilişkisi. Peki, sağlık olmazsa sebep-sonuç ilişkisi nasıl kurulacak? Hayal kurma gücünüz yoksa siz ne yapacaksınız? Hedefleriniz yoksa neyi üreteceksiniz? Neyi yapmayı amaçlayacaksınız? Dolayısıyla sağ lob yani sanatsal taraf ile beynimizin çok iyi çalışması lazım. Okul öncesi sonrasında özellikle sanat, kültür ve spor eğitimini çocuklara çok iyi şekilde sunmamız lazım. Çocuklarımız sanatçı ya da piyanist olmayabilir ama onları sanatsal anlamda da eğitmemiz ve geliştirmemiz lazım. Müzik dinlemeyi sevebilir, resimleri anlayabilir sonuç olarak sağ loba önem vermemiz gerekmektedir. Yaratıcı olabilmek için sanatın önemini vurguladığını, yaratıcı düşünmenin zihinsel bir süreç olduğunu sizlere söyledim. Bu süreçlerin kontrol ediliyor olması lazım. Kontrol mekanizması ile hedefinizi koydunuz sonrasında hedefimize ulaşmak için alternatifleri ortaya koyuyorsunuz. Arkasından alternatifler içerisinde seçim yapıyorsunuz, karar veriyorsunuz ve uygulamaya gidiyorsunuz. İzlediğiniz yol boyunca da kendinizi kontrol ediyorsunuz. Düzeltmeler var ise düzeltmeleri yapıyorsunuz veya hedefinizi değiştiriyorsunuz. Bu şekilde düşünce yapısını geliştiriyorsunuz.

Size basit bir yaratıcılık örneği vereceğim. Çocukluğunuzda eski sobaların altına odun ya da kömür koyduğunuz zaman hem ısınyordunuz hem de çayınızı yapabiliyordunuz. Çocuğunuz da sobanın kömüründen çıkan kurum ile mürekkep yapabiliyor ve ödevlerini yapabiliyordu. Bunlar yaratıcılık ve yenilikçilik örneğidir. Şimdi size anlatacağım bazı hususların altını çizmek istiyorum; merakı olmayanın yaratıcı özelliği olmaz. Özellikle üniversite eğitimi sonrası beni Amerika'ya iten neydi biliyor musunuz? Üniversiteyi bitirmişim laboratuvarında mastır çalışması yapıyorum, yeni bir şeyler keşfetmeye

çalışıyorum. Bana asistanlık yapan, benden 4 yaş büyük bir abi vardı, yanıma geldi; “Siddik orada ne yapıyorsun?” dedi. “Abi bir şeyler keşfetmeye çalışıyorum” dedim. Bana cevabı şu oldu “Ya Siddik keşfetmek sana mı kaldı? Amerikalılar zaten her şeyi keşfetmiş”. Ona ne cevap vereceğimi şaşırdım ve kendi kendime “Öyle mi?” dedim. Hemen çantamı topladım, oradan çıktım, gidip uçak bileti aldım. Ertesi sabah doktora mı yapmak üzere Amerika'ya uçtum. Kendime bir hedef koydum “En iyi yerde, en iyi eğitimi alarak doktoramı yapacağım” dedim. “Sonra doktora çalışmalarımı ikinci en iyi ülkede yapacağım, sonra profesörlük çalışmalarımı üçüncü en iyi ülkede yapacağım” dedim. Dolayısıyla merak, hayal gücü, girişimcilik, hedeflemek, istemek çok önemlidir. Risk alabilmek de önemlidir. Yanımdaki asistanlar risk almazlar. Işık Üniversitesi'nde çok sevdiğim arkadaşlarım, profesörler var, onlar risk alıyor. Bürokrasiye baktığınız zaman kimse risk almak istemez.

Uzun yıllar silahlı kuvvetlerine çalıştım, hala da çalışmaya devam ediyorum. Sadece Türkiye'de değil Amerika'da da çok çalıştım. Amerika'da bana çok büyük bir proje vermişlerdi. Amerika'nın çok iyi bir silah projesinde yer aldım. F16 ların antenlerine sistem kuracağız. Projeyi bana getirdiklerinde “Vallahi ben bunu bilmiyorum” dedim. O zaman bana dediler ki “Zaten sen bunu bilmediğin için sana veriyoruz”. Şaşırdım “Peki, proje çalışmazsa ne olacak?” dedim. Bana “Çöpe atarız” dediler. Düşünün hiç görmediğim bir şeyi, milyonlarca dolar değerindeki bir projeyi elime verdiler. Ciddi paralar harcadım, sonra uygulama aşamasına geldim. Bana “Tabii ki harcayacaksın” dediler. “Problem değil, çalışmazsa tekrar ediyoruz çöpe atarız” dediler. Yaptım ve proje çalıştı. Şuanda F16 uçaklarının bütün antenleri benim kurduğum o radarlarla çalışıyor. ABD'deki F16 uçaklarının antenleri benim radarların ismiyle kullanılmaktadır. Bunları niye anlattım? O projenin sahipleri, projeyi bana vererek risk aldılar. Dolayısıyla risk almadan olmaz ve ben de bu riski kabul ettim. Ciddi paralar harcadım ve projeyi başardım.

Einstein'ın çok güzel bir lafı var: “Benim özel bir yeteneğim yok, yalnızca tutkulu bir meraklıyım”. Yani güzel şeyleri, yeni şeyleri yapmanın, yaratıcı işlerin temel taşı meraktır, tutkudur. Ben de Einstein'e katılıyorum. Benim de hiç özel bir kabiliyetim yok, ancak durmadan, tutku ve merakla 24 saat çalışırım. Einstein başka söylediği bir söz daha var: “Sorunlarımızı, onları oluşturduğumuz düşünce yapısı ile çözemeyiz”. Farklı düşüncelere ihtiyacımız vardır. Dolayısıyla danışmanlara bunun için ihtiyaç var, dışarıdan gelen farklı bir göz, farklı bir düşünce yapısıdır.

Yaratıcı Sonuç

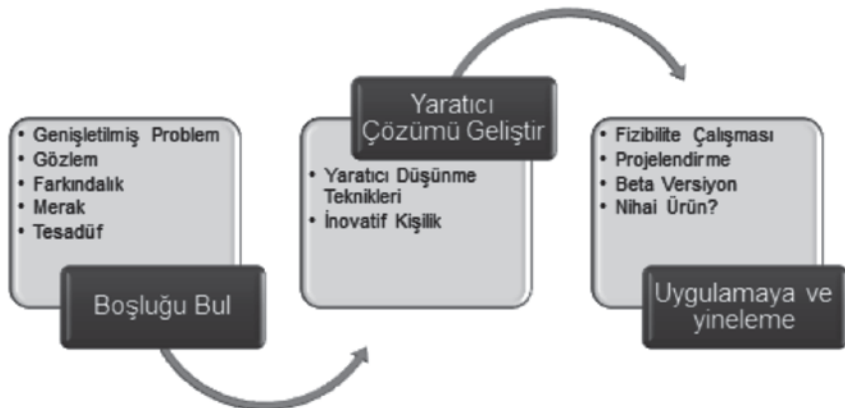

Yaratıcı sonuçlara baktığımız zaman kişi ortada ve onun üzerine düşünceleri yerleştiriyorsunuz, planlar yapıyorsunuz.

İnovasyon çok güzel bir kavram; üründe, hizmette inovasyon var, malımızı satarken de inovasyon var. Bunun tam olarak ne demek olduğunu size biraz sonra açıklayacağım. Zaman zaman birçok platformda benimle tartışılar, pazarlama ve yönetim teknikleri açısından bir ürün çıkartmak adına temel kavramlar ile konuşurlar. “Okullar ürün çıkartır mı? Öğrencilerden ürün olur mu?” diye karşı şeyler var. Ama bunu boş verelim ürün üründür, öğrenci öğrencidir. Bana göre okullar öğrencilerini üretirler. Ancak bu kabul olsa da olmasa da ihtiyaçlarını karşılıyor mu?

İnovasyon Süreci

Size samimi başka bir itirafta bulunacağım, ben Işık Üniversitesi'nin kuruluşunda çok önemli bir görev aldım. Bu benim için bir hayaldi. Ne için hayaldi onu da paylaşayım sizinle. Dünyanın en iyi askeri laboratuvarlarında çalışıyordum. Türkiye'ye geldiğim zaman dedim ki “Olmazsa olmaz şeyleri yapalım, bize ait ileri teknolojiye üretim yapan bir altyapıya sahip olalım. Bir laboratuvar kuralım” dedim. Benim ileri teknoloji 500 bin elektronik mühendisine ihtiyacım var. Proje yapmasını bilen, robot yapmasını bilen, onları programlamayı bilen, teoriden ürüne çevirmesini bilen, kabiliyetli, parlak çocuklara ihtiyacım var. Dünya çapında mühendislere ihtiyacım var. Bunları üniversitelerde yapamıyorsanız, kendinize üniversite kurarsınız olay bu kadar basit. Bunun için üniversitelerde öğrencilere eğitim vermeye çalışıyorum. Malum ihtiyaçlara uygun olarak inovasyon süreci önemli.

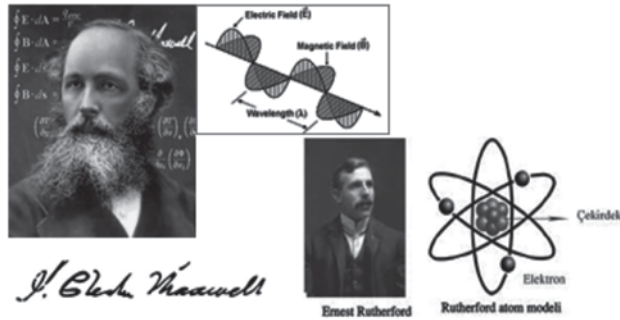

Elinize bir bardak alın, bir tabak alın, ama çatalı koyacak yer bulamazsınız. Bakınız bu inovatif bir fotoğraf. Bardağın kenarına şarap bardağını koymak bilinmiyor. Eşim beni çok sever, ben de eşimi çok severim. Her zaman beni kollar. Elimizde bir tane şemsiye var, şiddetli yağmur yağıyor, eşim hep beni koruyor, kendisi ıslanıyor. Ona diyorum “Sen ıslanma, ben ıslanayım”. Sonucunda ikimizin de ıslanmayacağı bir şemsiye yapabiliriz. İşte inovasyon bu, ne demek istediğimi anladınız.

- * Yenilikçilik ve yaratıcılık bir kişilik özelliğidir. Ancak eğitimle geliştirilebilir.
- * Ekonomik hayatın akışında bir şeyleri farklı yapma yenilik terimiyle karşılanmakla birlikte, bu kavram buluş ile aynı anlamda değildir.
- * Yenilik için bilimsel bir çalışma olması gerekmez, ikisi de aynı kişi tarafından gerçekleştirilebilir, ancak buluşlar entelektüel bir çabanın ürünüdür.

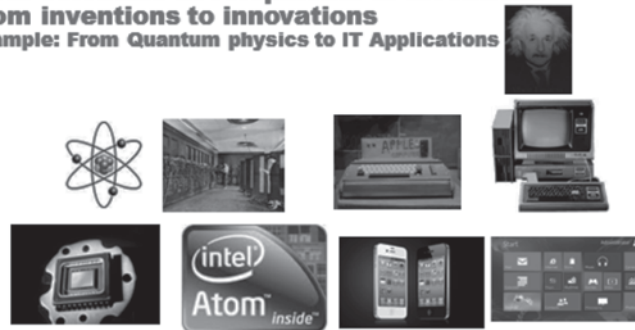
- * Esasen yeniliği ortaya çıkaranlar, özel niteliklere sahip girişimcilerdir.
- * Yaratıcılık tüm yeniliklerin ve yeniliğin psikolojik algılanışlarının bir tohumudur.
- * Yeniliğin başlangıç noktasıdır.
- * Ama yaratıcılık, yenilikçilik değildir. Yenilikçilik, olan şeyler üzerinde yaratıcı düşündürmektir.

From scientific discoveries to inventions: Buluşlardan-Keşiflere
From inventions to innovations: Keşiflerden-Yenilikçiliğe

Elektronik mühendisliğinde peygamber gibi muamele ettiğimiz bir adam var; James Clerk Maxwell. Bu adam kim biliyor musunuz? Elektromanyetik dalgaların dramatik modelini kuran adam, şu anda benim oğlumun bulunduğu üniversitenin hocasıdır. Cambridge’de muhteşem bir müzesi var, elektromanyetik dalgaları keşfetmiş, nasıl yayıldığını keşfetmiş, arkasından antenler, bütün haberleşme. Amerika’ da müzede bulunan ilk büyük bilgisayar, benim gençliğimin bilgisayarı. Biz bunlarla oynuyorduk. Şimdiki bilgisayarlarının hepsinin içinde elektromanyetik dalgalar var, atom var, elektronlar var. Arkasından cep telefonları, cep telefonları hakiki bir girişimcilik ve yenilikçilik ürünüdür. Burada da Microsoft’un ve Windows’un menülerini görüyorsunuz.

From scientific developments to inventions
From inventions to innovations
Example: From Quantum physics to IT Applications

Steve Jobs, benim bildiğim elektroniğin, fiziğin, matematiğin zerresini bilmiyor. Ancak Steve Jobs'un benden farklı bir tarafı var, farklı bir kültürden gelmiş. Herkesin ihtiyaçlarını anlayıp, fonksiyonları bir araya getirip iphone'u yapmış. İnanılmaz satıyor; 70 milyon. National Security Agency dünya elektronik entegrasyonunun merkezi kriptoların çözüldüğü, dünyada en fazla matematikçilerin çalıştığı yerdir. 6 milyon matematik doktoru çalışıyor, 24 saat boyunca dünyanın kriptoları çalışıyorlar. Zaten başka türlü işler olmaz.

Arif Akçabay vardı hatırlar mısınız? Rahmetli Ziya Hocam bir gün beni ona götürdü. Tübitak laboratuvarına gideceğiz, rahmetli Arif hoca geometrik şekillerle çocuklara matematiği öğretmek için alternatifler geliştirecekti. O zamanlar Bağdat Caddesi'nde bir dershanesi vardı. Rahmetli Arif Akçabay hocanın okulundan mezun olan öğrencilerin inanılmaz bir matematik kabiliyeti vardı. Gittik ve inanılmaz matematik teorileri geliştiriyoruz, inanılmaz turlar yapıyoruz. Ben de dedim ki "Hocam ben bu turları göremiyorum, eski karton kutular içerisindeki laboratuvarları görmüyorum". Ziya hocam ile Arif hocam "Göremezsin, görme şansın yok, çünkü biz de o kadar çok malzeme var ki olanları değerlendiremiyoruz".

Scientific American'ın En Gözde 10 Teknolojisi-I

0. Haberleşme/Elektronik/Yazılım Tabanlı Oyunlar

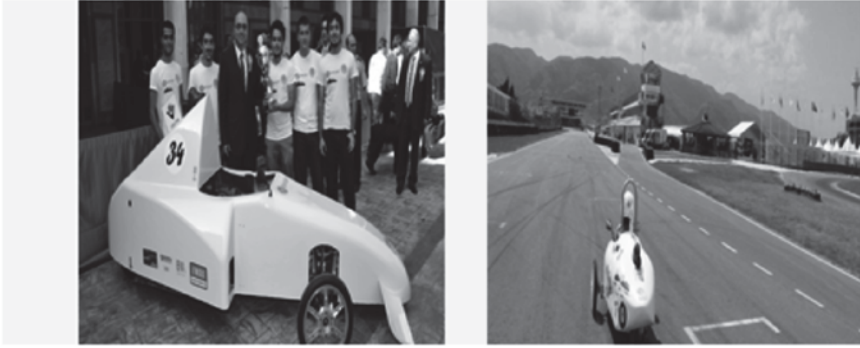
1. **Hidrojen Enerjili Araçlar** (Zero-emission cars that run on hydrogen)
2. **Yeni nesil robotlar** (Rolling away from the production line)
3. **Recyclable thermoset plastics** (A new kind of plastic to cut landfill waste)
4. **Hassas Genetik Mühendisliği Teknikleri** (Precise genetic-engineering techniques - A breakthrough offers better crops with less controversy)
5. **Katmadeğerli Üretim** (Additive manufacturing -The future of making things, from printable organs to intelligent clothes)

Scientific American's top ten technologies-II

6. **Yeni Yapay Zeka algoritmaları** (What happens when a computer can learn on the job?)
7. **Distributed manufacturing** (The factory of the future is online—and on your doorstep)
8. **"Sense and avoid" drones** (Flying Robots)
9. **Neuromorphic technology** (Computer chips that mimic the human brain)
10. **Digital genome** (Health care for an age when your genetic code is on a USB stick)

Scientific American Dergisini bilirsiniz. Bu ve buna benzer haberleşme sektörünün yıllık donanımı ne kadar biliyor musunuz? 7 trilyon dolar, evet asgari harcamalardan fazla. Biz Türkiye olarak bundan hiçbir şey almıyoruz. Bir o kadar da elektronik donanım pazarı var. Biz oradan sadece elektronik sanayicisi olarak 13 milyar dolar alabiliyoruz, bu da televizyonlardan. Artık bu parayı da alamayacak duruma geldik. Çünkü televizyonların kalbi ekranlarıdır. Ekran teknolojileri tüpten plazma ekranlara ve ledlere geçti. Şimdi sanayiciler ağlıyorlar. Milyarlarca yatırım yapmışlardı. Üretimimiz 20 milyon setten, 7 milyona düştü.

Hydromobile

Our purpose in the project is to develop hydromobile, as following latest developments in the hydromobile field, in the direction of Industry-University Collaboration.

Hidrojen enerjili araçlar var bunlar otomotiv sektöründe iyi bir enerjiye sahiptir. Yeni nesil robotlar üretiyoruz, araştırıyoruz, bunları yıllardır konuşuyoruz. Artık evinizde çayınızı, kahvenizi getirecek, temizliğinizi yapacak noktaya geldiler. Burada yapay zeka algoritmalar çok önem taşıyor. Digital denon teknolojileri bunlar sağlık sektörü için çok önemli. Ben Japonya'da Tokyo Teknik Üniversitesinde profesörken eşim bana "Ben Japonya'da oturamayacağım" dedi. Tokyo' nun göbeğinde oturuyoruz, dünyanın en iyi üniversitesinde görevliyim, teknolojinin kalbindeyiz. İstanbul Üniversitesine geldim "Arkadaşlar, bu işle böyle olmuyor" dedim, tüm asistan ve hocaları topladım, beni hemen başkan yaptılar. "Size hedef koyuyorum, Tübitak güneş enerjisi araba yarışlarına katılıyoruz, Türkiye şampiyonu olacağız ve ismimizi duyuracağız, Odtü'den, Teknik Üniversitesinden daha iyi olacağız" dedim. Arkadaşlar dedi ki "Hocam bizim çocuklar bunu yapamaz". "Yapmayın, bir hedef koyalım ve onu yapalım" dedim. "Hocam biz hiçbir şey yapamayız" dediler. Bir tane yardımcı doçent buldum ve ona "Sen bu projenin başına geç" dedim. İnanır mısınız 18 ay sonra Türkiye şampiyonu olduk Tübitak araba yarışlarında, benim odamda kupaları koyacak yer kalmadı.

Solar Cars-TUBITAK YARIŞLARI

The main goal of SOCRAT is to represent our school and our department in the best way possible during the Formula-G races. We would like to thank Istanbul University and our department for their great support and encouragement.

Güneş arabalarında son 4 senenin birincisiyiz. Güneş arabaları bitince hidrojen arabalarına yönelim dedim, arkasından hidrojen yaptık, dünya buraya gidiyor. Arkadaşlar yine “Hidrojen arabası mı olur?” dediler. Hidrojen arabalarında da ödül aldık. Sonra elektrikli arabalar üzerinde çalıştık. Elektrik arabamız 5 bin km yol yaptı. Gazetelerde, radyolarda, tv’lerde çıktık. O biz bir şey yapamayız diyen çocuklar ve hocalar bir araya geldiler ve şampiyon oldular. Çok başarılıydı ama hala dokümanlarını üretirmeye çalışıyorum. Bakın bu da yazma kültürümüzün zafiyetini gösteriyor.

Teknolojik ürünlerin pazara çıkmasında toplamda 5 tane aşama var.

ARZ-TALEP DENGESİ AÇISINDAN İLERİ TEKNOLOJİ ÜRÜNLERİ PAZARININ GELİŞİMİNİN FAZLARI

- **Phase I:** Fundamental Research (in basic sciences such as Physics, Mathematics, Chemistry, Biology, etc.)
- **Phase II:** Technological developments based on the results of fundamental research
- **Phase III:** Use of technological developments to manufacture market oriented products
- **Phase IV:** Innovations to create new products to make life easy and pleasant
- **Phase V:** Entrepreneurship to reach the global market place with innovative products

Birinci aşamada temel bilimlerde araştırma yapmak zorundasınız. Başka türlü özümseme şansınız yok matematiği, fiziği, kimyayı, biyolojiyi anaokulunda itibaren çocuklara o kültürle beraber vermek zorundasınız. Üniversitede de vermek zorundayız başka türlü olmuyor. Bizimkiler kendilerini konuya verirler zannediyorlar, “Ne gerek var, Amerikalı var o yapar işte” deniyor ama öyle değil. İkinci aşamada temel bilimleri özümstedikten sonra teknolojiye ilerleme yapacaksınız. Elektronik alet, bilgisayar yapmak transistleri bilmeyen bir adamın bilgisayarı yapması mümkün değil. Transistör bir teknolojik gelişmedir. Arkasından entegre cipler yapılması gerekir 1.faz temel bilim, 2.faz temel bilimlere bağlı teknoloji üretimi, 3.faz teknolojik gelişmeler ile pazara sunabilecek ürünleri ortaya koymak. Sistem yapmak bu da çok önemli, bu üçlü de Türkiye’de yok. Neden? Çünkü Tübitak’ın temel bilimlere bağlı araştırma merkezi orada araştırmada matematik vardı, fizik vardı ancak ihtiyacımız yok diye kapattılar.

Şimdi bu üç adımdan ürün geliştirme dolayısıyla doğru ürün önemli ama bize ait doğru düzgün bir ürün yok bir şeyler yapıyoruz ama ileri teknoloji katma değer yok. 4.faz çok önemli bir şey yenilikçilik ürünler var ama pazara bunu sunacaksınız, pazar ihtiyaçlarını bileceksiniz. İşletmeciler ile pazarlamacılar ile irtibatla olacaksınız. Hayatı kolaylaştıracak ürünler sunmak lazım, Türkiye’ de bu zeka var ama gelir olmayınca olmuyor orta gelirin gelir tuzağından çıkma şansı da yok. 5.faz Türkiye’ de var ama ilk 3 faz yok 4.fazdan biraz var girişimcilik yatırımcılık da ayrı bir kabiliyettir. Amerika’ da bir ekosistem var, bu ekosistemde o 4 faz var ve bu 5.fazı da çok güzel karşılayabiliyorlar. Dolayısıyla bizim bu orta gelir tuzağından çıkmamız için daha liselerden uygun kültürü geliştirip arkasından bu bağlantıları kurmamız gerekiyor.

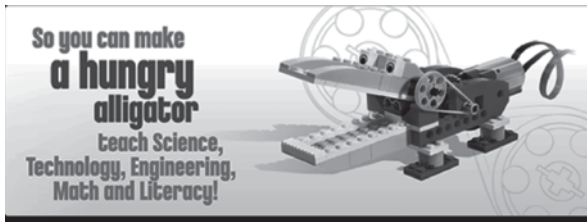
Bu arada dünya değişiyor, teknoloji değişiyor eğitim sistemi de değişecek ancak eğitimde değişmeyecek olan bana göre iki tane temel şey var. Birincisi öğrenci, ikincisi tabii ki onu yönlendirendir. Sınıf olsa da olmasa da proje, grup çalışmalarında onları yönlendirenler olacaktır. Sınıfsız ya da araçsız olabilir ama öğrencisiz ve yönlendirme olmadan olmaz. Şimdi bir adım ileriye gidip başka bir şey söyleyeceğim: Sanat, ben de birebir hoca ile 2 saat, 3 saat piyano çalıştım, solfej çalıştım, parmak kullanma çalıştım.

Eğitim sanat eğitimi gibi olmaya başladı. Çocuklar ile birebir ilgilenmek gerekiyor, proje bazlı eğitim gerekiyor. O bakımdan öğretmenlerin sayısını, öğrenci sayısına getirmemiz gerekiyor. Öğretmenler değişecek, yapımız değişiyor. Eğitimin alt yapısı değişecek, kalitesi değişecek. Klasik okul yapımız değişecek. Burada başka bir gerçeği daha vurgulamak lazım, çünkü eğitimde temel şeylerden bir tanesi gelenekler. Özellikle İngiliz tabanlı eğitimde bu var. Eğitim sistemimizin geleceğini nasıl öngörürüz? Öngörmenin en güzel yöntemi nedir? Hocalarımız ile çalışırken bunun üzerinde durduk. Onlar bana bir akıl verdi. Hocam bundan 10 sene sonra eğitim nasıl olacak? Kendi içinden olacak değil ki, Amerikalı “Kardeşim ben hedef koyarım sonra tasarlarım” diyor. Geleceği öngörmenin en güzel yolu geleceği tasarlamaktır. Yaratıcı ve yenilikçi çalışmaları yapabilmenin en keyifli yöntemi de oyun türünde, eğlenceli, proje bazlı etkinlikler ile eğitim vermeyi sürdürebilmektir. Proje bazlı eğitim, birçok projeler var, sizler de yapıyorsunuz. Ama bakın ben Işık liselerinde eğitim komisyonundan sorumlu bir üye olarak hocalarımızla birebir proje çalışmaları yapıyorum. Üniversitelerden öğrenci getiriyordum lise öğrencileri onlarla bire bir çalışıyorlardı. Proje yarışmaları vardı eskiden şimdi o kadar yok bu sebeple motivasyon azaldı.

Tübitak yarışmaları eskiden ses getiriyordu artık eskisi kadar ses getirmiyor motivasyon azaldı. Projeler yapalım, çocukları teşvik edelim, birebir yada grup çalışmaları yapalım. Onları yarış atı gibi üniversiteye hazırlamayalım dolu olsunlar ancak öğrencilerimize kaliteli öğretmenler ile kaliteli eğitimler verelim. Biz İstanbul' da bir proje yaptık çocukların kişilik davranışlarına özel bir matematik formülü geliştirdik. Psikologlar, sosyologlar ile çalıştık projenin sahibi kalkınma bakanı, ben, psikiyatrlar. Okullarda sokaklarda birçok testler yaptık, binlerce öğrenci ile görüştük 250 kişiden oluşan bir takımımız vardı. Sonunda çocukların kişiliğini geliştirmek üzere birebir eğitim atölyeleri ile çocukların bu kültürü almaları ve onlara moral vermek için kendini iyi hissedebilmesi için önemli oldu ve hayal güçlerini geliştirmeye çok destek verdi. Geçmişe bağlı özgüven.

Ben Amerika' da, Avrupa' da ne için başarılı oldum? Kendimin çok kuvvetli ve köklü alt yapıdan gelen öz güvenimin olduğunu fark ettim. Sonra ikinci atölyeyi oluşturduk peyzaj atölyesiydi. Peyzaj atölyesinde yaratıcılıklarını konuşturdular. Doktorluk atölyesi yaptık, özellikle uyuşturucu kullanılan çocuklar vücut kabiliyetlerini senkronizasyonlarını kullanabildiler. Hakkabazlar tuttuk getirdik yüzlerce çocuğa jonglörük yaptırıldı. Bunların hepsi atölye buz pateni atölyesi yaptık bu vücut dengesi için önemliydi. Jönglör ile çocuk aşağılık kompleksinden sıyrıldı. Grafik atölyesi kurduk duvar resimleri yaptırıldı çocukları o resimler üzerinden analiz ettik. Kürek çekme atölyesi bakın bunların hepsi suça potansiyeli olan çocuklardı. Haliç kıyıları yakınlarında o çocukları geliştirdik. İnanır mısınız Gaziosmanpaşa, Fatih ilçesinden topladığımız bu çocuklarda kürek çekmede şampiyon oldular. Dalış atölyesi kurduk su altında çok güzel şeyler var burada sadece sanatsal boyutumuz eksik kaldı çocuklara ek dersler verdik. Ben şuna inanıyorum önümüzde ki yıllarda Pazar bizi o etüd gibi özellikle proje bazlı bilim ve teknoloji kültür merkezlerine götürecektir. Buralarda çok güzel şeyler oluşuyor.

Bakın size bir piyano robotu göstereceğim. Çocuklar klavyeyi anlayabilirler ve programlamasını öğrenebilir.

Türkiye' de ileriki yıllarda çok fazla programcıya ihtiyacımız olacak. Onları bu doğrultuda yetiştirmemiz lazım. Okul sonrası dersane değil bunlar bilim sanat atölyeleri bunlar ve çok daha fazla zenginleşecek. Bütün elektronik burada bilgisayar mühendisliği burada çocuklar bunları yapabiliyorlar. Torunuma cep telefonunu veriyorsun okuma yazma bilmiyor ama oyun oynamasını biliyor. Olacak şey değil. Dolayısıyla çocuklara öncelikle dokunsal ve pratik eğitimi kazandıracaklar lisede somut ve soyut becerileri kazandıracaklar. Bilim ve sanat çalışmaları çok önemli. Eğitimde süreklilik esastır ekosistemi yapmak zorundayız. Gelenekler esastır iyi öğrenciyi iyi öğretmeni yetiştirir. Her şeyden önce bizim öğretmene ihtiyacımız var. Bizim sizlere çok ama çok ihtiyacımız var. Önceliğimiz kaliteli öğretmen yetiştirmek olmalı.

Prof. Dr. Ziya SELÇUK

TED Üniversitesi, Müttevelli Heyeti Başkan Yardımcısı

OKULDA REHBERLİK: KOMPARTIMANDAN BÜTÜNSELLİĞE YENİLİKÇİ UYGULAMALAR

Biz bir çağda yaşıyoruz, bir toplumda, dünyada yaşıyoruz ve bu çağın insanı geçmiş binlerce, yüzlerce yıllık insanlığın çok çok dışında bir özelliğe sahip. Dünya tarihinde ilk defa bugün insanlar eylem duygusu ve düşüncesi birbirinden çok ayrı olan bir dönemi yaşıyorlar. Yani şu an da sizin eyleminiz nedir? Düşünceniz ve duygunuz nerede? Buradasınız ama başka bir şey düşünüyorsunuz. Birbirinden bu kadar ayrık olduğu bir dönemin olmadığı konusunda bir farkındalık var ve giderek anı yaşamaktan uzaklaşan bir insan var. Bu çok büyük bir problem çünkü insan sadece anı yaşadığı zaman kendisi olabilen bir varlıktır. Anı yaşamayan insan kendisi olmaktan çıkan bir varlık olur, bu çağın insanı binlerce uyararı alır. Diyelim ki 200 sene önce yaşayan bir insanın aldığı 2 aylık bir uyararı şimdi günümüz insanı birkaç saat için de alıyor ve bu insan zihnini inanılmaz derecede yoran, derinleşmesini engelleyen bir husustur. Bu yüzden de son 20 senedir çocuklarımızın IQ oranının düştüğüne dair bir takım çalışmalar var. Derinleşmeden, sadece bir tabletin sayfalarıyla meşgul yaşayan bir varlıktan bahsediyoruz. Sürekli uyarı alan bu insan sanki 24 saat boyunca yemek yemiş de onu özümsemiş gibi bilgiyi özümsemeyen, kanına karıştırmadan vücudu ile bir bütün haline getiremeyen ve başarı ile de bütünleşemeyen bir varlıktan söz ediyorum.

Biz hatayı çok kötü görüyoruz, başarıyı da çok iyi görüyoruz. O yüzden hata dediğimiz şey başarının embriyo halidir. Bizim hata dediğimiz şey bir meyvenin ham halidir, o olmadan biz meyvenin olgun halini göremeyiz. O yüzden de eğitim Türkiye'nin en büyük sorunudur demek yerine, eğitim Türkiye'nin en büyük çözümdür de diyebilirsiniz. Böyle baktığımızda da bu çağın insanının niye farklı olduğunu, neden geçmiş yüzyıllara göre birtakım farklılıklarının olduğunu ve birtakım problemler yaşadığını da normal bir kavram üzerinden giderek paylaşabiliriz. Şimdi içinizde normal olmayan var mı? diye sorsam bu soruyu çok normal karşılırsınız. Çünkü normal olmayanın az olduğunu düşünüyorsunuzdur muhakkak. Fakat normal olmak o dönemin normatif yapısında içselleşmektir. Yani bir toplumda eğer herkes deli ise o zaman herkes normal demektir. Bizim çocuklarımızı normalleştirmeye çalışmamız psikolojinin, insanı normalleştirmeye çalışması bir şekilde çocuğun tabii yaratılışına aykırı bir iş. Çünkü bizim için önemli olan doğal kavramdır, o yüzden de bizim temel hedefimiz normal çocuklar yetiştirmek değil doğal çocuklar yetiştirmek olmalı. Bu yüzden insanın kendi doğuştan getirdiği yazılımına uygun çalışma fırsatı olabilir. Bizim çağımızdaki insanlar tarımsal dönemi de görmüş, sanayi dönemini de

görmüş, bilgi toplumunu da görmüş, ancak dünya tarihinde bir nesile bu kadar yüklenildiği bir dönem olmamıştır. Bütün çocuklar farklıdır ama biz ne yapıyoruz, bütün çocuklara aynı müfredatı veriyoruz, aynı ödevi veriyoruz, aynı sınavı yapıyoruz. Eşitlik felsefesi yapmalıyız, bütün çocuklar farklıdır da diyebilmeliyiz. Aslında her çocuğun müfredatı kendi içinde saklıdır. Eğer bu müfredatı okumak ile ilgili zaafınız varsa yaptığınız işi uygulamak yerine şu anda yapabildiğimiz budur demek ihtimali daha doğru bir söz olabilir. Böyle baktığımızda da bu psikolojideki evrimlerin insanları elektrotlar ile uyarım yapıldığında ağır depresyon vakalarında bile çok ciddi iyileşmeler görülmüş. Fakat şundan emin olabilirsiniz bu da bir çözüm olmayacak ama geçici olarak karşılaştığımız bir durumdur diyebiliriz.

Şimdi gelelim okulun yapısına; okul parçalı, kategorili, kompartıman temelli bir yapıya sahip. Okulda müdür ayrı yerde, veliler ayrı yerde, öğrenciler ayrı yerde, bilgi işlem ayrı yerde fakat aslında olması gereken bunların tıpkı şekerin suyun içine sızdığı gibi iç içe olmasıdır. Aslında beklenen şey budur tıpkı bir ağacın kökleri gibi, tıpkı bir ağacın dalları gibi olması gerekiyor. Eğer bunu yapamazsak biz sadece sanayi toplumunun kategori yapısını okullarda yapay bir şekilde yaşamış oluruz. Danışmanlığın veliye göre yapılması, bigdata dediğimiz bu büyük verilerin dikkate alınmadığı bir rehberlik yürütülemez. Bigdata dediğimiz bu veri sistemi okul düzeyinde de kullanmamız gereken bir şeydir ve bu anlamda bazı genetik çalışmalarda da büyük verilerin iyi kullanılmasına ilişkin bazı kanıtlar var. Mesela bir takım davranış bozuklukları hareket bozuklukları ile ilgili çocuğun koluna bir bilezik takılır. Bunu taktıktan sonra rehberlik servisinde gel demeler vs. Bu bağlamda bir takım yeni araç gereçler çok hızlı bir şekilde gündeme geliyor günümüze baktığımızda artık bu teknolojiyle insan düşüncesi harfi harfine oturabiliyor hale geldi. Bir kişi konuşmazken onun ne düşündüğünü aklından ne geçtiğini harfi harfine saptamak mümkün. Ancak bu biraz pahalı bir teknoloji diyelim ki bundan 15 sene sonra uzaydan insanların düşüncelerini okunabilmesi ile ilgili birtakım çalışmalarda yapılacak ve insanlar kendi aklından geçenlerin okunmaması için kişisel bileklikler takmak gibi bir takım sorunlar ile karşılaşmak zorunda kalabilecekler. Ayrıca yine benim bildiğim kadarı ile 6-7 senedir düşük kalitede de olsa rüyaların görüntüsü alınabiliyor. Yani bundan 10 sene sonra sabah kalktığımızda gece rüyamda ne görmüşüm bir bakayım diyebileceğiz. Ama bu şu demek bir insan ne kadar fazla rüya görüyor ise ruh sağlığında o kadar sorun var demektir. Çünkü sağlıklı bir insan rüya görmez, sadece gündüz ruhumuzun benliğimizin halledemediği şeyler var ise ki var bu işleri dur sana yardım edeyim diye bir tedarik mekanizmasıdır. Bu yeni gelişen teknolojilerin, Türkiye Psikiyatri Derneği'nin bir saptaması ile de bilimsel verilere dayanmadan ve her türlü hastalığa karşı etkin bir yöntem olarak denetimsiz kullanılmasının ciddi bir tehlike olduğunu söylüyorlar. Ama ben ilan ve reklamlarda görüyorum neurofeedback yapıyoruz diye bazı haberler var bazıları da araştırma amaçlı kullanılabilir. Bazı belirtiler var arkadaşlar biz sürekli bu konularla ilgili konuşuyoruz ama çokta basit değil. Ben bu konular ile ilgili ne zaman bir konferans dinlesem iki sene sonra diyorlar

ki, size iki sene önce bir şey söylemiştik öyle değilmiş böyleymiş diyorlar. Aslında psikoloji bilinç kavramını yanlış bir yere oturtuyor bilinçdışı kavramını yanlış bir yere oturtuyor. Bilinç nedir? Dediğimizde şimdi arkadaşlar konuşuyoruz ama bu iş aslında çok basit de değil. Çünkü beyin ile ilgili ne zaman bir konferans dinlesem iki sene önce size bir şey söylemiştim ya o öyle değil çünkü psikoloji bilinç kavramını yanlış bir yere oturtuyor. Bilinç nedir? Dediğimizde ritmik sistemdeki uyanıklık hali denilir ise, bu beyni ya da insanı ve psikolojisini hiç dikkate almaksızın ne yapmaktadır? Organik bir varlık olarak görmektedir.

Ama eğer beyni, bütün işleri yapan organımız olarak görürsek bugünkü bilim de bunun böyle olduğunu söylüyor. O zaman asla bir çözümümüz olmayacak çünkü beyin bir bilgisayardır. Evet, beyin canlı bir bilgisayar olarak bilincin yönetiminde olan ve bir şekilde anlaşılması gereken bir varlık denilebilir. Size basit bir örnek de vereyim, biliyorsunuz ki epilepsi vakalarında sağ ve sol küreyi birleştiren bölgenin kesilmesi söz konusu. O zaman ağrılar kesiliyor dolayısıyla epileptik hastalar rahatlıyorlar. Bu vakalardan birisinde bir deney yapılıyor diyorlar ki sağ ve sol yarım küre birbirinden bağımsız çalışıyor ve birbirinden ayrılıyor. Ona soruyorlar dindar mısın? Evet dindarım diyor. Her hafta şöyle dualar ederim, böyle ibadet ederim diyor. Aynı kişinin sağ yarım küresi ne soruyorlar? Dindar mısın? Hayır, ben ateistim diyor. Konuşma merkezi sol yarım küreden olduğu için o sürekli konuşup duruyor. Hâlbuki ben ona hiç katılmıyorum diyor. İnsan bu kadar basit bir şey aslında bunun örneğini vermek için çok daha farklı detaylara gelebilirim. Ancak beynin sağ tarafı böyledir, sol tarafı böyledir diye sözlerle anlatılabilecek tarzda çok basit bir şey değil. Başka bir örnek vereyim, hayat başarısı yüksek olan insanların üzerinde yapılan birçok çalışma var. Diyorlar ki hayat başarısı yüksek olan bu insanların beyinlerinde acaba nasıl bir farklılık var. Ortaya çıkan sonuç ise şu, beyindeki lop ile ritmik sistem arasındaki bağın çok güçlü olduğunu saptıyorlar. Güçlü olan bireylerin hayat başarıları da yüksek oluyor. Çok farklı yaş guruplarında bakıyorlar hepsinde de bu böyle. Peki bunu ortaya koyan şey nedir? Bir insanın hazzını, memnuniyetini erteleyebilmesidir. Eğer bir insan hazzını erteleyebiliyorsa, bir çocuk memnuniyetini erteleyebiliyorsa o zaman onun yaşam başarısı yüksek oluyor. Şimdi bir de geleceğe baktığımızda, bir defa sınıflarda toplu eğitim yapmak, insan haklarına aykırı bir suç olarak algılanacak. Bugünkü okullardan bazıları müze olarak saklanacak, eskiden çocuklar toplu olarak böyle bir arada tutuyorlardı ve onların zihinlerine böyle baskı olurdu diye söylenecek, bunun için 2040 yılı gibi tarih veriyorlar. Bir örnek daha vereyim; insanlara öğrenmeme hakkı verilecek. Mesela geçenlerde bir hocamızı söylemişti, lütfen daha fazla kitap okumayın, daha fazla öğrenmeyin, biraz da zamanınızı düşünmeye ayırın. Düşünün sürekli bir şeyler öğrenmeye çalışmak zekâyı öldürür. Şimdi öğrenme ve haklarının da geliştirileceği bir döneme gireceğiz Başbakanın tanımında bile belediyelerin sorumlu olabileceği bir döneme giriyoruz. Telepatik iletişim ile onları programlayıp, bir nesneyi diğerine düşünerek dönüştürmenin mümkün olacağı 2060 lı yıllara doğru ilerliyoruz. Farklı bir geleceğe doğru ilerliyoruz. Bu dünyanın son 3000 senesinden bile farklı.

Biraz da ne oluyoruz ve ne yapıyoruz? Buna bakalım. Siz öğrenciyken okulunuzdaki rehber öğretmeniniz hakkında ne hatırlıyorsunuz? Benim bunu çok fazla sorma imkânım oldu birçok kişi bir şey hatırlamıyor. Yanıtlıyorlar, diyorlar ki kimisi bizim bir tek öğretmenimiz vardı ve rehberimiz yoktu. Kimisi diyor ki, onun bir odası veya bir köşesi vardı sürekli öyle otururdu. Biz koridordan geçerken biz ona şöyle bir bakardık sonra alıştık ve artık bakmamaya başladık. Siz eğer kendi hayatınızda rehberlik uzmanının nasıl bir iz bıraktığını zihninizde detaylandırırsanız o zaman şimdiki çocuklara ne yaptığımızı anlamak bakımından bir fikrimiz olur. İşte bu noktada oturup gerçekten düşünmemiz gereken sorunlar var. Eskiden şöyle sorulurdu. Psikolojik danışmanlar ne iş yapar? Fakat soru değişti. Okuldaki rehberlik hizmetinden dolayı 1 yıl içinde öğrencilerde ne gibi değişiklik oldu? Rehberlik ofisin okuldan kaldırırsak eğer sizce ne olur? Ben bunu bir öğretim görevlisi olarak eğitim fakülteleri için de söylüyorum. Diyor ki, eğitim fakültelerinde 1 sene boyunca hiçbir araştırma yapmasalar, makale yayınlamasalar acaba öğrenciler ne kaybeder? Eğitim sistemi ne kaybeder? Acaba Türkiye’deki eğitim hayatı, veliler, çocuklar nasıl etkilenir? Buda gerekli bir şey mi acaba diye sormadan geçmek mümkün değil. Bir rehberlik hizmetinin dört tane boyutu olmalıdır. Bizim ulaşmaya çalıştığımız hedef budur diye ilan ettikleri, literatürlerinde yayınladıkları bir şey. Bizim rehberlik hizmetlerimiz ile buradakini bir karşılaştırmaya biz ne yapıyoruz? Onlar ne yapıyorlar? Diye karşılaştırmak kolay olabilir. Şimdi size iki şey göstereceğim. Birinci çıktı odaklı.

Çıktı odaklı ne demek? Yıllık rehberlik programınız var mı? Var. Peki, kaç öğrenci ile görüştüğünüz? Evet mesela 7.200 görüşme yapıldı. Kaç kişiye test uyguladınız? Hep sayı odaklı değil mi? Değişmeye çok istekli misiniz? Çok çalışıyorum, çok diyenlerden misiniz? Bu çıktı odaklı bir sistemde gözlenen bir şey. Girdi odaklı bir sisteme, daha doğrusu ürün odaklı bir sisteme baktığımızda ürün kalitesinin kanıtı dayalı testlerle yapılması gerekmektedir. Hedeflere yönelik etki ölçümünün yapılması gerekiyor. Zaman kullanma analiz sonuçları, profil analiz sonuçları etkili yönetilmesi ve etkili beceri kullanım hakkında konuşulması ve analiz yapılması gerekmektedir. Şimdi neden bu bizde bu şekilde de, dünyada farklı yapılmaya çalışılıyor? Ya da dünyada yapılan doğru mu? Tam da bu sunumun kırılma noktası bu sorudur. Yani dünyada yapılan doğru mu? Dünyada yapılan da çok doğru değil. Niye? Çok açıkça ifade etmeye çalışayım. Bizim araştırmacılarımız Türkiye’de üniversitelerden söz ediyorum. Özellikle Anglosakson ülkelerde, Kuzey Amerika gibi ülkelerde en son yapılmış araştırmalar konular, kavramlar ne ise onları çalışıyorlar.

Şimdi Amerika’daki akademisyenler diyor ki; Bizim toplumumuzun, çocuklarımızın, öğretmenlerimizin, okullarımızın şöyle şöyle problemleri var ve biz bu problemleri araştırıyoruz diyorlar. Yani diyorlar ki şuramız ağrıyor, Türkiye’de diyoruz ki biz, bizim de orası ağrıyor. Ama bizim oramız ağrımıyor ki, başka bir yerimiz ağrıyor. Bizim çocuklarımızın derdi başka, okulumuzun sıkıntısı başka her şeyi başka. Ama en son literatürü takip ederseniz çok iyi bir akademik yükselme sağlıyorsunuz. Şimdi

rehberliğin babası denen, eğitsel rehberlik konusunda ciddi etkileri olan bir bilim adamı Frank Parson ve yine mesleki rehberlikte, kişisel rehberlikte yaklaşımı ile bilişsel yaklaşır. Şimdi rehberlik Türkiye’de ne yapıyor? Mesleki rehberliğe, kişisel rehberliğe şöyle bakıyorum, eğitsel rehberliğe bakıyorum. Bu 5 benzemezi bir araya getirdim, buna da rehberlik dedim diyor. Bir defa bunlar paradigmatik olarak birbirini dışlayan unsurlar. Bir takım yanlış zemin ve platform yaklaşımları var. Şundan dolayı diyorum; birisi 1900’lü yıllar öncesi mikrobu görmüş sonra keşfetmişler ve mikroskopta görmüşler. Gözle görülmeyen şey bilim değildir demiş. Mikrop diye bir şey yoktur demişler ve böyle diye diye ölmüş. Bunun nasıl bir bakış açısı var. Bir, o dönemin bakış açısı var. 2.dünya savaşı öncesi bakış açısı var. 2.dünya savaşı sonrasında bu bakış açısı var. Son 30 senedir çok baskın olan bir kominif dediğimiz bir bakış açısı var. Şimdi bütün bunları bir araya getirip de insanları anlamaya çalışmak gerçekten çok doğru değil. Hastası ile göz göze gelmekten inanılmaz korkan bir adam, yani hastasına bakıp da karşısında durabilecek kadar cesareti olan birisi değil. Hastayı yatırıyor arkasına geçiyor, hiçbir şekilde temas olmasın bütün korkusu o. Bizim bu şekilde insanı anlamamız tabii ki mümkün değil. Çözüm ne? Bizim çözümümüz, ben burada hem üniversite akademisyeni olarak hem de Dokuz Tıp Mizaç Modeli Derneği Yöneticisi olarak bu sunumu yapıyorum. Yani dernek adına bir şey yapmak istiyorum. Bizim mesleki, kişisel, sosyal, her gruptan dünyaya belirli bir perspektiften bakan bir insan anlayışımız da yok. Önümüzdeki 10 yıl içerisinde bu kavramı çok duyacaksınız enaktivizm kavramı bütün bu yapılandırıcılık ve benzeri teorilerin zihin ve bedeni ayırdığı için ve bir insanın tabiatına aykırıdır diye gün gün açıklanacağını ve bu kavrama doğru gidileceğini de göreceğiz diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar. Bu beş benzemeden vazgeçelim peki, vazgeçelim de yerine ne koyalım? İşte tamda burada bu mizaç ile ilgili bir çerçeve kurmaya çalışıyoruz. Ben bir çocuğun mesleki eğitimlerinde, psikososyal eğitimlerinde ileri de karşılaşabileceğimiz durumlarında bile bir şekilde bireyin kendisi ile ilişkisini, onun hayattaki temel gayesini, bir insanın dünyaya gelişindeki amacının ne olduğu ile ilgili bir anlayışım olsun. Bir şekilde aileyi de tanıyayım. Çünkü bunların hepsi bir ekosistemdir. Bu ekosistemi biz genel olarak bakarak görmez iseniz bu çocukları anlamak gibi bir çabaya girmek yanlış olur. Türk psikiyatrlar, onkologlar, eğitim bilimciler, psikologlar vs. onlar tarafından hazırlanan, 70 denek üzerinde, dünyanın çeşitli dergilerinde, yabancı dergilerde makaleler yayınlanmış, Türkiye popülasyonunun da yapılmış çalışmalar var. Mizaç dediğimiz şey bir çekirdektir. Siz doğuştan doğadaki her şey gibi bir çekirdeğe sahipsiniz. 5-6 yaşlarına kadar bunun üzerine karakter geliyor ve bunun üzerine de kişilik geliyor. Kişiliğe baktığımızda da iki tür kişilik yapısı ortaya çıkıyor. Bunlardan bir tanesi doğal kişilik dediğimiz, diğeri ise sentetik kişilik dediğimiz. Bir insan X mizacı ile doğabilir, fakat eğer sağlıklı bir eğitim görür ise kendi mizacında olmayan ama başka mizaçlarda olan ortak özellikleri de sentetik kişilik olarak kendisine alabilir. Eğitim vazifesi budur zaten, yoksa eğitim çocuğu bir takım toplumsal aktarımlar ile eğitmek değildir. Çocuk kendisinin geleceğidir, toplumun geleceği değildir. Bu sebeple bizim

burada vurgulamaya çalıştığımız şey bu doğuştaki temel çekirdekteki çıkış noktasına bakmaktır. Mizaç temelde daha sonra, içsel faktörler ile ve sentetik faktörler ile diğer yerlere baktığımızda da çevresel faktörler ile kişiliği etkiliyor. Mizaç diğerleri değişse de değişmeyen bir yapıya sahiptir. Mizaç kişilik ilişkisine baktığımız da kişilik, karakter mizaç bu böyle yapısal olarak ortaya çıkıyor. Şimdi Dokuz mizaç tipinden söz ediyoruz. Bunun birçok araştırmada kökenleri var. Niye 8 değil, niye 35 değil diye. Şimdi burada o detaylara girmeyeceğim ama herkesin bir tane mizacı var ve o mizacında bir tane kanalı var. Yani bir kişi 9 ise kanalı ya 8 dir ya da 1 dir. Eğer kişi stres halinde ise 9 dan 6 mizaca kayar, eğer rahat halinde ise 9 dan 3 e kayar. Bunlar nedir, me değildir? Bunlar ile ilgili açıklamayı biraz sonra paylaşacağım. Ama temelde söylemeye çalıştığım şey bu bir matematiksel temelleme gibi.

Hemen devam edeyim. En sonunda söylediğimiz çok önemli bir şey var, bu konunun üzerine basa basa belirtmek istiyorum. Buraya aynı mizaç tipinden diyelim ki tip 4 olsun ve 30 tane insan getirin, 30 ' u da birbirinden farklıdır. Çünkü bu insanların annesi - babası farklı, dışsal faktörleri farklı, yaşadıkları toplumsal, çevresel faktörleri farklı etnik kökeni farklıdır. Bu ne demek? Temelde mizaç itibari ile çıkış noktası vardır ama annesinin mizacı, babasının mizacı, akrabalarının mizacı etkileştiğinde orada özel bir şey çıkıyor. Kişiye özgü biriciklik ortaya çıkıyor. Bu yüzden de etiketleme yapmak mümkün değil. Peki, bunu bildiğiniz zaman ne olacak? Öğrencilerin ana davranışının altında yatan nedeni bulabilirsiniz. Yaşamdaki temel amacını bilebilirsiniz, nasıl motive olduğunu, olaylara nasıl baktığını bulabilirsiniz. Bu 9 tipin içerisinde hiçbir tip iyi ya da kötü değildir. Hepsi ama hepsi birbirini tamamlayan ve birbirini bir şekilde destekleyen mizaçlardır. Bunun iyisi ya da kötüsü yoktur. 1 den 9 a kadar gidiyor.

1. Mükemmeliyetçi, idealist, ciddi, disiplinli, detaycı, çalışkan, sorumluluk sahibi, doğrucu, titiz ve düzenlidirler. Sistematik, tanımlayıcı, planlayıcı, sınıflayıcı, kategorize edici bir bilişsel işleyişe sahiptirler. Hata ve eksiklere tahammül etmekte zorlanır, gergin, eleştirel, yargılayıcı, kızgın, katı olma özellikleri gösterirler.
2. Sevgi dolu, konuşkan, samimi, sıcakkanlı, dışadönük, çok duygusal ve duygularını mutlaka belli eden öğrencilerdir. İlişkilerine çok önem veren (ilişki odaklı) bu öğrenciler, sevgisini aşırı fedakarlık- vericilik- yardımseverlikle gösterir. Bekledikleri ilgi ve sevgiyi göremediklerinde ise çabuk alınıp kırılırlar.
3. Başarı odaklı, hırslı, yarışmacı, dış görünümüne çok önem veren, popüler olana ilgi duyan öğrencilerdir. Hedeflerine çok kolay motive olur, başarılı oluncaya kadar durmaksızın çalışabilirler. Yenilgi ve başarısızlığı kabullenmekte zorlanırlar.
- 4 Yoğun duygusal, hassas, romantik, içe dönük, kendine özgü bir tarzı olan, farklı ve sıra dışı olana ilgi duyan, yaratıcı, sanatsal ve estetik bir bakış açısına sahip öğrencilerdir. Başkalarının duygularını aynı biçimde duyumsayabilen bu öğrenciler, kolayca incinirler ancak incindiklerini belli etmeden anlaşılmayı beklerler.

5. İçe dönük, sessiz, yalnızlıktan hoşlanan, duygusallıktan uzak, mantıkçı öğrencilerdir. Bilgiye aşırı meraklı olan bu öğrenciler, çevrelerinde olan biteni karışmadan sessizce gözlemleyip anlamaya çalışırlar. Bir şey hakkındaki her şeyi bilip, uzmanlaşma eğilimindedirler. Soyutlayıcı ve kavramsallaştırıcı bir bilişsel işleyişe sahiptirler.
6. Kontrolcü, tedbirli, ketum, titiz, düzenli, içinde buldukları grubun en önünde ya da en gerisinde bulunup sivrilmek istemeyen öğrencilerdir. İkircikli bir bilişsel işleyişe sahiptirler. Olumlu ve olumsuz ihtimalleri birarada düşünür, olumsuz ihtimale göre tedbir alma eğilimi gösterirler. Belirsizlik durumlarında karar vermekte zorlanır, bilgili, kendinden emin, güvendikleri bir otorite figürüne danışma ihtiyacı duyarlar.
7. Dışadönük, çabuk ilişki kuran, neşeli, hayalci, iyimser, eğlenceye düşkün, yeniliğe ve deneyimlemeye meraklı, heyecan arayan, pratik öğrencilerdir. Çağrışımları hızlıdır ve akıllarında aynı anda birçok yeni fikir ve proje bulunur. Sıkıntıdan kaçınan ve çabuk sıkılan bu öğrenciler, tek bir işe veya konuya uzun süre odaklanmakta zorlanma, dağınık ve düzensiz olma özellikleri gösterirler.
8. Hükmedici, önder, her şart ve durumda en önde yer almak isteyen, cesur, dayanıklı, kendinden emin, açık sözlü ve cömert öğrencilerdir. Zayıflıktan hoşlanmayan, çabuk öfkelenen ve çok çabuk eyleme geçen bu öğrenciler, çabuk parlamak, sert ve baskıcı olma özellikleri gösterirler.
9. Her zaman barış ve uzlaşmadan yana olan, sakin, arabulucu, çevresiyle uyumlu, bütünleşmeci, kabullenici ve esnek öğrencilerdir. Rahatına düşkün olan bu öğrenciler, yeme-içme, uyku, dinlenme gibi içgüdüsel ihtiyaçların tatminini önceler, rutin düzen içinde çalışmayı isterler. Tartışma ve kavga ortamlarından kaçınan bu öğrenciler, sorunları akışına bırakmaya ve ertelemeye eğilimlidirler. Hayır demekte zorlanır, öfkelerini pasif bir inatçılıkla gösterirler.

Somutlaştırmak için bir çocuk üzerinden örnek vereceğim tip 1; şimdi bu çocuk her zaman örnektir. Doğru davranış nedir bunu bilir, neden-sonuç bağlantıları çok kuvvetlidir. Sınıf ve gördü kurallarına uyar, ödevlerini düzenli yapar. Ancak bu tipte olan çocuklar neyi yapamazlar? Aslında bu çocukların yapamadıkları şeyler rahatlayamazlar, sürekli gergindirler. Sürekli bir kasıntıdırlar ve genişleyemezler. Olmazsa olmazlar, farklılıkları kabullenmezler biraz tahammül tarafları zayıftır.

Şimdi gelelim biraz meslekler ile ilişkisine, mizaç sadece eğitsel rehberlik ile ilgilenmiyor. Aynı zamanda kişisel sosyal rehberlik ile de ilgileniyor. Aynı zamanda mesleki rehberlik ile de ilgileniyor. Mesela;

- Tip 1 ler müfettiş, mühendis, akademisyen, öğretmen, subay vs.
Tip 2 ler iletişim, sağlık veteriner, sosyal hizmet, sivil toplum, sanatçı.
Tip 3 ler diplomat, avukat, hakim, savcı.
Tip 4 ler laborant, doktor, araştırmacı, fizikçi.
Tip 5 ler felsefeci, yazılımcı, mucit yani temel bilimlerin temeli bu insanlar.
Tip 6 lar muhasebe, finans uzmanı, bankacı, denetmen, müfettiş, mühendis.
Tip 7 bunu bir yere oturtamazsın sokak sokak gezmesi lazım dolaşması lazım bunu
bir yerde oturtamazsın senaristtir, oyuncudur, dansçıdır, Show dünyasındadır,
tiyatrocudur.
Tip 8'ler yönetici, politikacı, finansçı, ekonomist, üst düzey görevli.
Tip 9 yazar, bilgi işlem sorumlusu, öğretmen, iş geliştirme uzmanı gibi.

Peki mizaç bize nasıl bir katkı sağlıyor? Bir çocuğun ne zaman bir psikiyatru ya da psikoloğa gitmesi gerektiğinin ipuçlarını veriyor. Eğer diyor aileye bakarsanız anne, baba, çocuk, öğretmen bir araya geldiğinde nasıl bir sūrahinin içerisine yeşil renkli, sarı renkli, kırmızı renkli bir şey koyduğunuzda renk dönüşüyor ise çocuğunda mizacı annenin ya da babanın hangi mizaçta olduğundan çok etkileniyor. Diyelim ki anne tip 1' de ise çocuğunki ise tip 7 de ise o evde sürekli ödev savaşı olur. Sürekli kavga gürültü olur eğer baba da tip 7 de ise bıktım sizin derdinizden ödev sorunuzdan artık bitsin gibi diyaloglar gelişir. Tamamen bu evin içerisindeki kardeşler, anne, baba atmosfer bunlar birbiri ile etkileşir. Mesela bu 9 tipten en fazla madde bağımlılığı olan çocuk tip 4 lerden çıkıyor. En fazla internet bağımlılığı olan çocuk da tip 7 den çıkıyor. Diyelim ki siz tip 7 çocuklarınız var ve internet ile ilişkisi nedeni ile dersinde, sınavlarında, başarısında problem yaşıyor. Bu çocuğun muhakkak diğerklerinden farklı bir müdahaleye ihtiyacı var. Bununla ilgili ben Dokuz Tip Mizaç Derneği ile ilgili bir rehberlik yazılımı ortaya koydum. Bu yazılımın içerisinde bütün öğrencilerin, bütün velilerin ve öğretmenlerin hepsinin dataları var. Bir rehber öğretmen yarım sayfa içerisinde bir veli geldiğinde ya da bir öğretmen geldiğinde matematiksel olarak ne yapacağının verilerini oluşturabilir.

Adrian KEARNEY

Avrupa-Afrika-Ortadoğu Bölgesi IB Başkanı

ULUSLARARASI EĞİTİMDE DERİNLİK VE GENİŞLİK: ULUSLARARASI BAKALORYA

Öğrenciler neden okula giderler? Bu gerçekten çok temel bir soru aranızda bu soruyla ilgili bana fikrini söylemek isteyen var mı? Evet, öğrenmek için ve topluma katkıda bulunmak için. Tabii, bunu velilerde ister çünkü öğrenciler okuldayken veliler de kendilerini meşgul kılarlar. Ayrıca öğrenciler yaşlıları ile sosyalleşmek için de okula giderler. Aslında benim bu sabahki konuşmamda uluslararası eğitimin tarihi gelişimini anlatmıştım. Burada bir şaka var aslında. Öğrenciler neden okula giderler? Öğretmenlerin çalışmasını seyretmek için. Bu aslında eski geleneksel paradigmadır. Hepiniz yenilikçi ve gelişmeye açık öğretmenlersiniz, idarecilersiniz ve sizi burada izlemekten gerçekten büyük bir hayranlık duyuyorum. Aslında burada değişimden bahsediyorum, eğitim trendlerinden bahsediyoruz eğitimdeki pedagojik olarak değişimden bahsediyoruz. Ezberden, eleştirel analize hepimiz aynı içerikten öğrencinin kendi seçimine ve anlaşılması zor derslerden hayata geçen süreçlerden bahsediyoruz. Dolayısıyla ilerlemeci bir modelden bahsediyoruz. Bu sunumda da daha çok bu ilerlemeci ve gelişmekte olan bu modelden bahsedeceğiz. Sizlere sunduğum slaytların arasında bazı Türkçe slaytlarda ilave etmeyi uygun buldum. Öncelikle IB misyon slaytlarımız var. Gerçekten çok önemli bir mesaj içeriyor dünyayı eğitim sayesinde daha iyi bir yer haline getirmek. Bu gerçekten çok önemli bir mesajdır. Bunu nasıl yapabilirsiniz? İki şekilde yapabilirsiniz;

Birincisi IB öğrenen profili var bunu kusura bakmayın Türkçe telaffuz edemiyorum bunlar aslında öğrenenlerin çeşitli özelliklerini belirliyor. Gerçekten bilgili araştıran düşünen iletişim kuran engelli bireyler yetiştirmeyi hedefliyoruz. Bunları IB programı ile hedefliyoruz programdaki standartlar ve uygulamalarda çok önemli. Benim öğrenen profilimde düşünen, iletişim kurabilen, güçlü, ikeli, Gayretli kararlarının etik sonuçlarını görebilen açık görüşlü başkaları ile ilişki kurabilen riski göze alabilen duyarlı Cesur dengeli bireyler yetiştirmeyi hedefliyoruz bütün bu özellikleri düşündüğümüz zaman aslında Sadece matematik dil ve sanat dersleri çalışmayı değil aslında diğer aktiviteleri de yapmayı ve dönüşümlü düşünmeyi öğrenen bireyler yetiştirmeyi hedefliyoruz burada deneyimlerimizden faydalanarak aslında öğrenmemizi ilerletiyoruz Eğer sadece yanlış yaparsak yanlış yaptığımız şeylerden öğrenmez isek Onlar Yanlış olmaya devam ederler Dolayısıyla Türkçe'de program standartları programı var ip öğrenen profilinde burada Aslında okullarda öğretmenlerin daha sorumlu olduğu standartlar ve bunlarla ilgili çalışmalar var kaliteli ve sürdürülebilir bir eğitim sistemi kurmak için bu standartlara ve uymamız gerekiyor. Burada IB programının misyon beyanı ve okulun misyonu arasında nasıl bir uyum var? Öncelikle bunu mutlaka incelemek gerekiyor sonra okulun kendi organizasyonel yapısı nasıl? İdare nasıl? Yapılan bütün yapılandırmalar nasıl? Kurulan İB programı buna nasıl entegre edilip beslenebilir bunu mutlaka düşünmek gerekiyor. Sonra da müfredat

ve öğrenci değerlendirmesi gibi diğer adımlar gelir. Burada organizasyonel yapı ve felsefik yani okulun kendi misyonu ile IB misyonunun birbirine uyum sağlaması gerçekten çok önemli. Gördüğünüz gibi 4 farklı renkte diskimiz (slayt gösterisi) var ve burada 4 farklı alanımız var. Bu aslında hepsinde de göreceğiniz gibi öğrenci bu disklerin merkezinde yer alıyor ve en başta gördüğünüz PYP aslında ilk sene programı. NYP orta yıllar programı, DP diploma programı. Üniversite öncesi program CP ise kariyer programı, kariyer bazlı kariyer temelli program.

Dolayısıyla burada öğrenciler birbirini takip eden bir program içerisinde ilerliyorlar ve tanınmış bir sistem dâhilin de yapılıyor. Avrupa'da mesela yaşanan zorluklar var örneğin iş konusunda 70 milyon 700 bin insan kendi potansiyellerini gerçekleştiriyorlar ve bu yüzden de yapabilecekleri işleri yapamıyorlar. Dolayısıyla öğrencilerin akademik yeterliliklerini pekiştirirken diğer becerilerini de geliştirmeye yönelik bir eğitim vermeyi hedefliyoruz. İngiltere ve Ortadoğu ülkelerinde şu anda pilot uygulamalarımız var kariyer sahibi olan kişilerin üniversite sonrası potansiyellerini gerçekleştirebilmeleri için onlara yardımcı olan bir program uygulanıyor.

Global programlara gelecek olursak dünya üzerindeki uygulamaların profilini burada görebilirsiniz. (Bknz görsel) Yeşil olan bölge bizim içerisinde bulunduğumuz bölge Afrika Avrupa ve Ortadoğu bölgesi en geniş katılım bu bölgelerden yapılıyor. Gördüğünüz gibi aslında ilk yıllar programı da çok yüksek talep gören bir program. Okulların dünya çapındaki profillerine baktığımız zaman Amerika'da okulların çoğu devlet destekli okullar çok gelişmiş standartları olan okullar. Dünya çapındaki okulların %50 den fazlası devlet destekli fakat Avrupa'ya baktığımızda özel ve devlet okulları arasında bir denge görebilirsiniz. Ama Ortadoğu'ya baktığımızda bu denge bu kadar fazla yok. Japonya ve Malezya'ya baktığımızda bu programı kullanan okulların çoğu özel okullardan oluşmaktadır. Tıpkı Türkiye'de olduğu gibi burada aslında programın tanınması ile ilgili de bir şeylerden bahsetmek istiyorum.

İngiltere'de yapılan bir araştırmaya göre diploma programını bitiren öğrencilerin genellikle birinci sınıftakiler bile çok ciddi iletişim becerilerine sahip olduğunu iş bulurken de daha çok ön planda olduklarını gösteriyor. Çünkü bu program eleştirel düşünme, araştırma gibi birtakım temel becerileri kazandırıyor. Öğrenciler üniversitede kariyer hayatları ile alakalı çok gerekli olan bunun yanı sıra da aslında akademik olmayan birçok beceriyi de öğrenciler almış oluyorlar ve bu beceriler ile Üniversite sonrası ciddi kazanımlar elde etmiş oluyorlar. Eğer İngiltere'yi örnek alacak olursak üniversiteler diploma programı ile mezun olduklarında istedikleri standartları sağlamış oluyorlar. Avrupa'daki stratejik dönüşüm de çok önemli okulları desteklemek ve okulların standartlarını yükseltmek için çalışan bir program. Bizim IB' nin de üzerinde çalıştığı stratejik alanlar da öğrenciler için yani öğrenci merkezli eğitim için yüksek hedefler belirlemek, yüksek standartlar belirlemek aynı zamanda profesyonel öğretmenlerden oluşan bir ortam yaratmak IB' nin programlarının kullanılması için gerekli esnekliği sağlayacaktır. IB topluluğuna da mükemmel bir eğitim imkanı, hizmet imkanı sunmak muhteşem olacaktır. Afrika'da, Avrupa'da ve Orta doğu ülkelerinde bu okulların sıralamasına bakarsanız normalde İngiltere, İspanya ve Almanya'nın Türkiye'nin üstünde olduğunu görüyorsunuz. Ama bu ülkelerin her birinde hükümet

tarafından bu diploma programı tam olarak tanınıyor ve bu ulusal sisteme eşdeğer bir program olarak görülüyor. O yüzden burada tanıma dediğimiz zaman resmi bir tanımadan bahsediyoruz. Yani IB diploması ile ulusal sistem arasında bir fark olmamasından bahsediyoruz. İspanya'da mesela Milli Eğitim Bakanı ile IB' nin bir protokolü var bir denklik ve eşitlik oluşturuyor. IB ile kendi ulusal sistemi arasındadır ve hatta İspanya Eğitim Bakanlığı da bunu teşvik ediyor. Bu yüzden daha fazla okula ulaşmasını bekliyoruz. Türkiye'de ise odaklandığımız konu bu tanıma konusudur. Bunu geliştirmek istiyoruz ülkemizde şu anda 54 olan bu sayının yükseltilmesi için elimizden geleni yapıyoruz ve aynı zamanda konularında güçlendirilmesi için çalışmalar yapıyoruz. Yine bölge bazında baktığımızda bir profil var burada. Bu programın başladığı ilk yıllardan itibaren bugüne kadar ki büyümeler var. Afrika Avrupa ve Ortadoğu'da son yıllarda yükselme çok daha fazla o ülkelerde bu program devlet okullarında da yükselmeye başlamış. Türkiye'ye baktığımız zaman gururluyuz 54 IB okulumuz var 72 programı uyguluyoruz. İlkokul bölümü 1994 yılında akredite oldu 3 üniversite de şu anda bu programı tanıyor ve kabul etti ve çalışmalarda ilerleyerek devam ediyor. Sonuçta daha iyi bir dünya için iş eğitime gelip dayanıyor. IB misyonunun okullardaki kurumlarda yönetim ile ne kadar eşdeğer olabildiğini ne kadar uyum sağlayabildiğini ve bu sayede topluma daha iyi bireyler kazandırıldığını gözlemleyebiliyoruz. Türkiye'deki bazı okulların kendi misyonları ile ilgili IB ile beraber nasıl eş zamanlı çalıştıklarını gösteren bazı örnekler var. Mesela Türkiye'deki okulların kendi misyonları ile ilgili bir tanesi;

Akademik, estetik, fiziksel ve sosyal gelişimi bağımsız araştırma eleştirel düşünme yaratıcılık ve farklılıkları olan saygıya teşvik ederek desteklemek. Bu mesela kendi IB programını destekleyen bir okulun misyonuydu. Misyonu olan bir başka okul ise; Misyonumuz, öğrencilerimizin sürekli değişen bir dünyada başarılı olabilmeleri için uluslararası bir eğitim olarak güç kazanmalarıdır

Bir başka okulun Misyonu; Bağımsız öğrenciler yaşam boyu öğrenen küresel toplumun sorumlu vatandaşları olabilmeleri için akademik potansiyellerini tümüyle gerçekleştirirler.

Başka bir misyon; Sosyal kültürel ve uluslararası sınıtlara sahip yüksek etik ve akademik standartları olan çok dilli ve yenilikçi yaşam boyu öğrenen vatandaşlar yetiştirmeyi hedefliyoruz.

Bütün bunların ardında yatan kavram şu: Çocuğun eğitiminin bütünsel olarak ele alınması ve hayat boyu sürecek olan bir etki bırakabilmek önemlidir. Bunu her alanda düşünmeliyiz. Evet, burada da gördüğümüz gibi Türkiye'deki okullarda programların ilerlemesi, genişlemesi gerekiyor. Devlet okullarında henüz bir gelişme yok ancak bunun da olması için çabalıyoruz. Özellikle ilk yıllar programı muazzam bir gelişme gösteriyor ve bu konuya çok da ilgi var. Aynı zamanda Türkiye'de de oldukça güçlü ve eğitilmiş kadrolar var ve Türkçe olarak da çalıştaylarımız eğitimlerini verebilecek durumdadır. Hem ilk yıllar hem de orta yıllar programı şu anda Türkçe olarak eğitimi verilebiliyor. Ülkelerdeki müfredat ve çerçevesi bu programdaki ulusal

müfredatı da içine ekleyerek kendi yerel dillerinde bu eğitimi verebiliyor. Kadrolarımız bu anlamda çok yeterli. Peki, bakalım Türk diploma açısından baktığımız zaman Türk okulları taramaya göre ne durumda? Standarda yetişiyorlar mı? Global anlamda ve küresel anlamda baktığımız zaman sınıf geçme oranı yüzde 81.7. Peki, Türkiye'de bu oran nedir? Daha mı yüksek yoksa daha mı düşük? Ulusal anlamda sınıf geçme oranı yüzde 85.4 görüyoruz ki tutarlı olarak Türkiye'deki okullar küresel ortalamanın üstünde bir performans gösterdiği ortada. Bu yüzden bizler de bu sonuçları daha da yükseltebilmek için sizinle birlikte ortak kaynakları kullanarak işbirliği yapmak istiyoruz. Sizi bu konuda tebrik etmek istiyoruz. Türkiye'deki diploma programının etkisi nedir? Bu açıdan bakarsak IB standardını ulusal standartlar ile karşılaştırdığımız zaman ne oluyor? Bir denklikten bahsetmiştik, Türkiye'de de 2015 yılında bir araştırma yapıldı. Bu da diploma programına Türkiye'deki Eğitim Bakanlığı'nın programı ile karşılaştırılması. İki program arasında uyum ve yakınlığa baktık, iki programında mezunlarının başarı oranlarına baktık. Burada ki örnekleme 667 Türk öğrenciden oluşan ve bunun 385' i kız 282 erkek öğrenciden oluşuyordu. Bu süreçte kriterlerden bir tanesi bilişsel farkındalık, bilişsel talep diploma programının istediği, talep ettiği bilişsel yapı ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın programının talep ettiği bilişsel düzey arasında ki karşılaştırmayı araştırdık. Hem toplam ortamda hem de dersler açısından diploma programının daha yüksek olduğunu gördük. Aynı zamanda derslerin performansına da baktığımızda diploma programının mezunlarının yüksek notlar aldığını görüyoruz. Aynı zamanda kalitatif olarak da baktığımız zaman diploma programı öğrencileri motivasyon açısından, katılım açısından ve eleştirel farkındalık açısından daha avantajlı ve daha olumlu oldukları gözlemlenmiştir. Gerçekten lisede alınan eğitim Üniversitede de ve daha sonraki hayatta atılacak adımlara gittikçe değerini belli etmeye başlıyor. IB mezunları bu durumda gerek dil açısından gerek başarı açısından üniversite ve daha sonraki yıllarda başarı grafikleri yüksek olarak hayatlarına devam ediyorlar.

Peki, bütün bunlar arasında yeni olan ne var? Bizler programlarımızı sürekli olarak gözden geçiriyoruz. Biz tabii ki İngiltere'deki gibi müfredatımızı her yıl her şeyi değiştiren Eğitim Bakanlığı gibi değiliz ama bizlerin de tutarlı bir şekilde müfredatı gözden geçirme sürecimiz var. Bizim de özellikle ilk yıllar programımızı gözden geçiriyor ve okullar için dijital platformlarımızı geliştiriyoruz. Orta yıllar programında öğretim ve değerlendirme kısmında 2015 yılında değerlendirme sürecini ele aldık. Biraz sonra size göstereceğim kısa bir videodan sonra anlatmak istediğimi daha iyi anlayacaksınız. Benim hem burada hem de dışarıda gördüğüm şey şu hem eğitim hem de teknolojinin bir araya gelmesinden doğan bir heyecan var. Sanırım bu e-değerlendirme süreci de bu anlamda size etkili gelebilir. Bunun dışında diploma programındaki gözden geçirmeler, müfredat değerlendirmeleri, geliştirilen programı sürekli yenilemeyi hedefliyoruz. Kariyer odaklı programda ise dünyadaki üniversite sistemlerini bu programı tanıması ve üniversiteye kabul süreçlerinin daha hızlanması için uğraşyoruz. Teknoloji adına baktığımız zaman okulum isminde bir platform bir umut var. Okulunuz ile ilgili her şeyi tek bir yerde toplayabilirsiniz okul profillerinin güncellenebilecek bir programı da devrede öğrencilerin kendi profil sayfalarını oluşturabildiği ve üniversitelerin diploma

programından ve kariyer programından öğrenci almasını kolaylaştırıcı bir sistem. Dünya çapında yaklaşık 4 bin IB merkezini yapısına almış durumdayız ve 4 binden fazla öğretmenin dahil olduğu bir programdır. Ayrıca bir not, bunun dışında da e-ders dediğimiz devrede ilk başta da söylediğim gibi orta yılların e-değerlendirme süreci çok büyük olan bir süreçte çalışıyoruz ve sonlandırmaya çok yakınız. IB okulları ile ilgili bu anlattıklarım çok kısa bir giriş oldu. Özellikle bu salondaki eğitimciler için şunu sadece şunu söyleyebilirim ki bu işe daha yeni başlıyoruz.

Bizler bütün bu olanlara dahil olarak strateji çerçevesinde sizlerle daha çok işbirliği yapmak istiyoruz. Mevcut okullarımızın sürdürülebilirliği, yeni okulların nasıl destekleneceği ve profesyonel gelişimi daha erişilebilir kılabilmenin yollarını arıyoruz. Ayrıca diploma programını daha fazla nasıl tanıtabiliriz, sürdürülebilir kaliteyi nasıl sağlayabiliriz ki IB'in hedefini ve misyonunu gerçekleştirelim. Sizlere bir video daha izletmek istiyorum orta yıllar eğitiminin e-değerlendirme süreci ile ilgili olarak size bir fikir verebilmek adına. (Bknz video) Evet, burada da gördüğünüz gibi bu değerlendirme süreci ile ilgili bir çalışma yaptık ve bununla ilgili kısa bir video izlettim size, videoda arkadaşım size şunu söylüyor; bu orta yıllar eğitim programındaki değerlendirmelerin yenilikçi yapısının kendi sorulara cevap verebilme becerilerini, önlerindeki ekranlardan yapabilmelerini sağlıyor. Yani kâğıt kalem olmadan bu süreci gerçekleştirebilmesini sağlayan bir program. Tüm verileri ve teknolojiyi getirip bunları tek bir ekran üzerinden değerlendirebileceğimiz bir süreci anlatmaktadır. Özellikle çocukların üniversite hayatlarını değerlendirebilecekleri bir süreç haline getirmeye çalışıyoruz aslında burada teknolojinin, eğitimin ve müfredatın nasıl bir araya gelebileceğini görüyoruz. Çünkü sizler de bunu sağlamaya çalışmanın öncülüğünü yapıyorsunuz ve bizler bu bağlamda kendi cihazınızı getirin sürecinin programa dahil edilebilmesi için çalışmalar yapıyoruz. Yani çocukların kendi bilgisayarlarını buradaki değerlendirme süreçlerine getirebilmeleri sınavlarını kendi bilgisayarlarına indirebilecekleri ve güvenli bir ortamda bu değerlendirilebilecekleri dediğim gibi kendi cihazları üzerinden çalışabilecekleri bir yapıya ulaşmaya çalışıyoruz. Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Dr. Sinem ASLAN

Intel Labs Europe İstanbul Başuzman Araştırmacı

EĞİTİM TEKNOLOJİLERİNİN DÜNÜ, BUGÜNÜ VE YARINI: KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRENMEYE DOĞRU

Teknolojinin eğitimde kullanılması, 1920'li yıllarda eğitim içeriği sağlayan radyo ve 1950'li yıllarda televizyon ile başladı. Ancak bu teknolojiler öğrenmenin en önemli bileşenlerinden biri olan etkileşimden yoksundu. Bilgisayarlar bu boşluğu doldurdu. Bilgisayarların işlevleri ve kullanım şekilleri okullara girmelerinden bu yana çok değişti fakat eğitim hayatımıza etkileri gün geçtikçe arttı. Geçmişteki ve günümüzdeki trendleri göz önünde tutarak, toplumdaki değişim hareketinin standartlaştırmadan kişiselleştirmeye dönüştüğü zamanımızda, artık halen eğitimde değişim ve dönüşüme ihtiyaç var mı yok mu tartışması anlamını yitirmiştir. Bulduğumuz nokta, dünyada böylesi değişim ve dönüşümü yakalamış okul örneklerini anlamayı, konuşmayı ve tartışmayı gerektirir.

Bu bağlamda Minnesota New Country School (MNCS) doğru ölçüde yapılan ve teknoloji ile desteklenen eğitimde kişiselleştirme hareketine önemli bir örnek teşkil etmektedir. Öğrenen-merkezli, proje-temelli öğrenme sistemini benimsemiş okulda, geleneksel okul sistemlerinde görmeye alışkın olduğumuz pek çok öge yok: Derslik, ders zili, ders, ders anlatan öğretmenler. Bu okul modelinin 4 ana tasarım ilkesi var: (1) Az sayıda öğrencisinin olması (maximum 150); (2) Öğrenen merkezli proje-temelli öğrenme modeli uygulanması; (3) Değerlendirmenin sadece başarı testlerine bağlı olmaması; (4) Demokratik idare (okulda bir hiyerarşik yapının olmaması).

Bir eğitim araştırmacısı olarak bu okulun eğitim felsefesini, öğrenen-merkezli proje-temelli öğrenme ilkelerini, ve teknolojiyi okuldaki ana paydaşların nasıl kullandıklarını detaylı bir şekilde inceleme imkanı buldum. Bu araştırmanın sonucu olarak MNCS ile ilgili anlatılacak pek çok önemli bulgu var. Ancak öğrenen-merkezli proje temelli öğrenme noktasındaki en önemli bulgular şu şekildedir:

Öğrenci-seçimi: Öğrencilerin görüşleri ve düşünceleri okulun her yerinde çok önemli ve bu projelerde de böyle. Projelerin tasarımı öğrencinin elinde ve yapmak istedikleri şeyi kendileri belirliyor.

Danışman-temelli sistem: Okulda öğrenciler proje ile öğrendikleri için, danışmanların görevleri proje süresince öğrencilere gerekli hem akademik hemde psiko-sosyal desteği sağlamak, onları gözlemlmek ve gerektiğinde bu sürece dahil olmak.

Teknoloji kullanımı: Daha önce de bahsedildiği gibi her öğrencinin bir bilgisayar var. Projeler için harcanan büyük bir zaman bilgisayar başında geçiyor. Okulda Project Foundry adı verilen bir proje-temelli öğrenme sistemi kullanılıyor. "Öğrenciler

Proje Öneri Formu"nu bu sisteme giriyorlar. Hem ailelerin hem de danışmanın ayrı ayrı hesapları oluyor. Proje takibi bu sistem üzerinden gerçekleştiriliyor.

Güçlü ilişki: Danışmanlar ile güçlü ilişki, okul ile güçlü ilişki, diğer öğrencilerle güçlü ilişki çok önemseniyor. Hatta çoğu danışmana göre bu bir başlangıç noktası – bunu yapamayan öğrenciler projelerinde de başarılı olamıyorlar.

İletişim ve işbirliği: İletişim ve işbirliği okulun diğer olmazsa olmazı. Küçük bir okul olduğu için herkes birbirini çok iyi tanıyor. Danışmanlar iletişim ve iş birliği becerilerinin güçlü olduğu öğrencilerin projelerde daha başarılı olduğuna inanıyorlar.

Kişiselleştirilmiş eğitim: Sağlam ilişkilerin olduğu bu okulda kişiselleştirilmiş eğitime büyük önem veriliyor. Danışman öğrencilerle uzun yıllar çalıştığı için onları çok iyi tanıyor ve proje tasarımlarını o ölçüde destekleyebiliyor.

Yaşam-boyu öğrenme: Danışmanlar, projeler sayesinde öğrenciler öğrenmenin okulun dört duvarından ibaret olmadığını daha iyi anlıyorlar diyorlar. Çünkü bazen şehrin bir yerinde dökülen yaprakları toplayıp incelemek anlamına geliyor bu, bazen de şehirdeki bir mağaza sahibiyile röportaj.

Performans-temelli değerlendirme: Öğrenciler doğru yanlış mantığıyla yapılan testlerle değil ortaya koydukları performansları ile değerlendiriyorlar. Bunun iki temel ölçüsü var: 1. Proje süresince (gözlemlene yordamı ile), 2. Proje sonunda bir sunum ile. Proje süresince yapılan değerlendirmenin en önemli girdilerinden bir tanesi öğrencilerin her günün sonunda gün içerisinde ne yaptığını ve ne öğrendiğini anlatan bir yazı yazması ve sisteme yüklemesi – bunlara öğrenme günlükleri diyorlar. Bunun dışında hergün öğrenci ne kadar saat çalıştığını da sisteme giriyor.

Kredi-temelli değerlendirme: Okulda kredi sistemi uygulanıyor. Örneğin, öğrenci çok iyi bir proje ortaya koydu ve tam not aldı. Bu proje için toplamda 100 saat çalıştı. O zaman bu bir kredi demek. Bir öğrenci bir yıl içerisinde 10 kredi kazanıyor. Bu da 1000 saatlik proje çalışması demek. Yalnız burada vurgulanması gereken şeylerden birisi her proje 100 saatlik olmuyor. Genelde 25 saatlik projeler yapıyor.

Disiplinlerarası projeler: Projeler farklı derslerin ve disiplinlerin farklı farklı kazanımlarını içeriyor. Örneğin, öğrenci matematiği hiç sevmiyor, ama tarihe ve coğrafyaya bayılıyor. Ancak matematik kazanımlarını da tamamlaması lazım. Bu devrede danışman devreye giriyor ve yılların getirdiği deneyim ve bilgi ile öğrenciye tarih ve coğrafya temasında bir proje önerisi sunuyor, ancak bu proje aslında matematik kazanımlarını hedefliyor.

DİJİTAL LİDERLİK: DEĞİŞEN ZAMANLAR İÇİN DEĞİŞEN PARADİGMALAR

Ben yetişkin oluncaya kadar bu zayıf nokta mı geliştiremedim. Indiana Üniversitesi'ne gittikten sonra ancak düzeltme imkânı buldum. Aslında kendimle alakalı bu küçük anekdot bile aslında öğretmenlerin ne kadar önemli ve değerli olduğunu göstermek için önemli bir şey. Tabii öğretmenlerin aslında öğrenciler ile kaliteli zaman geçirmediklerini söylemek istemiyorum ama içinde bulunduğumuz eğitim sistemi aslında öğretmenlerin öğrencileriyle kaliteli zaman geçirmelerini engelleyen bir sistem olduğu için bu yorumu yapıyorum. Dolayısıyla şimdi bugünkü konuşmamda biraz değişim ihtiyacımızdan, eğitim sistemimizdeki değişim ihtiyacından, bir okul metodundan, bir modelden bahsetmek istiyorum. Bu modelde benim araştırma tezimin, doktora tezimin konusu idi. Evet, aslında detaylara bakmadan evvel günümüzde neler oluyor? Bu sunum esnasında şuanda şunlar oluyor 8 milyon 500 bin tweet gönderiliyor, yaklaşık 600 bin tane fotoğraf ve Instagram'da post yükleniyor 250 milyon Skype değişmesi yapılıyor, 3 milyar email gönderiliyor, yaklaşık 40 milyon megabayt internet trafiği gerçekleşiyor. Bütün bu sayılar nedir? Aslında enformasyon teknolojisi, bilgi teknolojisi müthiş bir transformasyona uğradı. Bizler bilgi çağında yaşıyoruz ve bilgi toplumu olduk. Toplumlarımız aslında yaşam döngüsü içerisinde farklı paradigmlar içerisinde olmuştur, toplumların tarım toplumundan modern endüstriyel topluma geçtiğini sonradan da endüstriyel toplumdan da şimdi bilgi toplumuna geçtiğini gösteriyor. Bu veriler bu resim gerçekten bu paradigma değişimini çok güzel yansıtıyor. Biz burada ulaşım aile yapısı ve de organizasyonlardan bahsediyoruz, burada eğitimin yerine hep beraber buna baka-çağız. Belki biliyorsunuzdur biz küçükken bir oyun oynardık iki resmi yan yana getiriyorduk ve bu iki resim arasındaki farkları söyleyin diye bir oyun oynardık. Bu resimler arasındaki en büyük farklar nelerdi? Evet, aslında şimdi zaman kısıtlılığınan dolayı bu oyunu oynayamayacağız ama şunu belirtmek isterim ki birtakım küçük ufak farklılıklar var. Belki sınıf ortamı biraz değişti, belki öğretmenler değişti, şimdi ki sınıflar biraz daha rahat koltuklardan oluşuyor ama aslında düşünce yapısı değişti mi? Hayır, düşünce yapısı değişmedi bunu kendimize sormalıyız. Aslında gerçekten en önemli soru bu burada. Bir araştırmada eğitimsel dönüşüm konusunda çok önemli bir profesördür olan Charles Regulate eğitim sistemimiz ile ilgili çok önemli bir konudan bahsediyor. Ona göre eğitim sistemimiz bir endüstriyel toplum için tasarlanmış bir eğitim sistemidir. Aslında aynı standart bir eğitim sistemi uygulamasıdır ve bu sistem endüstriyel bir toplum için gerçekten çok uygun bir sistemdi ve böyle bir toplumda çok iyi bir işleyen sistemde fakat şimdi artık toplum dönüştü bir döngü toplumuna bilgi toplumuna dönüştü. Bilgi toplumuna dönüşmesi ile birlikte toplumun ve çalışanların talepleri değişti. Gördüğünüz gibi aslında artık yapılan işler de değişti meslekler değişti şimdi yeni farklı işler de geldi. İşte 10 sene önce mesela bir

uygulama geliştiricisi medya üreticisi diye bir meslek yoktu gerçekten bunu göz önünde bulundurmalıyız.Çalışma hayatında öğrencilerin 21. yy becerilerine sahip olması bekleniyor. Dolayısıyla tasarımcı iletişimci iş becerilerinin yüksek olması bekleniyor bu öğrenciler çalışma hayatına katılmadan bu becerileri nasıl edinecekler? Bu da sormamız gereken sorulardan bir tanesidir. Bu eğitim sistemimiz ile ilgili çok meşhur bir resimdir. (Bknz görsel) herkes bireysel farklılıklardan öğrenme biçimlerinden ve farklı becerilere sahip olan öğrencilerden bahsediyor. Aslında gerçekte biz öğrencilere aynı bu şekilde davranıyoruz maalesef öğrencilerin tamamı aynı zamanda aynı beceri seviyesinde olmalarını bekliyoruz. Bunun altını çizmek istiyorum aynı koşullar altında aynı zamanda aynı başarı seviyesini yakalamalarını bekliyoruz.

Çok ünlü bir eğitimci olan Mercainn'ın söylediği gibi uygun koşullar sağlanır ise her birey her öğrenci aynı başarıyı sergileyebilir. Dolayısıyla kendi öğretme biçimimizi öğrencilerimize göre şekillendiriyor olmalıyız. Evet, buna göre aslında şimdiye kadar teknoloji bir fasıttır gibi göründü dünyada küresel olarak teknolojinin kullanılmasının çabalarını görüyoruz birebir öğrenme, eğitim robotları, oyun aracılığı ile öğrenme steen gibi fen teknolojileri, matematik alanında öğrenme yöntemleri kullanırken aslında teknolojiye entegre ediyoruz. Ama bizim amacımız teknolojiyi entegre kullanmak değil veya eğitimde teknoloji entegrasyonu değil. Birazda teknoloji transformasyonu paradigması ile ilgili konuşmak istiyorum insanların yaptığı bu teknolojileri alıp kullandıkları metotlara entegre ediyorlar ama bir süre sonra bu teknolojilerin yeni metotlar yaratmak için kullanılabileceğini fark ediyorlar.Bence eğitimde teknolojik çabalarımızı aslında öğrenci merkezli ve kişiselleştirilmiş bir eğitim metodu yaratmak için kullanmalıyız. Evet, öğrenci merkezli kişiselleştirilmiş bir öğrenme deneyimi yöntemlerinden biri ise kendine dönük proje temelli öğrenme yaklaşımıdır. Bu benim kendi tezimde yazdığım bir model hem profesyonel yaşantımızı hem de kişisel hayatımızı düşünün. Yapmamız gereken bir sürü projeler var bu projeleri yürütmemiz gerekiyor elimizdeki kaynaklara uygun şekilde kullanmamız gerekiyor. Başkaları ile birlikte işbirliği yapmamız gerekiyor ve onlarla iletişim halinde olmamız gerekir ve ortaya bir ürün çıkartmanız gerekir. Konuların aslında bu becerileri öğrenebildiği, öğrencilerin bu becerileri öğrenebildiği ve kendine özgün projeleri üretebilmeyi, öğrenebildikleri bir eğitim sisteminde olmaları gerektiğini düşünüyorum.

Amerika'daki bir okuldan böyle bir eğitimle ilgili örnek vereyim 1994 yılında bir yenilikçi ekip tarafından kurulan bir okulda bu eğitim sürecinin altüst edildiği ve yepyeni bir sistem ile sınavların olmadığı ve öğrencilerin sadece proje bazlı çalıştığı bir program oluşturalım diyen bir ekip. Bu okulda öğrencilerin kazanımlarından öğrendiği bu program ile çok başarılı bir yöntem ve Gates Vakfı tarafından da 4 milyon dolarlık bir hibe ile bu ekip Amerika Birleşik Devletleri'nde 60 tane okul kuruyor ve bu okullar Network'te bu eğitimi veren en iyi okullar arasında. Bu okullara dışarıdan baktığımız zaman çok normal sıradan bir okul gibi geliyor ama içeriden baktığımızda çok farklı bir manzara ile karşılaşıyorsunuz. Geleneksel bir yapıda asla göremeyeceğiniz bir manzara ile karşılaşıyorsunuz. Burada fiziksel sınıflar yok, sınıf kavramı yok, dersler yok, zil çalma yok ve not alınmıyor. Kesin anlamda hiçbir şekilde geleneksel olmayan ve öğretmenlerin bile olmadığı bir okul sadece danışmanlar var.

Danışmanlardanne kastettiğimi size biraz sonra açıklayacağım. Bu okula baktığınız zaman çok açık bir ofis gibi düşünüyorsunuz ama öğrencilere yaklaştığınız zaman masalarda oturdukları önlerinde birer Laptop ile çalıştıklarını görüyorsunuz. Bazılarının kendi kişisel eşyaları da ortalıkta oluyor mesela en sevdiği kitapları, gazeteleri, oyuncakları yani çok kişisel bir ortam. Sıkıldığınız zaman ayağa kalkıp dolaşabiliyorsunuz, arkadaşlarınız ve yaşlılarınız ile iletişim kurabiliyorsunuz. Dışarıdan bu okula baktığımız zaman aynı şuanda mevcut bir işyeri nasılsa aynı ona benziyor diyebiliriz. Ancak okuldan içeri girip biraz daha yaklaştığımız zaman bazı öğrencilerin birbirlerine çok yakın oturduklarını ve yanlarında birer yetişkinin olduğunu görüyorsunuz. Ama bu yetişkinlere öğretmen demiyorlar bu yetişkinlere danışman diyorlar. Çünkü burada danışmanın rolü hem akademik hem de psiko-sosyal destek sağlamaktır ve birlikte oldukça fazla zaman geçiriyorlar. Bireysel olarak her bir öğrenci ile ilgili çok şey biliyorlar asıl olarak bir öğretmen perspektifinden ziyade bir danışman durumundalar ve yaklaşık her bir danışmanın 15 öğrencisi var. Bu danışmanlar öğrencilerini notlar ile değerlendirmiyor ve öğrenciler sınıf sınıfta ayrılmış değiller. Dolayısıyla 6. sınıf ve 9. sınıflar beraber olabiliyorlar ve birlikte değerlendirilebiliyorlar. Aynı grubun içinde bulunabiliyorlar bir başka önemli şey ise ve her öğrenci hangi danışman ile çalışmak istiyorsa kendi danışmanını kendisi seçebiliyor. Kiminle kendini daha rahat hissediyorsa onunla çalışabiliyor ve bu sanırım bu sistemin başarısında çok önemli bir nokta. Danışmanlar ile öğrenciler her sabah bu okulda yaklaşık 35 dakikalık bir zaman dilimi boyunca bazı küresel durumları görüşüyorlar, tartışıyorlar mesela küresel ısınma gibi veya gazeteden alınan bir makale tartışılıyor. Konuşabiliyorlar ya da öğrencilerin yaptıkları proje çerçevesinde karşılaştıkları bir zorluğu tartışabiliyorlar. Yani bir şekilde her sabah bir açık forum gibi süreçleri var sonra matematik ve okuma için ayrılmış bir zaman var. Tabii ki beden eğitimi için ayrılan bir zaman da var.

Bütün bunların dışında öğrenciler geri kalan zamanlarını projeler üzerinde çalışarak geçiriyorlar. Kısaca söyleyecek olursak bu okulda bir öğrencinin okulda geçirdiği gün böyle özetlenebilir. Evet, size şimdi bu okulun bazı özelliklerinden bahsetmek istiyorum bir tanesi dediğim gibi projelerde yöntemi ile kişiselleştirilmiş öğrenme ile öğrenciler öğrenme kazanımlarını disiplinler üstü projelerden alıyorlar. Kimya olabilir, matematik olabilir bir proje geliştirip bu ortak projeden hem kimya hem de matematik kazanımı elde edebiliyorlar. Bu yüzden bu projelerin hemen hepsi okulda çok disiplinli araştırma sergiliyor. Öğrenciler mesela bu projede şu problemi ele almak istiyoruz diyebiliyorlar. Bu proje için şu kaynaklara ihtiyacımız var diyebiliyorlar kullanmak istedikleri yöntemleri kendileri geliştirebiliyorlar. Bu projede ortak çalışabiliyorlar ve en sonunda da bulgularını değerlendirmek için bir sunum yapıyorlar. İkinci temel nitelik danışma temelli bir sistem olması bizim okullarda alışkın olduğumuz gibi öğretmen demiyorlar. Danışman diyorlar bu okuldaki eğitimciler öğrencileri ile çok zaman geçiriyorlar ve öğrencilerle ilgili her şeyi bildiklerini iddia ediyorlar. Onların ihtiyaçlarını, becerilerini, duygusal sıkıntılarını her şeyi biliyorlar bu sayede çocuklarla birlikte aldıkları projeleri

öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda tasarlayabilmek ve gerçeğe dönüştürebilmek adına burada aynı zamanda teknoloji kullanımının üzerinde duruyorlar. Öğrenciler projeleri için bilgisayar kullanıyorlar ama bunun başında proje yönetim sistemi var her günün sonunda kendi öğrenim ve kazanımlarını sisteme kaydediyorlar ve danışmanlar da gidip bunları okuyup öğrencilerinin o günkü gelişmelerini takip ediyorlar. Hangi zorluklarla karşılaştılar, yaşadıkları bir problem var mı? Kavramları anlamakta bir problem yaşadılar mı? Bunları gözlemleyebiliyorlar, sizinle özellikle paylaşmak istediğim performans temelli değerlendirme. Bu okulda iki tip değerlendirme yapılıyor bir tanesi kişisel değerlendirme dediğimiz orada danışmanlar öğrencinin değişimine bakıyorlar öğrencilerin tuttukları proje proje günlükler üzerinde ya da öğrencileri gözlemleyerek ikinci olarak da samatip değerlendirme yapıyorlar. Burada öğrenciler ve danışmanlar bir araya geliyorlar ve bu danışmanlar çocuklara sorular soruyorlar öğrencilerde projelerle ilgili bir sunum yapıyorlar ve böylece bir değerlendirme süreci devreye alınıyor. Bütün soru ve cevaplar ile birlikte kazanımların gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilmiş oluyor ve danışmanlar bu sonuca dayalı değerlendirme sürecinde bu kredileri öğrencilere bir şekilde verebiliyorlar. Bir eğitim araştırmacısı olarak benim böyle bir okulda gördüğüm her şey beni çok heyecanlandırdı.

OKUL ve EĞİTİM

I. PANEL

- ▶ EĞİTİMDE İNSAN ODAKLI “HÜMANİST” EĞİTİM METODLARININ VE SANAT EĞİTİMİNİN ÖNEMLİ ROLÜ

Prof. Dr. Nazan ERKMEN

Doğuş Üniversitesi

- ▶ ENGELSİZ BİNA, ÖZGÜR DÜŞÜNCE

Prof. Dr. Şengül Öymen GÜR

Beykent Üniversitesi

Prof. Dr. Nazan ERKMEN

Doğu Üniversitesi

EĞİTİMDE İNSAN ODAKLI “HÜMANİST” EĞİTİM METODLARININ VE SANAT EĞİTİMİNİN ÖNEMLİ ROLÜ

Sanat Eğitimi ve Hümanizm

Sempozyumun değerli yöneticileri, değerli öğretmenlerimiz, değerli akademisyenler, çok sevgili öğrencilerimiz, değerli katılımcılar, konuşmama Ünlü İtalyan Fizikçi ve eğitimci Maria Montessori'nin “Savaşları önlemek politikanın, barışı sağlamak ise eğitimin eseridir” cümlesi ile başlarken değerli katılımcılara hoş geldiniz diyor, sevgi ve saygı ile selamlıyorum. İnsani duygularla donanmış, seçimlerini doğru yapabilen, yaşamındaki tüm canlı ve cansız varlıklara sevgi ve saygı duyabilen, bu varlıkları koruma gücünü kendinde bulabilen, yarının özgün ve özgür düşünebilecek fertlerini en mükemmel şekilde eğitecek metodların ne olduğunu birlikte düşünmek üzere bu önemli platformda konuşma fırsatını ve onurunu tanımış olduğunuz için teşekkür ediyor, saygılarımı arz ediyorum. Sözlerime başlamadan önce Cumhuriyetimizi kuran ve ulusumuzu var eden, bu vatani bize başıslayan Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını; bu uğurda canını feda eden şehitlerimizi huzurlarınızda minnet ve rahmetle anıyorum.

Yıllarca sanat eğitimi veren, en önemlisi ömür boyu çocuklar için kitap resimleyen bir sanatçı olarak sanatın ve sanat eğitiminin bir toplumu var eden en önemli olgu olduğunu düşünüyorum ve burada yer alan tüm görseller çocuklar için resimlediğim kitaplara aittir. Sanat eğitiminin çocuğun en erken yaşlarından üniversite eğitiminin sonuna kadar topluma faydalı bir fert olarak gelişmesinde ne denli önemli rolü olduğunu ifade etmek ve sanat eğitimine müfredatta büyük boyutlarda yer veren birey odaklı hümanist yaklaşımli eğitim sistemlerinden; bu sistemlerin başarısından ve ülkemizde sanat eğitiminin konumundan kısaca söz etmek istiyorum. Konuşmamda birey odaklı, öğrenciyi sevgi ile sarıp sarmalayan, özgürlük tanıyan, çocuğun kişiliğini bulmasına, yarınlarına umutla bakmasını sağlayan hümanist eğitim metodlarında sanat eğitime verilen önemi de ayrıca açıklamak istiyorum.

Sanat eğitimi kişinin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmek, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir seviyeye ulaştırmak amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümüdür. Sanat eğitimi, kişiye estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı olmayı amaçlarken, en yeni biçimleri hissedip, yaşamı yeni anlamlarla değerlendirmeyi ve heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi öğretir. Sanat eğitiminin amaçlarından bir diğeri insanın etik değerleri kazanmasını sağlamaktır. Deneyimler göstermiştir ki iyilik ve etik değerlerin korunması kafaya değil yüreklere iyice yerleştirilmesiyle olabilir. Söylemekle insanın etik değerleri kazanması sağlanamaz. Sosyolog E. Durkheim: “Sanatın bir de ahlaki yönü vardır ki, hiçbir şey onunla yarışamaz” der.

Duyguları, estetik değerlerin hazzıyla beslenen insanın, etik değerlerden uzaklaşması olanaksızdır ve insan kötülük düşünemez. Sanat eğitiminin amaçlarından bir diğeri insanın etik değerleri kazanmasını sağlamaktır. Deneyimler göstermiştir ki iyilik ve etik değerlerin 18 korunması kafaya değil yüreklere iyice yerleştirilmesiyle olabilir. Söylemekle insanın etik değerleri kazanması sağlanamaz. Sosyolog E. Durkheim: “Sanatın bir de ahlaki yönü vardır ki, hiçbir şey onunla yarışamaz” der. Duyguları, estetik değerlerin hazzıyla beslenen insanın, etik değerlerden uzaklaşması olanaksızdır ve insan kötülük düşünemez (Sanat eğitimi sanatçı yetiştirmeye yönelik değil, öğrenciyi yaratıcılığa yöneltip, onun bilgi ile donanması yanı sıra duygusal ihtiyaçlarını da karşılamaya yönelik bir eğitim sistemidir. Sanat insan emeğinin, duygularının ve usun ürünü olduğu için toplumu yönlendirir. Bir düşüncenin sonucudur, estetik taşıyan bir yaratıdır ve içinde barındırdığı manevi değerleri toplumla paylaşır. Bilim ve sanat her zaman için koşuttur. Biri olmadan, diğeri olamaz. Sanat fayda ile ölçülemez. Sanat bir Bağlayıcıdır; ruh birliğidir ve evrenseldir. Sanat sevgisiyle eğitilmiş bireyler topluma estetik katarlar ve olumlu bir yaşam sunarlar. Yaşam da, sanat da paylaşılınca anlam kazanır.

Nedir sanatın misyonu? Sanat bireyi yenilemeli, Yaşamı sorgulamalı, anlamlı kılmalı, yorumlamalı, olaylara farklı bakmalı, sorumluluk almalı, izleyenin zihninde sorular oluşturabilmelidir. Ancak sanat yapıtı da yaşama müdahale etmeyen, dokunabilinen, zor da olsa okunabilen sanat olmalıdır. İnsanı içine davet eden bir sanat yapıtı, özünde insani diyalogu başlatacak bir yapıt olmalıdır. Farklı inanç ve kültürden gelen insanlara da ayrımsız yaşam sevinci veren bir duygudur sanat; bir anlamda bir diğeri sevebilme ve bir arada olabilme kavramlarını da çağrıştıran bir olgu olarak da tanımlanabilir. Bir ülkenin kültür mirası, sanatı ve sanatçılarıdır. Uluslar, sanatçıların ve sanat eserlerinin varlığı ile itibar ve ölümsüzlük kazanır. Ülke politikaları sanatçıya ne denli önem verirlerse, uluslararası alanda da o denli itibar kazanırlar. Sanat eğitiminin uzaklaşması olanaksızdır ve insan kötülük düşünemez.

Sanat Eğitiminin Birey ve Toplum için Önemi

Sanat eğitiminin “Birey ve Toplum” için önemi şu şekilde açıklanabilir: Çağlar boyunca insan, güzel sanatların tümünü, kendini ve ait olduğu toplumu geliştirmek, zenginleştirmek ve güçlendirmek istemiş, kendi kültür birikimini yarınlara aktarmak amacı ile eserler yaratmıştır. Ülkelerin eğitim politikalarında yaratıcılık eğitimine verilen önem o ülkenin entelektüel gelişim seviyesini ortaya koymaktadır. ABD ve Avrupa ülkelerinde sanat eğitimi derslerinin müfredatları incelendiğinde; özellikle ilk ve orta öğretim kurumlarının programlarında “Art, Kunst” gibi derslere haftalık ders programında önemli bir zaman dilimi ayrıldığı görülmektedir. **Sanat** dersleri kapsamalarının ve içeriklerinin farklılığı, bireyi yarınlara hazırlamada büyük önem taşımakta, hedeflenen pek çok amaç dışında ayrıca öğrencilerin gelecekte iyi birer **sanat** tüketicisi olmaları da hedeflenmektedir.

Sanat Eğitiminin Gerekliiği

Birey **sanat** eğitimi etkinlikleri yolu ile; bir taraftan bakma eylemi içerisinde görmeyi öğrenirken, diğer taraftan dokunduğu, biçimlendirdiği değişik malzemeleri tanıma fırsatını bulur. Uygulanan motivasyonlar çocuk üzerinde uyarıcı rol üstlenir. 1839'larda, eğitimde çocukları sanat etkinlikleri ilk tanıştıran Friedrich Froebel (1782)olmuştur. Hamurla şekillendirmeyi, boyalarla resim yapmayı, kağıt Katlama tekniği ile tasarımlar yapmayı, nakış, dikiş, Dokumayı sanat eğitimi içerisinde öneren Froebel'dir. 1908'de İngiltere'de ilk çocuk kliniğini kuran Oxford mezunu Margaret Macmillan çocukların hayal ve ifade gücünün ve sanat eğitiminin yaşamsal önemi olduğunu belirtmiştir. Macmillan'a göre anaokulu, çocukların duygu ve düşüncelerini rahatça ifade edebilecekleri bir ortama sahip olmalı, çocuk sanat eğitimi ile, malzemeleri tanıyıp, denemeler yaparken, her türlü yetenek ve amacını ortaya çıkarma şansına sahip olmalıdır. Çocuk kendisini yaratıcılığa sevk eden deneyimlerle kendi yetilerinin farkına varacak, böylece ileride meslek seçiminde sağlıklı tercihlerde bulunması daha kolay olacaktır. Çocuk duygularını, görüşlerini malzemeye aktarırken yeni deneyimlere girecek, bu deneyim zenginliği nesnelere arası ilişkileri kurmada ona kolaylıklar sağlayacak, böylece senteze ulaşmayı başarabilecek, yeni anlatım yolları arayışına girecektir.

Sanat Eğitimi Yaşama Anlam Verir

Çocuklar duygularını resim, müzik, tiyatro gibi sanat dalları ile aktarırken, kullandıkları malzemeleri tanıyıp Kullandıkça, el – göz koordinasyonları gelişecek, kavramlar ve problemler hakkında düşünüp fikir yürütmeyi öğreneceklerdir. Grup halinde çalıştıkları zaman birlikte çalışmayı, işbirliği içinde çalışarak bir amacı gerçekleştirmeyi, topluma uyum sağlamayı öğreneceklerdir. Anaokulu eğitiminde uzman olan Eva Moravcik Feeney'nin sözleri ile "Çocukların yoğun olarak yaratıcılık ve estetik duygularının erken yıllarda desteklenmemesi, ileriki yıllarda yaratıcı, üretken ve çevrelerinde güzellikleri algılayan bireyler olmalarını da engelleyebilmektedir. (1987) Sanat eğitiminin pek çok amacı vardır. Çocuk kendini ve dünyayı yaratıcı bir şekilde algılamayı öğrenir. Sanat ürünü oluştururken kendi hayatına da anlam vermeyi öğrenir. Zaman içerisinde sanat yolu ile dünyayı algılamayı ve dünyadaki ilişkiler hakkında düşünmeye başlar.

Sanat Eğitimi Özgüven Duygusunu Geliştirir

Çocuk sanat eğitimi ile "Ben" için çalışma isteğini "biz"e dönüştürür. Araştırma, bulma, sına ve yeniden kurma gibi yaratıcı süreçte yer alan yetilerini geliştirir. Özgüven duygusunun gelişmesine olanak bulur. Görülüyor ki, sanat eğitimi, bireyin içinde yaşadığı dünyayı kavramada, karşılaştığı problemleri çözmede, gördüğü, hissettiği şeylere karşı reaksiyon göstermede son derece önemli bir rol üstlenir ve sanat eğitimi bir bütünlük içerisinde düşünüldüğünde birey ve toplum için can damarı durumundadır. Çünkü genel eğitimin hem bilişsel, hem duyuşsal, hem de

psiko-motor alandaki hedeflerine hizmet verir. Böylece bireyin estetik, fiziksel, zeka, toplumsal gelişimlerine de katkıda bulunur ve yaşamın bütünselliği içerisinde bireyin sanat yoluyla gelişmesini sağlar. Bu yolla, eğitimde, iletişimde, estetik beğenide bütünlük sağlanmış olur.

Sanat Eğitiminde Eğitimcinin Rolü

Sanat eğitiminde eğitimcinin rolü çok önemlidir. Öğretmen sanatta bilgili, deneyimli ve pedagoji bilgisine sahip olmalıdır. Eğitimci sanatın anlamı üzerinde durmalı, sanatı bir disiplin olarak görmelidir. Çocukların her türlü sanat etkinliğine katılmasını sağlayabilmelidir. Müzelere, konserlere, sergilere gitmeyi öğrencilerine öğretmelidir. Çocuk eğitimi konusunda uzman olan Colaroda Üniversitesi öğretim üyesi Dr. John Zimmerman'a göre sanat etkinlikleri çocukların birbirleri ile iletişim kurmasına imkan vermelidir. Amerikalı sosyolog Talcott Parsons'a göre çocuğun gelişiminde sanat süreci büyük önem taşır. Öğretmenin iyi bir gözlemci olması önemlidir. Lowenfeld 1947 yılında kurduğu Evre Teorisinde ("Sanatsal Gelişim Evreleri" (s.404 / Dr. (Gökaydın, 1990: 3) Bilimde ve sanatta yaratıcılık eşit değerde kabul edilmektedir. Deneme olanağı veren sanat eğitimine, dış ülkeler programlarında geniş yer vermekte, şaşırtıcı deneyler ve araştırmalar yaptırmaktadırlar Serap Buyurgan - Ufuk Buyurgan SANAT EĞİTİMİNİN ÖNEMİ VE GEREKLİLİĞİ örkem KUTLUER) çocuklara sanat eğitimi verilmediğinde, eğitimde yeterli malzeme sağlanmadığında çocuğun sanat yeteneklerinin kaybolacağını, yaptıklarına müdahale halinde içsel yeteneklerinin kaybolacağını belirtirler. Sanat eğitimi öğretmen merkezli değil, çocuk merkezli uygulanmalı, çocuk malzeme ile düşüncelerini şekillendirebilmelidir.

Sanat Eğitimi Çocuğa Ne Kazandırır?

Bilimde ve sanatta yaratıcılık eşit değerde kabul edilmektedir. Deneme olanağı veren sanat eğitimine, dış ülkeler programlarında geniş yer vermekte, şaşırtıcı deneyler ve araştırmalar yaptırmaktadırlar (Gökaydın, 1990: 3) **(Sanat Eğitiminin Gerekliliği, Serap Buyurgan,Ufuk Buyurgan, s. 3)**

- * Sonuç olarak; Sanat eğitimi alan öğrenci, kişiliğini geliştirme fırsatını bulur. Duyan, düşünen, yaratan, kendisi ve çevresi ile diyaloga giren bir yapı oluşturur.
- * Soyut kavramları algılaması kolaylaşır.
- * Karşılaştığı problemleri daha rahat çözümler.
- * Zihinsel yetileriyle birlikte duygusal yanını da geliştirir.
- * Sanatçı, sanat eseri ve kendisi arasında bağ kurmayı başarır.
- * İçinde bulunduğu çevreyi algılayarak, bu çevreyi daha iyi ve daha güzele doğru geliştirme isteği duyar.
- * Grupla çalışma ve birlikte iş bitirme alışkanlığı edinir.
- * Grubun başarısı için sorumluluk üstlenmeyi öğrenir.

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ve Sanat

Cumhuriyetimizin ve ulusumuzun kurucusu Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'e göre Sanatçı alında ışığı ilk hisseden insandır. Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda çocukların, gençlerin ve toplumun sanat ile eğitilmesini önemli bir devlet sorunu olarak ele almıştır. Atatürk'ün söylev ve demeçleri bu yaklaşımın izlerini taşır. Atatürk'ün eğitim ve sanat eğitimi ile ilgili sözleri incelendiğinde; onun çok güçlü bir eğitimci ve eğitim bilimci kişiliğe ve çağının eğitsel gelişmeleri konusunda engin bir bilgiye sahip olduğu açıkça görülür.

Atatürk, bir ulusu bütünleştiren ve güçlü kılan temel ögenin kültür olduğu; kültür birliği amacı çevresinde bütünleşen ulusların, ekonomik, politik ve toplumsal alanlardaki sorunları daha kolay çözebilecekleri inancındadır. Eğitim sisteminin temel sorunlarından biri olan öğretmen yetiştirme misyonu, Cumhuriyet'le birlikte önemle ele alınmıştır. 1926'da Türkçe öğretmeni, 1932'de resim öğretmeni, 1937'de müzik öğretmeni yetiştiren bölümler Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü çatısı altında açılmıştır. 1927 yılında açılan Pedagoji bölümü ise eğitim yönetimi ve denetimi alanında eleman yetiştirme görevini üstlenmiştir.

Atatürk, 1 Mart 1923'te TBMM'ni açış konuşmasında, eğitimin uygulamalı ve yaşamsal olmasını önermiştir: "Eğitim ve öğretimde uygulanacak yöntem, bilgiyi insan için gereksiz bir süs, bir baskı aracı ya da uygarlık zevkinden çok, yaşamda başarıya ulaşmayı sağlayan, işe yarar ve kullanılabilen bir araç durumuna getirmektir... Uygulamaya dayanan ve yaygın bir eğitim için yurdun önemli merkezlerinde çağdaş kitaplıklar, çeşitli bitki ve hayvanları içine alan bahçeler, konservatuarlar, atölyeler, müzeler, galeriler, sergi salonları kurmak gerekli olduğu gibi, ilçe merkezlerine dek bütün yurdun basımevleriyle donatılması gerekmektedir." demiştir. Sanatı tanımlamak gerekirse; **Kant'a göre**; sanatın kendi dışında, hiçbir amacı yoktur. Onun tek amacı kendisidir. Sanatçılar birer dehadır. **Marks'a göre**; yaratıcı eylem, insanın ve doğanın karşılıklı etkileşiminin bir aşamasıdır. Sanat toplumsal bir karakter taşır.

Michelangelo'nun Leda ve Kuğu adlı eseri. 1530'da Fransa'ya renklendirilmek üzere gönderilmiş ve kaybolmuştur.

Ünlü Düşünürlere göre Sanatın Tanımı

Hegel'e göre; sanattaki güzellik doğadaki güzellikten üstündür. Sanat, insan aklının ürünüdür. Thomas Munro'ya göre; "Sanat doyurucu estetik yaşantılar oluşturmak amacıyla dürtüler yaratma becerisidir. Sanat, güzel ile uğraşır. Güzel göreceli bir kavramdır. Kendi içinde tutarlı bir bütünlüğü taşıyan şey çirkin, acı verici, iğrendirici bile olsa estetik açıdan güzeldir."

Ünlü İtalyan düşünürü ve estetikçi Benedetto Croce; (1886-1952). Croce güzelliğin yerine anlatımı öne çıkarır. Sanat, sezginin ve anlatımın birliğidir. Sanat, deha düzeyindeki zekanın, var olana karşı geliştirdiği tepkinin, tutarlı bir bütünlük içerisinde somutlaştığı bir alandır. Sanatçı, zekası ve sezgileriyle çağının önünde giden insan olduğu için, gerçek sanatı anlayan azdır. Onu anlamak için çaba gerekir. **Marks'a göre:** yaratıcı eylem, insanın ve doğanın karşılıklı etkileşiminin bir aşamasıdır. Bu, toplumsal bir karakter taşır. Sanat, bireyi insanileştiren bir olgudur.

Hümanizm ve insan odaklı eğitim nedir ?

Hümanizm ve birey odaklı eğitimin özellikleri nelerdir? Her şeyden önce Hümanizm kelimesinin anlamı nedir? Hümanizma insan odaklı, insanın değerleri, yetileri ve değeri ile ilgili bir düşünce sistemidir. Hümanizma Rönesans'tan bu yana devam eden kültürel ve entelektüel bir harekettir, insan potansiyelinin mükemmele ulaşabilmedeki önemine işaret eder ve bu amaca ulaşabilmenin sırrını edebiyat, sanat ve çağlar boyu sanatın öğretilmesinde gizli olduğuna işaret eder. Hümanistik düşünme eyleminde klasik Yunan ve Roma medeniyetlerini rolünün önemine değinilmektedir.

Sanat Eğitiminde Hümanizma Ne Demektir?

Hümanizm çocuğun kendini kavramasını ön planda tutar. Eğer çocuk kendinden memnunsaydı, bu olumlu bir başlangıçtır. "Kendinden memnun olma" kişinin hangi yönlerinin kuvvetli, hangi yönlerinin zayıf olduğunu bilmesi ve bunu çözümleyerek daha iyiye gitme gücünü kazanmasıdır. Öğrenme kendi içinde bir son değildir. Öğrenme, öz gelişimi doruğa çıkartma eylemidir. Hümanizm- edebiyat, felsefe, psikoloji, tarih gibi konuların yanı sıra, insan değeri ile ilgilenir, kişilik, insanlık, bireyin kendi davranışlarına özgürlük tanımak, bireyin insani gücünü arttırmak bu sistemde büyük önem taşır. Materyal ve amaçlar ön planda gelmez. Bireyin kendini keşfetmesi ve geliştirmesi eğitimin amacıdır. Hümanizm Maslow'un sözleri ile "kendini ya da özünü gerçekleştirme" dir. Çocuk öğrenme kapasitesini keşfettikçe bundan büyük bir haz duyar ve manevi bir tatmin duyar ve kendiliğinden öğrenir. Geçici ödüller dış dünyadan gelen ödüllerdir. Methedilmek, para, apoletler taltifler v.s. gibi verilen ödül ise kişinin kendine verdiği ödüldür, bir gereksiniminin verdiği tatmin gibi... Bu tanımlama hümanistik yaklaşımı belirler, bu noktada eğitim çocuğun içerisinde bir ihtiyacı yaratır, ya da çocuğun kendini kavramasında damla damla akarak oluşur. Davranışçılık sisteminde ödül başkalarından alınır. Hümanizm bireyin öğrenme isteği ve kendini keşfederek kendisini ödüllendirmesidir.

Hümanist eğitimcinin amacı çocuğun kendine saygı duymasını sağlamaktır. Çocuğun kendisini iyi hissetmesi kendisine saygı duyması ile gerçekleşir. Çocuk kendi amaçlarına ulaşabilecek kadar kendini kuvvetli hissetmelidir. Bu tür eğitim çocuk odaklı, çocuğun kendini keşfettiği ve bilgiyi kendi gücü ile kavradığı bir eğitim metodudur. Davranışçı eğitimciler övgü ve ceza gibi yaptırımların reddedilmesini olumsuz bulabilirler. Ancak, hümanist eğitimciler hem övgüyü, hem de cezayı red ederler. Çocuk övgüye alışabilir ve övgü almak için çok gayret sarf eder. Bu eğitim metodu ile çocuk sadece övüldüğünü duymak için çalışır, eğer gayretleri fark edilmiyorsa öğrenmeyi reddeder. Eğer eğitim, çocuğu yaşama hazırlamak ise, hümanist eğitim sistemi en doğrusudur. Hümanistik eğitim birey odaklı eğitimidir. Hümanistik eğitimde beş ana koşul bulunmaktadır.

1. Öğrenciler ne öğreneceklerini kendileri seçerler. Hümanist eğitimler çocuk bir şeyi öğrenmek isterse öğrenir gerçeğine uyum sağlarlar.
2. Eğitimin hedefi ve amacı öğrencinin öğrenme duygusunu oluşturmaktır, onların görevi çocuğa nasıl öğreneceğini öğretmektir. Öğrenci kendiliğinden öğrenmeyi isteyecek ve kendi kendine öğrenecektir
3. Hümanist eğitimciler notların önemli olmadığını, sadece Öz değerlendirmenin önemli olduğunu savunurlar. Notlama sistemi öğrencinin sadece not için çalışmasını öz değerlendirmeyi beslemediğini söylerler. Buna ilaveten, hümanist eğitimciler objektif testlere karşıdır, çünkü testler öğrenciyi sadece ezberlemeye zorlar ve yeterli bir eğitimi desteği sağlamazlar.
4. Hümanist eğitimciler hem duyguların hem de bilginin eğitim sürecinde önemli rol oynadığını savunurlar. Diğer geleneksel eğitimcilerin dışında, hümanist eğitimciler Kavramsal ve etkileyici ilgi alanlarını birbirinden ayırmazlar.
5. Hümanist eğitimciler çocukları tehdit etmeyen bir eğitim sistemi n uygulanmasında ısrar ederler. Öğrenci kendini emniyette hissetmeli ve öğrenmeyi hobi haline getirmeli diye düşünürler. Öğrenci bir kez kendini emniyette hissettiğinde, öğrenmek daha kolaylaşır ve anlam kazanır.

Hümanistik eğitim aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- 1) Öğrenci kendi kendine öğrenecektir
- 2) Okulların görevi öğrenmeyi bilen ve isteyen öğrenciler yetiştirmektir
- 3) Tek anlamlı değerlendirme öğrencinin özdeğerlendirmesidir
- 4) Duygular da en az bilgi kadar öğrenim süreci içerisinde değer taşır, aynı önemdedir
- 5) Tehditin olmadığı bir ortamda öğrenme işlemi gelişir

Hümanist Sistemde Öğretmenin Misyonu Nedir?

Hümanist eğitimci öğrencinin önünü bilgi ile açan kişidir, geleneksel didaktik eğitim yerine işbirliği ve birlikte keyif alma metodları hümanist eğitim içerisinde geçerlidir. Çocuğun akademik ihtiyaçları yanısıra, hümanist bir eğitimci çocuğun duyguları ile ilgilenmektenden de sorumludur. Hissetmek ve düşünmek birbirine son derece bağlı iki olgudur. Kişinin kendinden memnun olması öğrenmeyi hızlandırır. Hümanistik eğitim metodunda kişi ve öz önemlidir. İnsanlar arasındaki benzerlik değil, insanın kendi özellikleri önem taşır.

Hümanistik eğitim içerisinde şu hususlar geçerlidir:

- 1) Gerçek görüngüselidir. Her bireyin kendine özgü bir dünyası vardır,
 - 2) Kendi özünü oluşturma davranışının ardındaki motivasyondur. Bireyin kendini oluşturması için amaçlar listesine gereksinim yoktur, sadece kendini oluşturması yeterlidir. Kendi özünü oluşturmayı Maslow 1970'de "kişinin kendi yarattığı oluşumlar ve aktiviteler sonunda bireyin geldiği noktadır" şeklinde tarif etmiştir. Maslow, özü oluşturma, gelişim süreci, olgunlaşma, giderek artan rekabet, ayakta kalma, verimlilik gibi kelimelerle hümanizmi açıklarken, diğer teorikler bu tanımlamaları amaçlar olarak sıralarlar,
 - 3) Hümanistik eğitim içerisinde önemli olan öğrenci ve birey odaklı eğitim, sosyal yönde bireysel gelişimdir. Sert, performans odaklı, testlerin domine ettiği eğitim yaklaşımları kabul edilmez. Keşfederek öğrenmek önemlidir. Öğrencinin duyguları ve istekleri ön planda gelir ve saygı gösterilir. Özgür iradeye saygı duyulur
 - 4) Hümanist eşlem müfredatı – tamamen öğrenci üzerinde odaklanır, öğrencinin özgüvenini kazanması üzerinde temel oluşur,
 - 5) Hümanist okul ve grup yapıları – eğitim programında ve okul çevresini, sınıfları hümanistik eğitim anlayışı üzerine kurar, bu yaklaşım içerisinde, açık sınıflar, sınıf buluşmaları, özgüvenin oluşturma yollarını açmak ön planda gelir
- a) Sınıflarda öğrenci seçim yapmayı ve yapılan etkinliklerde kontrol mekanizmasını öğrenir.
 - b) Öğrenci yaşam becerileri üzerine odaklanır- düşünme yöntemleri sosyal yaşam yöntemleri ile birleştirilir.
 - c) Öz değerlendirme ve öz yönetim kazandırılır
 - d) Eğitimci bir öncüdür **Toward is.**

Carl Rogers ve Hümanistik Eğitim

Birey Odaklı Hümanistik Eğitimde Sanat Eğitiminin nemi

Hümanistik eğitim aynı zamanda birey merkezli eğitim, ya da insan odaklı eğitim olarak da adlandırılabilir. Bu alanda çalışan en önemli psikologlar Abraham Maslow ve Carl Rogers'dır. Carl Rogers "Hümanistik Psikolojinin Babası" olarak adlandırılır. Bu yaklaşım içerisinde kişiye odaklanan eğitimde empati, öğrenciye duyulan özel ilgi, öğrenciye içtenlik ve sevgi ile yaklaşım, öğrenmeyi kolaylaştıran en önemli faktörlerdir. Aspy, Lyon, Rogers hümanistik eğitimi, " Birey odaklı eğitim" olarak adlandırmıştır. Rudolf Steiner, Maria Montessori bu konuda çalışmalar yapmış,eğitilen bireyi entellektüel kapasite, duyarlı yaşam sorumluluğu, sosyal yetenekler, pratikle elde edilen yetilerle donatmanın önemini belirtmiştir.

Hümanist Eğitim ve Geleneksel ve Hümanist Eğitimde Farklılıklar

Geleneksel Eğitimde, İki u arasında gidip gelen ruh halleri ve duyguların, öğrenme sürecini engellediği tespit edilmiştir. Eğitime hümanist ve birey odaklı bakış açısı ile yaklaşan eğitimciler, duyguların ve bilginin öğrenme işlemi sırasında büyük önem taşıdığını tespit etmişlerdir. Geleneksel eğitimcilerin aksine, bu görüşü savunan eğitimci öğretmenler, bilişsel(kavrama ile ilgili) ve duyuşsal alanları birbirinden ayırmazlar. Bu açıdan bakıldığında, dersler ve aktivite, müfredat ile yakından ilgilidir. Dersler de, öğrencinin katıldığı aktiviteler de ğrenci üzerine odaklanır ve böylece interaktif bir ders ortamı, ya da katılımla gerçekleştirilen bir dersin öğrenciye çok daha fazla değer katması sağlanır. Öğrenci kupkuru bir ezber ile öğrendiklerini unutacaktır, ancak hümanistik bir yaklaşımla, sevgi ve karşılıklı iletişimle öğretilen bilgiyi ğrenci kolay kolay unutmayacaktır. Bu aşamada sanat eğitiminin, müziğin, şarkı söylemenin, dans etmenin, bir drama eseri içerisinde rol almanın, resim ve heykel yapmanın insanca yaşama ilk adımları atmanın ilk basamaklarıdır ve belleğe etkisi inanılmaz önemlidir.

Kendini Değerlendirme

Hümanist eğitimciler, bir anlamda bireyi odak noktası olarak ele alan eğitimciler, notlamanın pek fazla bir anlam ifade etmediğini, sadece öz değerlendirmenin önemli olduğunu savunurlar. Notlama sisteminin öğrenciyi sadece not almak için çalışmaya sevk ettiğine, içsel olarak bir doyum vermediği görüşündedirler. Hümanist eğitimciler rutin testleri uygun görmezler, çünkü bu testlerin öğrenciyi düşünmeden ezberlemeye zorladığına inanırlar. Bu da anlam ifade etmeyen bir eğitim metodudur. Eğitimciler, test sisteminin öğrenciyi tatmin edici bir eğitim vermediği gibi, eğitimi de mutlu etmediğini belirtmektedirler.

Sanat Eğitimi ve Hümanizma

ABD’de ve Batıda çağdaş eğitim veren pek çok okul, bireyi sanat eğitimi ile kişilik kazandıran, eğitimi hümanist bakış açısı ile ele alan, sanat eğitim ile öğrencisine yön veren, geniş perspektifli bir eğitim sistemi uygulamaktadır. Bu sistemler içerisinde Waldorf, Montessori, Reggio Emilia ve Neohümanist eğitim sistemleri başta gelmektedir. 1919’da Rudolf Steiner tarafından önerilen Waldorf eğitimi insan zekası ve birey odaklı hümanistik eğitim üzerine odaklanmıştır. Waldorf Eğitimi, büyüme çağının gelişimi üzerine kurulmuştur. Waldorf eğitimcileri, çocuğa öğretmeyi bir sanat olarak ele almışlar, eğitim sırasında sanat eğitimine de büyük önem vermişlerdir. Waldorf ile Montessori Eğitim sistemleri aynı amaç üzerine odaklanmıştır. Montessori, Reggio eğitiminde çocuklar sadece gerçek ile hayali ayırbildikleri zaman hayal güçleri eğitilebilir. Bu nedenle Montessori eğitim programında sanata yer vermemiştir. Çünkü Montessori sanatsal hayal gücünün temelinde gerçeklerin yattığını savunur. Ona göre okul öncesi yıllarda çocuklar gerçek hayatla ilgili gözlemler yapmayı, gözlemlerine göre nesnelere sınıflamayı, düzenlemeyi ve numaralandırmayı öğrenmelidir.

- * Bu aşamada sanat eğitimi büyük önem taşımaktadır. Montessori ve Waldorf okulları herhangi bir mezhebe ait değildir ve bu sistem öğrencileri arasında mezhep farkı gözetmemektedir. Tüm dünya çocuklarına eğitim verirler. Din, ya da kültürel farklılıklar önemli değildir. Pedagojik metotları açık ve anlaşılması son derece kolaydır. Tüm dünya insanları tanımlamayı, dünya kültürlerini ve dinlerini anlamayı ön planda tutarlar.
- * Herhangi bir dini doktrini izlemezler, ancak tüm kainata ve insanların üstünde bir ruhani kuvvet olduğuna inanırlar. Bu okullar herhangi bir kiliseye de ait değildir. Bu okullarda eğitim özgün olup, eğitim tüm öğrenciler tarafından rahatça algılanmaktadır. Çocuğun gelişim süreçlerini karşılamak üzere tasarlanmıştır. Waldorf eğitimcileri eğitimde başarılı olabilmek için içsel ve gerçek bir coşku olması gerektiğine inanırlar. Ana okulu öncesi ve yuva çocukları imitasyon, sanat eğitimi ile düş kurma yetisi güçlendirilmiş bireyler olarak yetiştirilirler.

* Waldorf eğitiminde, Yuva eğitimini izleyen ilkököl ve ortaokul yıllarında, çocuklar sınıf öğretmeni ile birlikte ideal olarak 8 yıl eğitim görürler. Müfredat içeriğinde temel dersler yanı sıra, dünya edebiyatı, efsaneler ve mitolojiler de yer alır. Tarih kronolojik olarak öğretilir; en önemli kültürler ve medeniyetler tanıtılır: Coğrafya, astronomi, meteoroloji, doğa bilimleri, aritmetik, cebir ve geometri dersleri öğretilir. Yabancı dil, jimnastik, bilgisayar eğitimi öğretiler içerisindedir. Sanat eğitimi içerisinde müzik, resim, heykel, tiyatro, dans, bale, ritmik hareketler ve bir enstrüman öğrenmek gibi yetiler elde edilir. Yün örmek, halı dokumak ve marangozluk yetileri kazandırmak da müfredat içerisinde yer almaktadır.

Çevre ve alanlar

Hümanistik eğitim üzerine odaklanan eğitimciler açısından ortamın ve çevrenin büyük önemi bulunmaktadır. Ortam hem okulun içerisinde bulunan birimleri, hem de okulu ilgilendiren dış mekan birimlerini içermektedir. Dış mekan birimleri okul dışında geçirilen saatlerin yer aldığı alanlardır. İç mekanlar birkaç iskemle, ya da masadan, sessiz okuma ya da dinlenme koltukları, kitaplıklar, öğrencilerin tek başına dinlenmek isteyecekleri mekanlar, müzik odaları, sanat atölyeleri, mutfaklardır. En önemlisi duvarlarda yer alan renkler, resimler, tablolar, sanatsal afişlerdir. Okulun dışındaki alanlar, ağaçlar içerisine yapılmış evler, çadırlar, yuvalar, gezi alanları, dış mekanlarda yemek yenilen alanlar, kutular, oyun mekanları, doğal alanlar, spor yapılan alanlar gibi mekanlardır. Öğrencilere verilecek seçimler arasında kendi ilgi alanlarına göre bu mekanlarda yer alacak etkinlikler mutlaka yer almalıdır.

Waldorf ve Sanat Eğitimi

Waldorf eğitimi yuvadan başlar. Yuva eğitiminin amacı, minik çocukta hayal edebilme gücünü yaratabilmek ve doğaya tüm canlılara büyük bir hayranlık ve saygı duymayı başlatmaktır. Eğitimciler bu amaçla sanat eğitimine büyük önem vermekte, değişik bir müfredat uygulamaktadırlar. Müfredat, ağırlıklı öykü anlatmak, yaratıcı oyunlar oynatmak, şarkı söyletmek, ritmik hareketler yaptırmak, oyunlar oynatmak, parmak oyunları öğretmek, çizim deneyimleri yaptırmak, resim yaptırmak, hamura şekil vererek yaratıcılığı teşvik etmek, yabancı dil öğretmek gibi aktiviteleri kapsar. Çocukları festivallere, şenliklere ya da mevsimsel kutlamalara götürürler, dans etmeyi öğretirler, piyeslerde rollere hazırlayıp, sahneye çıkartırlar, doğa yürüyüşleri yaptırırlar, yemek yapmayı öğretirler. Bu beceriler eğitim metodları arasında önemli bir yer almaktadır. Waldorf ve Montessori eğitimi lisede, öğrencilerin potansiyellerini bilim adamı, sanatçı, sporcu, ya da iyi yetişmiş birer fert olmalarını sağlayacak şekilde programlanmıştır. Müfredatta tarih, edebiyat, dünya kültürlerini tanıtım gibi konuları içeren derslerle birlikte beşeri bilimler, fizik, biyoloji, jeoloji, ve matematik gibi dersler yer alır. Eşit değerde ve önemde sanat eğitimi de programda yer almaktadır. Sanat ve zanaat programı içerisinde kaligrafi, resim, çizim, heykel, seramik, dokuma, tahta oyma ve ciltleme gibi yetiler de büyük önem taşır. Öğrencilerin her

biri orkestra, koro, ritmik dans, ya da tiyatro etkinliklerinde yer alırlar. Yabancı dil eğitimi mutlaka uygulanır. Spor eğitimi mutlaka yaptırılır. Waldorf eğitimi çocuğu “gerçek” dünyaya hazırlar,

Waldorf Eğitiminde geç okumak bir engel değildir.

Bu eğitim sistemi içerisinde normal ve sağlıklı bir çocuğun geç okuması bir engel teşkil etmez. Geç okusalar bile diğerlerini yakalamaları kolay olacaktır. Buna ilaveten çocukların “okuma konusunda gösterdikleri yorgunluğu”da yaşamayacaklardır. Aksine, okuma hevesleri artacak, bu ilgi gençlik döneminde de devam edecektir. Bazı çocuklar ise en erken yaşlarda okumak isterler, Çocuktan bu istek geldiği sürece mutlaka karşılanmalıdır. Çocuk istemeden okumaya zorlanmamalıdır.

Waldorf Eğitimi ve Hümanizma

Evrensel boyutta uygulanan önemli eğitim metodlarında, sanat eğitiminin önemi ana okulları ve yuvadan başlayarak, ilk, orta ve lise öğrenimi boyunca müfredatta yer almaktadır. Bu eğitim sisteminde

1. Zeka ve ahlak birbirinden ayrılmamalı, Zeka geliştirilirken ahlak geride kalmamalı.
2. İçinde sıklıkla bitkiler, çiçek, yün, tarım, doğa toprak, ruh, bilinç, bilgelik, sanat, içsellik, sukunet, entelektüel , kalp, ritim kelimeleri geçen bir eğitim felsefesidir
3. Eğitim Anne babanın çocuğa sunduğu huzurlu bir yuva ile başlar. Yuva, Yalnızca çocuğun sevilip, değer gördüğü bir ev değil, yanında konuşulanlara dikkat edilen bir evdir.
4. Lise son sınıfa kadar süren Waldorf okulları bulunmaktadır.
5. Çocuklar, büyüklerin yaptıkları ütü, çamaşır asma, sofrta hazırlama gibi sıradan ev işlerini Waldorf okullarında yaparlar. Öğretmenleri sanki kendisi için bu işleri yapıyor gibi davranarak çocuklara örnek olmaktadır. Çocuklar eğitimleri rol model alarak onun yaptıklarını yaparlar.
6. Çocuğa şükran duygusu kazandırma hedefi olan bu sistem içerisinde çocuğa kullandığı, yediği her şeye şükretmeyi öğreten; Sevdiklerine, hayvanlara, bitkilere doğaya karşı daha duyarlı olmayı aşıl原因 yaratan bir sistemdir.
7. Çocuklar bazen okulda yedikleri yemeği okulda kendileri yaparlar. Bu sırada emek vermeyi ve sabır etmeyi öğrenirler.
8. Bazen çocuklar, diğer çocuklara bir fındık veya birer ekme parçası dağıtırken, paylaşmak ve vermenin önemini öğrenirler.

9. Hayal gücünün özgürce serpilmesi büyük önem taşımaktadır. Doğa üstü, madenin ötesindeki varlıklar ve kavramlardan rahatlıkla söz edilir. Waldorf çocukları bol bol cücelerden, perilerden söz ederler. Bu eğitim sisteminin babası olan Rudolf Steiner (reinkarnasyon, karma budizm, meditasyon gibi) Spiritüel referansları nedeni ile de bazılarınca eleştirilmektedir.
10. Waldorf eğitimi Masal anlatımına çok önem veren bir eğitim sistemidir. Bunun yanı sıra matematik, resim, müzik, coğrafya yanısıra iki yabancı dil de öğretilir. Not sistemi uygulanmaz.
11. Dil gelişimi ve sosyal ilişkileri kötü etkilediği için bilgisayar ancak ortaokul yaşına gelince öğretilir. Televizyon hemen hemen hiç yok gibidir. Televizyon yerine kukla gösterimleri yer alır.

Sanat Eğitimi ve Hümanizma

Reggio Emilia sistemi nedir ? Bu eğitim sistemi erken yaşlarda başlayan ve çocuğu yetenekli, güçlü ve dayanıklı yetiştirmeyi amaçlayan bir sistemdir. Bu eğitim programı içerisinde çocuk öğrenirken, aynı zamanda düş kurabilecek, olaylara karşı merak duyacaktır. Çocukta uyandırılan bu büyük merak, onun dünyayı anlamasına ve kendisinin de bu dünya içerisinde nerede ve nasıl bir rol aldığını araştırmasına yol açacaktır. Bu eğitim sistemi İtalya'da Reggio kasabasında ortaya çıkmıştır. Bu sistem bir metod değildir. Reggio Emilia dışındaki sistemler de bu eğitim biçiminden etkilenilmiş, ancak her kasaba kendi anlayışına ve yaşam tarzına göre bir sistem oluşturmuştur.

Her kasabanın kendine göre bir yaşam biçimi ve anlayışı olduğundan farklı eğitim biçimleri olması da son derece doğaldır. Bu sistemde anlayış; her ebeveynin kendi çocuğunu izlemesi ve tanınması eylemi üzerine kurulmuştur. Her ebeveyn çocuğunu dinlemeli, onun nelere ilgi duyduğunu öğrenmelidir, daha sonra da ona ilgi alanı dahilinde olanaklar sunmalıdır. Bu sistem içerisinde çocuk, eğitimi başlatandır. Eğitim sistemi ve projeler onun ilgi alanları öğrenilmeden hazırlanmaz, programlar çocuğun ilgi alanları üzerine kurulur. Bu sistem içerisinde çocuğun düşünceleri ve düşünme kapasitesi ile ilgili ilerleme evreleri, düşüncelerini görünür kılma süreçleri, görsel temsiliyetlerle (resim yapma, heykel yapma gibi)

- * Bu metod, bir çocuğun soru sorup, kendisinden daha büyük biri tarafından cevaplandırılmasından çok daha öğreticidir. Çocuklar hissediler ve böylece hep birlikte araştırmalarına devam ederler. Ve bu öğrenme süreci hiç bıkmadan devam eder.
- * Çevre bir üçüncü eğitmendir. Çevre çocuğu etkiler. Doğal ışık, Doğal nizam ve güzellikle donanmış bir çevre, açık alanlar, amaç için gerekli olan her tür malzeme,

özenle hazırlanmış köşecikler çocuğun ilgi alanına çok daha derinlemesine sarılmasını sağlayan donelerdir. Çevre ve çalışma alanları beraberliği, iletişim ve keşfetmeyi sağlar. Alan içerisinde otantik malzeme ve araçlar da sağlandığında çocuk kendisine saygı duyulduğunu farkedecektir. Bir ebeveynin görevi çocuğunu tanımak, onun suallerini dinlemek, onun ilgi alanlarını keşfetmektir.

Waldorf ve Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi, bireylerde var olan yaratıcı gücü geliştirme konusunda en etkin disiplindir. Eskiden olağanüstü bir güç olarak kabul edilen “yaratıcılık”, sadece yetenekli insanlara özgü olarak değerlendirilirdi. Günümüz Türkiye’sinde de ne yazık ki hâlâ bu düşünceler hâkim olup “resim-iş” dersi diye anılan sanat eğitimi dersleri “seçmeli ders” statüsüne düşürülerek, eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemiştir. Bu olumsuzluğun sonuçları ilerideki yıllarda daha da belirgin olarak ortaya çıkacaktır, yaratıcılığı kısıtlanan sanat eğitimi alamayan birey yaşamında da zorluk çekecektir.

AB Sürecinde Sanat Eğitiminin Önemi

AB sürecinde sanat eğitimi en önemli alanlardan biridir. Avrupa’da sanat eğitimi üzerine ilk toplantı, Avusturya’da 1998 yılında düzenlenen Yaratıcı Kültür: Yaratıcılık, Sanat ve Eğitim Konferansı’dır. Bu toplantıda amaç, sanat eğitimini AB sürecindeki önemli alanlardan biri hâline getirmektir. Konferansta yaratıcı sorun çözme, sosyal davranış, proje çalışması, çatışma çözme gibi temel kabiliyetler üzerinde durulmuştur. Bu konferansın önemi, Avrupa’da sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişte en gerekli kaynağın yaratıcılık olduğunu ilk kez vurgulanarak, bir paradigma değişikliğine işaret etmesidir. Konferansta Avusturya Eğitim, Bilim ve Kültür Bakanı Elisabeth Gehrler “Sınıflarda yeni Eğitim ve öğrenim teknikleri uygulanmasının önemine, gençlerin yaratıcılığını arttırmanın bir zorunluluk olduğuna, bu nedenle, müzik ,resim, tiyatro ve sanat derslerinin hiçbir şekilde ihmal edilmemesi gerekliliğine işaret etmiştir. Avrupa Parlamentosu’nun Mart 2009’da onayladığı, AB’de Sanatsal Çalışmalar”başlıklı önerenin öncelikli konuları Şöyledir:

- * Sanat eğitimi tüm eğitim seviyelerinde zorunlu olmalıdır
- * Sanat eğitimi en son bilgi ve teknolojileri kullanmalıdır,
- * Sanat tarihi öğretimi, ilgili sanatçılarla iletişimi ve kültürel miras alanlarına ziyaretleri kapsamalıdır. (Türkiye’de Sanat Eğitimi Yeniden Düşünmek, s. 40) MEB müfredatında ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarındaki Sanat eğitimi programları tanımlanırken, eleştirel düşünceyi teşvik eden, öğrenci merkezli, disipline dayalı bir yaklaşımın benimsendiği görülür. Ancak bu prensiplerin uygulamaya geçirilmesinin önünde altyapı yetersizliği, kapasite eksikliği, sanat eğitimine dair algı vb. sorunlar vardır. Bu durumun önüne geçmek üzere, örgün eğitimdeki sanat eğitimi müfredatı ve pratikler gözden geçirilmeli, resim , drama ve müzik derslerinin eğitim malzemeleri ve içeriği, güncel ihtiyaçlara ve uluslararası standartlara uygun hâle getirilmelidir. MEB tarafından yayımlanan 2013-2014 istatistiklerine göre, Türkiye’de bugün 71 adet güzel sanatlar lisesi faaliyet göstermektedir. (**Türkiye’de Sanat Eğitimi Yeniden Düşünmek, s52**)

Sanat Eğitimi Programının Gözden Geçirilmesi ve Yenilenmesi

Bu okullarda 13.129 öğrenci eğitim görmekte, 1.854 öğretmen görev yapmakta ve toplam 847 derslik bulunmaktadır. 98 MEB 2013-2014 İstatistiklerine göre güzel sanatlar liselerinin okul, öğrenci ve öğretmen sayıları, ortaöğretimin çok küçük bir yüzdesini teşkil etmektedir; **(Türkiye’de Sanat Eğitimi Yeniden Düşünmek, s 52)** liselerde yer alan eğitimin seviyesi halen uluslararası düzeyde değildir. MEB 1993 yılında üstün yetenekli çocukların eğitimiyle ilgili bir proje başlatmıştır. Bu çalışmaların sonucunda, üstün yetenekli öğrencilerin bilim ve sanata Alanında eğitimi amacıyla, Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü’ne bağlı Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) açılmıştır. BİLSEM Yönergesi 2007 yılında yürürlüğe girmiştir. 99 Güncel veriye göre, Türkiye’de 66 BİLSEM bulunmaktadır.

BİLSEM alternatif bir eğitim kurumu değil, örgün eğitimi destekleyici bir eğitim kurumudur. BİLSEM’lerin mevcut durumlarını, fiziki ortamları, araç gereç yeterlilikleri, eğitim programları, Öğrenci seçimi ve tanımlanması, öğretmenlerin seçimi, aile-öğrenci-öğretmeni işbirliği gibi çeşitli unsurlar açısından inceleyen bir araştırmadan elde edilen veriler, bu merkezlerin Yapılanması ve işleyişinde ciddi sorunlar olduğuna dikkat çekmektedir. İlkokul seviyesinde sınıf öğretmenleri tarafından verilen sanat dersleri, ortaokul ve lise seviyesine gelindiğinde alan öğretmenleri tarafından verilmesi gerekir. Özellikle devlet okullarına sanat eğitimi dersi verecek uzman öğretmenlerin yeterli sayıda atanmaması, sorunlara yol açmaktadır. Sanat eğitimi alanında yetkin derslerin işlenememesine, dolayısıyla özellikle Devlet okullarında öğrenim gören öğrencilerin eğitimde fırsat eşitliği ilkesinden faydalanamamasına sebep olmaktadır. Eğitim-Sen 2006 yılında gerçekleştirilen araştırmada il merkezlerinde ilköğretim ve ortaöğretim okullarında bulunan müzik, resim ve diğer branş öğretmenleri ile öğrenci sayılarının karşılaştırmalarını esas almıştır. Araştırma, Türkiye genelinde 7 bölgede ve 30 il merkezinde bulunan 278 ilköğretim, 207 ortaöğretim kurumunda toplam 552 bin öğrenci öğrenim görmekte, 26 bin öğretmen görev yapmaktadır.102 (s.54)

Araştırmada okul başına düşen resim ve müzik öğretmenlerinin sayısının düşüklüğü dikkat çekerken, resim öğretmeni başına 1.262 öğrenci, müzik öğretmeni başına 2.025 öğrenci düştüğü görülmektedir. İlçelere doğru gidildikçe bu oranlar azalmakta, köy okullarında neredeyse hiç resim ve müzik öğretmeni bulunmadığı ortaya çıkmaktadır. Doğu, Güneydoğu’da ve gelişim endeksi düşük olan diğer bölgelerde bulunan okullarda oranlar daha da düşüktür. Sanat eğitmenleri, öğretmen sayısının yetersizliği ve sınıfların kalabalık olması nedeniyle genel bir yılginlık yaşamaktadırlar. Başta ilköğretimde olmak üzere, diğer öğretim kademelerinde sanat eğitimi ders saatlerinin azlığı, malzemelerin yetersizliği, ortamın elverişsizliği, sanat eğitiminde öğretimin niteliğini olumsuz yönde etkilemektedir. 103 Bu durumun düzeltilmesi, genel eğitimin amaçlarına ulaşmasına katkıda bulunacaktır. 1926 yılında Türkiye’ye gelen Alman Eğitimci Stiehler de sanat eğitimine dair verdiği önerilerde dört önemli noktaya vurgu yapmıştır: 105

1. Sanat eğitiminin sadece yetenek eğitimi olmadığı,
2. Öğrencilerin sanat yoluyla eğitilmelerinin esas olduğu,
3. Sanat eğitimi dersleri için branş öğretmenlerinin yetiştirilmesinin önemi,
4. Sanat eğitimi derslerinin çevre, yurt bilgisi ve halk sanatları konularını içermesinin gerekliliği. Sanat Eğitimi yöntemlerini öğrenmek üzere 1910 yılında yurt dışına gönderilen ilk Türk sanat Eğitmenlerinden İsmail Hakkı Baltacıoğlu, 1927 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'nde Resim Öğretmenliği Kursu açmış ve "Resim Öğretim Metodu" adı altında bir ders vermiştir. İsmail Hakkı Tonguç'un ve İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun katkıları ile bir Sanayi-i Nefise Talimatnamesi (Güzel Sanatlar Yönetmeliği) hazırlanarak, Türkiye'de güzel sanatlar eğitiminin yerleştirilmesi ve geliştirilmesi ile görevlendirilmiş bir komisyon kurulmuştur.

Cumhuriyetin ilk yıllarında sanat eğitimi politikalarında, yabancı uzmanların raporları, yurt dışında uzmanlık eğitimi almış eğitmenlerin varlığı ve Türkiye'deki eğitmenlerin katkısı ile sanat eğitiminin amaçları ve hedefleri iyi tespit edilmiş, uygulamalar ve programlar başarılı olmuştur. Takip eden yıllarda ise "ülkenin sosyoekonomik ve kültürel yapısı nedeniyle çağdaş düşüncelerle oluşturulan sanat eğitimi programı ve sanat öğretmeni yetiştirme arzusunun istenilen hızla gerçekleşmediği görülmüştür." Eğitim fakültelerinde, görsel sanatlar disiplini içerisinde çoğunlukla resim dersine odaklanılmaktadır. Bunun sonucu olarak, sanat öğrencileri, kendi yeteneklerine uygun seçenekler sunulmadan tek bir alanda eğitim almak zorunda kalırken, bu öğrencilerin motivasyonlarına ve yaratıcılıklarına ket vurulmaktadır. Bununla birlikte pek çok kurumda Resim Bölümleri kapatılmaktadır.

Sanat Eğitiminde Sorunlar

Türkiye'de Sanat Eğitimi Alanında Karşılaşılan Problemler ve Zorluklar

1. Eğitim ve kültür alanlarında eşgüdümlü ve sistematik ortak bir ulusal politika hayata geçirilememiştir.
2. Eğitim ve kültür politikalarında sanat eğitimi alanı öncelikli bir politika konusu değildir. Sanat eğitimine özel bir düzenleme bulunmadığı için, bu alan giderek önem kaybetmektedir.
3. Sanat eğitimi için ayrılan kaynaklar çok kısıtlıdır ve sanat eğitiminin nitelikli bir şekilde sürdürülmesi ve geliştirilmesi için gerekli ihtiyacı karşılamaya yetmemektedir.
4. Eğitim fakülteleri bünyesindeki güzel sanatlar eğitimi bölümlerinin (GSEB) çağdaş sanat eğitiminin gereklerine uygun olması gereken öğretmen yetiştirme programları, kurumsal altyapı yetersizliği ve kapasite eksikliği nedeniyle uluslararası standartlarda değildir.
5. Sanat öğretmeni yetiştirme altyapısı ve kapasitesindeki yetersizlikler, nitelikli sanat eğitiminin önündeki en büyük engeldir. Sanat öğretmenlerinin eğitiminde yaşanan problemler, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki tüm öğrencilerin sanat öğreniminin kalitesini doğrudan etkilemektedir.

Kültür politikaları, kentlerin ve bölgelerin potansiyelleri, öncelikleri ve ihtiyaçlarına uygun olarak yerel görevliler tarafından geliştirilmeli ve hayata geçirilmelidir. Kültür yönetiminde yerleşmenin etkin olarak işlemesi için MEB ve KTB'nin birbirinden bağımsız şekilde faaliyet gösteren yerel birimleri arasında sanat eğitimi konusunda bir koordinasyon ve işbirliği pratiği geliştirilmelidir. Bu konuda KTB ve MEB arasında 2004 yılında imzalanan “Kültür, Sanat ve Eğitim İşbirliği Protokolü” model olarak alınabilir. Yerel yönetimlerin, sanat eğitimi politikalarının uygulama aşamasında etkin hâle gelebilmeleri için, belediyelerin mevcut kapasitelerinin, bölgelerindeki okulların sanat eğitimi derslerindeki ihtiyaçları doğrultusunda kullanılması sağlanabilir. Belediyeler tarafından inşa edilen kültür merkezleri ve çok amaçlı salonlar, öğretmen ve öğrencilerin sanat eğitimi için ihtiyaç duydukları mekânlar hâline dönüştürülebilir. Bu sayede okullardaki altyapı yetersizliği sorunlarının da önüne geçilmiş olur.

UNESCO'nun, AB ve AK'nin sanat eğitimi politikalarına ilişkin gündemleri, ilgili bakanlıklar ve kamu kuruluşları tarafından yakından takip edilmelidir. UNESCO'nun insan hakları, demokrasi ve yaratıcı endüstrilerin gelişimi açısından önem taşıyan “Kültürel İfadelerin Çeşitliliği Sözleşmesi” (2007) ya da AK'nin kültürel miras yönetimi ve eğitimi konusunda önemli bir referans belgesi olan “Faro Sözleşmesi” (2005) gibi uluslararası sözleşmelerin imzalanarak hızla uygulamaya geçirilmesi sağlanmalıdır.

SONUÇ

Sanat eğitimi alan ergenlerin yaratıcılık boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının sanat eğitim almayan ergenlerin puanlarından anlamı bir şekilde yüksek olduğu, yaratıcılık boyutlarının cinsiyete göre farklı olmadığı, lise ikinci sınıfa devam eden ergenlerin puan ortalamalarının diğer sınıflara devam eden ergenlerin puan ortalamalarından önemli derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca araştırmaya dahil edilen ergenlerin yaratıcılık boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının sanat dallarına göre fark yarattığı özellikle müzik eğitimi alan ergenlerin bale eğitimi alanlarla sanat eğitimi olduğu görülmektedir. Yine de en düşük puanı sanat eğitimi almayan ergenlerin aldığı belirlenmiştir. Sanat eğitimi bireylerin kişilik gelişimlerini, davranışlarını, dikkatlerini yoğunlaştırmalarını ve gözlem yeteneklerini olumlu yönde etkilemektedir. Bunların dışında sanat eğitimi yaşamı algılama, yorumlama, yaratıcılık, düşünme sistemlerini geliştirme, iletişim becerilerini geliştirme açısından büyük destek sağlamaktadır.

Bu nedenlerden dolayı bireylerin yaratıcılıklarının geliştirilmesi için okulöncesi dönemden başlayarak yaşamın her döneminde sanat eğitiminin verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Yaratıcılık sadece sanatçılara özgü bir yetenek değildir. Doğuştan gelen bir yetenek olan yaratıcılığın gelişmesi ve ilerlemesi için uygun ortam ve çevre koşullarının sağlanması gerekmektedir. Yaratıcı bir ortam kısıtlayıcı, otoriter ve aşırı derecede yapılandırılmış olmamalıdır. Yaratıcılığın açığa çıkarılmasında

önemli role sahip olan öğretmen kendine güvenen, bilgili, doğal, içten ve coşku dolu olmalıdır. Çocukların yaratıcı ve üretici olmaları için ilk şart onların serbest olmaları ve ellerindeki araçları çekinmeden ve korkmadan kullanabilmeleridir. Bu da sanat eğitimiyle sağlanabilir. Anne-baba ve eğitimcilerin yaratıcılık, yaratıcı düşünme, sanat eğitimi ve bunların yararları konusunda bilgilendirilmesi, eğitimin her kademesinde sanat eğitime önem verilmesi, çocukların ezbercilikten kurtarılması, çocukların ilgi ve yeteneklerine uygun programların hazırlanması, anne-baba ve eğitimcilerin işbirliği içinde çalışması önerilebilir.

UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, UNESCO'nun bugüne kadar geliştirdiği sanat eğitimi politikalarının ve Türkiye'nin bu konuda imzaladığı uluslararası bildirge ve sözleşmelerin uygulamaya geçirilmesi konusunda MEB ile KTB'ye aracılık edebilir. UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, eğitim, kültür, doğa bilimleri, sosyal ve beşeri bilimler ile bilgi ve iletişim alanlarında olduğu gibi sanat eğitimi alanında da konunun politika ve uygulama boyutlarının incelenmesi için çalışacak bir İhtisas Komitesi oluşturabilir. Komisyon ayrıca, her yıl Mayıs ayının dördüncü haftasında düzenlenen Uluslararası Sanat Eğitimi Haftası'nın Türkiye'de de kutlanması için girişimlerde bulunabilir.

Prof. Dr. Şengül Öymen GÜR
Beykent Üniversitesi

ENGELSİZ BİNA, ÖZGÜR DÜŞÜNCE

ÖZET

1960'lı yıllardan beri sürmekte olan ve artık kendine önemli bir disipliner yer açmış olan çevre-davranış araştırmaları mekânın 'salt belirleyen' olmadığını ama insan davranışını büyük ölçüde etkilediğini kanıtlamıştır. Mekân algısında Einstein sonrası yaşanan değişimler zaman/mekân kavramını gündeme taşımış; çeşitli düşünürleri bu konuda yeniden düşünmeye ve üretmeye zorlamış; mimarlık disiplini de bundan payını almıştır.

Dünya nüfusunun yarısını oluşturan çocukların mekân kullanımlarını ve mekânsal davranışlarını incelemek ve böylece onları çevre tasarımının önemli bir elemanı halinde düşünmek çocuğun varlığına, yetişmesine ve çocuk haklarına duyulan bir saygı ve sevgi biçimidir.

Bu iki farklı noktadan bakış çocukların mekânsal davranışlarını, mekânsal tepkilerini anlamayı zorunlu kılar. Girişimciler, eğitimciler ve siyasetçiler çocuk mekânlarına ve bunlar arasında önemli yer tutan okullara kendilerine özgü bakış açılarından bakarlar. Çocuk kendini temsil edemeyen bir nüfustur. Bu nedenle yardım ve desteğe gereksinimi vardır. Uzun yıllar bu desteği kağıt üzerinde ve konuşmalarım ile verdim. Ancak görmekteyim ki çocukla ilgili resmî çalışmalar çocuğun ilerde bir gün her nasılsa yetişkin olacağını peşinen varsayan bir mantığa bina ediliyor. Konuşulan ve araştırılan konular standartlar, maliyetler ve kar marjı gibi konular oluyor. Oysa çocuğun gelişim evrelerine ve hızına yönelik çalışmalara bakıldığında okul çevresinin normatif eğitim dışında kişisel gelişmeyi destekleme şansı olduğu görülmektedir.

Okul tasarımları belli kabuller ve ilkelerle tasarlandığında çocuğun gelişim ortamını yapılandırıcı ve tamamlayıcı roller oynarlar. Özgürleşimci eğitim ortamlarının yaratılmasını destekleyici tasarım ilkelerinin ortaya konması bu bakımdan önem kazanır. Tam da bu nedenle bu çalışma yazarın çeşitli deneyimlerini ve yaptığı uygulamalı araştırmalarını örnekler üzerinden tartışarak bir dizi öneride bulunmaktadır.

ALGI-BİLİŞ-DAVRANIŞ ÜZERİNE

Algı, biliş ve davranış sürekli dönüşür ve birbirlerini dönüştürürler. Bu tüm canlılarda öğrenmenin temel davranışlarıdır. Algı, bir uyarının varlığından duyular yoluyla bilgi sahibi olmaktır. Algılanan şey beyne iletilir. Beyin tarafından algılanmak, bir nesneyi eski deneyimler yoluyla yorumlamaktır.

Algılanan şey uyumlandırılıp kavrandığında biliş olur (Gür 1996). Algı duymalara veya bilgiye dayalı olabilir. Algı zihinsel süreçlerden geçip bilgiye dönüştükçe zihinsel

şema algıyı yönlendirebilir, algı nesnesini seçebilir ve yeniden zihne yollar. Bu devinimsel bir süreçtir. Zihin bebeklikten yetişkinliğe doğru bu yolla sürekli gelişir. Piaget zihinsel gelişmeyi yaşa bağlı bir süreç olarak görür ve doğuştan yetişkinliğe doğru bir gelişim gösterdiğini savunur. Bu süreçleri kendi içerisinde duyuşal-edimsel aşama (sensorymotor) (0-2 yaş), işlem öncesi aşama (pre-operational) (2-7 yaş), somut işlemler aşaması (concrete operational) (7-11 yaş), soyut işlemler aşaması (formal operational) (11+ yaş) şeklinde dört temel gruba ayırır. Buradan anlaşılan odur ki çocukların bilişsel gelişimi evlerden çok okullarda sağlanır.

Demek ki eğitim kurumlarının görevleri sanıldığından daha da ağır ve karmaşıktır. Okullar sadece kitabî ya da deneysel bilgiyi aktaran kurumlar değil, kültürün ve sosyal çevrenin önemini kavratran, çocuk-yetişkin ilişkileri konusunda örnek oluşturan, çocukların birbirleriyle işbirliği yapmasında stratejik ve taktik beceriler aşıl原因, dili iyi kullanmalarını sağlayan, somut yaşantılardan, doğadan ve hatta medyadan öğrenmeyi teşvik etmesi gereken kurumlar olmalıdır. İş bu nedenle nasıl; hangi önceliklerle ve ilkelerle tasarlanmaları gerektiği benim açımdan hep çok önemli olmuştur (Resim 1).¹

Resim 1. Öyle bir geçer zaman ki...

Güler, Ş. Ö. How Children Describe Their Houses: Present vs. Ideal, *Child Indicators Research: Volume 6, Issue 3 (2013): 493-525 (DOI 10.1007/s12187-013-9179-5) (TÜBİTAK ve Beykent ödüllü)*; Güler, Ş. Ö., "Çocuklardan Utanıyorum..." *Mimarist 28, Yaz 2008, 78-81*; Güler, Ş. Ö., "Okullar: Sümer Tapınaklarından Küresel Tapınaklara" *MİMARLIK 323, Mayıs-Haziran 2005, 50-53*; Güler, Ş. Ö., "Toplumsalın Son Kaleleri: Üniversite Yerleşkeleri, YAPI 284, Temmuz 2005, 57-62"; Güler, Ş. Ö., Düzenli, H. I., *İlköğretim Okullarının Tasarımında Yer Seçimi Kararları ve Derstiklerin Yönetilmesi İle İlgili Öneriler: İlköğretim Okullarında "Boş Zaman" Kavramı*, *Mimarist 11, 2004, 46-53*; Güler, Ş. Ö., "Çocuk ve Mekan Sorunsalı", *Çocukçocuk, Ankara, Şubat, 2004, 43*; Güler, Ş. Ö., "Yakın Dönemli Mimari Söylentiler Bağlamında "Çocuk Mekânları": ya da İşlevin Zorunluluğu", *Güney Marmara Mimarlık Dergisi 16, Haziran 2003, 11-15*; Güler, Ş. Ö., *Kent-Mimari ve Çocuk, 1. Çocuk Kurultayı Bildiriler Kitabı, İstanbul Yalılığı Çocuk Vakfı, İstanbul, 2000, 133-141*. (invited speech); Güler, Ş. Ö., Düzenli, H. I., "İlköğretim Okullarında Boş Zaman Kavramının Derslik Tasarımı Konusuna Etkileri", *II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, B. Onur (der.)*, Ankara Üniversitesi, ÇOKAUM, Ankara, Ekim 15-17, 2003; Güler, Ş. Ö., *Cumhuriyet Çocuğunun Konut Anlayışı, II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, B. Onur (der.)*, Ankara Üniversitesi, ÇOKAUM, Ankara, Kasım 5, 1998, 181-192 (Keynote Speech); Güler, Ş. Ö., *Mimari ve Çocuk: Türkiye Örneğinde Çocuğun Mekan Öğütlenmesindeki Yeri, Çocuk Kültürü, I. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, B. Onur (der.)*, Ankara Üniversitesi, ÇOKAUM, Ankara, 1997, 209-270. (Keynote Speech); Güler, Ş. Ö., *Çocukların Programlama ve Tasarlama Kararlarına Katılımı, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Bildiri Kitabı, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Mimarlık Fak., 13-14 Mayıs 1993, 141-146*; Güler, Ş. Ö., *İlkokul Öğrencilerinin Okul Çevrelerinin Bilişsel Olarak Değerlendirmelerinin Tasarımındaki Yorumu, V. Uluslararası Yapı/Yaşam Kongresi, Bursa, 1993, 68-88*; Güler, Ş. Ö., Özbilgen, A., Ertürk, S., *Children and Environmental Psychology: Design Implication of the Cognitive Evaluations of School Environments by primary School Children*, KTÜ, Müh-Mim. Fak. Yay., No: 43, Trabzon, 1989; Güler, Ş. Ö., Ertürk, S., İbiş, T., Özbilgen, A., *Çocuk ve Çevresi: Çocuk Dyan Alanları Olarak Sokaklarımız*, *Mimarlık Bülteni (5)*, KTÜ, Mayıs 1980, 71-76.

OKULLAŞMAYA RESMİ BAKIŞ

Ülkemizin eğitim kurumlarına bakışı hep ölçülebilir veriler, standartlar üzerinden olmuştur. Örneğin, 2013 yılında TC Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yaptırılan bir araştırmaya göz atarsak bu açıkça görülecektir: Yrd. Doç. Dr. Altay Çolak, Öğr. Gör. Dr. Ahmet Koçhan ve mimar Hasan Dilsiz tarafından yapılan “EĞİTİM YAPILARI ASGARİ TASARIM KILAVUZU-2013” konulu araştırmanın en önemli başlığı olan “6. Tasarım Kriterleri” bölümünde “6.1. fiziksel etkenlerin tasarıma yansımaları (s.20-25), 6.2. bina formu ve konstrüksiyon (s.25-27) ve 6.3. genel ilkeler, yerleşim kurgusu ve mekânsal standartlar (s. 27-38) alt başlıkları mevcuttur. 6.3.1.’de genel ilkeler olarak şunlar belirtilmektedir;

“6.3. GENEL İLKELER, YERLEŞİM KURGUSU VE MEKÂNSAL STANDARTLAR 6.3.1 GENEL İLKELER

- * *Proje sadece mimari olarak algılanmamalı, betonarme, mekanik ve elektrik projeleri ile birlikte bir bütün olarak ele alınmalıdır.*
- * *Projeler lineer aks sistemine göre planlanmalı, aks ölçülerinde derslik birimlerinin ölçüleri esas alınmalıdır.*
- * *Mekanlar tasarlanırken mekanik ve elektrik tesisatıyla ilgili şaftlar ve kanallar sonradan binaya müdahale edilmemesi amacıyla mimari unsurlar içerisinde gizlenerek çözümlenmelidir.*
- * *Projeler; yürürlükteki mevzuata, Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik, Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği, Sığınak Yönetmeliği, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, engellilerle ilgili TS 9111 ve TS 12576 no.lu standartlara, Genelge ve diğer mevzuata uygun hazırlanmalıdır.*
- * *Projeler; yürürlükteki mevzuata, Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik, Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği, Sığınak Yönetmeliği, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, engellilerle ilgili TS 9111 ve TS 12576 no.lu standartlara, Genelge ve diğer mevzuata uygun hazırlanmalıdır.*
- * *Projeler; yürürlükteki mevzuata, Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik, Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği, Sığınak Yönetmeliği, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, engellilerle ilgili TS 9111 ve TS 12576 no.lu standartlara, Genelge ve diğer mevzuata uygun hazırlanmalıdır.”*

İlkeler dikkatle okunduğunda görülecektir ki ülkemizde araştırmacılar da işi hafife almaya zorlanmakta; bir iki kuru işlevsel öngörü dışında maddeler, betonarme, mekanik, tesisat ve elektrik projeleri ile olan ilişkiden, yangın ve deprem yönetmeliğinden söz etmekte; okullarla ilgili hiçbir kültürel, sosyal, davranışsal ve pedagojik veriyi gündeme taşımamaktadır. Mekân standartları ve tanımları da aynı mantığı izlemektedir, örneğin; bkz. Tablolar 1-4.

Tablo 1. Resim ve Müzik Dersleri Alan Standartları

Resim ve Müzik Derslikleri	ALAN (m ²)						
	4 Derslik	8 Derslik	12 Derslik	16 Derslik	24 Derslik	32 Derslik	40 Derslik
Resim Dersliği		72	72	72	72	2x72	2x72
Resim Deposu		10	10	10	10	2x10	2x10
Müzik Dersliği		72	72	72	72	2x72	2x72
Müzik Deposu		20	20	20	20	2x20	2x20
TOPLAM		174	174	174	174	348	348

Tablo 2. İlk ve orta öğretim eğitim yapılarında dersliklere Bağlı Birim Kullanım Alanları (m²)

Derslikler	ALAN (1 DERSLİK 50+3m ²)						
	4 Derslik	8 Derslik	12 Derslik	16 Derslik	24 Derslik	32 Derslik	40 Derslik
Derslik	200	400	600	800	1200	1600	2000
Depo	12	24	36	48	72	96	120
TOPLAM	212	424	636	848	1272	1696	2120

Tablo 3. Lise Eğitim Yapılarında Dersliklere Bağlı Birim Kullanım Alanları (m²)

Derslikler	ALAN (1 DERSLİK 55+5m ²)						
	4 Derslik	8 Derslik	12 Derslik	16 Derslik	24 Derslik	32 Derslik	40 Derslik
Derslik	220	440	660	880	1320	1760	2200
Depo	20	40	60	80	120	160	200
TOPLAM	240	480	720	960	1440	1920	2400

Tablo 4. Resim ve Müzik Derslikleri Mekan Tanımları

Planlama	Açıklama
7.2.2.1 Resim Dersliği	
faaliyet	Öğrencilerin, sanatsal becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitsel faaliyetlerinin yapıldığı ortamlardır.
konum	*Dersliklere yakın bir alanda konumlanabilir. *Sayfa 22-25 de belirtilen mekan-yön tablolarına uyulmalıdır.
alan	*Kişi başına düşen alan 3.00m ²
hacim	*Kişi başına düşen hacim en az 7m ³
yükseklik	*Kat yüksekliği min. 2.90mt (sonlanmış döşeme üst kotu ile sonlanmış tavan alt kotu arasındaki mesafedir)
kapılar	*Tüm bilgiler için; Sayfa 47 bölüm 6.6.5 *Koridorlara direkt açılan tüm kapılar niş içerisinde ve en az 90 derecelik açılış sağlayan bir menteşe sistemine sahip olmalıdır. *Derslik kapılarının kanat genişliği en az 1.00mt olmalı ve kapı üstlerinde yetişkinlerin görüş açısını sağlayacak kotta cam boşluğu bırakılmalıdır. *Derslik kapılarında kırılmayan temperli yada telli camlar kullanılmalıdır. *Kapılarda eşik olmayan detaylar ve darbelerle karşı tekmelik ve stoperler kullanılmalıdır.
pencereler	*Tüm bilgiler için; Sayfa 48 bölüm 6.6.6 *Derslik pencerelerinin taban alanına oranı en az % 25 olmalıdır. Bu oran bulunduğu iklim bölgesinin özelliklerine bağlı olarak %50 oranına kadar artırılabilir. *Sonlanmış zemin döşemesinden min. 90cm. yukarıdan başlamalıdır. *Geniş açıklıklı pencerelerde Hem küçük hem büyük parçalı açılımları bulunmalıdır. *Açılan tüm kanatlarda kanat açıklığı 85cm. geçmemeli ve çift eksenli kullanım olanağı bulunmalıdır.
döşemeler	*Tüm bilgiler için; Sayfa 46 bölüm 6.6.4 *Mekan içerisindeki kullanım göze alınarak mekanik ve elektrik tesisatının dağılımının sağlanması amacıyla betonarme düşük döşeme uygulaması yapılmalıdır. *PVC esaslı malzeme ile kaplanmalıdır. *Hijyenik, sürtünme ve darbeye dayanıklı ve az bakım gerektiren özellikte olmalıdır. *Seçilen malzemelerin yangın direnci yüksek olmalıdır. *Son kaplama malzemesi şapı ile betonarme döşeme arasında 3-5mm kalınlığında darbe emici şilteler kullanılmalıdır.
tavanlar	*Tüm bilgiler için; Sayfa 46 bölüm 6.6.3 *Rahatlıkla temizlenebilen ve çok fazla bakım onarım gerektirmeyen yapı malzemeleri ile kaplanmalı ve boyanmalıdır. *Asma tavan kullanılması durumunda alçıpan asma tavanlar tercih edilmelidir. Asma tavan altında hijyenik olmayan ortamların oluşması engellenmelidir. *Derslik mekanlarında tavan alt kotunda siva altında yada asma tavan üzerinde ses yalıtımı yapılmalıdır.
duvarlar	*Tüm bilgiler için; Sayfa 45 bölüm 6.6.2 *Tüm iç duvarlarda ses yalıtımı dikkate alınmalı TOMBB'ninSTC (Sound Transmission Class/Ses Geçiş Sınıfı) değerlerine uyulmalıdır. *Kolaylıkla temizlenebilen, su bazlı boyalar tercih edilmelidir. Duvar alt kotlarında darbeye ve sürtünmeye dayanıklı epoxy boyalar tercih

Bu eleştiriden amacım araştırmacıları yermek değildir. Ancak bu araştırma Milli Eğitim Bakanlığımızın taleplerini karşılamaya yettiyse Milli Eğitim Bakanlığımızın olguya bakışının çok eksik olduğu anlaşılmaktadır. İşte o zaman durum vahimdir ve çocuk eğitimi ve olgunlaşma sürecinin önünde olası bir engeldir. Son dönemlerde inşa edilen okul binalarımız da bu yaklaşımın dışavurumundan ibarettir (Resim 2-12).³

² Hepsi çok sevdiğim öğrencilerimdir.

³ Bu aralıktaki resimler "Building Turkey of the Future", TOKİ Yayını, Mart 2011, konulu kitaptan alınmıştır.

Resim 2. Adana-Kozan İlköğretim Okulu (33 derslik); Resim 3. Adıyaman-Gölbasi İlköğretim Okulu (33 derslik);
4 Resim 4. Afyon Merkez ilköğretim Okulu (33 derslik),

Resim 5. Amasya-Merzifon İlköğretim Okulu (23 derslik); Resim 6. Ankara-Mamak ilköğretim Okulu (23 derslik);
Resim 7. Adıyaman Lisesi (33 derslik).

Resim 8. Adana-Seyhan Lisesi (42 derslik+spor salonu); Resim 9. Yozgat Eskipazar ilköğretim Okulu (42 derslik);
Resim 10. Van-Ercis İlköğretim Okulu (2. etap, 33 derslik).

Bu binaların tümü bahçeye izin vermeyen yetersiz arsalar üzerinde ve çok katlı olarak inşa edilmişlerdir. Hedeflenen ve vurgulanan özellik derslik sayısının artışıdır. Bunlar çocukların hoşlanmadığı, zoraki kullandığı bina çözümleridir. Rutin eğitimin başarısı ne olursa olsun bu tarz tasarımlardan çocuk gelişiminde yüksek genel performans elde etmek olanaksızdır. Çocuklar kısa teneffüslerde **açık havaya çıkamamakta, doğa ve toplum duyarlılığını yitirmeye tutsak edilmektedirler. Yer bulma, yön bulma, çevresel yetkinlik kazanma, aktif ve sosyal etkinlikler ortaya koyma, kişiler arası sınır tayin etme, egemenlik alanının ayırıcısına varma** gibi insanın gelişiminde çok önemli olan becerileri kazanma olanağı bulamamaktadırlar. Mütevazı bir derslik her şeyin yapıldığı yerdir.

KISA BİR MİMARİ İNTERLÜD

Binaların mimari tarzlarına gelince; Batı kapitalizminin Doğu'ya yumuşak yollardan sızmayı kararlaştırdığı dönemlerde ortaya sürülmüş Postmodern toplum kuramlarına koşut olarak mimarlıkta ve sanatlarda yansıma bulan aşinalık, parçalanma, melezeleşme,

4 Gür, Ş. Ö., Özbilen, A., Ertürk, S., *Children and Environmental Psychology: Design Implication of the Cognitive Evaluations of School Environments by primary School Children*, KTÜ, Müh-Mim. Fak.Yay., No: 43, Trabzon, 1989, konulu referans bunu açıkça kanıtlamaktadır.

örtüşürme gibi sanat kavramlarının yine Doğu'ya pazarlanması sonucu mimarlıkta çeşitli bireşimlerde ürün ortaya koyulması bir sanatsal tavır olarak kabul gördü. Ancak ülkenin içinde bulunduğu siyasal koşullar, mimarların bu konudaki deneyim azlığı karşımıza irdelenmemiş biçimler, tarihimizde hiç rastlanmayan biçimler ve zevk düzeyi düşük, nereden çıktığı belli olmayan Arabesk biçimleri çıkardı. Tüm dünyada çok kısa süre yaşanan bu deneme ne yazık ki ülkemizde resmi kurum ve kuruluşlarca çok yeğlenen bir tavır oldu. Başka türlü söylersek, çocuklarımızın eğitim kurumları da böylece fiziksel varlıklarıyla onları geliştirmek şöyle dursun, şaşırtan ve ürküten bir modele dönüştü.

Oysa mimarlıkta şimdilerde kentsel çevrede tekrarlanabilir olana karşın şok eden, merak uyandıran tavırlar gündemde... Bu tavrın amacı büyük metropollerin, şaşırtma, dikkatleri üstüne çekme isteğini tatmin etmek. Jacques Derrida 'sorgulamaları' (Yapıbozumcu mimari); Gilles Deleuze 'sürekliliği' savundu. Dijital Tasarım Yöntemlerindeki gelişmeler hızlandı. Diğer yandan «Şık Modernizm»⁵ arayışları da sürmekte... (Resim 11, 12). Kısacası, okullar istendiği gibi tasarlanabilir ve buna ekonomik bir engel de yoktur. O zaman sorun ne?

Resim 11. Diamond Rand Lisesi, Pomona, Calif, 199 (Photo: Tim Hursley); Resim 12. Science center school, Theoder D. Alexander-2004.

SORUN

Ülkemizde eğitim binalarının sorunu, mimarların, girişimcilerin ve hatta velilerin çocuğun sosyal, psikolojik ve gelişme gereksinmelerini görmezden gelme alışkanlıklarıdır. Bu önemli konuya dikkat edildiğinde tasarımın dilini belirlemek çocuk oyuncağıdır.

ÇOCUĞUN SOSYAL, PSİKOLOJİK VE PEDAGOJİK GEREKSİNİMLERİ

Belki mekânların çocuğun olumsuz evrimini düzelterek gücü kanıtlanamamıştır ama kötü tasarlanmış bina ve bina bölümlerinin çocuğun olumsuz yönde gelişme riskini ve gerilimlerini arttırdığından; buna karşın iyi, doğru ve güzel tasarlanmış mekânların çocuğun bedensel ve ruhsal açıdan olumlu gelişmesini desteklediğinden; algısal ve bilişsel gelişmesini hızlandırdığından; öğretici ve eğitici roller oynayarak

5 Terim, basmakalıp Modern Mimariye karşı arkitektonik değerleri yüksek Modern Mimari arayışları işaret etmek üzere tarafımdan icat edilmiştir.

olumlu davranışlarını pekiştirdiğinden; kaza riskini azaltarak yaşamsal bir rol oynadığından söz edebiliriz.

Çocuk davranışlarının, kişilik ve zekâ gibi kişisel özelliklerden çok, çocuğun içinde bulunduğu psiko-sosyal ortam ve mekân tarafından belirlendiği kanıtlanmıştır.⁶ (Barker 1968; Bechtel 1977; Wicker 1979). Esas olarak bunların genel insan gereksinmelerinden çok farklı olduğu da zaten söylenemez. Yetişkinlerin gereksinmelerine karşılık gelen kavramsal ifadeler çocuklar için de aynen geçerlidir (Tablo 5).

Tablo 5. Maslow'un İnsan gereksinmelerine karşılık gelen psiko-sosyal ve kültürel kavramlar.⁷

Biyolojik gereksinmeler	Barınma, soy sürdürme, bütünlük, düzen, süreklilik, kalıcılık, bağlamlılık
Güvenlik gereksinmesi	Can-mal güvenliği ve mahremiyetin sağlanması; kalabalıklık veya yalnızlık duygularının önlenmesi; egemenlik alanının belirlenmesi; kendini savunma mekanizmalarının sağlanması, kolay yönelme ve yol bulma olanaklarının sağlanması
Ait olma gereksinmesi	Sosyo-kültürel uygunluğun, insan örgütlerine katılma, sosyalleşme, toplumsal etkileşimler kurma gibi olanakların sağlanması; ortak mekanların yaratılması; 'yer' ile özdeşleşme imkanlarının sunulması (toplumsal belleğe göndermeler yapma, simgesel değerleri yansıtırma vb. yollarla)
Saygınlık gereksinmesi	Kimlik-benlik arayışı, farklılık arayışı, mekânı kişiselleştirme özgürlüğü, birey sınıf veya gruba ait statü sembolleri yoluyla kendini dışa vurma, kolay algılanma, imgelenebilir olma, akıldan kalıcı olma, iz bırakma, vb.
Kendini kanıtlama gereksinmesi	Toplumsal örgütlerde görev alma, katılma ve seçme özgürlüğüne sahip olma, üretme yoluyla kendini dışa vurma; mekanda esneklik, geliştirilebilirlik, dinamiklik ve tamamlanmamışlık özellikleri arama
Entelektüel, duygusal ve estetik gereksinmeler	Estetik kavramların çeşitlenmesi; karmaşıklık; enerji ve canlıya gösterilen duyarlılık; geleceğin sorunlarına eğilme; toplumsal bilinci pekiştirme

Diğer yandan çevresel kişilik diye bir yapıdan söz edilmiştir. Sonnenfeld doğrultusunda çalışmalar yapan psikolog G. E. McKechnie'nin araştırmaları çevresel kişiliğin bir takım boyutlarla tanımlanması ile ilgilidir.⁸ McKechnie'nin çevresel tepki envanteri (ERI=Environmental Response Inventory) insanın çevresel kişiliğini sekiz ölçekli bir yapı şeklinde ortaya koyar.

Bunlar;

1. pastorallık (doğa sevgisi ve gereksinmesi)⁹
2. kentsellik (kent tutkusu, yerleri tanıma, bilme kullanma, geçici dostluklar kurma, vb.)
3. çevreyi uyumlandırma (bitmemişlik veya eksiklik izlenimi veren yerleri, esnek mekânları tasarlama)

6 Barker, R. (1968). *Ecological Psychology*, Stanford, Stanford University Press; Bechtel, R. B. (1977), *Enclosing Behavior*, Pa., Dowden-Hutchinson ve Ross; Wicker, A. W. (1979) *An Introduction to Ecological Psychology*, Monterey, Calif., Brooks and Cole.

7 Gür, Mekan Örgütlenmesi, 1996 s.122, Çizelge 10.

8 Sonnenfeld, J. (1969) "Personality and Behavior in Environment", *Proceedings of the Assn. Of American Geographers* 1, s.136-140; McKechnie,

G. (1974) *ERI Manual*, Berkeley, Psychologists Press; McKechnie, G. (1977) "The Environmental Response Directory in Application", *E&B*, Cilt 9,s.225-276.

9 Parantez içindeki açıklamalar yazara aittir. Tablonun hızlı kavranması için eklenmiştir.

4. uyarı arayışı (aynı veya benzer ortamlardan sıkılma, yeni yerler ve objeler keşfetme)
5. antikacılık (eski değerleri tanıma, yordama, sevme, sayma ve bağlanma)
6. mahremiyet arayışı (istenmeyen uyarı ve kişilerden kendini koruyabilme, istendiğinde yalnız kalabilme)
7. mekanik yönelim (nesnelere uğraşmada başarı, kavrama, onarma, benzerini yaratma, vb.)
8. çevresel yetkinlik (çevrede yön ve yer bulma, sınırları zihinsel olarak çizebilme, sahiplenme, yer edinme, egemen olma ve tarif edebilme, vb.) gibi boyutlardır.

Bunlardan pastorallik: doğal çevreye ve açık alanlara karşı insanda doğuştan var olan bir duyarlılığı anlatır. Pastorallik, kentsellik ve çevreyi uyumlandırma isteği bir yandan soy-sürdürme gibi biyolojik bir gereksinimin, diğer yandan güvenlik gereksiniminin uzantılarıdır. Uyarı arayışı ise estetik, entelektüel ve duygusal gereksinimlerin uzantısıdır. Antikacılık ait olma gereksiniminin bir uzantısı, geçmişe, eski moda ya da geleneksel nesnelere karşı insanın duyduğu yakınlık ve bağlılıktır. Anı biriktirme ve saklama şeklinde ortaya çıktığı gibi, doğrudan fiziksel çevrenin restore edilerek korunması şeklinde de ortaya çıkmaktadır. Mahremiyet saygınlık gereksiniminin bir uzantısı olup insanın diğerleri ile olan ilişkilerini denetim altında bulundurma isteğidir. Mekanik yönelim kendini kanıtlama gereksiniminin dışa vurma biçimidir. Mekanik olgulara ve yöntemlere duyulan ilgi; el-kol ile gerçekleştirilen etkinliklerden hoşlanma şeklinde anlaşılabilir. Çevresel yetkinlik boyutu ise doğrudan tanıma yoluyla çevreye egemen olma ve içinde kendini güvende hissetme gereksiniminden kaynaklıdır; doğal veya insan elinden çıkmış çevrelerde kolayca yön bulma, doğru yere yönelme, aradığını çabucak bulma ve içinde rahat hareket edebilme becerilerini kapsar. Bu beceriler geliştikçe kişi kendini çevre içinde güvende hisseder.

Sınırlı alan belirleme yoluyla kişi rahat edebileceği bir alanın da sınırlarını çizer. Özgürlük duygusu, kendi sınırlarını çizme becerisi kazanmada çok etkilidir. Örneğin, Summerhill Okulu böyle bir ortamdır. Summerhill yılda 70-90 arasında öğrenci alan ve tam zamanlı 12 öğretmen barındıran, 1921 yılında kurulmuş bir okuldur. 24 saat eğitim veren okulda tüm çocuklar yatılı olup her yaş grubu farklı bir kümede barınır. Çocukların baskı altında öğrenmesinden önce özgürlük içinde öğrenmelerinin daha kolay, rahat ve kalıcı olduğu felsefesinden hareket eden bu okulda tüm müfredat seçmelidir ve öğrenci kendi zamanını nasıl kullanacağını kendi düzenler. Diğerleri neyle meşgul olursa olsun bu okulda her zaman belli bir işle uğraşan küçük gruplara rastlamak doğaldır. Bir ders esnasında sıkılan çocuk ortamı terk ederek oyun oynamaya gidebilir. Sürekli hareket halindeki bu okulda gürültü her zaman vardır. Rekreasyon alanları çok boldur ve barınma üniteleri arasına dağılmış durumdadır. Okulda belirli olan tek şey işlevlerin yeridir. Sınıfta oynanmaz, avluda oynanır. Koridorda koşulmaz, spor salonunda koşulur, gibi... Kendi özgürlüğünü kendi tayin eden bu çocuklarda sınır kavramı çok güzel gelişir. Kamusal açık alandan çok, özel ve özelleşmiş alanlara sahip olan bu okulda çocuk ve mekân sürekli diyalog halindedir. Mekân sentaksı kavramıyla uğraşan araştırmacılar mekânsal yapıyı harekete bağlı diyagramlarla tanımlamışlardır.¹⁰

¹⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Space_syntax

Bunting ve Cousins bu çevresel kişilik özellikleri testini 9-12 yaş grubuna uygulamış ve çocuklarda da yetişkinlerde olduğu kadar geçerli olduğunu saptamışlardır. Ancak, araştırmalarına göre, bu boyutlarda kız ve erkek çocuklar arasında bazı önemli farklar söz konusudur.¹¹ Uyarı arayışı genel olarak yaş büyüdükçe artar. Erkeklerde kızlara göre daha yüksek seyreder. Kentte yaşayan kız çocuklarında bu arayış kırdaki yaşayanlara göre daha azdır. Kentte büyüyen erkek çocuk ise tersine, kırdaki hencinsinden daha fazla uyarı peşinde koşar.

Mahremiyet gereksinmesinin erkek çocuklarda kız çocuklardan daha fazla olması ise kızların dost ve arkadaşına verdikleri öneme ve sürekli gözetim altında yaşamlarını sürdürerek büyümek zorunda kalmalarına bağlanabilir. Mekanik yönelim, kız ve erkek çocukların en farklı olduğu çevresel kişilik boyutudur ($F=547.294$; $p=.000$). Lise çağlarında azalma gösterir çünkü erkek çocuklarda uçarılık başlar. Kız çocuklarda zaten zayıf bir çevresel tepki türüdür.

Bir başka araştırma ortaya koymuştur ki anılarda saklanan elemanların % 44'ünü dış mekân, %22'sini iç mekân öğeleri oluşturmaktadır. Deneğin büyüdüğü yer dışında en çok tekrarlanan yerler deniz kıyıları (%63) ve parklardır (%50). Çocuklar tarafından çizilen resimlerin %97'sinde, sözlü anlatımlarının %44'ünde doğal elemanların var olması doğanın bellekteki işlemine işaret etmektedir.¹² Çocuğu böylece biraz daha yakından tanıdıktan sonra şimdi eğitim yapılarının sağlıklı tasarımı konusuna geri dönebiliriz.

EĞİTİM YAPILARI

Eğitim kurumları eğitim veren, kültür üreten ve aktaran kurumlardır. Esas amaçları bireyin topluma uyumunu sağlamaktır. Bu bakımdan bu kurumlar, eğitimcilerini öğrenciye örnek alınacak modeller olarak sunma; bir yandan, geçerli davranış kalıplarını ve inançları aktarma, toplumun onayladığı gelenekleri yaygınlaştırma; diğer yandan, büyük değişimlerden etkilenen değerleri tartışarak, sınyarak ve ayıklayarak en iyilerini yeni nesillere aktarma yoluyla kültürel değişimi sağlama gibi amaçlar taşırlar. Stratejilerini bu hedefler doğrultusunda belirlerler.

Okul binaları ise toplumların değer ve dünya görüşlerini, eğitim anlayışlarını en iyi yansıtan mikrokozmos modellerdir. Nasıl ki daha önceden yaşamış kültürlerin bize bıraktıkları kentlerden o toplulukların idealleri ve değerleri hakkında yorum yapma olanağına sahibiz, bu günkü toplumların okul anlayışına bakarak o toplumların idealleri ve gelecekte beklenenleri hakkında rahatlıkla fikir yürütebilir, bazı "olmazsa olmazlardan" söz edebiliriz. Ben bunlara manifesto diyeceğim bu yazımda.

¹¹ Bunting, T. E., Cousins, L.R. (1985), "Environmental Dispositions Among School-Age Children", *E&B, Cilt 7 (6)* s.725-769.

¹² Sebba, R. (1991), "The Landscapes of Childhood: The Reflection of Childhood's Environment in Adult Memories and in Children's Attitudes", *E&B, Cilt 23 (4)* s.395-423.

MANİFESTO

Her türlü yapaylığa karşıyız!

Eğitim kurumları doğal çevreler içinde yer almalı ve çok gerekmedikçe doğal elemanlar yerine yapay elemanlar tercih etmemelidir. Aşağıda görülen örnekte özellikle karlı kış aylarında ciddi tehlikeler arz edecek merdivenler, doğal eğrilere paralel kıvrımlar şeklinde çözülebilir, patika iri yuvarlak yalı taşından yapılabilirdi. Arazi kotlarını olduğu şekliyle kullanmak; düşeyde gelişme yerine yatayda gelişmek, bunu yaparken kamusal tören alanları dışında-eğer bunlar zorunluysa-yarı kamusal ve yarı özel iç ve dış mekânlar yaratmak pastoral gereksinimleri karşılar.

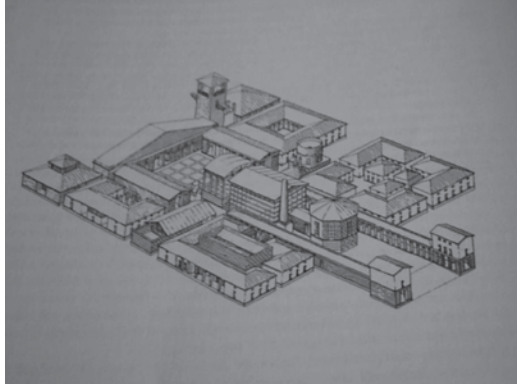

Resim 13. İstanbul'da bir özel okul.

Tek tipe karşıyız!

Okul binalarındaki gelişmeler kentlerin ve toplumların gelecek konusundaki idealarını, mimarların umut ve beklentilerini yansıtmak bakımından ilginçtir. Örneğin, Postmodern mimar-düşünür Leon Krier tarafından tasarlanan bir okul, bir kent meydanı kavramı etrafında örgütlenmekte, kent hiyerarşisini taklit etmekte, okul kitaplığı özellikle vurgulanarak önemi imlenmekte, yaratılan biçimsel düzenle tek tip kavramı kırılmaktadır (Resim 18). Bu çözüm çocukların Uyarı Arayışı gereksinmesini karşılamının, kentsel bir düzen kurgusu vermenin ilginç bir yoludur.

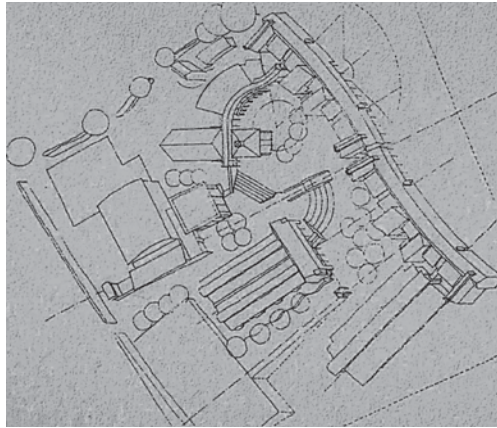
Diğer yandan tipleşme zaten kentlerde kimlik kaybına yol açan tüm kentleri benzer kılan olumsuz bir olgudur.

Resim 14. St. Quentin Okulu, 1977-79, Fransa-Leon Krier

Merkezî düzene karşıyız!

Plincke Leaman ve Browning tarafından tasarlanan Tanbridge House Okulu'nun çoğulcu örgütlenmesi, önce küçük bir avlu ile bir yer belirleyerek topografyaya egemenliğini serbest bir düzenle kabul ettirmekte ve fakat daha sonra okulun çeşitli birimlerini olanaklarla dolu zengin bir iletişim ağı çerçevesinde doğaya serpiştirerek okulun “birleştirici” rolünü iyice belirsizleştirmektedir (Resim 15). Mimarlar, bahçenin çevre duvarında, “kent surları” fikrine gönderme yapma gibi bir kaygıya kapılmakla birlikte, diğer yandaki uzun cam cepheleriyle bu kaygıyı da sorgulanabilir hale getirmektedirler. Bu tarz bir tasarım doğaldır ki çocukları eğlendirecek, zengin olanaklar arasında kendine yer belirleme güdüsünü coşturacak ve Çevresel Yetkinlik kazanmasında çok olumlu bir rol oynayacaktır.

Resim 14. St. Quentin Okulu, 1977-79 Resim 15. Plincke Leaman ve Browning tarafından tasarlanan Tanbridge House Okulu.

İnsancıl çözümler istiyoruz!

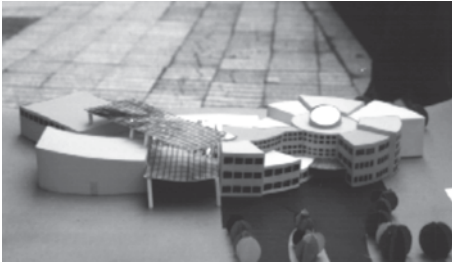
Okulun programlanmış eğitim görevi yanında karşılaşması gereken o kadar çok gereksinme vardır ki okul tasarımı başlı başına bir araştırma alanıdır. Hille'nin yeni kitabı bunun apaçık bir göstergesidir.¹³ Bu kitaba dahil edilmiş okullardan birisi olan Günther Behnisch'in Lorch'da 1992'de tasarladığı Auf dem Shafersfeld Hauptschule, bir yandan gün ışığına yönelme, diğer yandan esnekliğe kadar geniş bir yelpazedeki ölçütleri karşılarken çocukların sosyal etkileşimlerine ağırlık vermeyi, doğayla kaynaşmalarına olanak tanımayı ve hareketli bir çok elemanların dönem dönem veya gün içinde değiştirilebilir olmasını başarmış; iyi havalarda çocuklara neredeyse sınırsız doğa sunarken, kapalı havalarda teneffüshane önlemi almış, bir yandan kamusal alanları başarıyla tasarlarlarken diğer yandan üzgün bir çocuğun rahatsız edilmeden ağlayabileceği mekan artıkları üretmiştir. Bu haliyle çocuğun Çevreyi Uyumlandırma ve Dönüştürme gereksinmesine verilen güzel bir yanıt olup olanaklarla doludur. Değişme ve gelişmeyi öngören bu okul çağdaşlığın simgesidir (Resim 16-18).

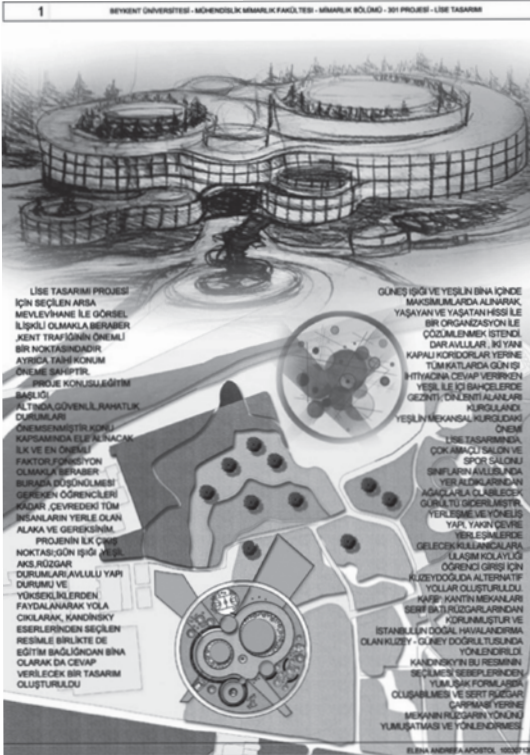
Resim 16-18. Günther Behnisch-Auf dem Shafersfeld Hauptschule, Lorch, 1992.

BİZ DE ÇAĞDAŞ OLMAK İSTİYORUZ!

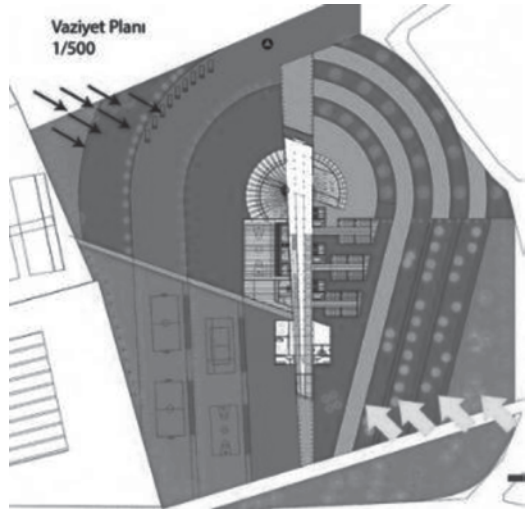
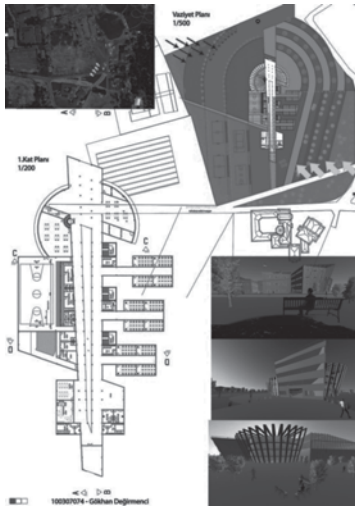
13 Bu noktadan itibaren sergilenen çalışmalar yıllar boyunca kendi atölyelerimde ürettiğim okul projelerini kapsamaktadır.

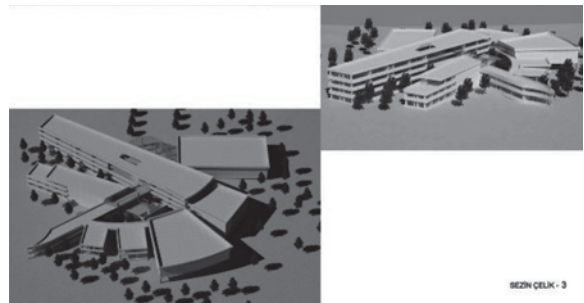
Sahiplenme: Merkezden türeyen eğrilerle döner içe kapanma
(Öğr: Esra Şener, 2000'ler, KTÜ)

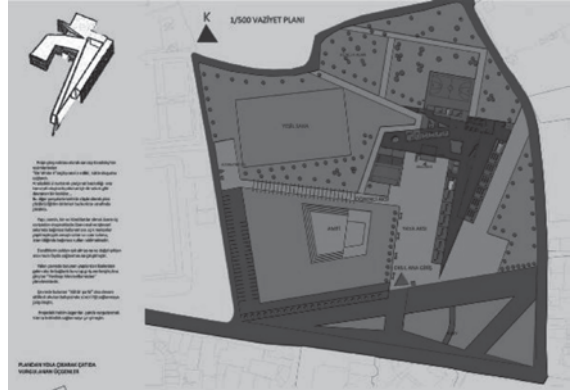
İç içe geçen duvar sistemleriyle korunaklı Yarı-kamusal alanlar
yaratarak sahiplenme (Öğr: Elena Andrea Apostol, 2013, Beykent).

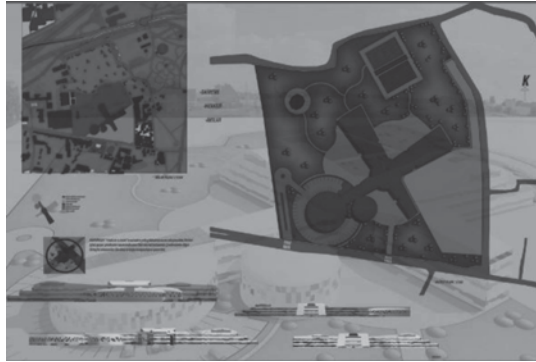
Yarı kamusal ve yarı özel mekanlar yaratma yoluyla sınır tayin etme
(Öğr: Gökhan Değirmenci, 2013, Beykent).

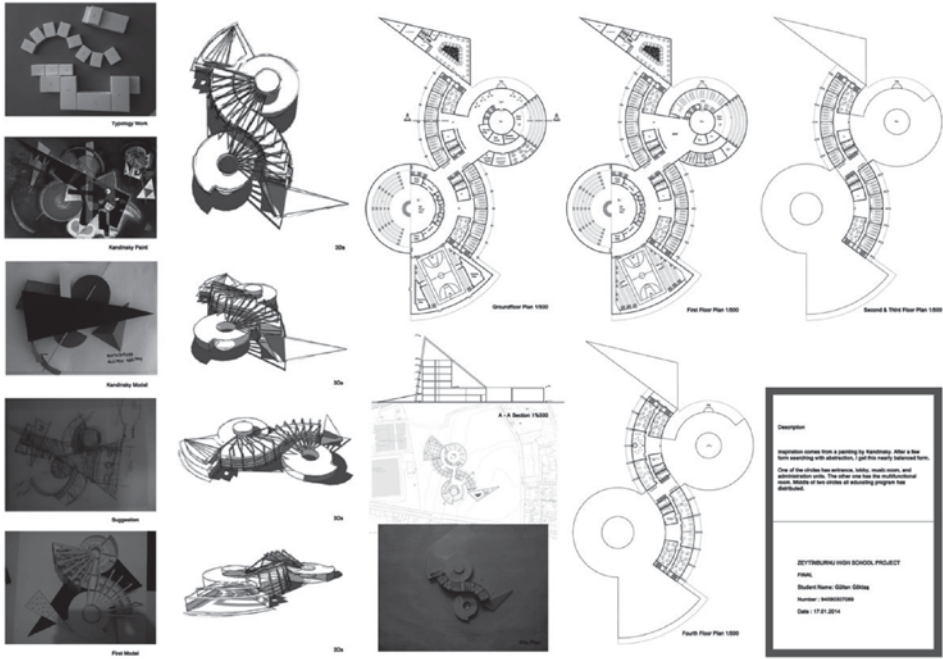
Yarı kamusal, yarı özel mekanlar ve tesadüfi mekanlar yaratma (Öğr: Sezin Çelik, 2013, Beykent).

Birliktelik: Katı ve yumuşak peyzajın birbirine akışı (Öğr: Tuba Sarı, 2013, Beykent).

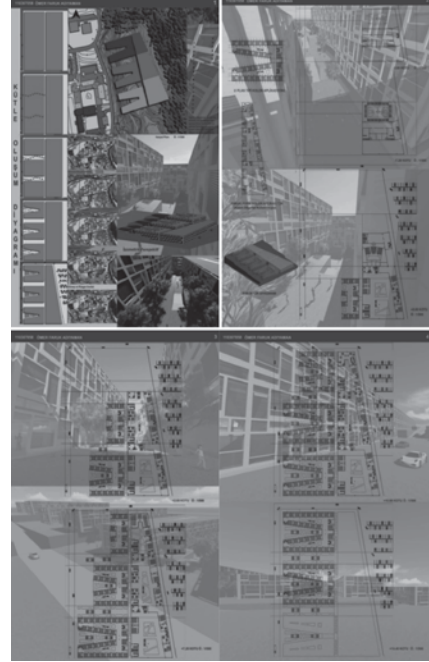
Haçvari planlama: Dört özerk avlu (öğr: Atakan Keresteci, 2013, Beykent).

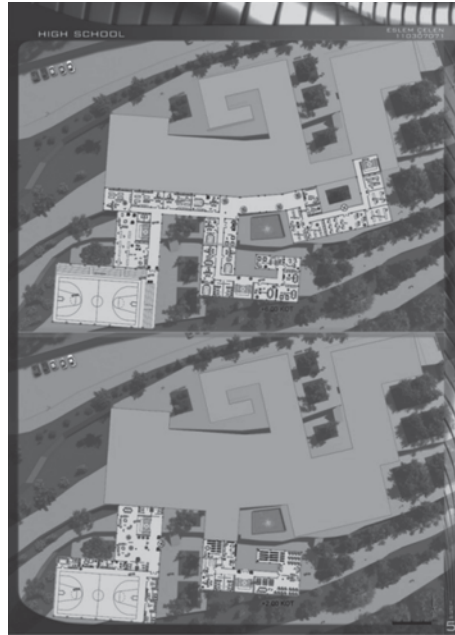
Özgür biçim özgür kamusal alan (Öğr: Gülten Göktepe, 2013, Beykent).

Yaşam Arteri (yaşam arterleri üzerinden giderek otonom yarı özel alanlar, yarı kamusal alanları ve kamusal alanları bir arada yaratma)
 (Öğr: Ömer Faruk Adıyaman, 2015, Beykent)

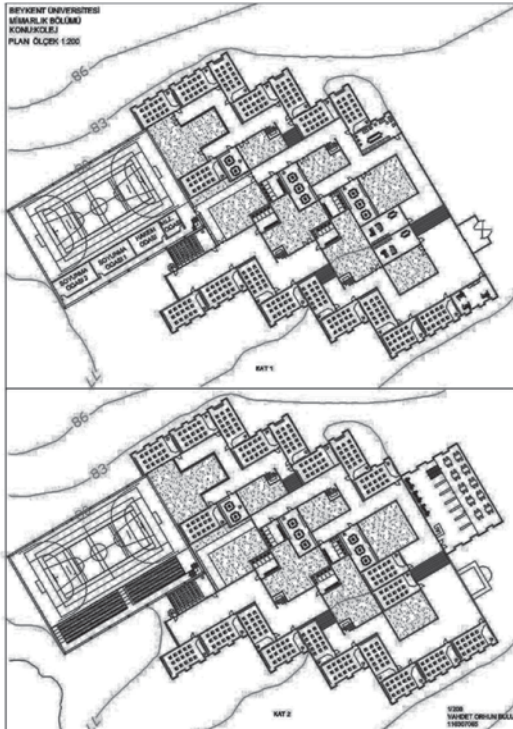
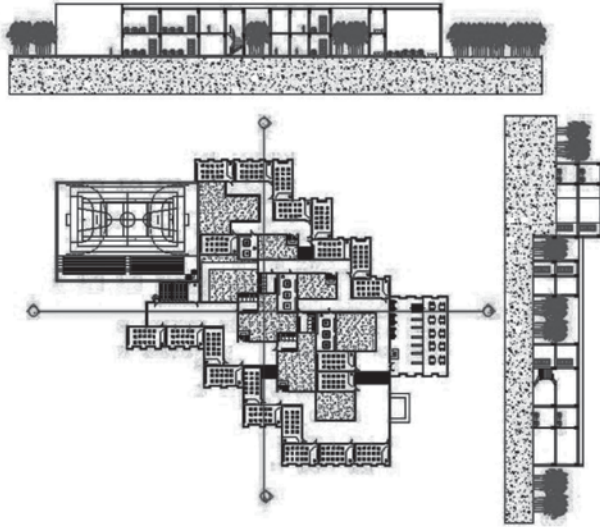

Yuvacıklar (Öğr:Eslem Çelen,, 2015, Beykent).

Damataşı (yaşam Birimleri) (Öğr: Vahdet Orhun Bulut, 2015, Beykent).

BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
MİMARLIK BÖLÜMÜ
KONU KOLEJİ
KESİT ÖLÇEK 1/400

SONSÖZ YERİNE: ÇOCUK GELİŞİMİNİ HEDEF ALAN BİR OKUL TASARIMI MANİFESTOSU

Bir okul:

1. *Doğanın bir parçası olma lıdır.*
2. *Doğada bir alanı Sahiplenmelidir.*

- a. *Merkezden türeyen eğrilerle dönerek içe kapanma*
- b. *İç içe geçen duvar sistemleriyle korunaklı yarı-kamusal ve yarı-özel alanlar yaratarak sahiplenme (dıştan içe)*
- c. *Yarı kamusal ve yarı özel mekanlar yaratma yoluyla içte sınır tayin etme, dışı belirleme (içten dışı), bu amaca hizmet eder.*

3. *Olanak yaratmalıdır:*

- a. *Yarı kamusal, yarı özel mekanlar yanı sıra tesadüfi mekanlar yaratmalıdır.*
- b. *Mekan birimlerini esnek tasarlamalıdır.*

4. *Otonom yarı-özel alanlar, yarı-kamusal alanları birbirine başarıyla akıtma, kentsel mahalle metaforu yaratma ,vb. amaçları aşağıdaki yollardan biriyle sağlamalıdır:*

- a. *Haçvari planlama, yoluyla*
- b. *Özgür ve serbest biçimler aracılığıyla*
- c. *Yaşam arterleri yaratarak*
- d. *Yuvacıklar oluşturarak*
- e. *Damataşı yöntemiyle*
- f. *Paylaşımli avlularla*
- g. *Arazi kotlarına yayılan akışlarla*

5. *Katı (patikalar, yürüme yolları, meydancıklar gibi) ve yumuşak (ot, yer örtücü, ağaç, çiçek gibi) peyzajın birbirine akışını başarıyla sağlamalıdır*

6. *Alışlagelmişin dışında ilişkiler ve bireşimler yaratarak uyarıyı arttırmalı ve öğrenme isteği oluşturmalıdır.*

7. *Yatayda gelişme yoluyla öğrencinin doğaya ulaşma süresini en aza indirmelidir.*

OKUL ve EĞİTİM

II. PANEL

► **SANATIN YAŞAMDA VE EĞİTİMDEKİ YERİ / ÖNEMİ**

Prof. Dr. Aydın AYAN

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

► **ÇOCUKLARIN YARISI NEDEN OKULA GİTMEMELİ?
YETENEK GERÇEKTE NASIL GELİŞİR?**

Dr. Özgür BOLAT

Eğitim Bilimci - Yazar

Prof. Dr. Aydın AYAN

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

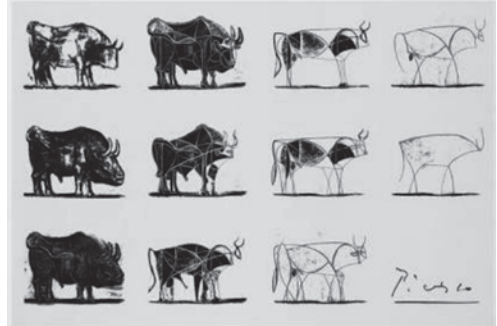
SANATIN YAŞAMDA VE EĞİTİMDEKİ YERİ / ÖNEMİ

15
“Çocuk çağımızı geride bıraktığımız gün öldük demektir.”

Brancusi

Mağara Dönemi Duvar Resmi

Pablo Picasso'dan Boğa Desenleri

GİRİŞ

Yaşamda her şey görecedir. Çağımızda ise her şey tartışılır hale gelmiştir. Geçmişte “mutlak doğru” diye nitelendirilen bir konu ya da “bilimsel bulgu” daha sonraki süreçte mutlaklığını yitirebilmiş, dahası “mutlak yanlış” a dönüşebilmiştir. Bu durum bundan sonra da böyle olacak “değişmeyen, mutlak olan tek şey değişimdir” kuralı çerçevesinde sürüp gidecektir yaşam. Sözün özü “mutlak doğru” (sav, düşünce, önerme), “tartışılmaz bilimsel doğru ya da bulgu” yoktur. “Sürekli, kesintisiz gelişme” diye bir şey de... Her doğan gün ve her yeni durum “farklı doğrular” yaratmaktadır. Dünün en önemli ve tartışılmaz bilimsel bulgusu bugün yeniden ele alındığında tam tersi bir sonuca varılabilmektedir. Sanat söz konusu olduğunda konu biraz daha farklılaşıp neredeyse tümüyle karmaşıklaşabilmektedir.

Bir sanat yazarı-eleştirmen dostum “sanat üzerine konuşacak olan kimse söyleyeceği sözün yanlış olma ya da yanlış anlaşılma olasılığına karşı konuşmaya başlamadan önce iki kere özür dilemelidir” derdi.

Doğrudur, sanat gibi bireysel bir üretim alanında, sanat gibi özneliği ve biricikliği esas özelliğini oluşturan bir konuda yanlış anlaşılma, farklı değerlendirme yapma olasılığı her zaman fazlasıyla vardır.

Nitekim Mustafa Kemal Atatürk gibi “sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir” diyene de rastlanır, ünlü ressam Mondrian gibi “sanat zamanla belki de gereksizleşecek”tir diyene de...

15Herbert Read, “Sanat ve Toplum”, Çev. Seçuk Mülayim, Umran Yayınları, Temmuz 1981, Ankara, sayfa:8

Elbetteki sözü söyleyenin düşüncesinin satır aralarını nasıl doldurduğuna bakılmalı esas...

Bu noktada söylenenleri bir tarafa bırakarak geçmişe bakmakta ve insan soyunun tarih boyunca bazı şeylerden hiç vazgeçmediğini anımsamakta yarar var, kanımca.

Bunlardan biri insanın olumlu (pozitif), üretici, yaratıcı yanını ortaya koyan, insanın yüz akı, onuru diyebileceğimiz sanat'dır.

Diğeri ise, insanın olumsuz (negatif), yıkıcı, yok edici yanını ortaya koyan insanlığın yüz karası savaştır.

Ne ilginçtir ki insanın soyu var olduğu sürece ne sanatsız kalmıştır ne de savaşızsız. Sanat "insani olan" her şeyin simgesi olmuştur. Savaş ise en ileri teknolojileri kullanmış olsa bile uygarlığı, insanın yarattığı en güzel değerleri, insan soyunu, tüm canlıları, doğayı ve belki de "mavi gezegen" imizi yok etmeyi hedefleyen tüm kötülüklerin simgesi...

Einstein'a sormuşlar, "Üçüncü Dünya Savaşı Ne zaman Çıkacak ?" "Onu bilmem ama dördüncü dünya savaşının kazma kürek gibi en ilkel araçlarla yapılacağından eminim" demiş. Bu, insanlığın var ettiği en modern savaş silahlarının uygarlığı yok edebileceğinin, yani tehlikenin büyüklüğünün zekice dile getirilmiş biçimi değil de nedir?

Tekrar konumuza dönersek, insan soyunun tarih boyunca vazgeçemediği şeylerden bir diğeri de "**eğitim-öğretim**" dir. Konumuz özelde **sanat** genelde **eğitim** olduğuna göre sanatın ve eğitimin olmazsa olmazlarını anımsayalım.

Sanatçı yapıtın, yapıt sanatçının olmazsa olmazı yani varlık nedenidir. Sanat ise bu ikisini birlikte içeren ve onların birlikteliğinde varlık bulan özel bir oluşumdur...

Eğitimin temel öğelerine bakınca **öğretmenin** varlık nedeninin **öğrenci**, öğrencinin varlık nedeninin ise öğretmen olduğunu bu ikisinin birlikteliğinin ortaya çıkardığı, var ettiği değer ise eğitim olduğunu görürüz. Öğrenci ya da öğretmenden herhangi birinin yokluğunda eğitim ve öğretimden söz edilebilir mi? Öğretmen ve öğrenci biraraya geldiklerinde eğitim şemsiyesi altında, birlikte anlam bulurlar.

Bilindiği gibi, insanlık tarihi boyunca çeşitli aşamalardan geçilmiş, insan soyunun vazgeçilemeyenleri farklı dönem, toplumsal süreç ve teknolojik gelişmeler koşutunda biçim değiştirip ortaya çıkan yeni koşullara uyum sağlayarak hep var olmuştur. Bundan sonra da kuşkusuz böyle olacaktır.

Sanata ilişkin "vazgeçilemeyenlerden" buraya kadar söylediklerimizi İngiliz Sanat Tarihçi Sir Herbert Read şöyle özetler: "Sanat olağanüstü bir bilgidir, çünkü bilimsel

olay ve felsefe dediğimiz şeylerin, üstüne oturduğu hiçbir şeyin kalıcılığı yokken, anlık olduğu kanıtlanmışken, bunun tam tersine, sanat, her yerde karşımıza çıkar, evrenseldir, var olmuştur”¹⁶

Geleceğe ilişkin farklı görüş ve varsayımlar ortaya atılsa, teknolojinin yön verdiği yaşam çok farklı bir konuma evrilsede insani olan gündemde kaldığı sürece, bugüne dek olduğu gibi, bundan sonra da sanat, eğitim ve benzeri değerler varlıklarını hep sürdüreceklendir.

Eski Mısır Sanatı Duvar Resmi

Eski Mısır Sanatından Yazı Örneği

SANAT NEDİR, KÖKENİ ve İŞLEVİ:

Konumuz “**Sanatın Yaşamda ve Eğitimdeki Yeri/Önemi**” olduğuna göre “**Sanat Nedir**” yaşam ve eğitimde nasıl bir yeri ve önemi olabilir? Sorularını yanıtlamalıyız önce. Sanat nedir? Yanıtlanması, daha doğrusu bir tek tümcede yanıtlanması zor bir soru. Tolstoy, “Sanat nedir ?” adlı incelemesinin, kendisini aralıklı olarak on beş yıl uğraştırdığını söyler. Kitabı yazmaya başlayınca, kendisine bu kadar yakın bir konuda, “sanat konusundaki düşüncelerinin, kolayca dile getiremeyeceği kadar açıklıktan uzak olduğunu fark ettiğini” ekler.

“**Sanat Nedir?**” gibi içinde yüzyılların birikimini, değişimini taşıyan bir soruyu, ne “**Sanat doğaya eklenmiş insandır.** (Bacon)” gibi özdeyişlerle; ne “**sanat, dinleyen ve seyredende estetik bir heyecan yaratan; gerçekliği sembolik, uylaşımlı ve karşılıksız bir şekilde taklit ve ifade eden eser ve hareketlerdir.** (Spencer)” gibi bir sürü karşı görüşü uzlaştırma çabası içinde eklektik tanımlarla; ne de “sanat olgusunu kendisine en yakın gelen yanılla alan, bu yüzden olgunun tümünü kapsayan” tanımlarla açıklayabiliriz.

Böyle bir sorun, bir toplumsal olgu olarak **Varlığı, Kökeni, Oluşum ve Gelişim Koşulları, Amacı ve en başta Genel Toplum Yaşamıyla İlgisi** içinde bir bütün olarak düşünülmedikçe sağlam bir çözüme ulaştırılamaz. Bu nedenle, “**Sanat Nedir**” sorusunu düşünsel bağlamda açıklamaya çalışan belli başlı kuramlara burada kısaca değindikten sonra, “**Sanatın Kaynağına; Kökenine**” ve daha sonra

¹⁶ Herbert Read, “Sanat ve Toplum”, s:8.

“**Amacına, işlevine/önemine**” geçeceğiz.

Bu kuramlardan ilki olan “**Yansıtma Kuramı**” nın özü şudur: “**Sanat eserlerinde gördüğümüz doğadır, insandır, hayattır ve sanatçı eserinde bize bunları yansıtır; bir ayna tutar dünyaya sanki...**”

Bu kuramın ilk temsilcisi Platon’a göre “**Resim de edebiyat da özü ve ideali değil, görünüş dünyasını yansıtır.**” Sanatçılar ‘Mutlak Güzel’in ‘İdea’nın yansıması (taklidi) olan eşya ve canlı varlıkları (dünyayı) ikinci bir kez yansıtırları, yansıtılanı yansıtırları için hakikate yaklaştırmaz, ondan uzaklaştırır. (Öykünmenin Öykünmesi).

Platon’a zıt bir sanat anlayışına sahip olan Aristoteles ise, “**sanatın geneli ve özü yansıttığını**” öne sürer. “O bir tek adamın hayatında doğru yani evrensel olan unsurları yansıtır. Olanı değil, olabilir olanı...” Bu nedenle sanatçı, bizi gerçeklikten uzaklaştıran değil, onu açıklayan, ona yaklaştıran insandır. (Gerçeğe ve Gerçekliğe Öykünme).

Michelangelo Caravaggio, Meyve Sepeti

Anektod: Ressamların Yarıştırılması:

a Antik Yunan’da (Parasios ve Zeuxis’in yarıştırılması ile) doğa görünüşüne en yakın, yanılması en güçlü betimlemeyi yapan ressamın en başarılı olduğu düşünülmesi vurgulanmak istenir.

b Mevlana’nın Mesnevi’sinde ressamların yarıştırılması ile verilmek istenen “doğada ve yaşamdaki her şeyin geçici olduğu ve her şeyin tanrının yansıması olduğu düşünülmesine dayandırılır.

Neo-Klasikler’e göre: “**1-Genel Tabiatın, 2-İdealleştirilmiş tabiatın yansıtılması**” olan sanat; Neo-Platon’cu Plotinos’a göre: “**Formların (İdeaların) kopyalarını değil, doğrudan doğruya formları**” yansıtır.

Çernişevsky, “**Sanatın gerçekliği yansıttığını**” ileri sürerken; Plehanov, “**Edebiyat ve sanat yaşamın aynasıdır**” der.

Rönesans'ta: ‘Sanat Yapıtı bir ayna olmaktan çıkar, sanatçının iç dünyasına, ruhuna açılan bir pencere olur.’

B.Croce, sanatı ‘**Anlatım**’ ve onun eşiti olan ‘**Sezgi**’ ye dayandırır.

Tolstoy; “**İnsanın (sanatçının) duygularını yalnızca anlatması değil, bunu bir başkasına iletmesidir (communication) önemli olan**”, der. “Sanatı doğru bir şekilde tanımlamak için, her şeyden önce onu bir zevk verme aracı olarak düşünmekten vazgeçmek, insan yaşamının koşullarından biri olarak ele almak gerekir.”

‘Biçimcilik Kuramı’na göre, “**Yapıt, birşeyi yansıtmak, sanatçının duygularını dile getirmek, okurda duygular uyandırmakla sanat eseri olamaz; o, yaratılmış bir şeydir ve onu sanat eseri yapan şey, kendi yapısında, tamamıyla kendinde özgü birtakım özelliklerdir.**”

Birçok Marx’çı eleştirmen ve sanat kuramcısı, sanatın görevinin “**yansıtmak**” değil “**yaratmak, yeniden kurmak yoluyla dünyanın değiştirilmesine katkıda bulunmak**” olduğunu savunur.

Thomas Munro, **Sanat’ı “doyurucu estetik yaşantılar oluşturmak amacı ile dürtüler yaratma becerisi diye nitelemek olanaklıdır. Doyurucu bir estetik yaşantı ise, mutlaka güzellik etkisi oluşturmak zorunda değildir”** ¹⁷ der.

Tanımlar düşünsel farklılaşmalar koşulunda geçmişten bu güne hep değişmiş, bundan sonra da değişecektir. Değişmeyecek olan ise sanatın insana özgü iki temel ögesinin; “**us**” ve “**duygu**”dan bazan birinin bazan ötekinin öne çıkması, bazı durumlarda da üst üste gelmeleriyle yeni yeni biçim ve biçimlere bürüneceği gerçeğidir.

SANATIN KÖKENİ NEREDEDİR?

Antropolog Calvin Wells ‘İnsan ve Dünyası’ isimli kitabında şöyle der; “İnsanların konuşmaya nasıl başladığını kimse bilmez. Sanatın başlangıcı da ‘dil’inkinden daha aydınlatılmış değildir. Yaşamın biyolojik olarak sürdürülmesi açısından insanlar sanatsız yaşayabilirler, fakat bunun hiçbir zaman yapılmamış olduğunu görüyoruz. Tanımlanmasının olanaksızlığına karşın, güzel sanatların varlığı, konuşma ve alet yapılandırma gibi insan olmanın gerekçelerinden biri gibi görünmektedir..” ¹⁸

¹⁷ Metin Sözen, Uğur Tanyeli, “Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü”, Remzi Kitabevi, Büyük Fikir Kitapları Dizisi 71, İstanbul 1986, sayfa: 208.

¹⁸ Calvin Wells, “İnsan ve Dünyası”, Remzi Kitabevi, Birinci Basım-Ekim 1972, İstanbul, sayfa:145

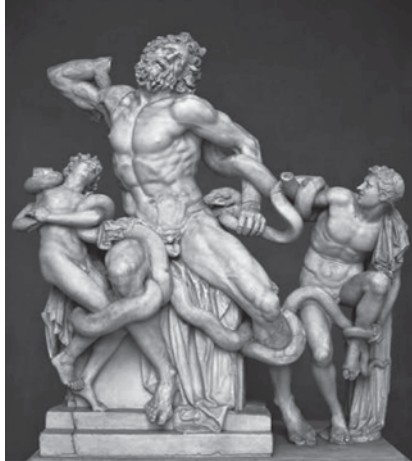
Bildiğimiz ilk sanat ürünleri Paleolitik devir avcılarının Fransa ve İspanya'daki mağaralarda bırakmış oldukları resim ve heykellerdir. Altamira'daki (İspanya) bizon veya Lascaux'daki (Fransa) geyik ve atların görünümü insanda ancak en usta bir sanatçı elinden çıkmış eserlerin uyandırabileceği güçlü bir estetik haz duygusuna yol açmaktadır. En eskileri, M.Ö. 30.000 yıllarından öncelere aittir. Bu nedenle Herbert Read; “Hiçbir insan faaliyeti plastik sanatlar kadar kalıcı olmadığı gibi, hiçbir uygarlık tarihinin verileri olarak geçmişten günümüze kadar onun gibi gelememiştir. Biz insanların, binlerce yıllık gelenek ve inançları günümüze gelebilmiş sanat eserinde yaşamaktadır. Bunlar tarihin yazılı kaynakları gibi anlattıkları şeylerle bize yardımcı olmaktadır,” der (Sanat ve Toplum, sayfa:1)

Sanat olgusunun toplumsal yaşamın ayrılmaz bir parçası olduğu, insanın yeryüzünde varoluşu ile birlikte düşünülmesi gerektiği, diyalektik maddeci yöntemin tarihe uygulanmasından sonra biraz daha aydınlığa çıkmıştır.

Gerçekte sanatın tarihi insanın topluluk olarak yaşamaya başladığı günlere kadar gerilere gitmektedir. İnsan, hayvanlıktan kurtulup insan olma süreci içinde, başından beri kendisine düşman bir doğa bulmuştur karşısında. Dünyada kalışını önleyecek bu doğa güçlerine karşı savaşırken, bu güçleri evcilleştirip kendi isteklerine uydururken hem doğayı değiştirmiş hem de kendi kendini yaratmış olur. Sanatın kökeni işte bu yaratıcı çalışmada aranmalıdır.

Miron (Antik Yunan), Disk Atan Adam

Praksiteles (Helenistik Dönem), Laocöon Grubu

SANATIN İŞLEVİ VE AMACI NEDİR?

“Sanatın çalışmayla, üretimle doğrudan ilişkisi olduğu ilkel toplumlar düşünüldüğünde, sanat faaliyetinin insan çalışmasının – diğer çalışmalardan daha yüksek, daha özelleşmiş- ayrılmaz bir parçası olduğunu görmek kolaydır. İkel toplumlarda yalnız ekonominin sanat üzerinde etkisi değil, sanatın işlevi de (sanatın ekonomiyi nasıl etkilediği) daha açık görülebilir. Büyücü, din adamı, şair olarak sanatçının görevi de açık seçiktir toplumun bu düzeyinde.”

Tarihsel çağlar boyunca sanatla zanaatın bazen iç içe, üst üste geldiğini görürüz. El işçiliğine dayalı üretimlerin tümü Eski Yunan'da "Techne", Roma'da ve Ortaçağ'da "Ars", eski Almanca'da "Kunst" gibi sözcüklerle karşılanmaya çalışılmıştır. Sanatla zanaatın ayrışması başlangıçta toplumsal birey olan sanatçının Rönesans'da bağımsız, yaratıcı birey özelliğini kazanması ile gerçekleşir. Bunun sonucunda da zanaat ile sanat arasındaki uçurum sanatın üst bir nitelik kazanmasıyla derinleşir. Çok uzun bir geçmişte var olduğunu bildiğimiz zanaat-sanat yakınlığı 19. Yüzyıl ortalarında Arts and Crafts hareketi ile yeniden yakınlaşır gibi olur ancak 20. Yüzyılın ilk çeyreğinde Bauhaus Okulu'nda verilen ve uzantıları günümüzde de yaşamın her alanına sinmiş olan sanat eğitimiyle el işçiliğine dayalı zanaatler değerini yitirirken güzel sanatlar özel bir önem kazanır. Bu değişimlerin insanca ve yaşanılabilir bir dünyanın hizmetinde olabilmesi için ise doğru ve bilinçli bir sanat eğitimi vermekle gerçekleşebilir ancak. Önce eğitimin önemi kavranmalı, eğitimin insan için ve bütünsel bir yaşam için olması gerektiğinin bilincine varılmalı... İnsani öge belirlendikten sonra donanımlı, işini severek ve sevdirek yapan öğretmenlere ve bilinçli ailelere, buna bağlı olarak da duyguları çağdaş dünyaya açık öğrencilere kalıyor iş. Sevgisiz hiçbirşey yapılamaz, hele sevmeden seçilen bir meslekten olumlu bir sonuca ulaşılamaz. Tam da bu noktada sanat ve sanat eğitimi devreye girer, sanat eğitiminin önemi ortaya çıkar. Sanat sevgidir çünkü.

Toplumsal ilişkiler karmaşıklaştıkça, sanat toplum ilişkisi kolayca görülemeyen bir şekil almıştır.

Sanatın insandan ve toplumsal yaşamdan ayrılmadığını saptadıktan sonra Fischer'in şu sözlerini daha iyi anlayabiliriz: "İnsanın ilk toplu yaşama döneminde, doğanın gizli gücüne karşı en büyük yardımcı silahıydı sanat. Sanat, başlangıcında, hemen hemen dinle aynı şeydi. İkinci gelişme döneminde (iş bölümü, sınıf ayrımı ve her türlü sınıf çatışmasının ortaya çıkması döneminde), sanat bu çatışmaların niteliğini anlamının, var olan gerçekliği tanıyarak değişik bir gerçekliğin ne olabileceğini sezmenin, insanların ortak noktaları arasında köprü kurarak bireyi yalnızlıktan kurtarmanın başlıca yolu oldu."

C. Caudwell; "Ne hakikat ne de güzellik sanatın ve bilimin amaçları olamaz; onların amacı dünyayı değiştirmek, insanları değiştirmektir," der. Ayrıca, "Sanat, yaşamın ta içinden birçok hızlı görüntüler verir bize, buysa onun amacından ayrı ama yine de o amaçtan doğan anlatımdır. Kendi gerçek kişiliğimizi evren üzerinde yansıtan ve bize, bizim de arzu ettiğimiz gibi, evreni değiştirebileceğimizi söyleyerek bizi yüreklendiren sihirli lambaya benzer o," diye ilave eder.

Sanatın işlevi, amacı estetik bir zevk mi vermektir? Eğitmek midir? Aydınlatmak mıdır? Bilgi vermek midir? Coşturmak mıdır? Tek yanlı, kısır açıklamalarla uğraşmak niye? Teker teker hiç biridir bunların. Bütün olarak ve daha da fazlasıyla hepsi.

"Marx; "Sanat, insanın kendine verebileceği en yüksek sevinçtir," demişti. İnsanın kendini her gün daha üst düzeyde yeniden yaratmasının, tümel insana doğru

gelişiminde bütün engelleri aşmasının ve kendini en üst düzeyde gerçekleştirmesinin verdiği sevinç...

Bundan daha büyük ve kapsamlı bir amaç düşünülebilir mi sanat için ?” (Doğan, Mehmet, 100 Soruda Estetik, sayfa 152, 153)

Levni, (Osmanlı Minyatürü)

Şeker Ahmet Paşa, Orman

ÜLKEMİZDE SANATIN YAŞAMDA ve EĞİTİMDEKİ YERİ/ÖNEMİ

Sanat eğitiminin “amacı çocukları sanatçı olarak yetiştirmek değil, insan olarak eğitmektir”
İ. H. Tonguç¹⁹

Herhangi bir konuda doğru bir yargıya varabilmek için eyleme dökülmemiş, pratikte sınanmamış, yaşamda karşılığını bulmayan en güzel düşüncenin bile anlam taşımadığını tarihe ve yaşanmış geçmişe bakarak anlamak hiç de zor olmasa gerek.

“Sanat yapıtları, üreticileri olan sanatçıların bireysel tarihlerinin yanında, esas olarak, üretildikleri toplumların sosyo-politik, soyo-ekonomik, siyasal ve kültürel yapılarını kavramaya yardımcı olan birer anahtar işlevi taşırlar. Toplumsal dönüşümlere ve toplumsal yapıdaki kırılma noktalarına bağlı olarak çeşitlenen, düşünsel üretimler, biçimsel ve biçimsel oluşumlardır çünkü. Türk sanatı söz konusu olduğunda daha da belirginlik kazanan bu durum resim ve heykel için de geçerlidir. Bu sanat dallarındaki düşünsel değişimler yaşanan dönemin ve toplumun dünyaya ve insana bakış ve yaklaşımının plastik dile dökülmüş görsel belgeleri gibidirler...”

Geçmişten bugüne, Osmanlı’dan çağdaş Türkiye Cumhuriyeti’ne uzanan çizgide yapılanlar, geleceğe ilişkin ipuçlarını da bünyelerinde taşırlar. Bu açıdan Osmanlı’nın son dönemlerinde toplumsal çalkantılara koşut olarak yaşanan değişme ve yenileşme sancı ve girişimlerinin önce askeri alanda başlayıp, sonra toplumun ve kurumların yapılarına işleyen yeni oluşumları doğurduğu görülür. Bu durum diğer alanlar gibi belki de daha belirgin olarak sanat alanında etkisini gösterir...

¹⁹ KURTULUŞ Y. 2001, Köy Enstitülerinde Sanat Eğitimi ve Tonguç, Güldikenli Yayınları, Ankara, sayfa:19

...inancın ve öteki dünya düşüncesinin beslediği, kişisel anlatım heyecanını yansıtan bireysel biçimlendirme yaklaşımından yoksun, kavramsal nitelikli minyatür resim ile içinde yaşanılan, soluk alıp verilen, gerçeğin ve gerçekliğin her şeyden önemli olduğu bilimsel düşünce ve somut dünya gözlemi çıkışlı optik yanılısamaya dayalı figür ve mekan kültürüyle donanmış resim sanatı daha başlangıçta uzlaşması zor “iki dünyanın” bakış açısının üretimleri olarak karşı karşıya geldiler. Bu karşı karşıya gelişte, Batı Anlayışına Dönük Evre içinde ele alınan Çağdaş Türk Resim ve Heykel Sanatı'nın oluşumunu sağlayan koşullar ve etmenler, çağını tamamlamış bir dönemin izlerini önce silikleştirdi, ardından başka bir dünyanın değişik koşullarının hazırladığı bir zeminde yeni oluşumları ortaya çıkardı ve başat hale getirdi...

Bu konular, Batı ile ilişkilerin ivme kazandığı ve değişen koşulların ortaya çıkardığı, çok boyutlu olarak ele alınması, irdelenmesi gereken ve bugünün hazırlayıcısı olan konulardır.

Sultan II. Mehmet (Fatih) dönemindeki girişimleri saymazsak, Batı ile ilişkilerin başlangıcı 1669'da Süleyman Efendi'nin Fransa kralı XIV. Louis ile yaptığı ticaret anlaşmasına dek geri götürülebilmektedir. Başlangıçta Batı'nın Osmanlı'ya dönük olan ilgisi, koşulların değişmesiyle, zamanla Osmanlı'nın Batı'ya ilgisine dönüşmüştür. Bu ilgi, Sultan III. Ahmet'in saltanatının son oniki yılını da kapsayan “Lale Devri”nde (1703-1730) gözle görülür bir gelişme gösterir. Fransız Devrimi'nin yapıldığı yıl, yani 1789'da padişah olan III. Selim döneminde daha da yoğunlaşır ve II. Mahmut döneminde çok daha önemli gelişmeler kaydeder.

Osmanlı'daki bu değişme ve yenileşme girişimleri, eksikliğin en çok duyumsandığı alanlarda etkili olmuştur. Bu alanlar içinde, genelde sanat, özelde resim gibi konuların da , 18. yüzyılın son çeyreği itibari ile eğitim programlarında yer aldığı bilinmektedir. 1793'te kurulan ve 1795'te eğitime başlayan Mühendishane-i Berri-i Hümayun ve 1835'te açılan Mekteb-i Harbiye-i Şahane gibi mühendislik ve askerlik okullarında programa konan fenni menazır, fenni resim dersleri değişimin habercileridirler. Ancak Avrupa'ya ve Avrupa Resmi'ne yönelişteki esas kırılma, o zamana kadar yaşananların etkilerinin belirgin olarak duyumsanmaya başladığı Gülhane Hatt-ı Humayunu'nun okunmasıyla, yani Tanzimat'ın ilanıyla ortaya çıkar...

Anlaşılabacağı üzere, “Çökmeye başlayan bir imparatorluğun güçlendirilmesi için 3 Kasım 1839 yılında halka okunan Gülhane Hatt-ı Humayunu siyasal, sosyal, ekonomik bir önlemler programıydı. Bu arada nasılsa resim de unutulmamıştı.”²⁰⁻²¹

Gerçi Osmanlı'da Batı anlayışına dönük ilk resim denemeleri Gülhane Hatt-ı Humayunu'ndan önceye tarihlenmektedir. Ancak “Büyük Kırılma” 1839'da yaşanan Tanzimat olayı ile gerçekleşmiştir.

“III. Selim zamanında Mühendishane-i Berri-i Hümayun yani padişahın Kara Mühendishanesi’nde 1795’ten beri askeri amaçlı da olsa teknik resim dersleri veriliyordu (19). Modern perspektif kuralları uygulanarak doğa ve nesnenin doğru çizilmesinin mühendislik bilgilerine yardımcı olacağı düşünülüyordu (20). Böylelikle de perspektif ve ışık-gölge gibi plastik değerler Türk sanat eğitimine girmiş oluyordu.”²²

Önceleri üst düzey eğitim kurumlarında programa konan resim dersleri, daha sonra, Darüşşafaka Lisesi başta olmak üzere diğer bazı askeri orta öğretim kurumlarının ve lise (idadi)lerin programlarına da girer.

Somut düşünceye ve doğa gözlemine dayalı bu bilimsel yönelim, resim sanatına olan ilginin artması ve giderek saray sınırlarının dışına taşması sonucunu doğurmuştur.”²³

Bu gelişmeler sonrasında sadece erkek öğrencilere yönelik olarak Sanayi-i Nefise Mektebi’nin 1882’de kurulup 1883’de eğitime başlaması sanat eğitiminin Osmanlı dönemindeki en büyük aşamalarından biri olmuştur. Usta-çırak ilişkisine ve birebir iletişime dayalı bu tür sanat eğitimi yöntemi hala önemini korumaktadır. 1. Büyük Bölüşüm Savaşı’nın başladığı 1914 yılında giderek büyümekte olan sorunlara karşın İnas (Kız) Sanayi-i Nefise Mektebi’nin kurulması sanat alanındaki bir başka aşamadır. “Kurtuluş”u izleyen “Kuruluş” günlerinde erkek ve kız Sanayi-i Nefise Mektepleri’nin çağcıl bir düşünce yapısı ile birleştirilerek 1928’de Güzel Sanatlar Akademisi’ne dönüştürülmesi Türkiye Cumhuriyeti’nin eğitim politikasının gideceği yönü belirleyen bir diğer önemli aşama olmuştur. “Eğitim Reformu” yıllarından günümüze dek farklı yaklaşımlar sergilenmekle ve bulunulması gereken noktaya gelinememiş olmakla birlikte kat edilen yol büyüktür.

Koleksiyonculuk, -yetersiz olsalar da- sanat müzeleri oluşturma, sanat eğitimi kurumları açma düşünce ve girişimleri bu koşullar ve gereksinimler doğrultusunda adım adım günümüze gelmesini sağlamıştır. Bundan sonrasını, yani geleceği kurmak ve biçimlendirmek hepimizin görevidir.

Osman Hamdi, Cami Kapısında Hocalar

Hüseyin Zekai Paşa, Ayasofya Hünkar Mahfili

²² Seyfi BAŞKAN, “Osmanlı Ressamlar Cemiyeti”, Çağdaş Basım Yayın Ltd. Şti., Bilim Sanat Dizisi:1, Ankara 1994, s.10

²³ Aydın AYAN, “MSGSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonu’ndan BİR SEÇKİ İKİ SERGİ: 70+70”, s:12, 15, 16, 17, 18.

SANATIN İŞLEVLERİ (SANAT NE İŞE YARAR ?):

Sanatın İletişim İşlevi:

Sanat Nedir ?'e yanıt ararken Tolstoy'un vardığı sonuç sanatın en temel işlevinin iletişim olduğudur. Burada sözü edilen iletişim olgusu, sadece insanlar ve kültürler arası ile sınırlı değil en geniş anlamı ve boyutlarıyla ele alınmalıdır. Sanatsal iletişim sayesinde toplumsal düzlemde empati kurularak daha insani, daha demokratik ve daha özgür bir yaşam alanı oluşturulmasına katkıda bulunulur. Sanatsal iletişim sayesinde yeni bakış açılarının, yeni biçim ve biçemlerin oluşturulabilmesinin yol ve yöntemlerinin benimsenmesine ve içselleştirilmesine ortam hazırlanır. Sanatsal iletişim sayesinde hem yaşamda hem de eğitimde daha dolaysız, önyargıdan uzak ve karşılıklı etkileşim(ler)e açık, disiplinlerarası uzlaşımlar sağlanabilir, yerel, ulusal ve uluslararası düzlemde bağlantılar kurulabilir ve pekiştirilebilir.

Sanatın Bilinçlendirme İşlevi:

Sanat biçim ve biçem, düşünce ve yöntem, teknik olanakların tanınması ve teknolojinin kullanımı gibi daha pek çok konuda alışılmış kalıpların dışına çıkabilmenin olanak ve olasılıklarını sorgulama ve bulma konusunda ipuçları sunar, sorunların çözümünde sağladığı aydınlanma/bilinçlenme ile özgür, barışçıl, duyarlı, kültürlü, bilinçli ve uygar toplumlar oluşmasına olanak sağlar.

Genelde sanat, özelde sanat eğitimi bilinç düzeyini yükselterek algı boyutunun geliştirilmesine katkıda bulunur. Böylece bireylerin ve toplumların yaşam biçimlerinin iyileşmesinin önünü açar.

Sanat, sezgi, duygu, akıl, düşünce, deneyim, birikim ve beceri gibi insana özgü değerleri bir bütün olarak bünyesinde taşıma özelliği ile bilinç düzeyini yükseltir ve "tam insan" olma yolunda insanlığı ve yaşamı varsıllaştırır.

Sanat bireysel ve toplumsal yetilerin farkına varılması ve geliştirilmesine katkıda bulunur.

Sanat duygulara yönelik uyarıcı hazlar veren anlatım içgüdüsünün ortaya konmasına yardımcı olur. Yaşamın anlamı ve değerine, dolayısı ile yaşanılabilir bir dünyanın önemine ilişkin ipuçları vererek yaşamı anlamlı kılar ve bireylerle toplumların (insanlığın) dayanıklılığını ve yaşama gücünü artırır.

Sanat (ve sanat eğitimi) insan ile yaşadığı çevre ve doğa arasında çok boyutlu ve çok katmanlı bir ilişki, uyum ve denge kurulmasına yardımcı olur.

Sanatın Dönüştürme İşlevi:

Sanat, (bağlı olarak da sanat eğitimi) özelde birey ve toplum , genelde tüm yaşam adına olumludan yana tavır koyar. Kullanılan iletişim dili aracılığı ile önermelerde bulunur, uyarır, dahası yaşamın doğal akışının önüne set çekilmesine karşı çıkar, özgün ve özgür olan adına dünyanın olumlu yönde değiştirilmesi ve dönüştürülmesine katkıda bulunur.

(Örneğin; sözkonusu sanat dalı edebiyat ve sanat yapıtı Yaşar Kemal'in "İnce Memed"i ise, yazarın yetileri ve dünya görüşü ile bağlantılı bir atmosfer yaratma adına gerçekliği içerden kavratıcı betimlemelere ve kurgusal oluntulara başvurulması yöntemi ile özelde feodal toplum düzenine, genelde ezen-ezilen olgusuna eleştirel bir bakış getirilerek okuyucunun tavrı alması, karşı çıkması ve dönüştürülmesine olanak sağlanır...)

Sanatın Tavır Aldırma İşlevi:

Sanat yasak koymayı dışlar, olumludan yana tavrı aldırır. Bireylerin ve toplumların dışlayıp reddettiklerini sorgular ve kabul edilebilir bir yapıya kavuşturmaya çalışır.

Sanat, dogmaların katı kurallarından, bilinmeyene karşı kuşkulu yaklaşımdan, dayatılmış olanın dışına çıkma korkusundan kaynaklanan reddedici, yok sayıcı baskılara karşı hoşgörünün gelişebilmesi için farklı biçim, biçem ve bakış açıları sunarak "direnir" ve "öteki" nin (de) kabul edilebilir olduğunu sağlamaya çalışır.

(Örneğin; Manet'nin "Olympia"sının "Reddedilenler," sergisinde yer almak zorunda bırakılması, Hitler'in "Dejenere Sanat" düşüncesinin yaptırımlarına karşı sanatçıların ortaya koyduklarının "zaman"la toplum tarafından benimsenip kabul edilmesinin insane yakışır sonuçlarında olduğu gibi...)

Sanat Eğitir, Bilgi Üretir ve Aktarır:

Özellikle sanatçı birey ve içinde yetiştiği toplum, coğrafi, tarihsel bölge inançları ile kültürel konularda açık ya da örtülü bilgiler sunar. Eğitimsiz, geniş kitlelerin algı boyutlarının genişletilmesine katkıda bulunur.

Sanat tinsel olanla özdeksel olanın hem ayrı ayrı hem de bir arada varolabilmesine, içselleştirilmesine, karşıtlıkların uzlaştırılmasına yardımcı olur.

(Örneğin: Sasaniler döneminde, Maniheizm'in kurucusu olan ressam ve din adamı Mani'nin kendi öğretisini okuma yazma bilmeyen geniş kitlelere yaymak için ressamlığını da kullanarak bilgi aktarma işlevini görsel iletişim yolu ile gerçekleştirmesinde olduğu gibi..)

Sanatın Görünür Kılma İşlevi:

Kültür ve gelenekle ilgili birikimler görünmeyeni görünür hale getirir ve geniş kitlelerce algılanabilmesine yardımcı olur.

Sanat, salt estetize edilmiş bir yaşam oluşturmak için değil yaşamın her alanında gerçeklik ve farkındalık algısı yaratarak "güzel"in alımlanmasını ve farklı olasılıklar sunulabilmesini sağlamak için ilgili sanat dalının diline özgü yöntemleri önererek yaşama katılır.

Doğaldır ki –sanatın- yukarıdaki işlevinin yerine getirilebilmesi, farkındalık oluşturabilmesi, yaşamda karşılığını bulabilmesi özelde sanat eğitimi, genelde eğitim aracılığı ile olabilir ancak.

SONUÇ

İnsan soyu, arı, kunduz, örümcek, karga vb. gibi becerileri içgüdüsel olarak gelişmiş diğer canlılardan elini, aklını ve duygularını bilinçli bir biçimde kullanması ve araç yapması ile ayrılır. Bu durum yukarıda da belirtildiği gibi yaklaşık MÖ 30 000 yıllık bir süreç boyunca akıl yürütmesi, tasarımı ve yaşamını sürdürebilmesi için yaptığı sayısız keşif insanı doğada ve yaşamda çok özel bir konum kazandırır. İnsanın bu özel konuma ulaşmasında sanat denilen yaratıcı eylemin işlevi ve payı büyüktür. Özelde sanat eğitimi, genelde eğitim olgusu da insanın akla ve duygulara dayalı/tasarımsal yetilerini bilinçli bir biçimde kullanması ve geliştirmesinde en önemli işlevi yüklenir.

Çok fazla gerilere gitmeden söyleyelim Batı'nın çağdaşlaşmasında, Rönesans'tan başlayarak pozitif bilimlerin ve sanatın "gözleme dayalı" bir yaklaşımla ele alınması ve bu tür bir eğitime yönelmesinin payı büyüktür.

Günümüz dünyasında çağdaş eğitimin bireysel yaratıcılıkların ortaya çıkarılması adına sanatla desteklediği, bu nedenle de eğitimde sanatın payının ve etkisinin giderek arttığı da somut bir olgudur. Ülkemize bakıldığında ise son iki yüz yıllık çağdaşlaşma atılımları içinde, gözleme dayalı, araştırmacı, sorgulayıcı eğitim sisteminde ve ders programlarında sanatla ilgili derslere yer verilmesinin bazı alanlardaki büyük eksikliklere karşın sanatın belli bir oranda benimsenmesinin önemli bir işlevi olduğu da bilinen bir gerçektir.

Her şeyin değişken, tartışmalı ve geçici olduğu dünyamızda sanat ve eğitim, (bağlı olarak da sanat eğitimi) insanlık tarihi boyunca varlığını sürdüren ve hiç vazgeçilmeyen, kalıcı, evrensel ve olağanüstü değerlerden olmuşlardır. İnsan soyunun geleceği ve daha güzel, daha insani bir dünya için sanata geçmişten ve günümüzden daha fazla önem verilmelidir.

İ. H. Tonguç, sanat eğitiminin "amacı çocukları sanatçı olarak yetiştirmek değil, insan olarak eğitmektir" diyerek konuyu en özlü biçimde ortaya koymuştur.

Sanat, insanı insan yapan ve sadece insana özgü olan değerlerin en önemlilerinden biridir. Sanat eğitimi almış olan insan, gelişmiş olan estetik beğenisi ile empati kurabilir ve uzlaşmaz gibi görünen çelişkilerin uzlaştırılmasında sorunlara sağlıklı çözümler üretebilir.

Unutmayalım "sanat bir lüks değil, bir gereksinimdir." 8²⁵

24 KURTULUŞ Y. 2001, *Köy Enstitülerinde Sanat Eğitimi ve Tonguç*, Güldikenli Yayınları, Ankara, sayfa:19

25 80'li yılların ikinci yarısında, Thatcherizm'in ekonomi adına sanatın ve sanat eğitiminin önünü kesmeye hazırladığı yıllarda,

İngiltere'de doktora sonrası araştırmalar için bulunduğum Goldsmiths' College'da geri dönüşümlü/çok kullanımlık zarflar üzerine yazılmış özlü söz.

Kaynakça

Aydın AYAN, "MSGSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonu'ndan BİR SEÇKİ İKİ SERGİ: 70+70", Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Yayınları, Birinci Basım, İstanbul, 2008.

Seyfi BAŞKAN, "Osmanlı Ressamlar Cemiyeti", Çağdaş Basım Yayın Ltd. Şti. Bilim Sanat Dizisi:1, Ankara 1994, s.10

Mehmet Doğan, "100 Soruda Estetik", De Yayınları

Y. Feinberg, M. Volkenstein, B. Kuznetsov, S. Averinzev, T. Klaniczay, "Bilim ve sanat Üzerine", Haz. Ve Çev. Oğuz Özügül, Us Yayınevi, İstanbul, 1991.

Ernst Fischer, "Sanatın Gerekliği", Çev. Cevat Çapan, Payel Yayınları: 113, İstanbul, 1995.

Martin Heidegger, "Sanat Eserinin Kökeni", Çev. Fatih Tepebaşılı, De ki Basım Yayım Ltd. Şti, Ankara, 2011.

KURTULUŞ Y. 2001, Köy Enstitülerinde Sanat Eğitimi ve Tonguç, Güldiken Yayınları, Ankara

Herbert Read, "Sanatın Anlamı", Çev. Güner İnal, Nuşin Asgari, İş Bankası Kültür Yayınları: 87, 2. Baskı, İstanbul, 1974

Herbert Read, "Sanat ve Toplum", Çev. Selçuk Mülayim, Umran Yayınları:5, Temmuz -1981-Ankara

Metin Sözen, Uğur Tanyeli, "Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü", Remzi Kitabevi, Büyük Fikir Kitapları Dizisi 71, İstanbul 1986

Leo Tolstoy, "Sanat Nedir ?", İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul

Calvin Wells, "İnsan ve Dünyası", Remzi Kitabevi, Birinci Basım-Ekim 1972, İstanbul

Suut Kemal YETKİN, "Sunuş", Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi, Tıglat Matbaası, Mart, 1980, C.1, s. 14

Dr. Özgür BOLAT
Eğitim Bilimci-Yazar

ÇOCUKLARIN YARISI NEDEN OKULA GİTMEMELİ? YETENEK GERÇEKTE NASIL GELİŞİR?

Her çocuk ayrıdır, ancak her çocuğa aynı eğitim verilmektedir. Sizce bu saçma değil mi? Bence çok saçma. Ben okulların kurgulanma şeklinin tamamen gerçek yaşamdan uzak olduğunu düşünüyorum. İlk önce bu yetenek nasıl gelişiyor sizlere onu anlatmak istiyorum, sonra okulları konuşacağım. Bazı zor matematik işlemleri sizlere sorsam kafanızdan yapabilir misiniz? Yapamazsınız, peki yapabilen biri var mıdır? Bakın Devi siz soruyu sorarken bu işlemleri kafasından yapıyor, söylediğim gibi ismi Devi daha önce hiç duydunuz mu? Duymadınız. Peki Savantall adını hiç duydunuz mu? Onu da duymadınız. Ginnes Rekorlar Kitabında birinci sırada 90' lı yıllarda kitaptan kaldırıldı ama dünyanın en zeki insanı. Aranızda Albert Einstein duyan var mı? Neden Einstein ve Victor ismini duydunuz da diğer isimleri duymadınız? Güzel bir soru değil mi? Şimdi Ericsson diye bir profesör var batı müzik akademisine gidiyor ve diyor ki buraya herkes yetenek sınavı ile giriyor ama bazıları çok iyi müzisyen bazıları kötü müzisyen olarak çıkıyor. Acaba ayırt eden özellik nedir? O insanların yetenekleri aynı olmasına rağmen kimi iyi müzisyen çıkıyor, kimi kötü müzisyen. Peki nedir? Bütün parametrelere bakıyor sadece bir tane ayırt edici parametre var. O da ne biliyor musunuz? Çalışmak! Bakın 10 yılda 7.410 saat pratik yapmış. Mozart 6 yaşında iken kaç saat pratik yapmış biliyor musunuz? Tam 3.500 saat pratik yapmış. Bizim dahi dediğimiz Mozart aslında 6 yaşında iken 3.500 saat pratik yapmış Oxford' da aynı araştırma yapmış en iyi 257 müzisyen arasında en iyi grup tam 5 kat daha fazla pratik yapmış.

Holgart var o da bizim gibi eğitimci 1950 yıllarda Polonya Milli Eğitim Bakanlığına gidiyor diyor ki bizim eğitim sistemimiz tamamen yanlış, yetenek geliştiremiyoruz, ezber devam ediyor ve sonra diyor ki ben evli değilim. Evlenmek istiyorum ve evleneceğim kadın çocuklarımız üzerinde deney yapacağımızı kabul etmeli. Bunun üzerine 3 tane kadın kabul ediyor ve neyi seçelim diyorlar ve satranç seçiyorlar. Neden satranç seçiyorlar? Çünkü objektif, dünyanın en iyi futbolcusu kim dersiniz tartışırız, ancak en iyi satranç objektif ve üç tane kızları oluyor ve sizce kızları çalışarak dünyanın en iyi satranç ustası olmuş mudur? Söylüyorum Suzin tarihte federasyon tarafından verilen en iyi satranç ustası, Soffi 15 yaşında en genç pregnas oluyor ve buna erkeklerde dahil. Cudit ise 10 yaşında en iyi oyuncular arasında yer alıyor. Bu deneyimleme sonrası Holgart Milli Eğitim Bakanını hala ikna edemiyor. Felms 4.madalyasını aldı yüzmede, sanise fark ile kazandı. Yarışmada 5.yüzüşte gözlüğüne su kaçıyor ama o mükemmel bir bitiş yapıyor. Ona soruyorlar diyorlar ki nasıl finale gittin? Çünkü su kaçması yüzmede önemli bir durum ve Felm diyor ki ; ben bunun olması ihtimaline karşın her gün gözlerim kapalı 2 saat yüzdüm ve pratik yaparım. Hatta bir öğretmen seminerinde bir öğretmen bu konuyu ele almış ve lensli yüzücüleri anlamak için her gün lens ile yüzme pratiği yaptım demiş.

Nobel kazananlara bakıyorlar, Nobel kazananlar diğer insanlara göre tam iki kat daha fazla pratik yaparlarmış. Hepsi çok çalışıyor ve zaman veriyor. Şöylede bir olay var mesela teniste top 120 km hız ile gelir siz topu göremezsiniz ve elinizin bileğinin çok güçlü olması lazım teniste bakıyorlar ve diyorlar ki reaksiyon çok güçlü ise ve biz küçük yaşlarda reaksiyonu çok güçlü olan çocukları seçersek bunlardan iyi tenisçi çıkarırız. Sonra çocukları seçiyorlar ancak araştırmacı diyor ki erkek tenisçiler üzerinde bu deneyi yapalım diyorlar ve sonra bakıyorlar ki bu tenisçilerin reaksiyonları her zaman iyi değil, bu tenisçilerin tenis maçında reaksiyon zamanları iyi. Yani hangi alanda uzmanlaşmış ise o alanda iyi, beceri sadece o anda iyi. Mesela doktorlara normal zamanda saati sor sana tahminde zorlanır, ancak ameliyat esnasında sorduğunuzda sadece 5 dakika şaşırma ile saati tahmin ederler. Çünkü o insanlara o anda zaman çok fazla lazımdır ve değerlidir. İşte bu becerin gereken yerde daha çok ortaya çıktığını anlıyoruz. Yine biz buradan anlıyoruz ki bizim dahi dediğimiz üst düzeye ulaşmış kişilerin hepsi belirli bir alana yönelmişler ve o alanda çok iyi çalışmışlar. Bu ilk kitap üstünler üzerine yazılan 1869 yılında basılmış ve üst düzeye ulaşmış herkesi araştırıyor ve diyor ki üst düzeye ulaşmanın temeli şudur; hepsi bir gelişim kültürü içinde çok çalışmışlardır.

Şimdi okullara bakalım çocuklar hangi alanda odaklı çalışma yapıyor? Hangi alana yoğunlaşıyor? Hangi konuda üst düzeye çıkıyor? Hangi ödevlere geri bildirim veriyor? Hangi ödevde çocuk tekrar dönüyor? Mersin' de bir kız çocuğu geldi lise 1.sınıf öğrencisi ve ağlıyor annesi diyor ki çocuğum dünyada ilk 40 arasında. Çocuk her sabah saat 05:00 kalkıyor 07:00 a kadar yemeğini yiyor, ödevini yapıyor ve saat 10:00' a kadar pratik yapıyor ve çocuğun Viyana' da yarıştığı çocuk okula gitmiyor, 1 saat online eğitim alıyor ve akşam 1 saat pratik yapıyor diyor. Ben diyor okulumu bırakayım? Yoksa pratiği mi bırakayım? Bir gün Bodrum' da seminer veriyorum babası geldi ve çocuğum Dünya Yelken birincisi oldu dedi. Ne yapalım diyor okulu mu bıraksın, yelkene mi devam etsin? Eğitim sisteminde sadece odaklı çalışma insanı en üst düzeye ulaştırmıyor. İkinci mekanizma lazım 1848 de Belçikalı bir bilim insanı bu çok bildiğimiz şeyi buluyor, dünyada ki bütün insanları neyine göre sıralarsanız sıralayın, parasına göre, boyuna göre, saçına göre mesela boyuna göre sıraladığımızda dünyada boyu 2 mt yada daha buna yakın boy oranında ki %17 insanlar NBI de basketbol oyuncusu. Neden? Çünkü bu avantaj sağlıyor. Dünyada ki bütün insanları zıt olarak da sıralarsak mesela kol uzunluğuna göre yine bu avantaj sağlıyor. Genetik yapınız neyde size avantaj sağlıyorsa sizi o konuda üst düzeye taşıyor. Hatta 2008 yılında Bahama da bir adam vardı Dünya şampiyonu sadece 16 ay çalışıyor hangi spor da ne kadar pratik yapılır ise yeterli olur biliyor musunuz? Mesela güreş için 6.000 saat pratik yapmak yeterli, tekvando için 3.000 saat en fazla yüzme, tenis ve atletizm. Aslında Türkiye bu hesaplamaları yaparsa, adayda bu çalışma saatlerini tamamlarsa bir yıl içinde en az 30 madalya toplar ve ciddi dereceler alan sporcularımız olur ve biz bu kültürü yaratabiliriz. Neyse bu adam 18 ay çalışıyor ve dünya şampiyonu oluyor ve bakıyorlar ki bu adamın bir özelliği varmış doğuştan tendon boyu diğer insanlara göre iki kat daha yüksekmış ve bu ona avantaj sağlıyormuş. O zaman şu soruyu soralım genetik yapı temeli oluşturuyor ama

asla birinci olmuyor okulda hangi beceri çocuğa avantaj sağlıyor, bir çocukta ne varsa o çocuk okulda avantajlıdır? Hangi genetik alt yapı? Ben size söyleyeyim, bilişsel beceri kalibrasyon % 40, iş hayatı % 15, bizim burada çocuklarımız var mı? Var. O halde bunlar doğal olarak avantajlı ve bu okulda çocuğu olmayanlar dez avantajlı. Bu çocukların okulda olmaması lazım. Kısa boylu bir insan nasıl basketbol sahasında olmuyor ise, bu çocukların da okulda olmaması lazım. Çünkü bu çocukların bilişsel başarıyı karşılayacak kapasitesi yok ve sizin okulunuzda bu çocuklar var. Kendi çocuğunuz da bu okulda olabilir. Peki bu çocuklar ne olacak? İki tane önerim var benim. Okulları bilişsel beceriden kurtaracağız diğer yetenekleri geliştirilecek yada bu çocuklar ayrı okullarda olacak.

Marmaris' te bir öğretmen, veliye hocam benim etüd merkezim var dedi. Veli çocuğun bütün derslerini takip edin demiş. Öğretimde bunun genetik alt yapısı var demiş. Hocam dedi çocukta inanılmaz atletik becerisi var ben yüzmeye yönlendiriyorum demiş. Çocuk o zaman 7.sınıfta yüzmeye şampiyonu olmuş. Bu çocuk bilişsel beceri ile burada, bu çocuk atletik beceri ile burada. Bizim okullarımızda sınav odaklı sistem olduğu müddetçe, biliniz ki bu çocukların % 50 si kayıp. Sizce bizim okullarımızda çocukların genetik alt yapıları keşif edilebiliyor mu? Her çocuk farklıdır her çocuğa aynı eğitim verilmez. Çocukların potansiyelleri yükseğe çıksın diye uğraşmış bir çok okul yapmışız ama bunların hepsi de sıkıntılı. Bu ikisi de yetmiyor üçüncü bir şey daha lazım, onu da anlatayım sizlere. Antalya' da çok iyi iki tane okul var ve bunlara yazılmak için tercihini kullanmak adına yanıma Sercan adında bir çocuk geldi. Hangi okula gideyim diye sorunca bende Adem Tonga okuluna git dedim. Ancak başka başka bir okula yazıldı. Yıllar sonra kendisine sordum neden Adem Tonga' ya gitmedin diye. Abi dedi Adem Tonga' da herkes benim gibi zeki ve ben o okula gittiğim zaman benim farkım ortaya çıkmayacak dedi. Çocuğun zeki görünmesi hayatından daha önemli. Şu da önemli mesela çocuk kendini yetenek üzerine yada güzellik üzerine şartlandığı zaman 30 lu yaşlara geldiği zaman depresyona giriyor. Bir insan ne zaman başarılı olur, ne zaman mutlu olur diye baktığımız da son 70 yılı taradım, bütün etken ve faktörleri inceledim bir arkadaşım var iyi bir istatistikçi o da istatistiğini yaptı. Yüksek not alan, satışıçılarda, liderler de bunların karşılığına baktık ve şunu gördük bu kişilerin hepsinde bir şey var bunların hepsi başarmak istiyor. Liderler etkilemek istiyor, satıcılar başarmak istiyor. Ama sıkıntı ne biliyor musunuz? Bir lider dış odaklı ise diğer insanlara bağımlı olmamak için etkilemek istiyor ise, bunlardan lider olmuyor. Ne oluyor? Diktatör, despot müdürler yada liderler oluyorlar. Başarı ihtiyacı bir işin en iyisini yapmak öncü oluyor Sheaksper gibi o da aynı zamanda liderdir. Ama kabul görmek için yapanlar ne yapıyor narsist oluyor. Çocuklar da ne kadar hatalarını kabul etmezler ise narsist oluyor. Üst düzeye ulaşmış insanlarda çok fazla başarı var, kabul görmek için elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyor. Çocuk da ben başarılı olmak zorundayım diyor. Neden? Çünkü kabul görmek için. Yetenek nasıl gelişiyor? Matematikçiler var, müzisyenler var, sporcular var. Hepsinde tek şey var hepsi ne yaparsa yapsın ilk önce bunu bir oyun olarak görmüş. Eğer siz bir bina yapacaksanız ilk önce yeri kazarsınız değil mi? Her şey bu başarılı insanlarda bir oyun olarak görülmektedir.

Sizlere bir annenin diyalogunu anlatmak istiyorum. Oğlu Ali Kemal' e diyor ki biz seni tenise verdik olmadı, yüzmeye verdik olmadı. Biz seninle ne yapacağız? Diyor. Çocuk daha 6 yaşımda, mesela maçlara yada antrenmanlara gidin çocuğa sürekli bir hadi, hadi yada vursana ya gibi diyaloglar gelişıyor. Oyunun temeli sağlam atılmadığı zaman federasyonlara baktığınızda 17 yaşımda çocuklar sporu bırakıyor. Burada olay ne biliyor musunuz? Anne, babanın çocuk ile kurduğu oyun ilişkisi, bu doğru kurulmadığı zaman, temel atılmadığı zaman bizim çocuklar Avrupa şampiyonu oluyor. 13-14 yaşımdan sonra Olimpiyat şampiyonu ve sonra bu çocuklar sıkılıyor. Arkasından da üniversite gerçeği çıkıyor. Anne baba diyor çocuğum bir iş sahibi olsun kendini bir üniversiteye atsın. YÖK' ünde demesi lazım ki kardeşim senin çocuğunun üniversite derdi yok, ben senin çocuğunu üniversiteye alırım. Sen çocuğunun yeteneğini geliştir. O zaman üyelerden bir tanesi dedi ki bütün çocuklar sanatçı olur. Bu da enteresan tabii. Keşke olsa herkes yeteneğini geliştirse de sanatçı olsa. Burada sıkıntı var burayı geçemiyoruz sonra bu çocuklarda oyun oturduktan sonra ne başlıyor biliyor musunuz? Çocuklar istedikleri alanda uzmanlaştıktan sonra keşfetmeye başlıyor. Mesela tenis oynayacak topu alıyor başlıyor duvara vurmaya ve kendi anlıyor keşfediyor. Bizim çocuklar ne yapıyor 8 veya 9 yaşımda rekabete giriyor ve bu uzmanlaşma süreci devam ediyor. Bence de en önemli şey burada anlatacağım, Mikelenjon çağdaşı Da Vinci'nin dönemini düşünün, Hipokrat ve Sokrates yan yana Aristo Platon' un yanında takılıyor. Düşünsenize zaten okullarda kişisel gelişim dönemi çok önemli. Burada ne oluyor biliyor musunuz? Kişiler mümkün olduğunca normale yaklaştırılması gerekiyor sürekli Picasso yapıyoruz. Artık sen sanatçı oldun sen uzmanlaştın diye ayrışma yapılıyor. Bu ayrışma içinde ne gerekiyor biliyor musunuz? Bir ülkede özgür düşünce gerekiyor ve kesinlikten uzakta gelişıyor.

Bizim müfredatlarda tek bilgi vardır, öğretmenler bilgiyi alır ve anlatır kesinlik ne kadar fazla % 100 kesin. Bütün bilgiler kesin değil mi? Kesinliğe kim yaklaşırsa o 100 alır ve böyle bir toplumda çocuklar üst düzeye ulaşabilirler mi? Kişiselleştirilebilirler mi? Hayır. Kişiselleşemezler, öğretmenlere sormuşlar yaratıcı öğrenci istiyor musunuz? Evet istiyoruz. Sonra yaratıcı öğrenciler ile ideal öğrenciler arasındaki farklılığa bakmışlar yaratıcı öğrencilerin sadece % 21 i ideal öğrenciler arasında. Yani öğretmenler sınıfında yaratıcı öğrenci istiyor ancak onlar için yaratıcı öğrenciler, ideal öğrenci değil. Hep uzun koşucular Kenya'dan çıkar araştırmacılar bakmışlar ki Kenya'da ki Hander tepesinden çıkıyormuş. Orada ki gelişim sürecini düşünün, Rönesans dönemini düşünün. Masa tenisi için İngiltere'ye gidiyorlar ancak masa tenisinde İngiltere iyi değil. Sonra Rusya'ya gidiyorlar ancak en iyi tenisçiler Rusya'nın Spartak Caddesinden çıkmış. Bir ülkenin olimpiyat kültürü vardır, eğer o ülkede o sene olimpiyat yapılıyorsa, sonra ki sene o ülkenin olimpiyat başarısı % 30 artıyor. Neden? Orada altyapı oluşuyor olimpiyat kültürü oluşuyor. Siz bu kültürü ülkede, okulda, sınıfta, ailede çocuğa sunmadığınız sürece o çocuk ne kadar yeteneği var olsa da başarılı olamaz. Mesela ben kendimden biliyorum Biz bu araştırmayı yaptık Yunan çağını düşünün Rönesans dönemini düşünün mesela şu laf çok güzel "Yanlış Hesap Bağdat'tan Döner" güzel bir söz değil mi? "Sora Sora Bağdat Bulunur"

Be ne demek? Sora sora ilimi, bilimi bulursun. Türkiye' de 17 milyon öğrenci var bu çocukların potansiyellerini en üst düzeye çıkarmak için ne yaparsınız? Mükemmellik gerekmektedir. Bunu okullarımızla örtüştürmek için öğrencilerimizin yetenek ve ilgi alanlarına yönelmek, keşfetmek ve onları doğru yönlendirmek gerekmektedir. Okullar bilişsel becerilere dayalı olmasına rağmen, çocukların okulda diğer becerileri de gelişmeli. Başarı nasıl geliyor biliyor musunuz? Çocuk 3 yaşında kendi kendine yemek yediği zaman başarılı oluyor. Liderleri düşünün, Atatürk' ü düşünün ne yapmış bağımsızlığı kazanmış ve başarılı. Okullarda sistem yok mu? Var ancak ürün yok, etki yok, sosyal sorumluluk zayıf, gerçek başarı hissi yok. Ne yapacak? Bu sorunu nasıl çözersiniz? Başarı hissi yok. Yapay bir başarı bulursunuz ve teşekkür veya takdir belgesi verirsiniz. Yapay sistemlerin yapay başarılarını takdir edersiniz. Basketbol da hoca demiş ki bu topu potadan en fazla geçiren kazansın demiş. Yapay bir şey, gerçek hayatta karşılığı yok. O zaman da demişler ki kupa diye bir şey çıkartalım. Okulların hepsi takdir ve teşekkür belgesini bizim yapay eğitimin yapay belgesi ve gerçek hayattan uzak olduğunun bir göstergesi. Bana göre eğitimin iki tane amacı var bir tanesi çocuğun potansiyelini en üst düzeye çıkarmak diğeri ise yeteneğini keşfedebilmesini sağlamak. Eğitim sistemimizi hem etik değerler üzerine kuralım, hem de potansiyelimizi geliştirecek bir sistem kuralım. Bu sistemi kurmadığımız sürece eğitim Türkiye' nin çözümü olamaz.

OKUL ve EĞİTİM

III. PANEL

- ▶ **ULUSLARARASI BAKIŞ AÇISI: OKULLARIMIZDA GLOBAL KONULARLA İLGİLENMEYİ TEŞVİK ETME**

Oksana JAJECZNYK

DP Bilimleri ve Matematik Müfredat Başkanı

- ▶ **POZİTİF EĞİTİM: SINIF İÇİNDE VE DIŞINDA ESENLİĞİ (WELL-BEING) NASIL TEŞVİK EDERİZ?**

Emily LARSON

Uluslararası Pozitif Eğitim Ağı Araştırma Başkanı

Oksana JAJECZNYK

DP Bilimleri ve Matematik Müfredat Başkanı

ULUSLARARASI BAKIŞ AÇISI: OKULLARIMIZDA GLOBAL KONULARLA İLGİLENMEYİ TEŞVİK ETME

Diploma Programı, Müfredat Gelişimi Bölümü'nün başındayım ve Grave odaklı programın başındayım. Uluslararası bakalorya Johnny Körling ile birlikte çalışıyorum. Bende sınıflardan yeni çıktım yaklaşık 31 yıldır sınıflarda eğitim veren öğretmen durumundaydım. Şimdi Lahey' deyim son 14 yıldır da Toronto'da IB Okulu'nda öğretmenlik yapıyordum. Çok fazla zamanımız yok ama siz öğretmenlerle bazı düşüncelerimi ve fikirlerimi paylaşmak istiyorum. Özellikle de öğrencilerimizi küresel bir vatandaş olarak hayata nasıl hazırlayacağımız ile ilgili olarak size Emily' den dinlediklerimiz ile bağlantılı olarak bazı şeylerden bahsetmek istiyorum. Kendisinin sunduğu eğitim yaklaşımı ile IB' de bizim müfredatımızın bazı noktaları çok güzel kesişiyor ve birbirini destekliyor. Sanırım şu anda hangi noktada olduğunuzu ve bizler okulda olduğumuzdan beri ne kadar çok değiştiğini hatırlamamız faydalı olur. Bugün farklı eğitimcilerden de duyduk eğitim değişiyor buradaki büyük soru ise eğitimdeki değişiklikler dünyadaki değişikliklere ayak uyduruyor mu? Benim buradaki rolüm uluslararası bilinç dediğimiz şeyin ne olduğunu tanımlamak değil. Belki kendi olanaklarımız ile yapmamız gereken bir şey ama birkaç şey ortaya koymak istiyorum. Bunun nasıl uygulanabileceği ile ilgili neleri kapsıyor? Bugün sınıfta yaptıklarımızı ne kadar uygulanabilir hale getirebiliriz? Özellikle burada akılda tutulması gereken şey şu her birimizin kendi kişisel ve kültürel kimlikleri var. Bizim öğretmen olarak sınıfımıza ne getirdiğimiz ile de ölçülü. Sınıfımızı etkileyen şeyler ve kendini anlamak ile alakalı bir konu kendimizi anlayabilmeliyiz ki öğrencilerimiz ile de bir bağ kurabilelim ve kendimizi anlatan bildikten sonra da onların bakış açısını anlayabilelim. Bu her zaman çok kolay bir iş değil ve tabii ki okul, ev ve iş ile arasında yaptığımız bağlantılar ile sınıf dışındaki hayat ile yapılan bağlantılarda bu süreçte çok önemlidir. Emily' nin yine dün bahsettiği IB misyonunu tekrarlayacağım çünkü açılış konuşmasında dikkatinizi çekmiştir ama burada önemli olan şey şu sadece bir okulun içinde değil bu herhangi bir okulunda misyonu olabilir.

“Öyle programlar geliştirmeliyiz ki öğrencilerimizin hayat boyu öğrenen tutkulu ve başka bakış açıları ile anlayabilen. Bunu paylaşabilen ve bunları görebilecek insanlar olabilmeyi sağlamak ve empati geliştirebilmelerini sağlamak olsun.” IB içinde tabii ki bir öğrenci profili var ve bu konudaki görüşlerimizi yansıtan bir yazımız var. Yüksek eğitim sayesinde kaliteli eğitim sayesinde daha iyi bir dünya yaratıyoruz. IB öğrenen profili, bizim misyonumuz da yer alıyor IB öğrencileri araştıran, sorgulayan, bilgili düşünen, iletişim kurabilen, dönüşümlü düşünen, derinlemesine düşünen, ilkel, açık görüşlü, duyarlı, risk alabilen dengeli öğrencilerdir. Bu öğrenen profili uluslararası bilince sahip insanlar yetiştirmeyi hedefler ortak insanlık ve öğreniminizi koruma amacını sahip daha barışçıl daha iyi bir dünya yaratmak için uğraşan insanlar bu dünya

çapında bir öğrenen topluluğu oluşturarak gerçekleştirilir. Eğitimciler, destekleyiciler, öğrenciler ve aileleri bu doğrultuda hareket ederler aynı misyonun altında aynı adın altında. Uluslararası bakalorya programında evet, bu aslında misyon cümlemizi daha derin bir şekilde görmüş olduğunuz hangi program yaparlarsa yapsınlar bütün öğrencilerimiz için geçerli karakteristik özelliklerdir. Aslında biz öğrencilerimizi geliştirmelerini istediğimiz veriler ile öğrenmeleri gereken konularla ilgili bu şekilde yetiştiriyoruz.

Aslında onların neleri geliştirmelerini istiyoruz? Örneğin saygıyı geliştirmelerini istiyoruz, hoşgörüyü geliştirmelerini istiyoruz ve bütün öğrencilerimiz de bu değerlerin olmasını arzu ediyoruz. Evet, eğitimciler olarak bizim üzerinde düşünmemiz gereken bazı sorular var bu sorular. Aslında uluslararası bilinç dediğimiz zaman aklımıza neler geliyor? Kendi okul topluluğumuzda bunu nasıl uygulayabilirsiniz? Aslında bu sizin için nasıl bir şey? Yeni bir okula ya da yeni bir yere gittiğinizde yeni bir insan ile tanıştığınız da genellikle neyi hatırlarsınız? Öğrencilerinizin öğrenmesini istediğiniz sorunlar nelerdir? Öğleden sonraki grup ile çok kısa bir şekilde yapmak istediğim bir şey vardı. İsminizin bize ne demek istediğini? Size ne ifade ettiğini? İsminizin anlamının nereden geldiğini? Bu sizin kültürünüzü ailenizi ve tarihinizi nasıl yansıtıyor? Size ifade ettiği şey ne? Sizin oluşturduğunuz karakterinize herhangi bir etkisi oldu mu? Bu aslında öğrencilerimizin ve bizim dünyaya bakışımızı şekillendiren şeylerden basit bir örnektir. Ama yine de eğitimciler olarak önemsememiz gereken bir şey olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerimizin 21. Yy.'ın küresel zorluklarına karşı daha iyi hazırlanmasını sağlamak, uluslararası bilincin önemli sorunlarından bir tanesidir. Kendimizin değerleri ile bağlantı haline geçmesini daha iyi beceriyor olmamız lazım. Dünyanın aslında içinde bulunduğumuz topluluktan çok daha büyük bir yer olduğunu fark etmemiz gerekiyor ve kendimizi diğerlerinden farklı görmeyerek farklılıklara saygı duymamız ve Global ve küresel vatandaşlar olarak üzerimize düşen sorumlulukları yerine getirmemiz gerekiyor. Birtakım küresel terimler var. Bunlar ne demek? Ona bir bakalım küresel farkındalık, küresel anlayış ve küresel yetkinlik. Küresel yetkinliğe baktığımız zaman aslında daha zor ve daha karmaşık özel bir küresel sorun etrafındaki bağlantıların birbiriyle ilişkisinden bahsediliyor. Gerçekten biraz daha karmaşık bir şey sadece o konuyu anlamak ya da farkında olmak değil onun farklı konular ile bağlantılı olan içeriğini anlamak gerekiyor. Sınıf içerisinde bunları işleyebilmek için öğrencilerin nasıl becerilere sahip olması gerekiyor? Bu tür küresel sorunların tartışabilmek ya da bunlarla başa çıkabilmek için ne tür becerilere sahip olmaları gerekiyor? Her şeyin bir biri ile bağlı oluşu gittikçe artan bir ortamda gelişiyor. Öğrenciler a-b-c-d noktaları arasında birtakım orantılar kurabiliyorlar.

Gerçekten bu birbirine bağlı olan fikirler sınıf içerisinde de ve sınıf dışındaki dünyada da çok önemli bir beceri haline geliyor. Evet, aslında bilgi ile birlikte sorumluluk da devreye giriyor. Eğer bilgiye sahipseniz bir sorumluluğunuz oluyor aslında bir bilgi edinmek yeterli olmuyor. Onu analiz etmek, ona nasıl ulaşacağını bilmek onu kullanabilmek de başka becerileri de beraberinde getiriyor. Burada sanırım minia projesinin

parçası olan küresel konulardan da bahsedilmiş olabilir. Yeni dersler seçimi ya da herhangi bir ders ile ilgili olarak sizin elinizin altındaki öğrencilerin dünyanın karşılaştığı dolayısıyla onlarında karşılaşılabilecekleri küresel sorunlar nedir? Sorusuna cevap olabilecek bir yapı. Carlsberg yaklaşık iki hafta önce Lahey' deki IB merkezine geldi. Harvard' da psikolog edication da çalışıyor eğitimin dördüncü boyutu dediğimiz bir konu ile ilgileniyor. Şuanda da mevcut dünyayı istikrarsız kararsız karmaşık ve belirsiz olarak tanımlıyor ve bizlerin eğitimci olarak bu öğrencilerimizin bütün bu dünyadan anlam çıkarabilmesi adına yardımcı olabilmek için ne öğretmemiz gerektiği üzerinde duruyor. Tüm bunlar daha önce Emily' den de duyduğumuz şeylerle bağlantılı bir noktada buluşuyor. Yönetici olma becerisi, dirençli olma, metanetli olma, adapte olabilirlilik, ne yapabilirlik ve tabii ki belirsizlikle baş edebilme becerileri. Öğrencilerimizin edinmesi gereken beceriler arasında yer alıyor. Evet, global ve küresel düzeyde burada hem farkındalık, hem anlayış sadece başlangıç noktamız demiştik. Ondan sonra harekete geçme ve bu yapılanlar üzerinde düşünebilmeyi ve değerlendirmeyi yapabilme noktasına kadar öğrencileri götürebilmek, sınıftaki bizim işimizi sonlandırma noktasına getiriyor. Sizler şimdi hem yöneticiler olarak hem de öğretmenler olarak belki düşünmüşsünüzdür. Bazı sorular üzerinde özellikle uluslararası eğitimde öğrencilerimize neyin önemli olduğunu? Sizin okulunuzda ne kadar çeşitlilik olduğunu ve sizlerin okulunuzda çeşitliliğe nasıl tepki gösterildiği? Sınıflarınız da küresel vatandaş konusunda neler yapıyorsunuz? Okulumuzun Misyonu bunu ne kadar yansıtıyor? Yani Global bir dünyada yaşamaya ne kadar yansıtıyor. Bunlar üzerine düşünmüş olabilirsiniz belki de bazı derslerimize ya da bazı konularımıza birtakım şeyleri aktarmamız araya sokmamız mı gerekiyor ki, öğrenciler bazı şeyleri daha iyi anlayabilsin. Hatta bazen müfredata bile eklenebilir. Şimdi sizlere bir video göstermek istiyorum Yasemin adında bir öğrenci ile ilgili. Yasemin, kendisinden bahsedecek ve kendi bakış açısı ile kendini dünyada ait gördüğü yerden bahsedecek.

Ben şimdi neden facesucure dersine inanıyorum? Öğretmenim Heady Washington sayesinde! Kendi yaşıtılarım ve ben çok özel ve benzersiz bir şey yaşadık ve kendi içimizde olduğundan bile haberimiz olmayan bir şeyi yaşamak durumunda kaldık. Ben, büyürken İranlı ve Arjantinli anne babadan doğmuş olarak çok zengin bir kültür ortamında yaşadım. Aile ortamımda büyüdüğüm çevremde çeşitli değer yargıları ve yenilikler vardı. Annem, babam ben ve kız kardeşim için öyle bir ortam yarattılar ki hiçbir zaman kötü bir şey olduğunu görmedik hep beraber büyürken hayatımın hangi parçasının ailemin hangi kültürden geldiğinin farklılığını hiç düşünmedim. Çünkü sonuç olarak hep beraberdik tek bir aileydik hep farklılıkların kutlanması ve takdir edilmesi benim için güzel bir şeydi. Ta ki evin dışında ki gerçek dünyanın böyle olmadığını fark edinceye kadar. Okul ortamın da kültürümüzden dolayı utanıyordum. İnsanlar bizi yargılamaya başladıkça ben geçmişimden ve aile geçmişimden bahsetmemeye başladım. Sonra 11 Eylül olayı oldu ve 11 Eylül'den sonra kendi kültürümden hiçbir şekilde bahsetmemeye başladım. Hatta bazı arkadaşlarım bir terör örgütüne üyeymişim gibi davranmaya başladılar. Ben kendi kültüründen utanıyor değildim aslında ama yeni bir güvensizlik oluştu ve hiç kimseye kendimden ve geçmişimden aile geçmişimden bahsetmemeye başladım. Arkadaşlarımı kaybetmekten korktum

beni yargılayacaklar, belki ailemi yargılayacaklardı. O gün olan o korkunç saldırıdan sonra lisede tarihle yüzleşme adlı seçmeli bir ders aldım. Bir kişilik ve kimlik projesi üzerineydi. Çalıştığım arkadaşlarımla beraber bu projeyi için her birimiz insanların bizi nasıl gördüğüne dair fotoğraflar çektik ve sonra da kendi içimizi yansıtan fotoğraflar çektik.

Çünkü kimliği keşfetmek dışarıdan olduğu kadar içeriden de oluşan bir şeydir. Bu benim için yeni bir fikirdi ve yeni de bir deneyimdi sınıfa gelip de bu yeni kimliğimi paylaşabilmek de çok özel bir şeydi. Bu benim için bir dönüm noktası oldu çünkü hiçbir zaman kendimi bu kadar rahat bahsetme imkanı bulamamıştım ve yine kendimi bu kadar özgür hissetmemiştim. Bu proje ile herkesin farklı olduğunu gördüm ve farklılığın korkulacak bir şey olmadığını fark ettim. Farklılığı görebilmek ama saygı duymak yeni hedefim haline geldi.

Evet, videonun içindeki içerdiği birçok ders ve bu projeden aldığımız örnekler var. Mesela gerçekten öğrencilerin kim olduklarını ve aslında bakış açılarının ne olduğunu bulmaları için sınıf içerisinde verdiğimiz derslerin etkisi çok olabilir. Dünyanın haritasına farklı mesajlar üzerinden bakmak çok güzel bir yöntem. Farklı mesajlar sayesinde dünyanın haritasının nasıl değiştiğini göstermek açısından gerçekten çok faydalı bir örnek bunu siz de uygulayabilirsiniz. Amerika' da herhangi bir caddede durduğunuzu düşünün ve yanınıza bir Japon geldiğini düşünün. Size bulunduğu yerin neresi olduğunu sorar sizde buranın 27.cadde olduğunu söylersiniz. Ancak Japonya'da böyle bir isimlendirme olmadığı için size tuhaf tuhaf bakarak yanınızdan ayrılır. Çünkü Japonya'da cadde ismi yoktur. Onlar blok derler 17. Blok, 18. blok derler. Siz de Japonya'ya gittiğinizde böyle bir durumla karşılaşacaksınız çünkü Japonya'da caddelerin ismi yoktur blok isimleri vardır. Bu 17. blok ve 1. ev diye derler orada böyle geçer evlerin sırasıyla bir numarası yoktur. Yapım tarihi itibarıyla isimlendirilmiştir 16 ve 17 yan yana değildir. Örneğin diyelim ki doktorların sizi sağlıklı tutmaları lazım ama siz sağlıklı iseniz onlara para ödemezsiniz. Çünkü onların işleri sizleri sağlıklı tutmaktır. Evet, her kültürün farklı inanışları vardır farklı bakış açıları ile alakalı bakınız resim. Farklı bakış açıları ile ilgili bir videomuz daha var bu video da korna bir kızgınlık sebebiyle çalınmadı sadece uyarı sebebiyle çalındı. Aslında bu bile mesela sınıfınızda farklı öğrenci bakış açılarını yakalamak ile öğrenmek açısından kullanılacak bir metoddur. Artık konuşmama son verirken şunu da söylemek istiyorum uluslararası bilinç neye benziyor? Tabii ki düşünmemiz gereken şeylerden bir tanesi de kendi yerel okul topluluklarımız da neler oluyor? Kendi okulumuzda öğrenciler bir inisiyatif alabiliyorlar mı? Fikirlerini ve kararlarını paylaşabiliyorlar mı? Öğretmenlerin minimum idaresi ile bir şey ortaya çıkartabiliyorlar mı? Aslında bunu değerlendirmek gerekiyor. Öğrencilerimizin olmasını istediğimiz küresel vatandaşlar olmaları için gereken şeyler bunlar. Bir gün öğrencilerimizin bir defile yapmasını istedim ve onların aslında sürekliliği olan ve sürdürülebilir bir defile yapmasını istedim. Bununla bir para ortaya çıkartmalarını istedim. Farklı görüşler vardı, görüşleri konusunda ortak bir konuyu karara varmaları gerekiyordu. Bir çok zorluğun üstesinden gelmeleri gerekiyordu ve sonuç itibarıyla bunu başardılar. Hep

birlikte çalıştılar ve işbirliği yaptılar. Ortaya çıkarmak istediğimiz şey de bu öğrencilerin okul hayatına, okul yaşantısına ne kadar katılmasını istiyorsunuz? Bu sizin için ne kadar önemli? Öğrencileriniz okul yaşantısına nasıl katılıyorlar? Öğrencilerin aslında okulun yaşantısına katılımının faydaları nelerdir? Aslında bunları da düşünmemiz gerekiyor. Merdivenin üstüne çıkabilmemiz için bütün okul topluluğuna hitap edebilmek için bunların hepsinin düşünülmesi gerekiyor. Yerel olarak hareket ediyoruz ama global olarak düşünmüyoruz. Sorumlu küresel vatandaşlar olarak aslında mutlaka hem yerel zorlukların üstesinden gelebilmek lazım hem de öğrencilerimize uluslararası bilinci yerleştirmeliyiz. Tüm öğrencilere yaşlıları ile bunları tartışma fırsatı verebilmeliyiz bu tarz aktiviteler için örneklerde görüyorsunuz. George Walker' ın sözleri IB' nin eski yerel yöneticilerinden dir derki uluslararası görüşme, uluslararası bilinç sadece içgüdüsel bir ozmos süreci ile kazanılmaz, özel müdahaleler gerektirir ve öğretimsel aktivitelerden oluşan bir dikkatle hazırlanmış program gerektirir. Bu kazanılan bir şeydir yakalanan bir şey değildir. Mutlaka öğretilmesi gerekiyor hepinize çok teşekkür ediyorum başlangıçta da dediğimiz gibi bu konular oldukça birbirine yakın olduğunu düşünmüştük ve söylemiştik ilk konu daha kişisel bir konu aşamasında ama ikisi de aslında esenlik ve iyilik ile alakalıydı. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum, iyilik ve esenlikler diliyorum.

Emily LARSON

Uluslararası Pozitif Eğitim Ağı Araştırma Başkanı

POZİTİF EĞİTİM: SINIF İÇİNDE VE DIŞINDA ESENLİĞİ (WELL-BEING) NASIL TEŞVİK EDERİZ?

Uluslararası Pozitif Eğitim Ağı Araştırma başkanımı aynı zamanda Pensilvanya Üniversitesi'nde öğretim görevlisiyim. Şimdi sizlerden hepinizin gözlerini kapatmasını rica ediyorum ve şunu hayal etmenizi istiyorum. Sınıfınızda bir öğrenciniz ile karşı karşıya olduğunuzu düşünün, öğrenciyi gözünüzün önüne getirin. Şimdi şunu düşünün onların hayatı 10 yıl sonra nasıl olabilir? Şimdi bu öğrenci için herhangi bir şey derseniz ne dilersiniz? Öğrencinin 10 yıl sonra hayatının nasıl olmasını istersiniz? Gözünüzü açtığınızda hayalinizi bizimle paylaşır mısınız? Evet, paylaşımlarınızın içerisinde mutluluk var, sağlık var, başarı var, iyi bir vatandaş olmasını isteriz dediniz. Pek çok kişi bu soruyu sorduğumuz zaman yani öğrencilerimiz ile ilgili hayallerimiz, dileklerimiz ne olur? Diye sorduğumuz zaman her zaman mutluluk, sevgi, başarı, sağlık ve kendi tutkularını hayata geçirebilen öğrenciler hayal ettiklerini söylemişlerdir. Sonra onlara sınıfta neler öğrettiklerini sorduğumuz zaman farklı bir liste çıkıyor. Matematiksel ya da okuma yazma becerisi gibi şeyler çıkıyor ve biz de şunu fark ediyoruz öğrencilerimiz için hayal ettiğimiz şeyler ile öğrettiklerimiz farklı. Sanki hiçbir kesişim yokmuş gibi duruyor. Bu yüzden sizlerle başka bir listeyi daha paylaşmak istiyorum. İşverenlerine daha ileriki zamanda yanında çalışanları için ne hayal ettiklerini sorduğumuz zaman liderlik diyorlar. Bir ekipte çalışabilme yetisi diyorlar, iletişim becerileri diyorlar, sorun çözme becerileri diyorlar ve yine onlara ne öğretiyoruz? Dediğimizde yine aynı liste ile karşılaşılıyor. Hiçbir şekilde birbiri ile kesişim noktası yok. O yüzden ben bugün size şu anlamda meydan okumayı önünüze koymak istiyorum. Neden bu listeler farklı olmak zorunda? Olumlu eğitimin temeli gerçek eğitimin temeli şudur. İki fermalı bir dna gibidir. Bir fermal tabii ki akademik yönünü belirler yani sizin gibi öğretmenlerin matematik ya da fen ile ilgili en iyi şekilde nasıl öğretiliyorsa bunun onlara verilmesi demek. İkinci fermal okullarda esenlik ile ilgili öğretilen şeylerdir. İletişim, umut, dirençlilik, metanet gibi şeylerden bahsediyoruz. Bunu neden okullarda yapalım? Diye söylüyoruz pek çok kişi öğrencisinin ileride mutlu olmasını istiyor burada birçok şey devreye giriyor. Arkadaşlar da devreye giriyor ama gerçek şu ki gençler her hafta yaklaşık 30 saatlerini okulda geçiriyorlar. Dolayısıyla bir birey olarak kim olduğumuz, kim olmak istediğimiz güçlü yanlarımız gibi bunları keşfetme süreci genellikle okulda geçiyor. Velilere de sorduğumuz zaman çocuklarınızın karakter ve kişilik eğitimi almasını ister misiniz? Dediğimizde 10 veliden 9'u evet diye cevap veriyor. Hatta İngiltere'de parlamento üyelerinde 3/2 okullarda kişilik eğitiminin verilmesi taraftarı. Dolayısıyla hem mekan mevcut hem olanak mevcut, veliler destekleyici hem de bu eğitim alanında bunu kaydedebilecek olanaklarımız mevcut. Şimdi bu farklı listelerde de bunları gözden geçirelim dedik. Bu başarı ve mutlu olmak isteğimiz, ancak başarılı olursak mutlu olamayız, mutlu olursak başarılı olamayız gibi düşünceleri de beraberinde getiriyor.

Bu düşünceyi son 20 yıldır psikologlar anlamaya çalışıyorlar ve buldukları bulgular şu yönde. Okuldaki eğitimde kişilik eğitimi verdiğimiz zaman öğrencileri daha başarılı bir hayata götürebiliyor. Yetişkinlik döneminde, medeni süreçlerde daha çok katılım performansın yükselmesi ve hayattan daha çok memnuniyet duyabilme hatta okulu bırakma, küçük yaşta hamilelik riski gibi davranışların da azaldığını görüyoruz. Baktığımız zaman daha ileriki yaşlarda bu kişilerin daha iyi işler bulduğunu daha az tükenmişlik yaşadığını daha iyi fiziksel sağlığa sahip olduğunu sosyal ilişkilerinin daha da güçlendiğini görüyoruz. Bakıyoruz ki bizler kişilik eğitimi alınan noktalarda kişinin daha da güçlendiğini görüyoruz. Biz öğrencilerimizin tabii ki daha çok mutlu olmasını isteriz. Bunu daha somut bir politik haline getirdiğimiz zaman bu eğitim neye benzeyebilir? Zaten şuan bazı ülkelerde bu politik olarak uygulanıyor. İngiltere mesela bu kişilik eğitimini çok destekleyen konumdalar. 21. yüzyılda daha başarılı olabilmek için çocukların buna ihtiyacı olduğunu düşünüyorlar. İngiltere’de Eğitim Bakanlığı bunun için okullara milyonlarca dolar hibe yapıyor. Yine Kore’de pek çok sınıfta insanı kişilik ve beceriler dersleri veriliyor. Yeni Zelanda’da benzer bir şekilde ulusal düzeyde bazı girişimler var özellikle Güney Avustralya’da pozitif eğitimi uygulamayan yok denecek gibidir. Singapur’da yine aynı şekilde ulusal müfredatlarında kişilik ve vatandaşlık eğitimi var. Asya’da küçük bir ülke var Nepal’in kuzeyinde bir ülke ve bir arkadaşım var meslektaşımıdır. Son 3 yıldır bu ülkede çalışmalar yapıyor ve şöyle bir şey yaptı. Bütün ülkedeki okulları iki ayrı gruba ayırdı bir gruba kontrol anlamında hiçbir şekilde müdahale edilmiyor, ikinci gruptaki okullara pozitif eğitim anlamında müdahale ediliyor ve burada gördüğümüz şey şu pozitif eğitim gören çocuklar akademik performansları yükselmiş durumda ve test puanları yükselmiş durumda. Düşünün 50. yüzde den 60. yüzdeye kadar bir yıl içinde öğrenciyi taşımış ve yükseltmiş durumda. Ciddi anlamda gelişim sağlamış bir yapıdan bahsediyoruz. Bütün dünyada pozitif eğitim gerçekten çok etkili olabilecek bir konumda bunu görebiliyoruz. Uluslararası pozitif eğitim Muchas isimli bir kişi tarafından kuruldu ve 2 yıl önce pozitif psikolojinin de kurucusudur. Grup kurucuları bir araya geldikleri zaman eğitimin geleceğinin neye benzeyeceğini ve öğrencilerin gelecekte neye ihtiyacı olacağını düşünüp tartışırken şöyle bir şeye karar verdiler. Dünya liderlerinin 16 tanesini pozitif psikoloji ve eğitimde bir araya getirelim bakalım ne olacak? Bu toplantıdan 2 sonuç çıktı ve şunun farkına vardılar coğrafyadaki bütün farklılıklara rağmen ismi ne olursa olsun, çünkü bazıları kişilik eğitimi diyor, bazıları esenlik eğitimi diyor, bazıları pozitif eğitimi diyor hepsinde temelde biraz önce benim bahsettiğim iki fermallı dna var. Yani akademik program ve kişilik programının bir araya gelmesi ile şunu fark ettiler ki bütün dünyada pozitif eğitim ile ilgili çok büyük işler yapılıyor ama her biri birbirinden bağımsız ayrı olarak yapılıyor. Dolayısıyla kimsenin kimseden haberi yok ve iletişim yok. Bu yüzden 1 yıl önce uluslararası pozitif eğitim ağı kuruldu ve o zamandan beri binlerce kişi küresel hareketin bir parçası haline gelmek üzere 155 ülkeden bu ağa üye oldular. Velilerden gelen talepler var, politikayı oluşturan otoritelerden gelen talepler var ve bunların birbirini sıfırlayan değil tam tersine destekleyen bir yapıda olduğu için eğitimde bu paradigma geçişlerini sağlayabilecek bir konu olduğunun farkına varıldı.

Bu rakamları sizlere vermemin nedeni pozitif eğitimin neden önemli olduğunu göstermektedir. Ama sizinle bir de bir hikâye paylaşmak istiyorum Nepal’de Hindistan’da

ve Şili'de bazı öğretmenler ile bir takım şeyler paylaşıldı. Çalıştığım bir okulda sokakta yaşayan çocuklar için kurulmuş bir okul vardı ve orada çok utangaç arkada oturan hiçbir şey söylemeyen bir öğretmen vardı. Benim orada bulunduğum süre boyunca hiç konuşmadık aradan geçen altı aydan sonra oraya geri döndüğümde bu pozitif müdahalenin sonuçlarını görmek istedim. Gittiğimde en ön sırada oturuyordu, sürekli gülümsüyordu ve sürekli bana sorular soruyordu. Yanıma geldi ve bana şunu söyledi ilk geldiğinizde gerçekten çok utangaçtım hiçbir şey söyleyememiştim. Çünkü dünyanın iyi bir yer olduğunu düşünmüyordum annem gözümün önünde öldürüldü ve beni de öldürmek istediler. Dünyaya ve insanlara güvenmiyordum, ancak siz geldikten sonra hayatım değişti okulda yürürken etrafımda çiçekler olduğunu fark ettim. Günden güne perspektifim çok değişti, artık dünyaya yaşamak için iyi bir yer olarak görüyorum ve ben de iyi bir insan olmak için uğraşıyorum. Bu gerçekten benim için çok önemli bir anektod oldu. İnsanların hayatını müthiş derecede değiştirebilecek bir eğitim, bu pozitif eğitim aslında sizin uykunuzu daha iyi hale getirir. Tansiyonunuzu düşürür esenliğinizi ve mutluluğunuzu artırır sanki bu müthiş bir şeymiş gibi ya da sihirli bir şeymiş gibi geliyor. Bunun adı müteşekkik olmaktır ve şimdi sizden bugün başınıza gelen üç tane güzel şeyi düşünmenizi ve yanınızdaki kişiyle bunu paylaşmanızı istiyorum. Evet, bu hikaye sonrasında neyi fark ettiniz? Fark ettiğiniz bir şey oldu mu? Evet olumlu şeylere odaklandığınızı paylaştınız, sahip olduğumuz şeylerin değerini fark etmek harika. Bu salonda benim fark ettiğim şey şu aslında içeri girdiğimde herkes birbirinden çok uzak oturuyordu sessiz ve birbiriyle konuşmuyordu. Bu aktivite sırasında birbirimiz ile konuşmamızı ve güzel şeyler paylaşmamızı sağladı. Aslında bu tür olumlu etkileşimler başka insanlarla bağlantı kurmamızı olumlu şeyleri görmeyi sağlıyor. Araştırmacılar aslında olumlu şeyler hissettiğimiz zaman sınıf içerisinde daha iyi derslerimizi anladığımızı ve daha iyi öğrendiğimizi söylüyorlar. Minnettarlık aslında ne demektir? Aslında şükran duymak ve Allah'a şükür etmek demektir. Ailem için, arkadaşlarım için, sağlığım için şükrediyorum demektir. Genellikle size birisi kapıyı tuttuğunda teşekkür ederim dersiniz ama bugün sizi birazcık zorlamak istiyorum. Aslında sizden şunu istiyorum etrafınızda olup biten mikro güzelliklerin farkına varın ve onlara minnettar olup onları daha iyi değerlendirmek adına farkında olmanızı istiyorum. Gerçekten minnettarlık, şükran kendimizi açmamızı ve etrafımızda olup biten güzel şeyleri olumlu şeyleri daha fazla fark etmemizi sağlıyor. Şimdi sizlerle bir tane daha aktivite yapmak istiyorum yeniden gününüzü gözden geçirmenizi ve üç tane küçük güzelliği hatırlamanızı istiyorum. Bunu yine yanınızdaki arkadaşınızla paylaşmanızı rica ediyorum. Daha önce fark etmediğiniz 3 iyi şey bu sefer daha fazla düşünmek zorunda olduğunuz için biraz daha zorlanmış olabilirsiniz ama aslında aynı kaslar gibi minnettarlık da bunun üzerinde durdukça gelişen bir şeydir. Nasıl egzersiz yaptıkça kaslarımız gelişiyor ise minnet duydukça minnet duyulacak şeyleri buldukça etrafımızdaki güzel olan şeyleri fark etmek daha kolay hale geliyor. Aynı size bahsettiğim öğretmen gibi o yüzden tabii ki bu pozitif eğitim platformunun merkezinde yer alıyor. Tabii ki sınıf içerisinde bunu kullanabilirsiniz, ben de bunu kullanıyorum eğer bu olumlu eğitim pozitif eğitim hakkında daha fazla bilgi edinmek isterseniz bir Festivalimiz var 18-20 Haziran 2016 tarihinde Dallas Texas' da hepinizi orada görmekten çok mutlu oluruz. Lütfen öğrenmek istediğiniz herhangi bir şey var ise email adresimden de bana ulaşabilirsiniz. Aslında pozitif eğitim öğrencileri yaşam sınavına hazırlamak için çok önemlidir. Sınavlarla dolu bir yaşama hazırlamak için değil çok teşekkür ederim.

OKUL ve EĞİTİM

IV. PANEL

► GELECEK İÇİN EĞİTİMDE İNOVASYON, GİRİŞİMCİLİK
VE BİLİŞİM

Doç. Dr. Selçuk ÖZDEMİR
Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Erhan ERKUT
MEF Üniversitesi

Doç. Dr. Selçuk ÖZDEMİR
Gazi Üniversitesi

GELECEK İÇİN EĞİTİMDE İNOVASYON, GİRİŞİMCİLİK VE BİLİŞİM

Dün sevgili Özgür Hocamızın değindiği gibi sanki bütün dünyada bir şeyler yapılıyor, Türkiye’de biz yapmıyoruz suçluluğunu hepimiz hissediyoruz. Üniversiteler suçlanıyor, eğitimdeki öğretmenler suçlanıyor; “Şunu niye yapmıyorsun, bunu niye yapmıyorsun?” diye. Fakat bunu çok rahatlıkla söyleyebilirim ki çember tüm dünya için daralıyor. Sanayi döneminde şekillenen eğitim biçiminin, şeklinin sonu geldi. Son 200 yıldır dünyadaki insan ihtiyacını karşılamamızı sağlayan sanayi döneminin başındaki ihtiyaçlara göre formatlanan ve daha sonra olgunlaşan eğitim dönemimin sonuna geldik. Bu tüm dünya için aynı ve tüm dünya şuanda büyük bir arayış içerisinde. İşte Finlandiya, Amerika, Singapur örnekleri havada uçuşuyor. Gönlünüz rahat olsun hiç kimse doğru bir şeyi bulabilmiş değil. Bu anlamda o çember daralıyor ise sadece bize özel bir durum değil ama çok yoğun bir şekilde arayış içerisinde olmak zorundayız. Neden? Bu haberi gören ya da duyan oldu mu? BMW yedek parça üretimini bırakıyor. BMW’ ye soran var mı? Servise gittiğinizde, siz çayınızı içerken artık oradan gidip yedek parçanızı alıp gelmeyecekler. Siz çayınızı, kahvenizi içerken orada 3 boyutlu printerda arabanızın ihtiyacı olan parçayı basacaklar. “Peki bundan bize ne, ne alakası var? diyorsanız şöyle alakası var BMW’ ye yedek parça üreten firmaların bir kısmı Türkiye’ de, Bursa’ da. BMW’ nin bir şeyi bırakıyor olması Türkiye’yi çok derinden etkileyecek. Ben bu haberi gördüğümde büyük bir kaos olur, tartışma olur diye bekliyordum. Ancak hiçbir haber çıkmadı ve ekonomi sayfalarında bile yer almadı. Binlerce işçimizi işsiz bırakacak, emek kavramı şekil değiştirecek.

Biz emekle geçinen bir ülkeyiz ancak hiç kimsenin umurunda değil. Amazon Finlandiya posta idaresi belli boyutlardaki kargoları çok kısa bir zaman içerisinde insansız araçla, cep telefonunuzun olduğu noktaya havadan getiren sistemi devreye aldılar. Şu anda Amerika’ da ve Finlandiya’ da çalışıyor. İnsanlar için, dünya için güzel bir şey fakat Türkiye gibi emek ile geçinen, Avrupa’ nın en büyük tır parkına sahip olan, Avrupa’nın en büyük lojistik şirketlerinin olduğu, karayolu taşımasının olduğu ve ülkenin genelini etkileyen bu süreçte lojistik kavramı tamamen değişecek. Yani dünyada büyük bir dönüşüm var, kriz var ve Türkiye için bu kriz büyük gelecek. Beş yıl içerisinde şuan da mevcut 5 milyon insanın çalıştığı sektörlerde azalma yoluna gidilecek. Neden? Çünkü sadece ve sadece bilgisayarlaştık. Makinelerin, robotların çalışan insanların yerini aldığı bir sürece girecek olması sebebiyle. Amerika’ da önümüzdeki 25 yıl içerisinde % 49, İngiltere’de % 37 oranında meslekler kökünden kaybolacak. Birçok meslek de ciddi şekilde değişecek. Geleneksel yöntemler yapılamaz hale gelecek. Bunlar Türkiye’ de hiç tartışılmıyor, konuşulmuyor. Ama ciddi bir şekilde sınanıyoruz ve ben o yüzden zaman zaman şunu söylüyorum, önümüzdeki 50 yılı eğitimcilerinin radarları daha fazla açık olan ülkeler kazanacak

ve ben önümüzdeki 50 yılın karar vericileri eğitimciler olacak diyorum. Çünkü mühendislik tarafı bir yandan yürürken işin o sosyal ve eğitim taraflarının bütünleyicisi eğitim dünyası hızlı davranmaz ise şundaki zengin ülkeler de fakirleşecek. Veya tam tersi eğitimcilerin hızlı tepki veren, ülkelerin sanayiye yönelik değişimleri ile ilgili bu süreçte bu ülkelerin ciddi sıçrama yapacağını düşünüyorum.

Obama şunu söylüyor, 2025 yılına dikkat tüm dünyada ve Amerika' da büyük sosyal patlamalar olabilir, çünkü 3 boyutlu printer ile dünyalar değişiyor. Şundaki mevcut ilkokul, ortaokul öğrencileri mezun olduklarında iş bulamayacaklar. Eğer ki orantılı şekilde gitmezsek bizi sıkıntılı günler bekliyor. Howard Gardner' in çok önemseydiğim bir sözü var “Yeni nesillerin, bilgisayarlı makinaların yapamayacağı işleri yapabilmesi lazım” cümlesi çok kritik bir cümledir. Benzer şekilde Tony Gardner diyor ki; “Biz şanslı nesillerdik, iş sahibi olduk, para kazanıyoruz, fakat yeni nesiller büyük çoğunluk maaşlı iş bulamayacaklar. Kendi işlerini icat etmek zorunda kalacaklar ve hali hazırda işe gidenler ise en fazla 5 yıl sonra işsiz kalacaklar”. Artık kendi işini icat etme dönemine doğru gidiyoruz. Rutine giren, standarda giren eğitimde minimum gereksinimden standart eğitim artık ortadan kaybolacak. İnsanların artık bir şekilde geleceği şekillendirdiği bir dünyaya doğru gidiyoruz. Bilgi çağından bahsetmiyorum, tasarlayabildiğin sürece üretim tarafını fazla düşünme zaten makineler üretiyor olacak. Tasarlayabilen simülatif ürünleri tasarım boyutunda ortaya çıkarabilen insanlar fiziki üretim konusunda fazla kaygılanmasınlar. Bu anlamda tasarım çağından, dizayn çağından bahsediliyor o tarafa doğru bir gidiş var bizi bu gidişata hazırlayan bir ifade var “Gençlerimizi bekle değil beklemeye hazırlamalıyız” diyor. Hani $2+2=?$ Bu 200 yüzyıl boyunca işimizi gördü. Derslerde $2+3=?$ sorusunu öğrettik ama artık hiçbir şekilde bu bizim ihtiyacımızı karşılamayacak çocuklarımızın standart beceriler ile iş sahibi olma, meslek sahibi olma devri kapandı. Uzun değil 5 yıl içerisinde okulların dramatik şekilde içeriklerinin değişeceğini tahmin ediyorum. Bunun Amerika' da, Avrupa' da, Uzak Doğu' da çok ciddi örnekleri var. Okullar format değiştirmiş durumda ve şuanda çok güzel bir şekilde sistem ilerliyor.

Çok ilginç Amerika' daki STEM okullarından bir okulda müdüre hanım var. Konuşurken dedi ki; “Şuan Amerika' da Stem okullarında okuyan çocukların ulusal sınavlardaki başarı oranı çok düşük”. Türk insanı olarak tabii dedim ki; Peki Amerikan millî eğitimi bu okulları kapatacak mı?”, Hayır, hocam dedi. Bütçeyi arttırmışlar ve dediler ki “Sorun Stem okullarında okuyan çocuklarda değil, sorun onlara ölçülü araç vermemizde. Biz onları sınırlı araçlarla ölçüyoruz, çocuklar başarısız değil, ölçme araçlarımız başarısız. Ölçme yöntemlerimizi değiştireceğiz”. Bu anlamdan o tarafa doğru kaçınılmaz bir gidiş olduğu çok net fark ediliyor. Bu arada Stem okullarından bahsetmişken onun bir öncesinde son 5-6 yıldır hepimiz maker diyoruz ve çok yoğun bombardıman altındayız. Okullara bir anda Stem boyutunca giriş yapmak çok zordur. Eğitim dünyası büyük gemilerdir, o büyük gemilerin rotasını değiştirmek, dümenini kırmak kolay değildir. Orada milyonlarca öğrenci, öğretmen, yönetici, müfredat ve birçok kavram var. Bunlar hep birbiri ile ilişki kavramlar. Belki de bu geminin dümenini kırma hazırlığını ısındırmak için 1960' lar da ortaya çıkan

fakat son 5 yıldır yoğun bir şekilde kullanılan maker hareketi öğretmenlere, velilere, çocuklara şunu gösterdi. Evet, çocuklarımız bilişim ile üretim yapabilir. Çocuklar bilişim sadece bir eğlence aracı değil, sadece bir iletişim aracı değil. Bilişim bir üretim aracıdır. Ben bunu son 4-5 yıldır binlerce defa görme şansını buldum. Çünkü binlerce öğrenci ile çalışıyorum ve bunlar ilkokul, ortaokul çağında. Bunların ailelerinin de bilişimle olan bakışları değişmeye başladı. Biz eğitimi hep yanlış kullandık. Fakat yavaş yavaş tüm dünya içinde geçerli olan bir durum bu. Çocukların bilişimi bir üretim aracı olarak kullanması yönünde tüm dünyada sistem sürecine bizi hazırlayan maker hareketi ilerledi ve artık makerinde sonu geliyor yavaş yavaş diye düşünüyorum.

Çünkü artık okullarda makere gerek kalmaksızın stem uygulamaları ile beraber zaten çocuklar ders süreçlerinde ve okuldaki tüm yaşamları boyunca matematik, fen ayrı ayrı görmeksizin sürekli üretiyor ve maker yapacak olacak. Bu anlamda geleneksel okullardaki matematiğin, fenin, teknolojinin, tasarımın o sistemdeki engineering olarak ifade ediliyor ama oradaki engineering bir yandan üretim ve tasarımdır. Mühendislik değil, geleneksel Stem' den artık önümüzdeki 10 yılın eğitim modelinde bu tarafa doğru bir gidiş var. Çocuklar için girişimcilik ile başlayan süreçten bahsediliyor ve okul modelinden ben bunu çok önemsiyorum. Sebebi şu siz çocuklarınıza istediğiniz kadar teknik beceri kazandırın, eğer çocuk girişimcilik becerilerine sahip değilse veya farkındalığına sahip değil ise Türkiye' den örneklen-direcek olursak gidip KPSS kuyruğunda memur olmak için uğraşacak ise hiç kimseye faydası yok. Artık iş veriler değil, işi oluşturan gençler için AB nin çocuklar için girişimcilik kazanımlarının ve burada 44 adet kazanımdan bahsediyorum. Birinci maddesi ve ben çok önemsiyorum çocuklarınıza insiyatif kullanmayı öğretin diyor. Yani çocuklarınız bir sorunla karşı karşıya kaldığında o sorunu başkası çözsün diye beklemek yerine, ben çözebilirim diye harekete geçmeli. Ben bütün konferanslarda kendimi ifade ediyorum. Artık aklına geleni üretebilen nesillere ihtiyacımız var. Bizim bunu mutlaka çocuklarımıza insiyatif kullanmayı başkalarının çözmesini beklememesi gerektiğini, harekete geçmesi gerektiğini farkındalığını ve bunu besleyecek olan bütün alt yapıyı çocuklarımıza kazandırmamız lazım. Çünkü girişimcilik yani bir problem gördüğünde harekete geçen bir çocuk o sorunu çözdüğünde ilk önce öz saygısı gelişecek. Aynaya baktığında bir sorun çözdüm, bir şey başardım duygusunu yaşayacak. O öz saygısı daha sonra o yönünü gösterdiğinde öz güvene dönüşecek. Peter Drucker hocam diyor ki, öz güven, öz saygı, yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, iş birlikçi çalışma bunlar diyor artık evrensel okur, yazar becerileri, eğitim sistemleri, okuma yazma, matematik, temel bileşenleri verdikten sonra, biraz önce saydığım 21. yy kazanımları evrensel okur-yazarlık becerilerini çocuklara kazandırsın çok da fazla bir şey yapmasına gerek yok. Ben çok önemsiyorum bu saptamayı ve bu şekilde çocukların insiyatif kullanarak harekete geçmesi ile beraber, değer vermeye kadar bir organizasyon haline gelecektir. Hocam bunu bize söyleme git Millî Eğitim Bakanlığına söyle diye bir eleştiri gelmesin bana. Bunu her yerde söylüyoruz ama bu şu anda dünyanın sorunu, tüm dünya bunun arayışı içerisinde. Sadece siz mi yapmıyorsunuz? diye bir söylem değil, sakın yanlış

anlaşılmasın. Dediğim gibi tüm dünyanın arayış içerisinde olduğu bir süreç bu bunun yapılması içinde ben eğitimin çok karmaşık bir şey olduğunu düşünmüyorum. Eğitim aslında çok yalın bir şey. Bir filozof diyor ki, insan düşünen varlık değildir, insan düşündüğünü üretebilen yaratabilen bir varlıktır. Hayvanlarda bir yere kadar düşünüyor, ancak insanların farkı düşünebildiğini yaratabilmesidir. Bunun içinde oğlum, kızım sen bunu öğrenmelisin çünkü niye sınava gireceksin. Niye öğreneyim? Niye harekete geçeyim? Niye düşüneyim? Düşünecek bir şey yok ki. Evet, merak duygusunun olmadığı bir yerde eğitimin bırakın fayda sağlamayı zarar bile verebilir. Merak ile başlamayan hiçbir eğitimin hiçbir faydası yoktur mutlaka eğitimlerimize merakla başlamalıyız. Burada öğretmenlerimizin görevleri belki de çok daha zorlaşıyor. Çocukların merak duygularını tetikleyecek matematik, fen, Türkçe gibi problemleri çözebilmesi için harekete geçmelerini sağlamalıyız. İnsiyatif kullanmalarını sağlayacak problem durumları ile onları baş başa bırakacağız ki, onlara meraklarını gidermek üzere üretim süreçlerinin içerisine girecekler. Özellikle girişim araçları, teknolojik araçları her şeyi ama özellikle teknolojik araçları o problemi çözmek üzere bir üretim süreci içine girecekler ve ürettikleri anda çocuklarımızın kendilerine olan özgüvenleri daha da gelişecek. Eğitim çok yalın bir şey karmaşık hale getiren bizleriz. Aslında çocuklarımız insanoğluna verilen becerileri kazanmakta çok da fazla zorlanmazlar.

Prof. Dr. Erhan ERKUT
MEF Üniversitesi

Ben genellikle girişimcilik ve inovasyon üzerine konuşuyorum ama bir yandan da eğitimci olduğum için yükseköğretimin geleceği konusunda kaygılıyım. Bakıyorum ne oluyor, ne bitiyor diye? Genellikle çok fazla kitap okurum. En son okuduğum bir kitaptan size bazı alıntılar yapacağım ve bu alıntılara saplantılarımı ve beklentilerimi de ekleyeceğim ve nereye doğru gideceğiz belirtmek istiyorum. Yükseköğretimi etkileyen iki tane çok büyük güç var. Bir tanesi maliyetler, diğeri ise teknoloji. Maliyet ve teknoloji güçlerinin etkisiyle yükseköğretim hızlı bir şekilde değişmek zorunda, o zaman bir de şunu eklemek istiyorum: bu değişimi sağlayacak olanlar iç girişimciler ve dış girişimciler. İç girişimciler dediğimiz, okulların içinden çıkacak olan, bu değişim sürecinin evrimine katkıda bulunacak olan kişilerdir. Dış girişimciler ise yeni bir eğitim ürünü ya da fikri ile eğitim sektörüne katkı ile eğitim için bir şeyler yapan girişimcilerdir.

Selçuk hocamın saptamasına yüzde yüz katılıyorum mesleklerin birçoğu kalkacak. Yeni işler gelecek, yeni meslekler oluşacak ve biz bunların ne olduğunu henüz bilmiyoruz. Maalesef eğitim sektöründe olanlar girişimci gibi algılamıyorlar kendilerini ama öyle olduğunuzu kabul ettiğiniz sürece inanılmaz fırsatların içerisindeyiz. Yani danışmanlıktan tutun, yeni ürünlere kadar bu birçok alanda girişimciliğe çok yakın bir sektör. Belirtmek istiyorum ki kaybolacak olan mesleklerden bir tanesi, asla öğretmenlik değil. Eğitim hala var olacak, öğretmenliğin tipi değişecek, belki yaptığı şeyler, verdiği eğitimin içeriği değişecek ama yeni nesillerin eğitilmesi fikri ortadan kalkmayacak. 1971 yılında Harvard'ın bir yıllık eğitim ücreti 2600 dolardı, enflasyon ile birlikte eğer bu artsaydı, şu an için 15 bin dolardı. Türkiye'deki eğitim maliyetleri kadar biliyorsunuz ama Harvard şuan 45 bin dolar. Bizim bir numaralı problemimiz eğitimdeki maliyetlerin engellenemez bir şekilde yükselmesidir. Amerika'da bir öğrencinin eğitim borcu 1 trilyon, öğrenci bir üniversite boyunca 1 trilyon kadar devlete borçlanıyor ve sonra hayatı boyunca bu borcu ödemek için uğraşılıyor. Tam bir kurumsal köleye dönüşmek zorunda kalıyor. Eğitim maliyetleri neden hızla artıyor biliyor musunuz? Eğitimde girişimciliğin kabullenmediği bir şey var, girişimcilikte konu scan etmektir. Yani ünite büyüdükçe üretim maliyetlerini düşürmektir. Eğitimde bunu yapamıyorsunuz, çünkü standartlar var, bu devlette 40 olabilir 80 olabilir. Batı Üniversitesi'nde 20 olabilir, sizde 10 olabilir. Bir öğrenci ile öğretim üyesi oranı diye altın bir oran vardır. Bu ne demek? Yani öğrenci sayısı ne kadar artarsa, öğretim üyesinin maaşı da artıyor. Dolayısıyla maliyetleri genel olarak artan bir sistemdeyiz.

Üstüne bir de teknoloji diyoruz. Teknoloji bize şu ana kadar maliyetleri aşağı çekme fırsatı vermedi. Maalesef maliyetler durmadan artıyor, dolayısıyla toplumun alım gücünün üstüne çıkıyoruz. Türkiye'deki okulların çoğu 25 bin TL, peki 5.000 TL okul hedefine nasıl ulaşabiliriz? Benim hedefim 5.000 TL' lik üniversitede okumak siz de bana yardımcı olun ve birlikte bir zincir olalım. "Teknoloji bana yardım eder" dersiniz,

ben iki tane dalga hissediyorum. Bazı uygulamalar çıktı piyasaya, laptoplar çıktı, projeksiyon çıktı, sınıfa bir hareketlilik geldi. Ondan sonra 2010 yılında ikinci bir dalga geldi ve şu anda onu yaşıyoruz. Bunun en önemli faktörü online sistem, mobil ve bulut. Bakın bu geniş dalga girişimciliği son derece ucuz hale getirdi.

Eskiden server sistemini satın almanız gerekiyordu, şimdi amazondan 5 dolara kiralyorsunuz. Eskiden televizyonun, bilgisayarın karşısına oturup bir videoyu seyretmek gerekiyordu. Şimdi, insanlar kulaklığı takıyorlar ve otobüste, yolda benim videomu seyrediyorlar. Bu girişimciliği eğitimde tetikleyen bir faktör. Benim işim eğitimde yıkmak, yıkıp yeniden yapmak. İki tane destruction örneği vereceğim size. Bir tanesi dijital kameraların satışı, bir diğeri iphone'un satışı. Özetle iphone, dijital kameraların satışını bitirdi. Bir diğer örnek ise sms' ler, artık whatsapp sayesinde sms' ler bitti. İşte eğitimde de buna benzer bir destruction var ama eğitimin bitmeyeceğini düşünüyorum. Sadece eğitim biçiminin değişeceğini düşünüyorum.

Şimdi size 10 tane öge sayacağım. Hani hep böyle geleceğe bakıyoruz ya ben de internette bir falcı aradım ama özel bir falcı bulamadım. Bu biraz benim yaşlanmış halim, (Bknz fotoğraf) paralel dünyada ve ben de küreye baktım. 10 tane faktör gördüm, bunların bir kısmı belki size çok yavan gelecek ben bunları biliyordum gibi. Bu göstereceğim örneklerin hepsi bir sunum konusu aslında, hepsi bir blog konusu ve ben bunların bir kısmına blog yazıları yazdım. Birisi içerik yerine yetkinliklere vurgu arkadaşlar, böyle anlı şanlı yıllardır öğrete geldiğimiz içerik artık metal içeriğin bir anlamı yok. Lütfen içerik eğitimine harcadığınız vakti ve enerjiyi kaydırabildiğiniz kadar yetkinliklere kaydırın. Hangi etkinlikler peki, az önce Selçuk hocam da biraz saydı 3 ana başlık var, öğrenmek ve inovasyon yetkinlikleri, yaratıcılık inovasyonu, kritik çözme iletişimi ve etkileşim birlikteliği. Bunlar her zaman önemliydi ama 21.yy da artık iyice bir önemli. Ondan sonra bilgi ve teknoloji okuryazarlıkları ve yaşam becerileri soft izleyeceğimiz esneklik ve uyum sağlama, insiyatif alma, öz yönlendirme üretkenlik. Bunları Amerika'da 21. yy yetkinlikleri grubu diye bir grup özetlemiş çok güzel modellemişler. p2.org' da özetlenmiş bunun için çalışmışlar içinde Intel var, logo var dell, var farklı farklı önemli bir grup ondan sonra da lise müfredatına bu yetkinlikleri nasıl gömeceklerini anlatmışlar.

Bizde böyle bir çalışma yok inşallah şimdi yapıyoruz. İlk olarak da özel okullar birliği ile paylaşacağız çünkü ben özel okulların devlet okullarına göre 20-30 yıl önce gittiğini düşünüyorum. Türkiye'de bir şeyler eğitimde değişecek ise sizden başlayacak inşallah ondan sonra da devlet bunu adapte edecek. Konu budur arkadaşlar evet, sizlerin de bunları geliştirmesi lazım. Peki, bunları nasıl geliştireceksiniz? Bir kere Fırat'ın uzunluğu, Orta Asya'nın nasıl olduğu, bitki örtüleri, tarih bunları bir kenara bırakalım. Bunları zaten kendi kendine öğrenebilir, çocuğa grup çalışmasını öğretilim biraz elleriyle bir şeyler yapmayı öğretilim. Ben bu işi kendim yapabilirim özgüvenini verelim çocuğa İngilizce öğretmeye çalışıyoruz, kodlama öğretmeye çalışıyoruz bunlara gerek yok. Ben üniversitede adama Mühendislik öğretmiyorum ki, bence ilkokulda, ortaokulda öğretilmesi gereken şeyleri biz üniversitede öğretmeye çalışıyoruz. 19 yaşına gelmiş İngilizce bilmiyor, 19 yaşına gelmiş kodlama bilmiyor lütfen bunlara birazcık kafa yoralım. İkinci büyük

değişiklik beklediğim üniversitelerimiz maalesef gerçek hayattan çok kopuk gerçek hayata çok daha yakın olmaya zorlanacak. Hepimiz beraber zorlayacağız inşallah daha fazla staj, daha fazla sorumluluk verecek proje, daha fazla kurum içi eğitim. Hatta bu kurum içi eğitim ile üniversite içi eğitimin harmanlanması, yani neden bir üniversite özel hayattan kopuk bir eğitim yapar ki! Neden biz karar verelim hangi meslekte hangi dalda öğrenci yetiştireceğimize? SGK lar, özel devlet gelsin bize desin ki, bize önümüzdeki sene 2400 tane makine mühendisi lazım ve bu mühendislerin şu özelliklerde olması lazım desin. Biz de ona uygun öğrenci yetiştirmeye çalışalım üniversitelerin reel sektörlerle konuşmaya başlaması gerekiyor. Konuşturacak ekonomi ve o tarafa doğru zorlayacak artık üniversiteleri. Üçüncüsü daha fazla uluslararasılık sistemde öngörüyorum. 2 veya 3 ortak ülke yani ilk 2 yıl bir ülkede, sonraki 2 yıl bir ülkede gibi..programların artacağını düşünüyorum. Bir de bu uluslararasılaşmanın başka bir boyutu kendi talebi ile az, nüfusu yaşlı olan Avrupa ülkelerinin nispeten bizim gibi daha genç ülkelerle kampüs açmalarını öngörüyorum. Katar'da ve Dubai'de bunu gördük, buna Türkiye'nin de çok uzak olmadığını düşünüyorum. Zaten artık yavaş yavaş arka kapılardan girmeye başladılar ve şimdi ön kapıdan da girecekler.

Dolayısıyla daha fazla yerel piyasada olacağız. Dünyada eğitimde ne değişiklikler olmuş ve orada göreceğiz. Türkiye'deki üniversiteler özellikle asker, memur odaklı memur ve yönetici yetiştirmeye çalışıyoruz. Öğrencilere nerede çalışmak istiyorsun? diye sorduklarında hiçbirisi kendi işimi kuracağım demiyor. Bu soruya verdikleri cevaplardaki ilk 10 liste gerçekten içler acısı bir liste. Mercedes, Turkcell, THY gibi firmalara gireceklerini söylüyorlar. Bu şirketlerin 50 sene sonra bir kısmının ortadan kaybolacağını kapanacağını ya da bu şirketlerde sabah 8 akşam 5 üç kuruş para ya deliler gibi çalışmak zorunda kalacaklarının farkında değiller. Bu kafa yapısını değiştirmemiz lazım ama bunun da doğru yeri üniversite değil. Geçenlerde gazetede girişimcilik kasları okulda değiştirilmeli diye bir söylenti vardı. Bunun da sebebi şu arkadaşlar, dünyada 7 milyar insan var, bunun 5 milyarı çalışma yaşında ama bunun 3 milyarı çalışmak istiyor. Soruyorlar çalışmak istiyor musun? Evet, buna bu cevabı veren % 60 dünyadaki iş sayısı 1.2 milyar, 3 milyar kişi çalışmak istiyor ama dediğimiz gibi 1.2 milyar iş var, yani dünyada işsizlik yüzde 12. Dolayısıyla senin yeni pozisyonlar yaratmaya gitmen gerekiyor. Bir de Türkiye'nin nüfus piramidine baktığımızda her sene 750 bin yeni istihdam yaratmamız gerekiyor ve sözde % 12 olan, gerçekte 30'lar da 40'lar da olan işsizlik artmasın azalsın diye bekleyemeyiz. Her sene 750 bin iş imkanı yaratacağız ki işsizlik artmasın. Bir yandan da cari açığa bakıyorsun. Peki, cari açığı nasıl kapatacağız? Domates satarak olmuyor, bir kamyon domates satıyorsun bir tane iPhone alabiliyorsun. Katma değeri yüksek ürünler ihraç etmek lazım. Ürünleri önce imal etmemiz lazım, imal etmek için de ilk önce tasarlayabilecek, hayal edebilecek öğrencilere ihtiyaç var. Çocuk ilkokulda kodlamayı öğrenmişse, ondan sonra maker hareketine girmezse, elleriyle bir şeyler yapmaya başlamazsa, rüyayı görmezse bu çocuk ne üretecek. Bu çocuk ancak dişli olur ama biz de istemiyoruz, makine yaratacak çocuk istiyoruz.

Beşinci değişiklik bireyselleştirilmiş programlar, herkesin okuduğu aynı eğitimden daha çok kişiye özel bireyselleştirilmiş programlarla eğitime doğru gidilecek. Altıncısı beni çok heyecanlandıran yapay zekâ arkadaşlar. Eskiden uzaktan kumandalı eğitimde bir PDF indiriyorsunuz, dosyayı açıyorsunuz, kağıtları okuyordunuz. Ondan sonra online eğitim falan arkasından ekrana bakıyorsunuz ama ekranlar aynı. Ekran şimdi bu yapay zekadaki eğitimler aynı eğitimler değil artık, artık online eğitimler öğrencinin öğrenme hızına göre değişiyor. Yani sistemin elinde on binlerce öğrencinin veri tabanı var. Bakıyorlar Ahmet nasıl öğreniyor, Mehmet gibi öğreniyor ama Ayşe gibi öğrenemiyor. Dolayısıyla Mehmet'in gittiği yoldan yürütelim diyorlar. Bu çocuğu dolayısıyla aslında çıkan ekranlar farklı, örnekler de farklı artık öğrenci çok daha hızlı öğreniyor.

Hatta sizi 50 yıl sonraya götüreyim torunlarımız diyecekler ki, ya insanlar önceden eğitimi öğretmenlerden, insanlardan alıyorlarmış. Sonra yok canım diyecekler insandan öğretmen mi olurmuş? Hiç işte, insandan koç olur sahneye çıkıp da konuşan içerik nakleden olmaz. Neden? Biz eğitimin en iyi akit şeklini insandan insana olduğunu zannediyoruz. Yani biz o yapay zekâdan daha mı zeki olduğumuzu düşünüyoruz? Halbuki bizim bir sürü eksikliğimiz ve bir sürü hatalarımız var. Evde karımızla, kocamızla tartışırız, huzursuz oluruz ertesi gün stresli oluyoruz öğrenciye bazen sert tepkiler veririz. Yani biz neden öğrencileri bu işkenceye maruz bırakıyoruz ki? Öğrenciler yapay eğitimle daha hızlı bir şekilde öğrensinler, biz de onlara bir sorun var mı, yapabileceğimiz var mı diyelim ve yardımcı olalım. Gelecekte bu mutlak kesinlikle var arkadaşlar, akademisyenlerin son derece direnç gösterdiği konulardan bir tanesi bulgular da bağırtı bağırtı geliyor. Kim ne derse desin mutlak geleceğimizde var. Ben optimal dersin geride olduğunu düşünüyorum. % 30 ila % 70 arasındaki kısmının online olması gerektiğini düşünüyorum, geriye kalan offline olan kısmının da hocanın moderatör olarak yapması gerektiğini düşünüyorum. Yani hocanın optimal olmasından bahsediyorum. Hoca dersi anlatmasın yani içerik nakli en hafif olduğu yer bırak kendisi öğrensin, o sana sorularını sorsun senin gerçek uzmanlığın ortaya çıktığında daha başarılı olacaktır. Ortak hoca kullanalım arkadaşlar, Florida'da 17 üniversite temel dersleri bir tek hocaya ver diyor. Diğer dersleri öğrenciler ekrandan izliyorlar canlı senkron eğitim. Öğrenci öğretmene sorusunu sorabiliyor, ama her üniversite ekrana en iyi hocasını koyuyor. Fiziği birinci üniversite öğreniyor, kimyayı ikinci üniversite de, diğer dersi üçüncü üniversite de. İşte böyle böyle gidiyor. Böylelikle çocuklar en iyi dersi alma fırsatı buluyor ve her üniversitede de, bir tane veya iki tane süper star maliyetine katlanmak zorunda kalıyorlar. Diğer öğretmenler de birebir problem çözmeye destek oluyorlar bunun ileride destekleneceğini düşünüyorum. Bir diğer değişiklik diploma ve rozetler yani 4 yılıktan sonra aldığımız bu diplomaların özelliği nedir? Zaten o diplomanın raf ömrü 5 yıl, bir de alması 4 sene sürüyor. Her şey dört yıl ne kadar ilginç değil mi? Yani elektrik mühendisliği de 4 sene, tarihte 4 sene, hukukta 4 sene. Ne kadar ilginç bütün bunlar 4 sene sanki cetvelle ölçmüşüz gibi hepsi 45'er ders, 42 saat ne kadar.

Ancak bu 4 yıllık zorlu eğitimler sonrası diploma aldıktan sonra özel sektör insanları zorlayacak ve bu diplomaların, rozetlerin değeri daha farklı boyut kazanacak. Biliyor musunuz bilmiyorum ama Google'la birlikte pazarlanmış küçük küçük eğitimler var. 6 ay sonrasında sertifika alıyorsun buyurun size girişim fırsatı. Şu anda 6 tane programı var, üniversiteleri sallıyor hedefi 3000 tane program. Şimdi siz bir şirket sahibi olduğunuzu düşünün, ne lazım size? Şu, şu lazım, bunları bilen adam arıyorum diye piyasaya çıkacaksınız, şu üniversite veya şu meslek diploması olan demeyeceksiniz. Dolayısıyla rozet vericiler bunu akredite eden kurumlar yükselecekler, üniversiteler bunun baskısı altında kalacaklar, programlar parçalanacak. Kendi üniversitemden örnek vereyim. Bir öğrenci başka bir üniversitede okuyorken birinci yılın sonunda bize geçiş yapıyor. Ondan sonra ikinci yılın ikinci dönemini de bizim üniversitede okuyor. Sonra Erasmus ile Avrupa'ya gidiyor, üçüncü yıl tekrar geliyor, 1 dönem okuyor, sonra Çin' e gidiyor. 4. sınıfta Dubai kampüsüne gidiyor lisansını bitiriyor. Bakın bizde toplamda 1 yıl okudu ve 1 yıl okuyarak MEF' ten diploma alıyor. Bundan sonra yurtdışında yüksek lisansını yapıyor, bir öğrencinin 3 kitada 5 farklı ülkede eğitim almasının çok faydalı olduğunu düşünüyoruz. Henüz diğer okullar bunu yapmıyorlar ama onlar da bunu yapmaya mecbur kalacaklar. Çünkü rüzgâr, fırtına bu taraftan esiyor.

Bir de arkadaşlar zaman akışkanlaşacak, bu da bizim kerametimiz. Bir de üzerinde düşündüğüm diğer konu eğitim Eylül'de başlıyor. Niçin Eylül'de başlıyor? Eylül ayının özelliği ne? Hasat sonrası mı? Tarlada hani hasat yapıyoruz ya, hasattan sonra okula gidiyoruz. Lütfen kaçımız hasat yapan öğrenci tanıyoruz. Her dönem 14 hafta olacak demişler, Amerika'da 15 hafta her ders 42 saat. Mezuniyet törenleri hep Temmuz ayında oluyor. Neden? Çünkü bir sonraki yılın tanıtımları yapılıyor, bu özellikle yetişkinler için çılgın bir sistem. Üniversite öğrencilerine bu kadar çocuk gibi muamele etmek inanılır bir şey değil. Bakın Amerika'da bir okul var, Batı eyaletlerinin valileri, üniversitelere kızmışlar ve bunu kurmuşlar tamamen onaylı eğitim veriyor. Gidiyorsun derse başlıyorsun kendi insiyatifinde ister muhasebe, ister başka bir dal. Bunun ders programı 14 hafta mı? Sen 8 hafta sonra ben öğrendim diyorsun, düğmeye basıyorlar sınavı alıyorsun, geçtin geçtin kaldıysan bir sonraki sınavı tekrar alıyorsun. Böylelikle o 4 yıllık program iki buçuk yıla çekiliyor. O insanlar isterlerse Ocak ayında, Şubat ayında veya Mart ayında, hamileyken veya hastayken evden eğitim alabiliyor.

OKUL ve EĞİTİM

ÇALIŞTAYLAR

► **OKULLARDA “HIGH-SCOPE” ESİNTİSİ**

Prof. Dr. Mesude ATAY

► **EĞİTİM KURUMLARINDA ULUSLARARASI AKREDİTASYON SÜRECİ LİDERLİĞİ**

Arzu ÖZÇETİN

► **SANATIN GEREKLİLİĞİ ÜZERİNE**

Doç. Dr. Zuhâl ARDA

► **EĞİTİM HAKLARI; ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLER**

Av. Jülüde Işıl BAĞATUR

► **EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE LABORATUVAR UYGULAMALARI**

Deniz ALYANAK - Can AKALIN

► **GELİŞİM ODAKLI OKUL KÜLTÜRÜNDE MENTÖR ÖĞRETMENLER VE KOLAYLAŞTIRICI LİDERLER**

Arzu ATASOY - Esra SAVAŞAN

► **ÖĞRETMEN GELİŞİMİNİ YENİ BİR SEVİYEYE TAŞIMAK**

Lucy BRAVO

► **DUVARLARI ESNETMEK: EĞİTİMDE MEKÂN'IN POTANSİYELİ**

Prof. Dr. Y. Mimar Haydar Karabey - Y. Mimar Pınar Gökbayrak
Y. Mimar Ali Eray

► **SINIF İÇİNDE VE DIŞINDA DAYANIKLILIK (RESİLİENCE) BECERİLERİ**

Emily LARSON - Berrin BAŞ - Elgiz HENDEN

OKUL ve EĞİTİM

► **ÖZEL OKUL İŞLETMELERİNDE İŞLETME SERMAYESİ VEYA ÇALIŞMA SERMAYESİ YÖNETİMİ**

Ahmet Yasin KURHAN

► **NEDEN, NASIL, NE: PROJE YÖNETİMİ BAKIŞ AÇISIYLA OKUL PROJE VE AKREDİTASYON SÜREÇ YÖNETİMİ**

Selda MANSUR

► **EĞİTİM MEKANLARI**

Aydan VOLKAN

► **MEÇHUL VE MALUM DRAMA**

Gürkan TAVUKÇUOĞLU

► **ETİK ALANINDAKİ ÇAĞDAŞ GELİŞMELER IŞIĞINDA EĞİTİM ÖĞRETİMİN YAPILANDIRILMASI**

Dr. E. Dilek AYDEMİR

► **ÇEŞİTLİ YÖNLERİYLE OKUL GELİŞTİRME**

Yrd. Doç. Dr. Hanifi PARLAR

► **EĞİTİM TEKNOLOJİLERİNE FARKLI BİR BAKIŞ AÇISI: İNOVASYON VE İŞLEVSEL SABİTLİK**

Işıl Boy ERGÜL - Celale Esra ARSLAN

► **EĞİTİMİN ABC'Sİ (LA Sİ DO) MÜZİK**

Sema Aksu OKTAY

► **HAREKET KÜLTÜRÜ VE SPOR**

Prof. Dr. Gıyasettin DEMİRHAN

► **INTEL MAKER ATÖLYESİ**

Prof. Dr. Mesude ATAY

Okan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölüm Başkanı

OKULLARDA “HIGH-SCOPE” ESİNTİSİ

GİRİŞ

High/scope sözcüğü, en genel anlamda, “yüksek hedefler ve uzaklara uzanan görev” anlamına gelmektedir. Teori ve uygulamanın sentezlendiği bu eğitim modelinin temeli yaklaşık kırk yıllık çocuk gelişimi araştırmalarına, uygulamalarına ve eğitim değerlendirmelerinin sonuçlarına dayanmaktadır. Çocukların sosyal, duygusal, zihinsel ve fiziksel gelişimine önem veren lisanslı bir yaklaşım olan high scope, her ne kadar erken çocukluk dönemi eğitim anlayışının içinde yer alsada, eğitimin tüm kademelerinde uygulanabilecek öğrenen çocukları merkeze alan bir dizi ilkeleri eğitimcilerin rehberliğine sunmaktadır. Bu makalede okulöncesi eğitim yaklaşımı olarak bilinen “High Scope” yaklaşımının tüm eğitim kademeleri ve eğitim programlarının içinde yer bulabileceği üzerine yeni bir tartışma oluşturulmaya çalışılacaktır.

Kısa bir tarihçe bilgisinin ardından “high scope” modelinin temel ilkeleri ele alınarak her bir ilkenin çocuklar üzerindeki etkileri ve bu modelin eğitimin her kademesindeki eğitimcilere nasıl rehberlik edebileceği ortaya konmaya çalışılacaktır. Erken çocukluk eğitimi çocukları ilköğretime hazırlayan, evdeki eğitim ve yetiştirme olanaklarını destekleyen, dil ve sosyal açıdan var olan eşitsizlikleri erken dönemde ortadan kaldırmayı amaçlayan bir modeldir. Okul öncesi eğitim, çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen 0-6 yaş arasındaki dönemi kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında çok önemli bir yeri olan; fiziksel, zihinsel, sosyal- duygusal ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, gelişim ve eğitim süreci olarak tanımlanmaktadır.

High/Scope programı erken çocukluk döneminde uygulanan bu kuramlardan yalnızca biridir. Okul öncesi dönem, beyin gelişiminin ve sinaptik bağlantıların kurulma oranının en yoğun ve hızlı yaşandığı dönemdir. Beyin gelişimi çocuğun bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor gelişimi için güçlü bir zemin oluşturur. Bu nedenle çocuklar özellikle okul öncesi dönem olarak adlandırdığımız yaşamın ilk altı yılında çok hızlı büyürler ve dil, bilişsel, sosyal- duygusal ve motor gelişim alanlarında şaşırtıcı bir hızla gelişirler.

Beyin okul öncesi dönem boyunca hızlı geliştiği için bu dönem, beyin çevresel etkilere en açık olduğu dönemdir. Bu kapsamda çevre, çocuğun gelişimini ve öğrenme motivasyonunu doğrudan etkiler. Çocuğun ne kadar keşfedebileceği, neler öğrenebileceği ve hangi hızla öğrenebileceği çocuğun çevresinin zengin uyarıcıları ile ve çocuğa ne gibi olanaklar sunulduğuyula yakından ilişkilidir. Erken çocukluk eğitimi, insan gelişiminin en erken dönemidir ve insan hayatının diğer dönemlerinin temelini oluşturur. Ancak bu dönem yalnızca gençlik ve olgunluğa hazırlık olarak

değil, kendi başına da önemlidir. Yaşamın her döneminde, insanın o dönemde yerine getirmesi gereken gelişimsel görev ve sorumluluklar vardır.

Bu dönemde verilen eğitimin, çocuğun gelişim döneminin gerekliliklerine ve çocuğun ihtiyaçlarına uygunluğu ve destekleyiciliği çok önemlidir. Bu nedenle, erken çocukluk döneminde kullanılan eğitim modellerinin ve programların içeriği ve beklentiler, diğer bir ifade biçimi ile çıktılara dikkat çekilmelidir.

High- Scope yaklaşımı temelini, okulöncesi eğitim için, “Perry Presschool Project” olarak geliştirilen bir projeden almaktadır. Daha sonra ise bu programın daha etkin olması hedeflenerek yeni arayışlar geliştirilmiştir. Bu arayışların sonucunda ise, High/Scope yaklaşımı çocuklarda daha etkili bir model olarak geliştirilmiştir. High/scope yaklaşımı, okulöncesi yaştaki çocukları gelecek yıllarında okullarda başarılı olabilecekleri şekilde hazırlamak amacı ile; 1962 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde etkili bir yaklaşım olarak David P. Weikart’ın başında bulunduğu bir ekip tarafından geliştirilmiştir. Daha sonra, 1967 yılında Weikart ve ekibi, programı geliştirmek için o yıllarda ülkede uygulanan “Language Training Curriculum” ve “The Unit-Based Approach” yaklaşımlarını da değerlendirerek, üç yaklaşımın bir sentezini oluşturmaya çalışmıştır.

High scope yaklaşımının, farklı sosyo-ekonomik ailelerden gelen okulöncesi yaştaki çocukların eğitiminde etkili olduğu ilerleyen yıllarda gözlenmiş ve programın başarısı kanıtlanmıştır.

High scope yaklaşımında yetişen çocuklar, en genel anlamda diğer yaklaşımlarla eğitim alan çocuklardan farklı olarak kendi seçtikleri çalışmalarını planlayıp, başlatabilen ve çalışması hakkında düşünebilen, diğer çocuklarla ve yetişkinlerle etkili bir şekilde işbirliği yaparak çalışabilen, yaptıklarını etkin dil kullanımı ile ifade edebilen ve tüm bunların sonucunda da, gelecekteki eğitimsel deneyimlerinde başarılı, problem çözmede ve karar vermede etkin bireyler olmaları için cesaretlendirilmektedir.

High Scope yaklaşımı, çocuğun gelişim sürecinde kendi doğal ilgi, eğilim ve amaçlarındaki yapıcı güçten faydalanabilmesini hedeflemektedir. Bu hedefin gerekçesi ise, çocukların kendi kişisel ilgi ve amaçlarını gerçekleştirdiklerinde en iyi şekilde öğrendikleri gerçeğinin eğitim bilimleri alanında yapılan araştırma sonuçlarıdır.

Etkin öğrenmenin içsel ve insana özgü yönüyle High Scope, evrensel bir eğitim modeli ve çağdaş bir eğitim modelinin gerektirdiği gelişimsel anlayış özelliğine sahiptir. Çocuğun gelişimsel yaş düzeyine göre düşünsel ve sosyal gereksinimlerini göz önünde bulundurmaya ilkesine dikkat çekilmektedir.

UNICEF tarafından “En İyi Eğitim Sistemi” ile ödüllendirilen, high/scope programının amacı, “Gelişimsel Olarak Tutarlı Bir Eğitim” sağlamaktır. High-Scope, gelişimi destekleyen bir temel yaklaşım olarak düşünüldüğünde, yaşam boyu öğrenme içinde de sürdürülebilirliğini vurgulamak yanlış olmayacaktır. Bu tutarlılığı ise diğer eğitim kademelerinde de devam ettirmek mümkündür.

High Scope yaklaşımında temel ilke dayanağı “Etkin öğrenme”dir. Etkin öğrenme; çocuk (öğrenen) tarafından başlatılan ve devam ettirilen öğrenme sürecidir. “Etkin öğrenme” çocuğun yeni bir kavramı yaşantısı içinde kazandığı deneyimleri sonucu keşfetmesidir. Öğrenen deneyim kazanırken, duyularını aktif olarak kullanmak zorundadır, bu nedenle dokunur, tadar, bakar, dinler ve koklar. Bunun sonucu olarak, öğrenen yeni materyal ya da durum hakkında kalıcı bilgiler kazanır. High- Scope, etkin öğrenmenin de temelini oluşturan Piaget’in yapılandırmacı kuramından temel alır. Piaget’in gelişimsel yaklaşımı ve bu gelişimsel yaklaşımın ve çocuğun yetenekleri sonucunda ortaya çıkan gereksinimlere cevap verecek nitelikte çevre düzenlemesi organize edilmelidir. Planlanan eğitim programlarının çerçevesinde bu ortamlarda çocuk özgür bırakılır. Bu gelişimsel ve özgürlük çerçevesinde çocuk akademik, toplumsal, kültürel, duygusal alanlarda zengin ve çeşitlilik gösteren deneyimler kazanır.

Elbette ki High-Scope yaklaşımının hayata geçirilebilmesi için bu alanda bir vizyona, bilgiye ve beceriye sahip kaliteli eğitim kadrosuna ihtiyaç bulunmaktadır. Nitelikli eğitim kadrosunun yanısıra çocuk merkezli tüm yaklaşımlarda önem kazanan, çocuk, aile ve okul üçgeninde işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Çocukların özgürce deneyim kazanmalarında okul- öğretmen kadar aile de önemli ve eşit bir paydaş olarak rol alırsa bu model başarılı olur.

High-Scope Yaklaşımında “Etkin Öğrenme” nin Yorumlanması

High-Scope yaklaşımında “etkin öğrenme” nin yorumlanması diğer yaklaşımlardaki “etkin öğrenme” yorumları ile benzerlikler gösterse bile, bu yaklaşımın daha iyi anlaşılabilmesi ve uygulanabilmesi için High-Scope modelinde ve etkin öğrenme yaklaşımında yer alan ilkelerin gözden geçirilmesi yararlı olacaktır.

Etkin öğrenmenin malzeme, kullanma, seçim, dil ve destek olmak üzere 5 uygulama unsuru bulunmaktadır. Aşağıdaki bilgiler okunurken ve tartışılırken okuyucu, bu bilgilerin sadece okulöncesi dönemde değil her öğrenme kademesinde kullanılabileceğini de göz önünde bulundurmalı ve değerlendirilmelidir.

1- Malzeme; Öğrenme ortamlarında, çocuğun çeşitli biçimlerde kullanabileceği çok amaçlı ve bol miktarda malzeme olmalıdır. Diğer bir ifade biçimi ile malzemeler nitelik ve nicelik olarak zenginleştirilmelidir. Farklı malzemelerle kazanılan deneyimler, öğrenenin yaşantısında çeşitlilik oluşturacaktır. Her bir çeşitlilik ise, yeni durumlara uyum sağlamakla alakalı olup, Piaget’in zeka tanımı ile örtüşmektedir. Piaget, zekayı çevreye uyum sağlama becerisi olarak tanımlamaktadır. Bu sadece okulöncesi dönem eğitim ortamlarında değil her türlü öğrenme ortamında öğrenenin merak ve öğrenme ile ilgili girişimde bulunma cesaretini artıracaktır.

Eğitimin her kademesinde en etkin öğrenme ortamı olarak kabul edilen sınıflarda çocukların doğrudan etkileşimde bulunabileceği zenginleştirilmiş malzemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Malzemelerde her çocuğa yetecek sayı kadar çeşitliliğin de önem kazandığı unutulmamalıdır.

2- Kullanma; Çocuk deneyimleri için ortamda bulunan her türlü nesneyi, eğitim materyalini özgürce kullanma fırsatına sahip olmalıdır. Bu nedenle ortamdaki fiziksel düzenleme de önem kazanmaktadır. Malzemeler öğrenenin çok kolay erişebileceği dolap ve raflarda yer almalı ve çocuklar eşit fırsatlarda malzemeye ulaşabilmelidir. Çocuklar gün içinde tercih ettikleri çalışma köşeleri arasında geçiş yapma fırsatları bulmalıdır. Çalışma köşeleri çocukların gelişimsel ihtiyaçları ve yetenekleri doğrultusunda çeşitlendirilmeli ve donanımları sağlanmalıdır. Çocuklara araştırma ve deneme özgürlüğü verilmelidir.

3- Seçim; Çocuklar sınıf ortamlarında yapmak istedikleri çalışmalarla ilgili ne yapacağına, nasıl yapacağına ve hangi malzemeleri kullanacağına kendileri karar vermelidir. Elbette çocukların ihtiyaçları doğrultusunda müfredat, eğitim programları ve amaçlardan söz etmemiz gerekmektedir. Eğitim programında yer alan hedefler ve çocuğun kazanımları doğrultusunda öğrenme köşelerinin düzenlenmesi ve yeni uyarıların yerleştirilmesi önem kazanmaktadır. İşte bu nokta da ise öğretmenin rolüne vurgu yapmak gerekir. Öğretmen öğrenme ortamlarını düzenlerken çocukların seçimlerini özendirerek eğitimci bilgisine ve yaratıcılığını kullanmaya dayanan bir formasyona sahip olmalıdır. Çocuklar eğitim alma ve yetiştirilme süreçlerinde yoğun olarak yetişkin tarafından yapılan seçimler doğrultusunda deneyimler kazanırlar. Bu ise, öğrenende yaptığı seçimlerin sorumluluğunu alma ve sonuçları ile baş etme konusunda gerçekleşecek bir deneyimi engeller. Böylesi bir tecrübeden yoksun kalan bireyler yaşamlarının tüm aşamasında karşılaştıkları problemlerin sonuçlarından diğer insanları sorumlu görerek sorumluluk almaktan kaçabilirler. Tercih yapma ve sorumluluk alma gibi bir takım gelişimsel kazanımlardan yoksun kalabilirler.

4- Dil; çocuk yapmakta olduğu şeyi anlatmalıdır. Açık uçlu sorular (örn, bunu nasıl yaptın? Başka ne yapabilirsin? Neden bunu seçtin?) sorularak çocukların düşünerek cevap vermesi ve kendi sözcüklerini seçmesi sağlanmalıdır. Yapılan herhangi bir iş üzerine, bireyin kendini ifade etme deneyimi ile birey kendisini daha iyi tanıma fırsatı bulabilir. Kullandığı sözcükler ve ifade tarzı bireyin kendisini ifade etme sınırları ile diğer insanların kendisi ile ilgili algının biçimlenmesini sağlar. Dili kullanma fırsatları ile birey sözcük dağarcığını genişletirken, kendisini dinleyen akran ve yetişkinlerin varlığı ile kendisini değerli hisseder, kendisini önemser, öz yeterlilik, özgüven ve özsaygı gelişir. Bu duygu ise yaşam boyu öğrenmenin alt yapısını oluşturur.

5- Destek; Yetişkinler ve akranlar çocuğun problem çözme ve yaratıcılık çabalarını görüp, teşvik etmelidir. Problem çözme ve tercih yapma konularında ilerleyemeyen ve uğraşıya odaklanamayan çocuklara, farklı açılarda düşünme ve alternatifli seçimler yapabilme fırsatları verilerek etkinlikLER tamamlamaları sağlanabilir. Çocuklarda kendi kendine zaman yönetimi inisiyatifi genellikle görülmez ve çocukların uğraşlarında zaman yönetimi yetişkinin yönergesi altındadır. Bu ise ileri yıllarda etkin olmayan zaman yönetimi sonucunda, esnek düşünme becerisini engelleyen bir faktör olarak

karşımıza çıkabilir. Destek sözcüğü eğitim alanında öğrenene yardım etmek anlamında kullanılabilir. High-Scope yaklaşımında verilecek destek, içeriğinde öğrenenin kapasitesi ve gelişimsel yaş özelliğine göre farklı düşünme yolları için rehberlik edebilmeyi işaret eder. Bu ise yaratıcılık, eleştirel düşünme ve üretkenlik gibi özelliklerin kazanılmasını sağlar.

High-Scope Modelinde Öğretmen Olmak

Yukarıda ele alınan temel ilke ve özellikler bu yaklaşımda öğretmenin yeri ve sorumlulukları üzerine açık bilgiler ortaya koymaktadır.

Öğretmen çocukları kendi kendilerine bir şeyler yapmaya teşvik eder. Onların yerine problem çözmez, tercih yapmaz, karar almaz sadece çocukların çözüme gidebilecek seçenekleri düşünmelerine fırsat verir.

Çocuklar bir gün içindeki olayların sırasını ve hiyerarşisini bilir. Geziler, özel ziyaretler, sınıf içi olaylar sürpriz olmaz. Değişiklikler çok önceden çocuklara haber verilir.

Öğretmen, her çocuğun uğraşısı ile ilgili olarak düşünmesine, gözlem yapmasına, akıl yürütmesine ve konuşmasına fırsat veren zaman yönetimi içindedir. Her çocuğun kendini ifade etmesine fırsat tanır.

Öğretmenler, çocukların araç ve gereçlerin kullanımı konusunda beceri kazanmalarına yardımcı olur. Araç ve gereçlerle birebir ve özgürce yaşantı içinde olmak, çocuklar için yeni keşifler yapmak demektir. Çocuklara bedenlerini farklı biçimlerde kullanmalarını sağlayan etkinlikleri sunan öğretmen, sınıf içi kadar açık hava faaliyetlerini ve okul dışındaki mekanları da zaman zaman günlük programına dahil edebilir.

High/Scope Modelinde Eğitim Programı

Etkin öğrenme yaklaşımı, düzenlenmiş öğrenme ortamı ve günlük program, yetişkin-çocuk etkileşimi bu modelde temel unsurlardır.

Çocukların buldukları değişik gelişim seviyeleri ve öğrenme özelliklerine göre bireysel olarak desteklenmeleri sağlanır.

High scope kurumsal olarak Piaget'nin yapılandırmacı kuramını ele almıştır. High Scope Eğitim Programlarının merkezinde bulunan planla - yap - değerlendirme süreci, çocuklara önemli öğrenme deneyimleri kazanmaları ve problem çözmeleri için çok sayıda fırsat sağlayan, özgüvenlerini ve bağımsızlıklarını destekleyen, sorumluluk alma ve zaman denetimi ve yönetimi ile ilgili yeteneklerini geliştiren sıralı bir etkinlik dizisidir.

Planlama Zamanı: Her çocuk; çalışma zamanı içinde ne yapacağına kendi ilgi alanlarına göre karar verir ve belirtir. Bu planlamanın yapılabilmesi için öğretmenin

çeşitlendirilmiş alternatiflere ve program amaçlarına göre düzenlenmiş öğrenme köşelerine ihtiyaç vardır. Çocuk bu planlamayı sözel veya sözel olmayan yollarla yapabilir. Bir köşeyi işaret etmek, bir köşeyi, nesneyi ya da birlikte çalışacağı çocuğu göstermek veya adını söylemek, yapacağı şeyin resmini çizmek, yapmaya karar verdiği eylemi uygulamak, bir yetişkini bir nesneye veya bir yere götürmek v.s. bu seçimlerin ifade biçimidir. Çocuklar planlarını yetişkinler kadar akranları ile de tartışır. Bu çocukların düşüncelerine ilişkin zihinsel görüntüler oluşturmalarına yardımcı olur. Planlama işini bitirince ilgi alanına gider ve çalışmaya diğer bir ifade biçimi ile keşfetmeye başlar. Sınıfların hemen giriş bölümünde öğrenme köşelerinin sembolik anlatımı olan, günlere göre bölünmüş sınıftaki çocukların fotoğraflı listesinden oluşmuş bir pano kullanılabilir. Çocuk sınıfın girişinde güne plan yaparak, seçtiği köşeyi kendi fotoğrafı ile eşleşecek şekilde işaretleyerek başlayabilir. Bu öğretmen için aynı zamanda bir kayıt sistemidir. Böylece, her bir çocuğun öğrenme köşelerinden hangisine daha çok eğilim gösterdiği, seçim yaptığı “istatistiksel” olarak da kayıt altına alınmıştır demek yanlış olmayacaktır. Bu gösterge aynı zamanda ebeveynlerin çocuklarının eğilimini belirlemede önemli bir ipucu olacaktır. Öğretmen ise eğitim programlarını geliştirirken, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını değerlendirme fırsatı bulacaktır.

Çalışma Zamanı

Çalışma zamanı her çocuğun kendi planı uyarınca çalışmaya başlamasıyla gerçekleşir. Günün en uzun faaliyet dönemi olan çalışma zamanı, genellikle 45-60 dakikalık bir zaman diliminde gerçekleşir. Çocuklar çalışma zamanında istedikleri malzemeler ile çeşitli ilgi köşelerinde çalışırlar ve bu malzemelerle etkin olarak ilgilirler. Yapmakta oldukları şey hakkında bir yetişkin ya da arkadaşlarıyla konuşurlar. Gerektiğinde bir yetişkinden ya da arkadaşından yardım isteyebilir ve çalışmasını bitirdiği zaman da kullandığı malzemeleri daha önceden yeri belirlenmiş olan ve depolanma alanı olarak da öğrendikleri yere kaldırır. Bir öğretmenin hatırlaması gereken; çocuklara zaman yönetimi konusunda müdahale etmek ve plan yapmak yerine rehberlik yapması gerektir.

Hatırlama zamanı

Etkinliklerin yapılandırıldığı, “planla-yap-değerlendir” süreci sona erdiğinde, çocuklar çalışmayı bitirmiş sayılır. Çocuklar çalışma zamanında neler yaptıklarını gerek sergileme gerekse sözel ifadelerle akranları ve yetişkin ile paylaşarak bu süreci tamamlarlar. Çocuklar genellikle çalışmanın başında yaptıkları planlarına bağlı kalmadan ve yaptıklarından farklı şeyler anlatabilirler. Bu noktada ise hatırlama becerisine ilişkin stratejiler devreye girer. Örneğin, öğretmen çocuğun hatırlaması için ipuçları vererek iyi bir bellek çalışması yapılır. Çocuklar birlikte etkinliğe dâhil olan diğer çocuklardan, etkinlik sürecinde neler yaşandığından, karşılaştıkları problemlerden söz edebilirler, ürettiklerinin resmini çizebilir veya modelini geliştirebilirler. Bu sürecin gözden geçirilmesi aslında çocuğun kendini tanımasına diğer bir ifade biçimi ile kendisinin ilgisinin ne olduğuna ve becerilerinin sınırlarını keşfetmesine de yardımcı olur.

Küçük Grup Zamanı

High-Scope ilkeleri için sınıf içinde çocukların öğrenmelerine yönelik etkin çevre düzenlemesi yapan öğretmen, zaman zaman da küçük ve büyük gruplarla çalışmalar

yürütür. Küçük grup zamanı içinde her öğretmen “kendisinin planladığı ve sunduğu bir faaliyet” le ilgili çalışmak üzere küçük bir grupla toplanır. Malzemeleri öğretmen seçip sunmakla birlikte, her çocuk bu malzemelerle kendi isteği ve düşüncesi doğrultusunda çalışır ve kendi kişisel ürününü oluşturur. Öğretmen tarafından planlanan bu etkinliklerde çocukların kültürel özellikleri ve kültürel farklılıkları öğretmen tarafından göz önünde bulundurulur. Her ne kadar planlama öğretmen tarafından yapılsa da problemlere çözüm üretme ve farklı fikirlerin ortaya konması için çocuklara fırsat yaratma esastır.

Büyük Grup Zamanı

Büyük grup zamanı çoğu kez çember zamanı olarak da adlandırılır. Tüm grup üyelerinin önemli bilgiler paylaşp büyük bir grup halinde buluştukları bir zaman dilimidir. Öğretmen ve çocuklar için, 10-15 dakika boyunca oyunlar oynamak, şarkı söylemek, hareket ve müzik aktivitelerine katılmak, hikâye anlatma etkinliklerini gerçekleştirmek önemli bir etkileşim fırsatı olarak değerlendirilmelidir. Grup tartışmaları yapmak ve projeler oluşturmak, proje sonuçlarını, önemli haber ve duyuruları paylaşmak gibi etkinliklere katılmak için bir araya gelen grup üyeleri farklı fikirler ileri sürmek ve farklı olan fikirler üzerine düşünmek için fırsat yakalamış olurlar. Çocuklar büyük grup etkinliklerinde, toplumsallaşmanın yanısıra zihinsel, dil ve hareket gibi gelişim alanlarına yönelik yeni beceriler kazanırlar.

Açık Hava Faaliyetleri Zamanı

Çocukların bahçeye çıkarak çeşitli oyunlar oynadıkları, koşarak, tırmanarak, sallanarak, sürünerek, araştırmalar yaparak fiziksel olarak etkin oldukları zaman dilimidir. Çocuklar içeride oynadıkları oyunları, daha geniş bir ortamda, doğal çevrelerini ve o an yaşadıkları bölgeyi tanıyarak, değişen hava koşullarını ve mevsimleri yaşayarak sürdürürler. Yine olmak istedikleri alanları seçme özgürlükleri vardır.

Değerlendirme;

Öğretmenler gün içerisinde çocukların etkinlikleri boyunca her bir çocuğun önemli gelişimsel davranışları, deneyimleri ve ilgileri üzerine kısa notlar alır. Günlük ekip çalışması değerlendirme toplantısında öğretmenler, bu notları tartışırlar ve bu gözlemlere dayanarak çocukların büyüme ve gelişmelerini kolaylaştıracak, destekleyecek etkinlikler planlarlar ve öğrenme ortamlarını zenginleştirecek planlar yaparak materyal ve organizasyon gereksinimlerini çocuklara sunmak üzere belirlerler. Sınıf ortamı ve okul koridorlarında, panolarda sergilenen her bir ürün, çocukların performansı ve gelişimi için çok önemli ipuçları sunar. Sergilenen ürünlere ilişkin özellikle çalışma süreci fotoğraflarıysa, bu sürecin içinde çocukların hangi aşamalardan geçtiği ve süreç içindeki detaylar hakkında bilgi sahibi olmak mümkün olacaktır. Bu bilgiler bize hem etkinliğin amaçları, hem de çocuğun tüm gelişim alanları ile ilgili bilgi verecektir.

High/Scope Eğitim Ortamı

High/Scope modelinin ilkelerini uygulamay

e çeşitliliğin olduğu

uyarıcı bir eğitim ortamı oluşturulmalıdır. Düzenli bir çevrede daha iyi öğrendikleri inancını yansıtan sınıflar iyi tanımlanmış köşelere bölünmüştür, kolayca ulaşılabilen pek çok malzeme vardır ve her öğrenme köşesinde yer alan malzemeler ilkeler doğrultusunda yerleştirilmiştir. Bu nedenle çocuklar bağımsız olarak hareket edebilirler ve sınıfın her köşesine oldukça hakimdirler. Bu ise çocuklarda buldukları ortama karşı bir aidiyet duygusu yaratacaktır. Çocuklar kendilerini daha güvende hissedeceklerdir. Bu ise çocuğa öğrenme için cesaret, motivasyon ve girişimcilik kazandıracaktır.

Sınıf düzeni beş adımda oluşturulabilir:

1- Yer Bulmak: Sınıf, aktif olması beklenen çocuklara ve çeşitli araçlarla malzemelere yetecek kadar geniş olmalıdır. Sınıfta çocukların görebileceği ve erişebileceği bir dolap ve raf sistemi olmalıdır. Çocukların kendi davranışları yoluyla öğrenebilecekleri, yaratabilecekleri, arkadaşlarıyla çalışabilecekleri ve çalışmalarını sergileyebilecekleri bir mekana ihtiyaçları vardır. Evler, jimnastik salonları, sınıflar, bodrum katları, çatılar, konteyner odalar, gibi birçok mekan High/Scope sınıfı haline getirilebilir. Diğer taraftan, bu düzenleme ilkokul, lise gibi her sınıf kademesinde de uygulanabilir.

2- Sınıfın Bölünmesi: Eğitim yılına dört ya da beş temel köşe hazırlayarak başlanması önerilmektedir. Çocukların ilgi, istek ve ihtiyaçlarını öğrendikçe köşe ve köşelerdeki materyal sayısı ve çeşitliliği artırılır. Köşeler sadece malzemelerin depolandığı bölgeler olarak düşünülmemeli, çocuklara malzemeleri kullanabilecekleri kadar yer ayrılmalıdır. Alçak raflar kullanılarak sınırlar oluşturulabilir. Köşeler oluşturulurken çocukları sınıfın içinde dolaşmaya teşvik edecek hiçbir malzemenin bulunmadığı “boş” alanlardan kaçınılmalıdır.

3- Malzemeleri Seçme, Kaldırma, Etiketleme: Bütün köşeler için çeşitli biçimlerde kullanılacak çok amaçlı malzemeler seçilmelidir. Bu yaratıcılığı teşvik eder ve çocukların dikkat süresini artırır. Eğitim yılının başında malzeme çeşitlerini sınırlı tutmak, çocukların seçim yapma ve temizlik konularında güçlük yaşamalarını önler. Daha sonra çocukların deneyim kazanmalarına paralel olarak malzeme çeşitliliği artırılmalıdır. Böylece çocukların seçme becerileri daha etkili gelişecektir. Malzemelerin sınıf içinde yerlerinin olması çocukların organize olmasını kolaylaştıracaktır. Bu organizasyon için raflar, kutular, dolaplar etiketlenebilir. Böylece çocuk malzemelerin gruplanması ve korunması konusunda da temel becerileri kazanabilecektir.

4- Çocukların Sınıfı Öğrenmesi: Okulun başladığı ilk birkaç ayda ilgi köşeleri ve malzemelerle ilgili çocukların sınıfta keşif yapmalarına öncelik verilmelidir. Bu amaçla çocukların, köşelerin oluşturulması, depolama ve etiketleme süreçlerine mümkün olduğunca katılmaları sağlanmalıdır. Bu çocuklara “sınıfın sahibi olma” duygusu verir. Çocuklarla konuşurken köşelerin isimlerini kullanmak için fırsatlar

yaratılabilir, bir malzemenin hangi köşeye ait olduğu sorulabilir ya da her gün bir köşede küçük grup faaliyeti uygulanarak köşenin tüm özelliklerinin çocuklar tarafından keşfedilmesi için fırsat verilebilir.

5- Çocukların Çalışmalarının Sergilenmesi: Sınıfta çocukların göz seviyesinde ürünlerin sergilendiği alanlar oluşturulabilir. Bu köşelerde çocukların anlayabileceği ya da üretilme sürecine katkılarının bulunduğu nesnelere sergilenmelidir. Çocukların üretimlerine ve esinlenmesine yardımcı olabilecek model materyaller ya da başka çalışmalar da sergilenmelidir.

SONUÇ

High-Scope uygulanabilir bir model olup, çocukların yaş ve gelişimsel özellikleri ile esneklik sağlanabilmektedir. Bu özelliği de çocukları ve öğretmenleri rahatlatmaktadır. Öğretmenin kendi ve çocukla ilgili ortaya koyduğu performans kaygısı en aza indirgenerek eğitimin kalitesi artabilmektedir.

Bu çalışmanın satır aralarında, High-Scope modelinde vurgulanan pek çok ilkenin, eğitimin her kademesinde kullanılabileceğine vurgu yapılmıştır. Modelin bütünlük ve tutarlılık ile etkili olacağı bilinse de, bir noktadan başlanarak öğrenme ortamlarında High-Scope esintisi yakalamak mümkün olacaktır. Gündelik hayatın içinde, çocukların, yaş ve gelişim düzeylerine göre, özellikle seçme fırsatı verilmesi ile çocukları düşündürmek ve karar vermelerini sağlamak mümkündür. Gündelik etkinlik ve uğraşılarda dili aktif kullanmaya yönelik çocuk ve yetişkinler için pek çok fırsat vardır. Elbette etkin konuşma beraberinde, etkin dinleme becerilerini de gerekli kılar. Bireyin düşünce ya da nesnel üretimi üzerine konuşmak, üretileni değerli kılar, bireylerde sorgulama, analiz ve sentez yapma becerileri gelişir. Dil ve düşünce arasındaki ilişki özellikle çocukluk döneminde aktif kılınmalıdır.

Yukarıdaki tüm bilgi ve görüşlere dayanarak, her bir eğitimcinin, hatta ebeveynin çocuğa olan yaklaşımında, High-Scope modeli tam olarak uygulanmasa da, mutlaka bazı esintiler yaratılabilmesi çocuğun gelişimini olumlu yönde etkileyecektir.

HIGH-SCOPE YAKLAŞIMI İÇİN OKUMA ÖNERİLERİ

1. *Acarbay, Y. (2012). Erken Çocukluk Dönemine Derinlemesine Bir Bakış. Ebru Aktan Acar, Gülçin Karadeniz (Ed.), High/Scope Eğitim Yaklaşımı ve Etkin Öğrenme (s. 122-133). Ankara: Özgüncök Yayıncılık*
2. *Aslanargun, E., Tapan, F. (2011). Okul Öncesi Eğitim ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2011, 11(2), 219-238*

3. Başal, H.A. (2010). *Okul Öncesi Eğitiminde Uygulanan Farklı Modeller (1. Baskı)*, Bursa: Dora Basım Yayın)
4. Bekman, S. (1990). *Erken Çocukluk Eğitiminde Farklı Modeller Seminer Bildirileri*
5. Bertan, M., Haznedaroğlu, D., Koln, P., Yurdakökö, K., Güçüz, B. D. (2009) *Ülkemizde Erken Çocukluk Gelişimine İlişkin Yapılan Çalışmaların Derlenmesi (2000-2007)*. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 52, 1-8.
6. Bilaloğlu, G. R. (2004). *Okul Öncesi Eğitimde High/Scope Yaklaşımı*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(2), 41-56.
7. Derman, M. T., Sadioğlu, Ö., Kahraman, P. B., Sezer, G. Ö, Koç, N. (2010). *Okul Öncesi Eğitiminde Uygulanan Farklı Modeller*. Handan Asüde Başal (Ed.), *Okul Öncesi Eğitimde High/Scope Yaklaşımı* (s. 27-45). Bursa: Dora Basım Yayın.
8. Haktanır, G. (Ed). (2009). *Okul Öncesi Eğitime Giriş (3. Baskı)*. Ankara: Anı Yayınları)
9. High/Scope, 2013. *Preschool COR*. <http://www.highscope.org/Content.asp?ContentId=113> (Alıntı tarihi: 31.05.13)
10. High/Scope, 2013. *Preschool Daily Routine*

<http://www.highscope.org/Content.asp?ContentId=182> (Alıntı tarihi: 01.06.13)

Seçim Panosu Öğrencilerimiz kendi tercihleri doğrultusunda köşelerini seçtiler ve o köşedeki çalışmalarına başladılar

Okan Kolejinde High-Scope esintisi; Evim ve ailem ünitesinde çeşitli evler hakkında sohbet ettik. Her öğrenci kendi hayalindeki evi arkadaşlarıyla paylaştı. 2 grup oluşturduk ve birbirimizin fikirlerini dinleyerek, ortak karar vererek hayalimizdeki evleri tasarladık.

Arzu ÖZÇETİN

Mind Lab Akademi Eğitim Koordinatörü

EĞİTİM KURUMLARINDA ULUSLARARASI AKREDİTASYON SÜRECİ LİDERLİĞİ

Uluslararası Akreditasyon sertifikasına sahip olmak, bir okulun, eğitim -öğretim çalışmaları açısından yüksek standartlara ulaşmış ve öğrenci başarısı, güvenliği ve mutluluğuna dair sürekli gelişim arayışı içinde olan bir kurum olarak tanınmasını sağlamaktadır. Diğer yandan, o okulun nesnel bir bakış açısıyla kendisini sınama ve eğitimde mükemmeliyeti yakalamak üzere hedeflendiğini de göstermektedir.

Uluslararası Akreditasyon süreci zordur ancak okulunuzu derinlemesine analiz etmenizi sağlarken diğer yandan tüm paydaşların gelişimine dolayısıyla öğrenci başarı ve mutluluğuna büyük etki yapmaktadır.

Okul iklimine olumlu katkılar yaparken, kurumun tüm üyeleri arasında profesyonel açıdan güçlü bir bağ oluşmasını sağlayan ve kuruma aidiyeti ve sadakati de geliştiren bir süreçtir.

Uluslararası tanınırlığı olan bir kurum tarafından akredite olmak isteyen eğitim kurumlarına başlangıç aşaması ve süreç hakkında bilgi vermeyi hedefleyen bu çalışmada;

- akreditasyon nedir,
- özdeğerlendirmesini yapmış ve uluslararası standartlara göre değerlendirilmiş ve sertifika almış bir okul olmak ne demektir,
- uluslararası bir kurum tarafından akredite olmak niçin önemlidir,
- akredite olmanın okul profiline ne gibi olumlu etkileri vardır,
- nasıl başvurulmalıdır,
- kurum nasıl bir süreçten geçecektir,
- kurum liderinin bu süreçte rolü nedir,
- süreç nasıl sonlanacaktır

sorularına yanıt verilmiştir.

Doç. Dr. Zuhar ARDA

Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi

SANATIN GEREKLİLİĞİ ÜZERİNE

Sanat Eğitiminde Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Türk Milletinin en bariz vasıflarından biri de güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir.
Mustafa Kemal Atatürk

Yüzyılımızın en belirgin özelliklerinden biri, hızlı ve sürekli bir değişim sürecine sahne olmasıdır. Küreselleşme ile birlikte hızla değişen bir dünyada maddi ve manevi olarak devamlı tüketmeye meyilli insanoğlunun yaşamı da bu hıza ayak uydurmak zorunda kaldı. Sürekli olarak değişen teknolojik, sosyal, ekonomik ve siyasal yapılar; sadece yaşam tarzımızı ve standartlarımızı değil, aynı zamanda yaşam çizgimizi de etkiledi. Bireylerin yaşamını ruh sağlıklarından toplumdaki statülerine kadar pek çok boyutta olumlu ya da olumsuz etkileyebilecek olan eğitim sistemimiz içinde sanat eğitimi çok önemli hale geldi.

Makinalaşan ve teknoloji ile iletişimin çok kolay hale geldiği dünyamızda yalnızlaşan insanın tutunabileceği ve insani değerlerini yitirmeden yaşayabileceği tek sığınma alanı olarak sanat kaldı. Herbert Read, “Sanatın Anlamı” adlı kitabında sanat eğitiminin amacının “iyi sanat eseri yaratılması değil, daha iyi insanlar ve toplumlar yaratılması” olması gerektiğini vurgular (Read, 1994:24).

Sanat, bireyin yaşamının hemen hemen her anında onun ayrılmaz bir parçasıdır denilebilir. Çünkü “insanlar her nereye bakarlarsa baksınlar sanat ve tasarım çalışmalarını görebilirler. Sanat biçimleri ve tasarım ürünleri hemen her gün insanlara, kullandıkları bir sabah kahvaltısı tabağında, elbiselerinde, mobilyalarında, sofa takımlarında görünür” (Brommer&Horn, 1985:8).

Sanat; en genel anlamıyla hayal gücünün ifadesidir. Tarih boyunca neyin sanat olarak adlandırılacağına dair fikirler sürekli değişmiş, zaman içinde değişikliklerle yeni tanımlar yaratılmıştır. Bugün sanat terimi birçok kişi tarafından hala tartışmalı bir kavram olarak varlığını sürdürmektedir. Açık olan nokta ise sanatın insanoğlunun yeryüzünde yaşamaya başladığı zamandan beri var olduğu, evrensel bir değeri olduğu ve her kültürde farklı olarak dışavurduğudur.

- * Sanat toplumsal varlıktır. Bireylerin ve ortak yaşamın özünden kaynaklanan, içinden gelen gerçek yaşam duygusudur.
- * Sanat bir dildir. İnsanları, milletleri ve çağları sanat eseri tanıtır. Taş Devrinden bu yana binlerce yıldan beri sanat, anlatım aracı olarak kullanılmıştır.

- * İnsan yaşamında sanatın birçok görevleri vardır. Sanat olmazsa yaşamın değeri olmaz. Çünkü güzeli, iyiyi tanıtmak için sanat gereklidir. Bütün dünya insanları arasında yakınlaşma, bütünleşme, ortak duyguları paylaşma ve zevk almak için sanat önemli bir köprüdür.
- * Sanatta estetik değerlerin yanısıra toplumun özbenliği vardır. Bu benlik ise; sanatın estetiğini ortaya koyan insanın içinde yaşadığı milletin zekası hayat felsefesi, ahlak, nizam, maddi manevi duygu ve istekleridir.
- * Sanat, toplumun öz değerlerinden doğar ve gelişir.
- * Sanatkar, yaratıcı yetenek ve kudretin yanısıra, içinde yetişip geldiği toplumun din, dil, örf ve adet gibi öz değerlerinden alır. O zaman sanat eseri bir mizacın ifadesi olduğu kadar, bir toplumun da eseri olarak ortaya çıkar.

Toplumsal yaşam sanatçıyı ve toplumu, sanat eserini, sanat eseri de toplumu etkilemektedir. Sanatçı, yaşadığı çağın özelliklerinden, toplumunun dili, inançları, dil ve edebiyat birikimi, yaşama biçimleri ve coğrafyasından beslenir ve etkilenir, ortaya koyduğu eserlerle toplumu etkiler. Sanat eseri yapıldığı dönemin kültürel, teknolojik, toplumsal, mimari özelliklerini t Eğitimin içinde sanat eğitim, insanın toplumsal ve bireysel yaşamında daha duyarlı, problemlere çözüm üretebilen ve en önemlisi de sorgulayan bir birey olarak yetişmek açısından hayati eğer taşıdığı artık yadsınamaz bir gerçektir. Yaratıma dayanan bir eğitim vermek, çocuğu ölçmek, yönlendirmek, çok duyarlıklar ve itina gerektiren ciddi bir iş diye düşünüyorum. Çünkü çocuğun dünyasında yaptığımız gezinti bizimkine çok benzememektedir. Büyüklerin dünyasındaki gerçeklik ve kurallar yığını, çocuğun hayal dünyasını zedeleyebilir. Çocuklarda tamamen renkli hayallerle dolu sınır tanımayan yaratım gücünü keşfetmek ve hataların da başarılar kadar bu dünyaya ve insana ait olduğunu fark etmesini sağlamak, yaşamı sevmesi ve pozitif bakmasını sağlamak sanat eğitiminin en önemli amacı olmalıdır. Çocuğun dünyasından içeri baktığımızda hatalar, hayaller, oyunlar, abartılar, isyanlar, olduğundan farklı görmeler, alabildiğine özgürlükler, korku ve korkusuzluk duygularını ifade eder ve tanımlarlar. Çocukların hayata bakışı yetişkinlerden farklıdır ve oyuna dayalı hayal dünyalarında gelecekle ilgili yaşamının oluşmasında küçük ipuçları bir sanat eğitimcisinin gözleminden kaçmamalıdır. Çocukların klişe ve şablonlarla değil de kendi özgün dünyalarını keşfetmeleri sağlarsa hayattaki başarılarının sağlam temellere oturması sağlanabilir. Sevecekleri işle uğraşmaları ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirilmeleri sağlandığında her çocuk başarıyı yakalayabilir. Ezbere dayalı eğitim çocuğun yaratıcılığını önlemektedir.

Bunun yerine hayal gücünü besleyecek özgürlükler sunarsak; dünyaya korkuyla değil de umutla bakmalarını sağlarız. Onların bu harika dünyasından bizim de alacağımız çok örnekler vardır. Bırakalım çocuklar sınırlarını kendileri çizsinler. Nasıl ifade edeceği çocuğun kendisine bırakılmalıdır. Yolda yürürken, pikniğe gittiğimizde, oyun oynarken çevresinin şekline ve rengine dikkat etmelerini ve renkleri fark etmelerini sağlamalıyız. Böylelikle çocuğun biçimsel dünyasını sığıltan kurtaracak ve

yaratıcı zekâsını ortaya çıkarmış oluruz. Çevredeki canlı ve cansız varlıkların eskizlerini yapmalarını sağlayarak el-göz koordinasyonunu sağlarız. Oran-orantı sağlamak için de uzaktaki evleri ve insanları bir birleriyle kıyaslarız. Kompozisyon oluşturmak için ise oran – orantı, ritim, çizgi, leke, ifade, zaman ve mekân duygusunun çocuklara gelişim basamakları dikkate alınarak verilmelidir. Görsel sanatlar çocuğu duygu ve zihinsel anlamda gelişimini sağlar. Biri eksik olduğunda iletişim ve uyum bozuklukları görülür. Bu yüzden çocuklarımızın tam anlamıyla gelişimlerini tamamlanması, gözlem yapıp senteze varması problem çözmesini sağlar. Bu sonuç çocuğu küçük deneyimlerle yaşama hazırlar. Eğitim sistemimizde bilerek veya bilmeyerek görsel sanatların çocuk gelişimi üzerindeki etkisi göz ardı edilmiş gibidir. Okullarımızda haftada bir saatlik görsel sanatlar eğitimi verilmektedir. Bu bir saatlik eğitimin yukarıda belirttiğimiz faydayı sağlayacağını beklemek yersiz olur.

Öğretmen yetiştiren Eğitim Fakültelerinde yapılan son değişiklik ile uygulamanın neredeyse sıfır noktasına indirgenerek salt teoriye yer verilmesi ciddi sorunlar yaratmıştır. Hepimiz de biliriz ki yaparak yaşayarak öğrenme en önemli öğrenme biçimidir. Uygulama dersi esnasında öğrenilecekler, teori dersinde öğrenilecekler kadar önemlidir. Çünkü öğretmen adayları da aynı yöntemle öğrencilerine hitap edecektir. Her şeyde denge önemlidir. Tabii ki kültürlü ve nasıl öğretmesi gerektiğini bilen, farklı yöntemlerle öğretim yapan öğretmen önemlidir. Öğrencinin modeli öğretmendir çünkü. Öğrencinin kafasını bilgiyle ya da çizgiyle doldurmanız önemli değildir. Önemli olan ayıklamaktır. Öğrenciyi kendi kişiliği, kendi alanı çerçevesinde zenginleştirmek yerine öğrenci bireyselliğini yok etmek yarar değil zarar vermektir başka işe yaramayacaktır. Burada önemli olan bu enerjinin doğru alana kanalize edilmesidir. İşte genelleme yapacak olursak Bilim Eğitiminin yanında Sanat Eğitimi de bu nedenle gereklidir. İ. San ise (2004) “Sanat Eğitimi kişiliğin uyumlu bir bütün olarak gelişimi sürecinde bireydeki yaratıcı ve üretici güçlerin gözeticilik geliştirilmesini amaçlar” demektedir. Bu anlamda yaklaşımlar ve yöntemler önemlidir. Nitekim hiçbir zaman öğretim yöntemi tek değildir. Hele söz konusu Sanat Eğitimiyse. Çünkü bu eğitimin, bireysel ayrıcalıklara göre yapılması gereklidir. Yani yöntem tahtaya çizilen şablonun yinelenmesi değildir. Seçilen malzeme yaratıcılığa atılan adımlardan biridir. Bu nedenle önerilen tek tip malzeme öğrencinin yaratıcılığına, beklentisine hitap etmeyebilir. Bu yüzden öğrencinin tercih ettiği alanla ilgili malzeme küçümsenmemelidir. Tam tersi yaratıcılık bağlamında bir alanda öğretilenlerin diğer alanlarla ilişkilendirilmesi öğrenciyi zenginlik katacaktır.

Yaratıcılık her alanda bilinmeyi bulma, özgün olma, her yeni karşılaşmaya, probleme farklı çözümlenme uğraşısıdır. Yaratıcılık bir tür meydan okumadır hayata. Bunları yaparken başka alanlardan beslenmek gerekir. Tüm bunların yerini bulması ve değerlendirilmesi de öğrenciyi araştırmaya yöneltmek ve daha çok seçenek sunmalarını sağlamakla olur. Çok konu yerine yeterli konu ve bu yeterli konunun araştırılması, fazla olasılık ve seçeneklerin olmasına dikkat edilmesi, yönlendirilmesi söz konusudur; müdahale edilmesi değil. Sınırları zorlamak alışkanlıkları sorgulamak... İşte Sanat Eğitimi budur bir anlamda.

Sanat Eğitimi bir disiplin eğitimidir. Öğrenciyi çalışma tarzında özgür bırakmak ama çalışmasında disiplin istemek. Ancak bu disiplinle, düşünsel derinlik ve estetik problemlerde tasarımlar yaratılabilir. Yaratıcılık disiplinle örtüşür. Yaratıcı bireyler özgürlüğüne düşkündür, yetilerini alışılmadık biçimde deneyimleyerek farklı şekilde aktarırlar. Yaratıcı birey bilgiyle donatılmalıdır. Fazla kaynaktan yararlanan ve araştıran yapan kişinin daha yaratıcı olduğu ar bilinmektedir. Sentezleme ve analizi çok iyi koteranlar daha yaratıcı bireylerdir. Yaratıcılar, olanakları zorlar. Özünde farklılık yatar. Önceden birbiriyle ilişkisi olmayan kavram ve görsel unsurlar arasında bağlantılar kurma yeteneğidir yaratıcılık. Tabii hayal gücü olmadan da düşünce üretilemez. Yaratıcı insan okuyan, gözlemleyen, dinleyen ve araştıran bireydir.

Yaratıcı yöntemler; Beyin Fırtınası, bir konu üzerinde yoğunlaşma, not alma yöntemi, sentez, görsel incelemeler (bazan aykırı unsurlardan bir uyum yaratılabileceği gibi...).

İletişim, yaşantımızı etkileyen en önemli özelliktir. Sanat da bir şekilde iletişim serüveninin içinde yer alır. Eğitimin bu bağlamda payı çok büyüktür ve sanatla eğitim arasında bir ilişki vardır. Sanatı kavramak, sanat eserinde iletilmek, duygu ve düşünceyi anlatmak da bir sanat kültürünü gerektirir. Sanat insanın özsel güçlerinin dışı vurumudur ve gelişmeyi sağlar. İnsanın en önemli özelliği öğrenmek ve bunu deneyimlerinde kullanarak gelişmektir.

“Tasarım eğitiminde, bilinçaltı ve bilinçüstü düşünme olgusu ve duygusunu kendine özgü bir bütün haline getirme amaçlanmalıdır. Bu bağlamda algı eğitimi de yapılmalıdır.” Yetenek kalıtsal olabilir ancak yaratıcılık öğretilir ve geliştirilebilir. Yaratıcı yetiler entelektüel birikim ve becerilerden kaynaklanır. Bu da eğitimle gelişebileceğinin bir göstergesidir. Tabii bunda araştırmanın önemi çok büyüktür. Çünkü daha çok araştırma yapanların, daha az araştırma yapanlara göre yaratıcılıkları daha çok gelişir. Burada öğretmene düşen görevlerden biri de öğrenciyi kendini eğitime olanağı tanımak, oto kontrolünü sağlamasına fırsat vermektir. Öğrenciyi eğitimde kazandırılacak yaratıcılık, yaşantısı boyunca her alanda kullanacakları bir süreç, bir düşünüşü tavrı olacaktır. Bu arada sanat kadar bilimle, bilim kadar sanatla da ilgilenmek bilmek-hissetmek, mantık-sezgi arasında gidip gelmeler yaşamı daha da hareketlendirecek ve zenginleştirecektir. Yaratıcılığı geliştirilmiş insan diğerlerinden farklıdır her anlamda beklentileri, yaptıkları ve düşünüşü sistemiyle. Bu nedenle eğitimin içinde önemle yer alması güzel bir dünyanın temeli olması açısından önemlidir. Çünkü insanın doğasında seçmek, beğenmemek, daha iyiyi istemek vardır. Eğitimle bunlar bilinçlenecek ve yükselecektir. Bazı alışkanlıkların değişimi böyle gerçekleştirilir. Bu nedenle öğrenciler cesaretlendirilmelidir. Yaratıcılığın reçetesi yoktur, bireye göre değişir. Ama bu, öncelikle öğrenciyi ayrı bir kişilik olarak kabul etmekle olur. “Sanat Eğitimi öğrencinin algı alanının genişlemesine, sözlü iletişimin yanında sanatsal bağlamda farklı bir alanda iletişimin gerçekleşmesine, kişisel gerginliklerin azalmasına, ilgi ve merakın yoğunlaşmasına ve teknik becerinin gelişmesine neden olur” Önemli olan

öğrencinin çevreyi gözlemleyip tepki göstermesi, ayırt etmeyi ve yargılanmayı öğrenmesidir. Bunlar öğrencinin görsel, sessel, devinimsel ifade gücünü artıracaktır. “Görsel dilin gelişmesi, görsel düşüncenin de gelişmesini beraberinde getirecektir. ”Öğrenme tarzı; zihinsel yeti ve duyuşsal alandaki ilgi, beceri ve değerlere ilişkin davranışları değiştirecek ve dengeli bir şekilde geliştirecektir. Başlamak gözlemlenmekle olur ve uygulama, analiz, sentez, değerlendirme sanat eğitiminin bileşenleridir. Yaratma; gözlem, bilgi, ilke, deney, merak, araştırmayla gerçekleştirilir. Bu bağlamda parçaları birleştirerek bütün oluşturmak böylece bütünlük içinde çeşitlilik sağlamaktır.

İnsan; zihnini, duyularını, duygularını kullandığı sürece vardır. Temel Tasarım bu işlevsellik nedeniyle gerçekleştirilir. Not almayı öğrenmek-çizerek ya da yazarak-; yıllarca soru sormayan, tek boyutlu, tek çözümlü daima öğretmenin istekleri doğrultusunda görmeye alıştırmış öğrencilere, kazandırılacakların başında gelmelidir. Araştırma, bulma, değiştirme, ekleme, çıkartma, yerine koyma, yeniden düzenleme, tersine çevirme, birleştirme; beyin fırtınası üzerine çalışmaların püf noktalarını oluşturur.

Bu arada duygular eğitilirken zihne dayalı yetiler de gelişir. Bu da bu alanda edindiklerimizin başka alanlarda da kullanılabileceğini gösterir. Sanat eğitimi; bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilme, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir düzeye ulaştırma amacıyla yapılan bir etkinliktir. Bir kültürel yoğunluktur. Ama şunu da hiçbir zaman unutmamak gerekir; Sanat Eğitimi bireyseldir. Bireyin yaratıcı güç ve yetisini eğitmek, yaşamına aktarmasına olanak tanımak için vardır. Seçmek, paylaşmak, gelişmek için Sanat Eğitimi vardır. Sanat Eğitimi analiz ve sentezi öğretmek yaratıcılığı geliştirir. Öğrencinin yaşamı sorgulamasını ve toplumda birey olarak yerini almasını sağlar.

Hayal gücünü çalıştırır; içsel güç, enerji, duygu, duyum ve algının yaratıcı çabıyla dışa çıkmasını, tercih edilen malzemeyle şekillendirmelerine nedendir. Sanatın sosyo-kültürel, psikolojik amaçları vardır. Sanat Eğitiminin amacı; sanatın özü ile bütünlüğe gelişmesidir; bireyin psikolojik farklılıklarını da gözetenek, ruhsal gereksinmelerinin doyurulmasıdır ve ruh sağlığı bakımından dengeli bir birey yaratma cabasıdır.” Bilindiği gibi Sanat eğitiminin amaçlarının başında “sanatın evrensel dilini kullanabilme” önemli bir alır. İnsanın, sanatsal düşünce yoluyla dışa vurumu önemli olup, ancak bu yolla kazanılan deneyimler, kişinin kendini anlatmada önemli bir araç olabilir ve kişiyi özgünleştirmeye başlayabilir. Özgün anlatım çabası, özgün düşünmenin temelini oluşturan eleştirel düşünmeyi ve sentez-yorum yapmayı birlikte getirmektedir (Alakuş, 2007:14-20).

Bireye eğitimi için gerekli bilgileri vermek lazımdır ama bunların, yaşamsal özellik taşıması da gereklidir. Nasıl endüstri, Bauhaus gibi bir okulu beraberinde getirdiyse modern yaşam da Sanat Eğitimi Bilim Eğitimi yanında gerekli kılmış, ayrıca uygulamaya yönelik yöntemlerinde çağa uygunluk gerektirmiştir. Sanat eğitimi; bilgi verme, görme ve diğer yetileri geliştirme, duyguya yaşam verme ve hayal dünyasının eylemini gerçekleştirmedir. Kısaca Sanat Eğitimi başkalarıyla buluşma köprüsüdür.

Ayrıca disiplinler arası çalışmalar da yaptırılmalıdır. Ancak bu, öğrenciye, onun kişiliğini yok edecek ve onu dolduracak şekilde değil besleyecek, ayıklayacak nitelikte yaptırılmalıdır. Bunda öğrencinin alt yapısı gözetilmeli, kitle eğitiminden kaçınılmalıdır. Başka alanlardan besleneceği bilgi, uygulama, görgüyü kendi alanıyla ilişkilendirmesine olanak tanıyarak; disiplinler arası etkileşim, sağlıklı hale getirilmelidir. Yoksa başka yerlerden transfer edilenler boşlukta kalacak, böyle bir altyapıya sahip olmayanlar da anlam bulmayacaktır.

Günümüzün eğitim anlayışı, eğitimin temel değişkenlerinden biri olan yönlendirme programlarını; bilim, teknoloji ve değer yargılarında oluşan değişkenler doğrultusunda düzenlemek ve geliştirmek zorunluluğunu gündeme taşımıştır. Çünkü öğrenim süreci içinde özellikle bazı öğrenim kademelerinde öğrenciler ders, sosyal ve eğitsel çalışmalar, kurs, iş ve meslek seçimi kararlarını vermek durumunda kalırlar. Bu aşamalarda öğrencilerin etkili karar verebilmeleri, ancak, resmi ve özel yönlendirme etkinlikleriyle küçük yaşlardan itibaren bilgi ve farkındalıkları artırılarak sağlanabilir.

1. Niçin Yönlendirme?

“Hayvanlar insanlara bakıp özenerek, kendilerini geliştirebilecekleri bir okul kurmaya karar verirler. Tavşan, kuş, balık, sincap, ördek diğer bütün hayvanlar bir araya gelerek bir hayvanlar kurultayı oluştururlar. Hep birlikte bir öğretim programı hazırlarlar. Tavşan programa koşmanın konmasını önerir. Kuş uçmanın, sincap ağaca tırmanmanın, balık yüzmenin konmasında diretir. Böylece öğretim programına hayvanların tümünün önerdikleri dersler konur. Daha sonra her hayvanın tüm derslere katılmasını zorunlu kılarlar. Sonunda tavşan yokuş yukarı tırmanmada en başarılı hayvandır, kimse onu geçemez. Ama tavşandan uçması de istenince iş değişir. Tavşan uçmaya çalışırken düşer ayağı kırılır, zavallı hayvan koşamaz da artık. Benzer bir durum kuşun başına gelir. Kuş uçma dersinde çok iyidir. Havada taklalar atar, türlü gösteriler yapar ama öğretmenler bununla yetinmez, kuşun gelişmiş çok yönlü hayvan olması için onunda köstebek gibi toprağı kazması ve yer altında tünel yapmasını isterler. Kuş toprağı kazmaya uğraşırken kanatları ve gagası kırılır ve eğitim böylece sürüp gider. Son sınıfa geldiğinde ise zekası çok gelişmemiş sıradan bir hayvan olan yılan balığı okulu birincilikle bitirir. Çünkü herşeyi biraz olsun yapabilmiştir. Sonunda yetenekleri yok diyerek aşağılanan hayvanlar okulu bırakır ve kendi yetenekleri yönünde yaşamlarına devam ederler.”

Bu kıssa'dan çıkarılması gereken hisse, kişilik, zekâ ve yetenek açısından birbirinden farklı olan öğrencilerin, bu özelliklerini gözardı eden standart bir eğitim sürecine dahil edilmeleri durumunda beklenen başarıyı elde edemeyecekleridir.

Her bireyin; ilgi, istek ve yeteneklerine uygun bir alan ve eğitim programı vardır. Bu anlayış bireysel potansiyelin çeşitli yönlerden birey ve toplum için en uygun şekilde geliştirilmesine yönelik olup, kalkınma, zenginleşme, daha fazla gelir, daha iyi iş sağlamayı amaçlamaktadır. Bu da çocukların ve gençlerin akademik başarıları,

yetenekleri, ilgileri, kişilik özellikleri doğrultusunda çeşitli programlara yöneltilerek yetiştirilmeleriyle sağlanabilir. Bunun içindir ki, eğitim sisteminin önemli değişkenlerinden olan yönlendirme sürecinin birey ve toplum yaşamındaki önemi yadsınamaz.

Eğitim süreci boyunca okullarda yürütülen yönlendirme çalışmaları, eğitimsel yönlendirme ve mesleki yönlendirme olmak üzere iki gruba ayrılır. Eğitimsel sorunlarla ilgili olarak eğitim sisteminde bireye ve bireylere götürülen yardım etkinliklerine eğitimsel yönlendirme, bireye mesleksi tercihler yapmasında, bir meslek alanına yönelmesinde, bu meslek alanı içinde bir meslek seçmesinde ve mesleğe hazırlanmasında götürülecek etkinlikleri içeren yönlendirme çalışmalarına mesleki yönlendirme denilmektedir. Bu iki kavram daha detaylı incelenirse;

Eğitimsel yönlendirmenin temel ilkesi bireyi tanımak, onun kendisini tanımmasına, yetenek, ilgi ve istekleri doğrultusunda başarıya ulaşmasına yardımcı olmaktır. Bu anlamda da eğitimin içinde hayati öneme sahip olan sanat eğitimine yönlendirme çok daha önemli görülmektedir.

“Meslekî yönlendirme yalnız belli yaşlardaki öğrencilere belli yıllarda götürülen bir yardım olmamalıdır” ilkesinden yola çıkılarak meslekî yönlendirme konusunda son yıllarda sıkça uygulanan mesleksi gelişme kavramı üzerinde durulmalıdır. Bu kavram, mesleğe yönelme, meslek seçimi, mesleğe giriş, mesleğe uyum, meslekte gelişme ve meslekte emekli oluşu kapsayan bir kavramdır. Bu açıdan ele alındığında meslekî yönlendirme okul sürecini aşan, bireyin kariyer gelişimini izleyen bir hizmet yelpazesi olarak algılanmalıdır.

Sonuç olarak, sanat eğitimi kişinin yaşamsal fonksiyonlarını yerine getirmesinde ruh sağlığı, uyum ve koordinasyonunda, sorgulamayı öğrenerek eleştirel düşünce, yaratıcı ve üretken olmayı hedefleyen bir ders olarak hayata katkısı yadsınamaz. Bu gerçekten hareketle hem sanat eğitimi yetiştiren kurumların öğretim programlarını daha özgürlükçü, eleştirici yöntemlerle geliştirmelidir. Devlet politikalarında sanat eğitimine verilen önem artırılmalı, ders saatleri ileri ülkelerdeki statülerine getirilmeli, yönlendirme ve meslek edindirme de yetenek ve istek göz önünde bulundurulmalıdır.

Kaynakça:

- ALAKUŞ, Ali Osman, Levent MERCİN, (2007) *D.Ü. Birey ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliği*, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi 9,
- BROMMER, G. S ve G. S. Horn (1985). *Art in Your World*. Davis Publications. Inc. Worcester, Massachusetts U.S.A. Second Edition
- READ, Herbert (1974), *Sanatın Anlamı*, Çeviren: Güner İnd, Nurşin Asgari, Ankara Türkiye İş Bankası Yayınları
- SAN, İnci (2004). *Sanat ve Eğitim*. Ankara, Ütopya Yayıncılık.

Av. Jülüde Işıl BAĞATUR
Maltepe Üniversitesi

EĞİTİM HAKLARI; ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLER

Özel eğitim bireylerin farklı eğitim gereksinimlerinden ve bu eğitim gereksinimlerinin her bireye özgü olarak planlanmasından kaynaklanmıştır. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (ÖEHY) yer alan tanımıyla özel eğitim; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi ifade eder.(ÖEHY m.3/y f.).

Eğitim hakkı bütün bireyler için dünya çapında önemi vurgulanan, ulusal ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınan haklardan biridir. Eğitim hakkı, eğitimin amaç, içerik ve verilme yöntemi bakımından ayrımsız herkesi kapsayan, bireysel farklılıkları gözetken, bireysel ve özel eğitim gereksinimlerini öne alan, çocuğun/ bireyin gelişimine bütüncül yaklaşan bir anlayışı ifade etmektedir. Özel eğitim, en basit anlamıyla özel gereksinimleri olan bireylerin bireysel farklılıkları ve ihtiyaçları doğrultusunda eğitilmesine ilişkin uygulamalardır. Bu süreç, bireysel özellikler çerçevesinde planlı ve sistemli pek çok eğitsel boyutu içerir. Tüm eğitsel süreçler zaten genel eğitim sistemi içerisinde zaten var olmalıdır. Bu nedenle öncelikle genel eğitim sistemini ve bu genel yapı içerisindeki özel eğitime ilişkin düzenlemeleri ayrı ayrı ele almak gerekmektedir.

TÜRKİYE'DE EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL YAPISI

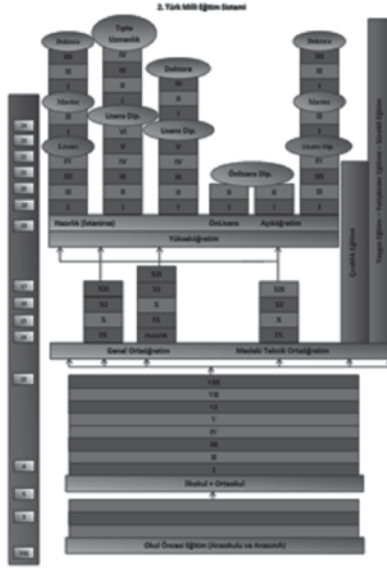
Genel Yapı İçinde Özel Eğitim

Yasal Düzenlemelerde Eğitim Hakkı ve Özel Eğitim

Okul öncesi eğitimde özel eğitim
İlk öğretimde özel eğitim
Orta öğretimde özel eğitim
Yüksek öğretimde engellilerin eğitimi
Yaygın eğitimde özel eğitim ve engelliler

Eğitim konusunda yetkili üst otorite olan Milli Eğitim Bakanlığı'nda teşkilat şemasında özel eğitim ve rehberlik hizmetleri, Bakanlıkça verilen diğer hizmetler gibi Genel Müdürlükler şeklinde yapılandırılmıştır.

eğitimle, kurumlar tarafından verilen hizmet içi eğitim bu kapsamda bulunmaktadır. Eğitim hakkı Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle teminat altına alınmış olup, eğitimin tür ve kademelerine göre yapılandırılmıştır.

ÖEHY m 4/z f. uyarınca özel eğitime ihtiyacı olan birey, çeşitli nedenlerle bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren bireyi ifade eder. Özel eğitime ilişkin en detaylı düzenlemeleri içeren yönetmelikte eğitim hakkı ve özel eğitim açısından engellilik esas alınmamış, bireyin (öğrencinin) bireysel ve gelişim özellikleri ve eğitim yeterliliklerine odaklanılmıştır. Yönetmeliğin ilgili maddesinde özel eğitim gerektirebilecek durumlara "örnekleme" yöntemi ile yer verilmiştir. Ancak, tanımı gereği bu örneklerin sınırlı olmayabileceği eğitim ihtiyaçları ve yeterlilikleri açısından bireyin eğitim ve öğretim hayatının herhangi bir döneminde geçici ya da sürekli özel eğitim desteğine ihtiyaç duyabileceği ve özel eğitim kapsamına alınabileceği göz ardı edilmemelidir. Bu anlamda özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler içerisinde engelli öğrenciler çok daha küçük bir bölümü oluşturmaktadır. Özel eğitime ihtiyacı olan birey; Çeşitli nedenlerle bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey.

Genel eğitim sistemi içerisinde toplum içerisindeki çeşitliliğe paralel olarak birbirinden çok farklı bireyler eğitim görmektedir. Her bir bireyin öğrenme şekli, eğitim ihtiyaçları, yetersizlikleri, desteğe ihtiyaç duyduğu konular birbirinden çok farklı olabilir. Anayasa, uluslararası sözleşmeler ve eğitime ilişkin temel mevzuat, devlete bu hakkın temin ve tesisi için aktif yükümlülükler yüklemiştir. Bu maddeler Anayasa başta olmak üzere Milli Eğitim Temel Kanunu, 5378 Sayılı Engelliler Hakkındaki Kanun ve 573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de aşağıdaki şekillerde yer almıştır. Buna göre;

TC 1982 Anayasası uyarınca “...II. Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi, Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tesbit edilir ve düzenlenir. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır. Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir.

Devlet, maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. **Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.” (m.42)**

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu; “IV – Eğitim hakkı: İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar. (m.7)

V – Fırsat ve imkan eşitliği: Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır. Maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.” (m.8) Türk eğitim sistemine ilişkin genel yasa olan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri bölümünde yer alan “Genellik ve Eşitlik” ilkesi hükmü 2014 yılında değiştirilerek, dil, ırk, cinsiyet ibaresinden sonra gelmek üzere engellilik ibaresi eklenmiş, eğitim kurumlarının bu zeminler üzerinde ayırım gözetilmeksizin herkese açık olduğu ifade edilmiştir (m.4). Yine aynı bölümde “fırsat ve imkan eşitliği” de temel ilkelerden biri olarak kabul edilmiştir. Bu hükme göre, cinsiyet farkı gözetmeksizin eğitimde herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanacağı genel olarak belirtilmiş, maddi olanaklardan yoksunluk, özel eğitim ve korunmaya muhtaçlık durumlarında ise gerekli yardım ve özel tedbirlerin alınacağına yer verilerek bu nitelikteki dezavantajların fırsat ve imkan eşitliği temelinde giderilmesi gerektiği anlayışı desteklenmiştir (m.8).

5378 Engelliler Hakkında Kanun; “Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelliler, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, yaşadıkları çevrede bütünleştirilmiş ortamlarda, eşitlik temelinde, hayat boyu eğitim imkânından ayrımcılık yapılmaksızın yararlandırılır. Genel eğitim sistemi içinde engellilerin her seviyede eğitim almasını sağlayacak bütünleştirici planlamalara yer verilir.” (m.15)

1997 yılında yürürlüğe giren **573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname** uyarınca “Resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim okulları ile yaygın eğitim kurumları; kendi çevrelerindeki özel eğitime ihtiyacı olan bireylere özel eğitim hizmetleri sağlamakla yükümlüdür” (m.24) Kararname ile özel eğitim gereksinimleri olan öğrenciler için özellikle erken eğitimin önemi tekrar vurgulanmıştır.

Özel eğitim hizmetleri ülkemizde kanunla değil yönetmelik ile düzenlenmiştir. Bu konuda en kapsamlı düzenleme 31.Mayıs.2006 tarihli 26184 sayılı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'dir. Yönetmelik dışında ayrıca MEB tarafından çıkartılan Genelge ve Yönerge'lerle de özel eğitime ilişkin konuların düzenlendiği görülmektedir. Bu konuda 02.9.2008 tarih, B.08.0.ÖRG.0.20.03.01/3601 Sayılı, "Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları" konulu 2008/60 Sayılı Genelge'den de bahsetmekte yarar bulunmaktadır.

Özel eğitime ilişkin en detaylı düzenlemeleri içeren yönetmelikte eğitim hakkı ve özel eğitim açısından engellilik esas alınmamış, bireyin (öğrencinin) bireysel ve gelişim özellikleri ve eğitim yeterliliklerine odaklanılmıştır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitiminde çeşitli sistemler kullanılmaktadır, bunlar çok çeşitlilik göstermekle birlikte üç ana başlık altında toplamak mümkündür;

Özel Eğitim İhtiyaçlarının Giderilme Yöntemi ve İlgili Kavramlar:

Bütünleştirme Eğitimi (Inclusive Education); Özel eğitimsel ihtiyaçların, uygun düzenleme ve desteklerle karşılanarak genel eğitim sistemi içinde giderilmesidir.

Kaynaştırma Eğitimi; normal (olağan) eğitim sistemi içinde bütünleştirilmiş yollarla giderilmesidir.

Özel Eğitim Kurumlarında Eğitim (Ayrıştırma); özel eğitim ihtiyaçlarının ayrıştırılmış özel eğitim kurumlarında ihtiyaçlara özgü teknik ve yöntemlerle giderilmesidir.

Tüm bunların yanında BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nde Eğitim Hakkı'na ilişkin düzenlemenin de ayrıca incelenmesi ve yorumlanması gerekmektedir.

Özel Eğitim tıbbi ve eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci ile başlayan, bundan yararlanan bireyi koruma altına alan, sadece eğitsel süreçleri değil aynı zamanda özel bir takım hukuki uygulamaları da gerekli kılan hukuki bir durum, yasal bir statüdür. Bu hukuki durum çocuk hukukunun kamu düzenine ilişkin, kesin yetki ve kurallar içeren, korumacı yapısından dolayı, bireyin özel gereksinimleri olduğunu tespit anından, hatta daha öncesinden başlayarak sadece ebeveynlere ya da yasal temsilcilere değil aynı zamanda okul ve kurumlara, öğretmenlere, Rehberlik Araştırma Merkezleri'ne, hekimlere, hatta sivil toplum kuruluşlarına, üniversitelere kısaca özel gereksinimli bireyin durumundan haberdar olan herkese bir takım sorumluluk ve yükümlülükler getirir. Özel Eğitimde Tanılama; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile yeterli ve yetersiz yönlerinin, bireysel özelliklerinin ve ilgilerinin belirlenmesi amacıyla tıbbî, psiko-sosyal ve eğitim alanlarında yapılan değerlendirme sürecini ifade eder. Görüldüğü gibi tanılamamanın en geniş anlamda yapılması gerekmektedir; bu hususu aynı zamanda tanılamayı düzenleyen yönetmelik hükmünden de kolaylıkla tespit etmek mümkündür.

TÜRKİYE'DEKİ SİSTEM

EN AZ SINIRLANDIRILMIŞ ORTAM VE KAYNAŞTIRMA

Türkiye'de paralı eğitimi düzenleyen temel mevzuat 8.2.2007 tarihli 5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu' dur. Söz konusu düzenlemenin amacı, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler tarafından açılacak özel öğretim kurumlarına kurum açma izni verilmesi, kurumun nakli, devri, personel çalıştırılması, kurumlara yapılacak malî destek ve bu kurumların eğitim-öğretim, yönetim, denetim ve gözetimi ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarının; eğitim-öğretim, yönetim, denetim, gözetim ve personel çalıştırılmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir. Kanun, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişilerce açılan özel öğretim kurumları ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarını kapsar (m. 1),

Türkiye'de engelli eğitimine ilişkin en detaylı düzenlemeleri içeren 31 Mayıs 2006, 26184 Sayılı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği' nde yönetmeliğin amacı; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda, genel ve mesleki eğitim görme haklarından yararlanabilmelerini sağlamaya yönelik usul ve esasları düzenlemek olarak belirlenmiştir. Yönetmelik; özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ile onlara doğrudan veya dolaylı olarak sunulacak eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili hükümleri kapsar. Bu kapsamda özel eğitim hizmetinin sunulduğu okul ve/veya kurumun niteliği, resmi ve/veya özel okul veya kurum olup olmaması arasında hiçbir farklılık bulunmamaktadır. Özel ya da paralı okul ve/veya kurumlarda Milli Eğitim Bakanlığı'nın yukarıda da belirttiğimiz gibi denetim yükümlülüğü bulunmaktadır. ÖEHY' nde özel eğitime eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yönlendirme yapılacağı öngörülmüştür. Eğitsel değerlendirme ve

tanılama, eğitsel amaçla bireyin tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları belirlenerek en az sınırlandırılmış eğitim ortamına ve özel eğitim hizmetine karar verildiği bir süreçtir (m. 7/ g). Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde ailenin ve gerektiğinde bireyin görüşü alınır.

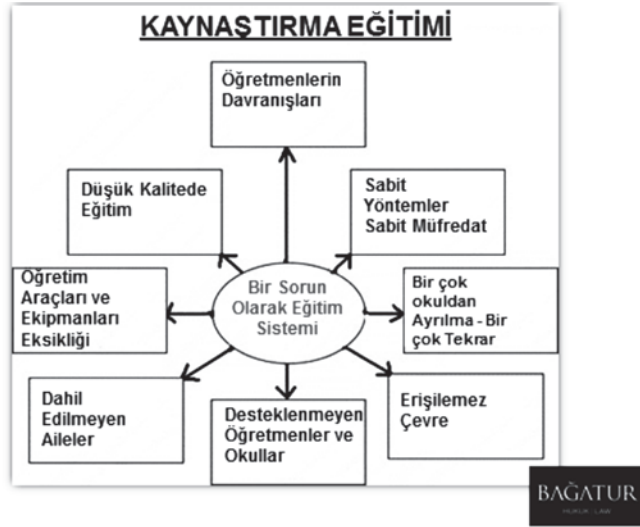
Yönlendirme ise, özel eğitime ihtiyacı olan bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucuna göre en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel eğitim hizmetine karar verilerek eğitim planı ve özel eğitim değerlendirme kurul raporu hazırlanmasını içeren bir süreçtir(m. 11/1, 2). Yerleştirme ise, özel eğitim hizmetleri kurulu, özel eğitim değerlendirme kurul raporu doğrultusunda özel eğitime ihtiyacı olan bireyin uygun resmî okul veya kuruma yerleştirilmesidir. Yerleştirmeyi düzenleyen Yönetmeliğin 12. Maddesinde “Bu kurul, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunun yönlendirme raporu ve velinin isteği doğrultusunda özel okullarda öğrenimlerini sürdüren öğrencinin, bulunduğu okulda kaynaştırma yoluyla eğitime devam etmesi için de karar alabilir.” (m. 12/1) denilmiştir.

Tanımlamada geçen hüküm “Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu raporu ve velinin isteği doğrultusunda özel okullarda öğrenimlerini sürdüren öğrencinin, bulunduğu okulda kaynaştırma yoluyla eğitime devam etmesi için de karar alabilir.” Anayasa’da yer alan “Genellik ve Eşitlik” ilkesinden kaynaklanmaktadır. Anayasa’nın 10. Maddesi uyarınca, “Kanun önünde Eşitlik” prensibi kabul edilmiştir. Buna göre, herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar (AY m. 10).

Devlet, Anayasa’ da yer alan bu hüküm uyarınca velinin ya da eğitim hakkını resmi okul yerine özel okulda kullanmak isteyen engelli bireyi bu konuda bir talep ve eğitim giderlerini kendisinin karşılayacağına ilişkin bir taahhüt olmaksızın, kendiliğinden, özel okul ve kurumlara yönlendirme ve yerleştirme yapamaz, aksi takdirde bu durum “Kanun Önünde Eşitlik” ilkesinin ihlali anlamına gelmektedir.

Bu nedenle velinin özel okul eğitim ücretini kendisinin üstleneceğine ilişkin talep ve taahhüdünün varlığı halinde, devletin bu konuda ödeme yapma yükümlülüğü söz konusu olmayacağı için “Genellik ve Eşitlik” ilkesinin ihlali de söz konusu olmayacaktır. Dolayısıyla resmi okul - özel okul ayırımı ortadan kalkacaktır.

Türkiye, henüz bütünleştirme eğitime geçişin ara uygulaması olan kaynaştırma sürecindedir. Ancak özel eğitim ihtiyaçları bu süreçte de uluslararası hukuk belgelerinde kabul edilen eğitim hakkını karşılayacak nitelikte giderilmemekte, engellilerin büyük bir kısmı hem özel eğitimden hem de kaynaştırma eğitiminden yoksun kalmaktadır.

Eğitim açısından bakıldığında özel gereksinimli öğrencilerin yaşadığı sorunları dört temel kategoride belirtmek mümkündür. Bunlar;

- **Kayıt Kabul**
- **Akademik sorunlar - Başarının Değerlendirilmesi**
- **Disiplin sorunları – Hukuki Çerçeve**
- **Aile Eğitimi**

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği hükümleri uyarınca okul öncesi eğitim ve mecburi ilköğretim çağında özel eğitime ihtiyacı olduğu tespit edilen veya tanısı konulmamış ve yerleştirme kararı alınmamış her bireyin okul ve kurumlara kaydı, yıllık çalışma takviminde belirlenen süreye bakılmaksızın yapılır. (ÖEHY m.75) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul ve kurumlara kayıtlarında özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yerleştirme kararı alınmış olması şartı aranmaz. Ancak, bu bireyler için yerleştirme kararı alınması konusunda okul/kurum yönetimi gerekli resmî işlemleri başlatır. Öğrencinin kayıtlı olduğu okul veya kurum, yerleştirme kararına uygun ise öğrenci bulunduğu okul ya da kurumda öğrenimine devam eder. Farklı bir yerleştirme kararı olması hâlinde ise öğrencinin yerleştirme kararına uygun okula nakli konusunda gerekli işlemler yapılır.

Genel eğitim mevzuatı açısından bakıldığında paralel hükümler yer almaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği hükümleri uyarınca, Rehberlik ve araştırma merkezi raporu ile yönlendirilmesi yapılan Özel eğitime ihtiyacı olan çocuklar, yerleşim yeri adresine uyumlu okula kaydedildikten sonra durumlarını belgelendirmeleri şartıyla ulusal adres veri tabanındaki adreslerine bakılmaksızın istedikleri okula nakli yapılır. (m 11/3 f) Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların nakilleri, durumlarını belgelendirmeleri şartıyla ulusal adres veri tabanındaki

adreslerine bakılmaksızın istedikleri okula yapılır. (m.12) Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde paralel şekilde düzenlenmiştir; özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin kayıtlarında millî eğitim müdürlüklerince gerekli tedbirler alınır. (M.21/6 f.)

Özel gereksinimli öğrencilerle ilgili okullarda yaşanan ikinci problem akademik sorunlar – başarının değerlendirilmesi başlığı altında dile getirilebilir. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (m.24) uyarınca bu konuda aşağıdaki düzenleme ve değerlendirmeler yapılmalıdır;

1. Öğrencinin devam ettikleri okulun sınıf geçme ve sınavlarla ilgili hükümleri

2. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları (BEP); Öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde kullanılacak yöntem, teknik, ölçme araçları ve değerlendirme süresi, değerlendirme zamanı, değerlendirme aralıkları, değerlendirmeden sorumlu kişiler ve değerlendirmenin yapılacağı ortam, BEP geliştirme biriminin görüş ve önerileri doğrultusunda bel

3. Sınav Uyarlamaları; örneklendirmelerle açıklanmıştır. Bunlar;

Yazma güçlüğü olan öğrenciler ve özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin değerlendirilmesi sözlü, sözlü ifadeye güçlük yaşayan öğrencilerin değerlendirilmesi ise yazılı olarak yapılır. Yazılı ve sözlü ifade etme becerilerinde yetersizliği olan bireyler ise davranışlarının gözlemlenmesi yoluyla değerlendirilir.

Yazılı sınavlar öğrencilerin yetersizlik türüne, eğitim performanslarına ve gelişim özelliklerine göre çeşitlendirilir. Sınavlar kısa cevaplı ve az sorulu olarak düzenlenir. Öğrenciler, yetersizliklerinden kaynaklanan güçlüklerini gidermek amacıyla sınavlarda uygun araç-gereç, cihaz ve yöntemlerden yararlandırılır. İhtiyacı olan bireyler için yazılı sınavlarda refakat etmek üzere bir öğretmen görevlendirilir.

Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler; dikkat, bellekte tutma ve hatırlama güçlükleri dikkate alınarak daha sık aralıklarla değerlendirilirler.

Otistik bireyler ile duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrencilerin değerlendirilmesi, iletişim özellikleri ile sosyal-duygusal hazır bulunuşlukları dikkate alınarak yapılır.

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrencilerin değerlendirilmesi, bu öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak daha sık aralıklarla ve kısa süreli sınavlarla yapılır.

Genel Eğitim Mevzuatı perspektifinden konuya bakıldığında, paralel düzenlemeler bulunmaktadır. Buna göre Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği hükümleri uyarınca, ilköğretim kurumlarında öğrenci başarısının ölçme ve değerlendirilmesinde aşağıdaki esaslar gözetilir(m.20);

- a) Ders yılı, ölçme ve değerlendirme bakımından birbirini tamamlayan iki dönemden oluşur.
- b) Başarının ölçülmesi ve değerlendirilmesinde öğretim programlarında belirtilen amaçlar ile kazanımlar esas alınır. Ölçülecek kazanımın özelliğine göre ilgili dersin öğretim programında yer alan ölçme ve değerlendirme esaslarına uyulur.
- c) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler için; Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi tarafından bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlanır ve bu öğrencilerin başarıları, bu programda yer alan amaçlara göre değerlendirilir.

Kaynaştırma ve özel eğitim sınıflarında eğitimlerine devam eden öğrencilere başarısızlıklarından dolayı sınıf tekrarı yaptırılmaz. Ancak; Velinin yazılı talebi ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Biriminin kararı doğrultusunda, ilkokulda kaynaştırma öğrencilerine bir defaya mahsus olmak üzere sınıf tekrarı yaptırılabilir. (m.31/3/a f)

Ortaöğretime bakıldığında ilgili mevzuat Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği uyarınca Bakanlıkça hazırlanan eğitim programları esas alınarak özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ilgi, istek, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda 31/5/2006 tarihli ve 26184 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği hükümlerine göre okulda kurulan bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimince bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlanır. Bu öğrencilerin başarıları, bu Yönetmeliğin sınıf geçme ve sınavlarla ilgili hükümlerine göre belirlenir. (m.10/f) Kaynaştırma yoluyla eğitim ve öğretimlerine devam eden öğrencilere yönelik ölçme değerlendirmede Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) esas alınır. (m.43) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde Bireyselleştirilmiş Eğitim Programında (BEP) yer alan amaçlar esas alınır. (m.45)

Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin destek eğitim hizmeti almaları için gerekli düzenlemeler yapılır. Bu doğrultuda destek eğitim hizmetleri, sınıf içi yardım şeklinde olabileceği gibi destek eğitim odalarında da verilebilir. (ÖEHY m.23/2, h) Okul ve kurumlarda, yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitimlerine devam eden özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile üstün yetenekli öğrenciler için özel araç-gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak özel eğitim desteği verilmesi amacıyla destek eğitim odası açılır. (m.28) Destek eğitim alacak öğrenci sayısına göre okulda veya kurumda birden fazla destek eğitim odası açılabilir. Destek eğitim odasında yürütülecek eğitim hizmetlerinin planlaması okul yönetimince yapılır. Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler, BEP geliştirme biriminin önerileri doğrultusunda rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonunca belirlenir. Her öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda ve azami ölçüde bu eğitimden yararlanması sağlanır. Öğrencinin destek eğitim odasında alacağı haftalık ders

saati, haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde planlanır. Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak birebir eğitim yapılır. Ancak, gerektiğinde eğitim performansı bakımından aynı seviyede olan öğrencilerle grup eğitimi de yapılabilir. Destek eğitim odasında, öğrencilerin eğitim performansı ve ihtiyaçları, yetersizlik türüne uygun araç-gereç ve eğitim materyalleri bulunur. Öğrencinin genel başarı değerlendirmesinde, destek eğitim odasında yapılan değerlendirme sonuçları da dikkate alınır. Destek eğitim odasında verilen destek eğitim hizmetleri okulun veya kurumun ders saatleri içinde yapılır. Destek eğitim odasının okul veya kurum içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir.

Kaynaştırma yoluyla eğitim; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak akranlarıyla birlikte sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarını ifade eder. (ÖEHY, Tanımlar m.4) Kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerle özel yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için okulun bünyesinde destek eğitim odası ve eğitim bölgelerinde yetenek atölyeleri açılır. Burada yürütülecek iş ve işlemler Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülür. (m.103)

Genel Eğitim Mevzuatı içerisinde destek eğitime ilişkin hükümler paraleldir. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği hükümleri uyarınca, destek eğitim odası; kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden çocuklar ile üstün yetenekli çocuklara ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamı (m.4) ifade eder. Destek eğitim odası ayrıca bir başka hükümde de düzenlenmiştir. (m.84) Buna göre, kaynaştırma öğrencileri ile özel yetenekli öğrenciler için okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumlarında özel eğitim desteği verilmesi amacıyla okulun fiziki imkânları doğrultusunda destek eğitim odası açılabilir. Destek eğitim odasındaki eğitim hizmetleri, ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda yürütülür. Destek eğitim odasının öğretim materyalleri ve donanım ihtiyaçları öğrencilerin ihtiyaç ve özellikleri dikkate alınarak sağlanır.

Kaynaştırma uygulamaları ve fırsat eşitliği kapsamında eğitim hakkının temini açısından yapılması gerekenler şu şekilde kısaca özetlenebilir; Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitimlerini öncelikle yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı kurumda sürdürmeleri sağlanır. Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler kaynaştırma yoluyla eğitimlerini, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı sürdürebilecekleri gibi özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak da sürdürebilirler. Eğitim hizmetleri, bireylerin eğitim performansına ve öncelikli ihtiyaçlarına göre planlanır. Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler, yetersizliği olmayan eğitim programını takip ederler. Öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak eğitim performansı ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP hazırlanır. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulaması yapılan okul ve kurumlarda, BEP geliştirme birimi oluşturulur. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları yapılan okul ve kurumlarda

öğrencinin yetersizliğine uygun fiziksel, sosyal, psikolojik ortam düzenlemeleri yapılır. Bu okul ve kurumlarda öğrenciye verilen eğitim hizmetlerinin etkin bir biçimde yürütülebilmesi amacıyla özel araç-gereç ile eğitim materyalleri sağlanır ve destek eğitim odası açılır. Kaynaştırma uygulamaları yapılan okul ve kurumlardaki personel, diğer öğrenciler ve onların aileleri özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin özellikleri hakkında okul idaresince yapılan planlama doğrultusunda RAM, BEP geliştirme birimindeki ilgili kişilerce bilgilendirilir. Okul ve kurumlarda, kaynaştırma yoluyla eğitim alacak bireylerin bir sınıfa en fazla iki birey olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır. Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin destek eğitim hizmeti almaları için gerekli düzenlemeler yapılır. Bu doğrultuda destek eğitim hizmetleri, sınıf içi yardım şeklinde olabileceği gibi destek eğitim odalarında da verilebilir. Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin yetersizlik türü, eğitim performansı ve ihtiyacına göre; araç-gereç, eğitim materyalleri, öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirmede gerekli tedbirler alınarak düzenlemeler yapılır. (ÖEHY, m.23)

Özel gereksinimli öğrenciler yukarıda da bahsettiğimiz gibi eğitimleri sırasında davranışsal sorunlardan dolayı disiplin sorunları yaşamakta ve çeşitli yaptırımlara maruz kalmaktadır. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği uyarınca bireyselleştirilmiş eğitim programları eğitim planında yer alan yıllık amaçlar ve öğrencinin takip ettiği eğitim programı/programları temel alınarak belirlenen kısa dönemli amaçları, öğrencinin alacağı destek eğitim hizmetinin türü, süresi, sıklığı ve bu hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağını, öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknik, araç-gereç ve eğitim materyallerini, eğitim ortamına ilişkin düzenlemeleri, davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile uygulanacak yöntem ve teknikleri ve öğrencinin kişisel bilgilerini içermelidir. (ÖEHY m.69)

Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği hükümleri uyarınca, öğrencilerin olumsuz davranışları ve uygulanacak yaptırımlar uyarma, kınama ve okul değiştirme olarak düzenlenmiştir. (m.54) Yaptırım takdir edilmesinde öğrencinin davranışının niteliği, önemi ve ne gibi şartlarda gerçekleştiği, o andaki psikolojik durumu ve kişisel özellikleri, okul içinde ve dışındaki genel durumu, yaş ve cinsiyeti, derslerdeki ilgi ve başarısı, okuldaki sosyal ve kültürel faaliyetlere katılım ve başarı durumu, aynı eğitim ve öğretim yılı içinde daha önce yaptırım uygulanıp uygulanmadığına dikkat edilir. (m.56)

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği hükümleri uyarınca öğrencilere, disiplin cezasını gerektiren davranış ve fiillerinin niteliklerine göre; kınama, okuldan kısa süreli uzaklaştırma, okul değiştirme, örgün eğitim dışına çıkarma cezalarından biri verilir. (m.163) Disiplin cezaları takdir edilirken; öğrencinin 18 yaşına kadar çocuk olduğu, öğrencinin üstün yararı, (değ: 1/7/2015-29403 RG) gizlilik ilkesi, (değ: 1/7/2015-29403 RG) sınıf rehber öğretmeni, gerektiğinde diğer öğretmenler ve öğrenci velisinin görüşleri, öğrencinin ailesi ve çevresiyle ilgili bilgiler, öğrencinin kişisel özellikleri ve psikolojik durumu, fiil ve davranışın hangi şartlar

altında yapıldığı, öğrenciyi tahrik unsurlar, öğrencinin yaşı ve cinsiyeti, öğrencinin derslerdeki ilgi ve başarısı, öğrencinin daha önce ceza alıp almadığı, hususları göz önünde bulundurulur.

Yukarıdaki hükümler dikkate alındığında özel gereksinimli öğrenciler ile ilgili olarak hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarında davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile uygulanacak yöntem ve teknikler yer almalı ve yukarıda genel eğitim mevzuatı içerisinde yer alan hükümler ve BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan çocuğun üstün yararı ilkesi gereği disiplin cezaları takdir edilirken çocuğun özel durumu gözönüne alınmalı ve gerekirse yaptırımlar uygulanmamalıdır.

Burada bir şeyi daha vurgulamak gerekir kaynaştırma başta olmak üzere özel eğitim sistem ve uygulamaları son derece dinamik uygulamalardır. Özel gereksinimli çocuğun üstün yararı gözönünde tutularak sık sık revizeler yapılabilir. Mevzuatta da buna ilişkin hükümler yer almaktadır. Örneğin; eğitimin her aşamasında, bireyin gelişimi ve eğitim performansı doğrultusunda durumuna uygun yeni bir okula veya kuruma yerleştirmesi kararı alınır. (ÖEHY m.12) Yine, özel eğitim değerlendirme kurulu görevleri arasında bireyin uygun yerleştirilmediği durumlarda eğitsel değerlendirme ve tanılamayı tekrarlamak da yer almaktadır. (ÖEHY m.21) Kısaca her durum ve koşulda çocuğun üstün yararı göz önünde tutularak farklı uygulamalara geçilebilir.

Özel eğitimde ailenin katılımı ve eğitimi son derece önemlidir. Bu amaçla yönetmeliklerde sıklıkla aile eğitimine ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Örneğin; Rehberlik Araştırma Merkezleri ve Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu'nun görevleri arasında özel eğitim değerlendirme kurulu raporu doğrultusunda, yerleştirmenin yapıldığı okula/kuruma, özel eğitime ihtiyacı olan bireylere, eğitim planının uygulanması ve destek eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde görev alanlara ve aileye rehberlik etmek, ailenin eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecine katılımını ve bilgilendirilmesini sağlamak, ailelerin ihtiyaçları doğrultusunda aile eğitim programları düzenlemek, diğer kurum ve kuruluşlarda düzenlenen aile eğitim programları hakkında aileyi bilgilendirmek de yer almıştır.

Özel Eğitimde Türkiye'nin Yol Haritası

Uluslararası sözleşmeler, ulusal mevzuat ve politikalar ile AB uyum sürecinde bütünleştirme uygulamaları, sağlam bir çerçeveye oturtulmuştur. Türkiye, BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'yi 2006 yılında imzalamıştır. Bu sözleşme uyarınca bütünleştirme uygulanması zorunludur. Engelli öğrencilere yönelik bütünleştirme eğitimi fırsatlarının artırılması, Milli Eğitim Bakanlığı'nın ulusal politikasıdır. Türkiye'nin taraf olduğu BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nde eğitim hakkı açısından bütünleştirme ilkesi üzerine kurulmuştur. Buna göre; engelliler engelleri nedeniyle genel eğitim sisteminden dışlanmamalı ve engelli çocuklar engelleri nedeniyle parasız ve zorunlu

ilk ve ortaöğretim olanaklarının dışında tutulmamalıdır, engelliler yaşadıkları çevrede bütünleştirici, kaliteli ve parasız ilk ve orta öğretime diğer bireylerle eşit olarak erişebilmelidir, bireylerin ihtiyaçlarına göre MAKUL DÜZENLEMELER yapılmalı ve engellilerin genel eğitimden etkin bir şekilde yararlanabilmeleri için genel eğitim sistemi içinde ihtiyaç duydukları destek verilmelidir, engellilere yönelik bireyselleştirilmiş etkin destekleyici tedbirler, engellilerin tam katılımı hedefine uygun olarak, akademik ve sosyal gelişimi artırıcı ortamlarda sağlanmalıdır ve engellilerin topluma tam ve etkin katılımı eğitim yoluyla sağlanmalıdır. Yıkarıdaki çerçevede BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nde Eğitim hakkı 4 temel ilke üzerine inşa edilmiştir(m.24); fırsat eşitliği, ayrımcılık yasağı, bütünleştirici (inclusive) eğitim, ömür boyu eğitim. Özel gereksinimli öğrenciler lehine makul düzenlemelerin yapılmaması; örneğin dislekli sorunu olan bir çocuğun eğitiminde eğitim materyallerinden öğretme tekniklerine kadar bir takım makul uyarlamalar yapılmadığı sürece çocuğun diğerleriyle aynı kalitede eğitim alması söz konusu değildir. Eğitim kurumu makul uyarlamaları yapmayı reddederse çocuğun eğitim hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle dava yoluna gidilebilir.

Kaynaştırma eğitimi özel gereksinimi ve/veya engeli olan öğrencilerin, bir örgün eğitim okulunda, okulun eğitsel uygulamaları değiştirilmeksizin eğitim alabildikleri bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'deki sistemde, öğrencilerin eğitsel tanılama sonuçları "ağır, orta ve hafif düzeyde engelli" şeklinde sınıflandırılmaktadır. Engel seviyesi hafif olarak tanılanmış olan öğrencilerin okula devam edebilmeleri, okuldaki eğitsel uygulamalarda yalnızca çok küçük değişiklikler gerektirdiğinden bu öğrenciler kaynaştırma eğitimine alınabilmektedir. Bütünleştirme kavramı ise okul uygulamalarının, orta ve ağır düzeyde engeli olan öğrencilerin de örgün eğitime devam edebilmelerini sağlayacak şekilde değiştirilmesidir.

Yapılan araştırmalara göre; ağır derecede görme ve işitme engelliler ile zihinsel geriliği olanlar ve yatağa bağlı ya da evden dışarı çıkamayacak düzeyde engellerin oranı %5, orta düzeyde engellilerin %20, hafif engele sahip olanların oranı %75 olarak öngörülmektedir. Bu oranlara dayanarak; özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların %80-90'ının genel eğitim sistemindeki okullarda, daha ciddi engelleri olan %10-20'sinin özel eğitim kurumlarında eğitim almaya devam etmesi bütünleştirme eğitimi hedefi için gerçekçi bir sayı olacaktır.

Dünya Sağlık Örgütü' nün belirlemelerine göre 6-18 yaş arasındaki çocukların %14'ü engelli olarak belirtilmiştir. Bir milyardan fazla insanın veya (2010 dünya nüfus tahminlerine göre) dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 15'inin bir tür engellilik ile yaşadığı tahmin edilmektedir. Bu, Dünya Sağlık Örgütü'nün yaklaşık yüzde 10 olduğunu ileri sürdüğü 1970'lere ait önceki tahminlerden daha yüksektir. MEB 2014/15 yılı istatistiklerine bakıldığında örgün eğitimde eğitim kurumlarındaki toplam öğrenci sayısı 17.559.989 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin % 95.31'i resmi okul ve kurumlarda okumakta olup, özel okullarda eğitimine devam eden öğrenci sayısı 823.525 olup bu rakam toplam öğrencilerin %4.69'unu oluşturmaktadır. Buna karşılık Rehberlik Araştırma Merkezleri tarafından eğitsel değerlendirme ve tanınması

yapılarak özel eğitim kapsamına alınan öğrenci sayısı 259.282' dir. Bu durumun henüz tanılması yapılmamış ve özel eğitim kapsamına alınmamış çok sayıda öğrencinin varlığına işaret ettiği açıktır. Dolayısıyla bir an önce yapılması gereken eğitsel değerlendirme ve tanılamanın yaygınlaştırılması, bunun içinde eğitsel değerlendirme ve tanılamanın önündeki engellerin kaldırılması gerekmektedir. Öğrencilerin %41.32'si (66.941 öğrenci) ilkokulda, %49.45'i (80.107 öğrenci) ortaokulda, %8,79'i (14.247 öğrenci) ortaöğretimde eğitim ve öğretimine devam etmektedir.

2014-2015 öğretim yılındaki verilerden hareketle,

Türkiye genelinde kaynaştırma sınıflarıyla özel eğitim sınıflarında eğitim gören öğrencilerin engel düzeyi ve türlerine göre kaynaştırmadan yararlanma düzeyleri; Kaynaştırma eğitiminden en yüksek sayıda eğitilebilir zihinsel engelliler (hafif düzeyde zihinsel engelliler) yararlanmıştır. Örgün eğitim içinde kaynaştırma modeli, en fazla ikinci kademede yani ortaokul seviyesinde uygulanmış, genel eğitim veren orta öğretim okullarında çok az sayıda özel gereksinimli öğrenci kaynaştırmadan yararlandırılmıştır. Ayırıştırma azalmaktadır kaynaştırma oranı giderek artmaktadır (%63). Sonuç olarak gerek resmi gerekse özel okullar kaynaştırma uygulamalarını eksiksiz olarak uygulamaları bir yana artık bütünleştirme uygulamaları için hazırlıklı olmalı gerekmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü(WHO) tanımı uyarınca çocuk istismarı; "Çocuğun sağlığını, fiziksel, psikososyal gelişimini olumsuz etkileyen, bir yetişkin, toplum ya da devlet tarafından bilerek ya da bilmeyerek uygulanan tüm davranışlar çocuğa kötü muameledir." Yani çocuğun sağlığını ve her türlü gelişimini olumsuz yönde etkileyen davranışlar çocuk istismarı kapsamındaki davranışlardır. Bu bilgiler doğrultusunda, fırsat eşitliği kavramı içinde çocuğun eğitim almaması çocuk istismarıdır.

Kısaca tüm okullarımız fiziksel, zihinsel, sosyal, duygusal, dilsel ya da diğer durumlarına bakmaksızın tüm çocuklara ve gençlere uygun hale getirilmelidir. Bunun yasal, insani, vicdani sorumluluğumuz ve yükümlülüğümüz olduğu unutulmamalıdır.

Deniz ALYANAK – Can AKALIN

Renko Temsilcileri

EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE LABORATUVAR UYGULAMALARI

Ülkemizde, geleneksel olarak ilk ve orta öğretimde, Fen, Matematik ve Teknoloji derslerinde, kavramlar, çok yaygın olarak, öğrencilere sınıf ortamında soyut olarak verilmektedir.

Bu derslerdeki amaçlardan biri bu kavramları öğretmektir. Diğer çok önemli bir amaç ise öğrencilerin ve dolayısı ile gelecek nesillerin bilimsel düşünme yöntemini öğrenmesi ve bu yöntem ışığında araştırma yöntemlerini geliştirme alışkanlığını edinmeleridir. Diğer bir deyişle yaşadığımız evrene ve dünyaya sorgulayan bakış açısı ile bakan bireylerin sayısını arttırmaktır.

Fen, Matematik ve teknoloji kavramlarının öğrenciler tarafından, anlaşılması, akılda tutulması ve soyut olarak pekiştirilmesinin çok güç olduğu bir gerçektir. Dünyada bilimsel düşünme eğitimi ile ilgili uzun yıllardır çok kapsamlı olarak yapılmış olan araştırmalar, bu alanlarda, laboratuvar uygulamalarının öğrencilerin başarılarında çok büyük etkileri olduğunu göstermiştir. Verilmek istenen kavramların kolaylıkla anlaşılması ve daha sonra bu kavramların unutulmaması için bu deneysel uygulamalar, öğrenmenin kaçınılmaz bir basamağı durumundadır. Bu uygulamaların bir ileri aşaması, öğrencilerin konuları kavrarken, araştırma yapma, sorunları belirleyip bununla ilgili çözüm üretmeleridir.

Öğrencilerin, araştırmaya ve bilimsel düşünmeye yönltilmesi için gerekli olan bu laboratuvar çalışmalarının yaygınlaştırılması ülkemizin gelişmesi açısından göz önünde bulundurulması gereken en önemli konulardan biridir.

Bunun için, öncelikli olarak bu konuda bilinçli, istekli, eğitilmiş ve deneyimli öğretmenlerin bulunması gerekmektedir. Eğitim fakültelerinde dahi, laboratuvar ve deneysel çalışma konusunun, gerektiği önemde yer almaması sonucu öğretmenlerimiz laboratuvar çalışmalarından uzak kalmaktadır. Kendi özel çabaları ile konu ile ilgili bilgi ve deneyimini arttırmayı başaran küçük bir kesim dışında, çok büyük bir kısım öğretmenlerimiz laboratuvara girme ve deneysel uygulamalar konusunda çekingen ve ürkek davranmaktadırlar. Eğitim sistemimizin, günümüzde, hedef olarak konan bir sınava yönelik olarak yürümesi de bu durumu engellemek yerine teşvik etmektedir.

Biz, Renko Firması olarak bu konuda, yıllardır, öncelikli olarak üniversitelerimizin eğitim fakültelerinde, yetişmekte olan öğretmen adaylarımızın bilinçlenmesi için ön ayak olacak çalışmalar yaptık ve yapıyoruz. Yıllık periyotlar ile fen eğitiminde laboratuvar uygulamalarını içeren ve her yıl kapsamını genişlettiğimiz çalıştaylar düzenlemekteyiz. Bu eğitim çalıştayları fen öğretmenlerimizi deneysel çalışma konusunda bilinçlendirme

amacı ile yapılmaktadır. Bunun yanında, talep olduğunda, öğretmenlerimize, deney uygulamaları konusunda, gerek okullarında, talep gelirse de Ar-ge merkezimizde eğitim vermekteyiz. Bunun yanında Tüm okullarımız ve BİLSEM' lerle birlikte, öğrencilerin bilimsel düşünme ve araştırmaya yönelmesi için gerekli materyelleri oluşturmak için yıllardır, Bilim insanları ve Eğitimcilerden oluşan kadrolarımızla çalışmaya devam etmekteyiz.

Arzu ATASOY – Esra SAVAŞAN

Öğretmen Akademisi Vakfı

GELİŞİM ODAKLI OKUL KÜLTÜRÜNDE MENTÖR ÖĞRETMENLER VE KOLAYLAŞTIRICI LİDERLER

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen ve sürmekte olan hızlı değişim, bilgi patlamasını da beraberinde getirmiştir. Buna bağlı olarak günümüzde bilgiye ulaşmanın yolları çeşitlenmiş ve aynı zamanda kolaylaşmıştır. Bu değişimi yönetebilmek özellikle bilginin toplandığı kaynak olan okullarda eğitim yönetimi ve mesleki gelişim anlayışlarında da köklü bir değişikliği kaçınılmaz kılmıştır.

Öğrenme ve bilgiye erişim süreçlerinde meydana gelen bu değişim, eğitimcilerin kişisel ve mesleki gelişimlerine odaklanma sürecindeki değişmeyi de beraberinde getirmektedir. Ülkemizde okullar, öğretmen ve idarecilerinin mesleki gelişimlerini sağlamak amacı ile hizmetiçi eğitim çalışmaları düzenlemekte, eğitimcilerini yurt içinde ve yurt dışında seminer, konferans veya atölye çalışmalarına göndermekte ve bu çalışmalara önemli maddi kaynak ve zaman ayırmaktadırlar. Little (1993) öğretmenler için var olan klasik anlamda mesleki gelişim çalışmalarının hedeflenen öğrenme çıktılarına ulaşmak adına yeterli olmadığını söylemektedir. Öte yandan Howley ve Rosenholtz'un (aktaran Spovitz & Turner, 2000) da belirttiği gibi öğrenci performansı üzerine etkisine bakıldığında yapılan çalışmalar ısrarla, değişen eğitim programlarından çok, öğretmenlerin büyük etkisi olduğuna işaret etmektedir. Tüm bu nedenler göz önünde bulundurulduğunda, değişen dünya koşullarına uyumlu öğrenci performansı beklemek ve öğrencilerin hedeflenen öğrenme çıktılarına ulaşmalarını sağlamak için öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerini destekleyecek bir model ihtiyacı göze çarpmaktadır. Mesleki gelişim adına yapılan çalışmalar daha derinlemesine ve sürdürülebilir tasarlandığında öğretmenlerin mesleki yaşamlarında hem öğretim uygulamaları hem de yarattıkları sınıf kültürü açısından daha önemli değişimler gözlenmektedir (Spovitz & Turner, 2000). Okullarda işbirliğini ve birlikte çalışmayı sürdürülebilir bir biçimde hayata geçirebilmek için önerilen alternatif modellerden biri meslektaş koçluğudur (Russell & Kaderavek, 1993). Dünyaya bakıldığında da birçok eğitim kurumunda öğretmen eğitiminin koçluk modelleri ile yapılandırıldığı görülmektedir. Meslektaş koçluğu genel olarak ilgili yazın alanda, öğretimi geliştirmek ve meslektaş dayanışmasına dayalı bir okul atmosferi ve deneyim kazandırmak gibi iki ana hedef etrafında anlatılmaktadır (Schmidt & Rodgers-Rhyme aktaran Russell & Kaderavek, 1993).

Meslektaş koçluğunun pek çok amacı vardır. İlki becerileriyle ilgili sürekli çalışmalar yapan bir öğretmenler topluluğu oluşturmaktır. Koçluk, profesyonellerin birbirleriyle iletişim halinde olduğu, birbirlerinin beceri gelişimini destekledikleri bir ortaklaşma alanı olarak düşünülebilir. İkincisi, ortak dilin ve yeni mesleki bilgi ve becerilerin edinimi için gerekli ortak alginın oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmaktır.

Özellikle öğretmenlik mesleğine ilişkin becerilerin sürekli gelişiminin önemi olduğu düşünüldüğünde meslektaşlarla dayanışmanın kaçınılmaz olduğu bir gerçektir. Üçüncü olarak da meslektaş koçluğu aracılığıyla, eğitimler sonrasında edinilen bilgilerin beceriye dönüşümü için sürecin yapılandırılmasına hizmet etmektedir. Koçluk,

çeşitli öğrenme-öğretme stratejilerine ilişkin yeni beceriler edinmek, becerilerini geliştirmek amacını taşıyan öğretmenler için en uygun yol olarak düşünülebilir. Koçluk, hizmet içi eğitimi de içinde barındıran döngüsel bir sürecin parçası; eğitimlerle elde edilen bilgilerin uygulanması, denenmesi ve beceriye dönüştürülmesinde destekleyici bileşendir (Russell & Kadevarek, 1993).

Araştırmalar, (Joyce & Showers, 1982) hizmet içi eğitim, konferans, seminer, atölye çalışmaları gibi mesleki gelişim çalışmalarına katılan öğretmenlerin, öğrendiklerini sınıfa aktarma oranlarına bakıldığında bu oranın %5'i geçmediğini, öğretmenlerin beceri gelişiminin, uygulama, geribildirim ve koçluk olanakları sağlandığında %75-%90'a çıktığını göstermektedir. Ayrıca öğretmenlere göre, en etkin öğrenme yöntemi, kendi deneyimlerinden sonra, diğer öğretmenlerden öğrenmektir (Smylie, 1989). Bu nedenle öğretmenlerin öğretmenlere meslektaş koçluğu yapması sürekli gelişim için büyük fırsat sunmaktadır. Bu amaçla okullarda meslektaş koçluğu takımları oluşturulabilir. Böylelikle bu takımlardaki öğretmenler,1) ustalaşılması beklenen/amaçlanan yeni strateji ya da beceriye aşinalık kazanmaya ihtiyaç duyacak ve böylece bu beceriyi öğretim becerileriyle ilgili repertuvarlarına katacaklardır; 2) öğretmenlerin birbirlerinin sınıflarına gözlem ve geribildirim yapmak amacıyla erişimi mümkün olacaktır; 3) öğretmenler yeni şeyler denemeye ve öğretmenlik uygulamalarını ve becerilerini geliştirmeye daha açık olacaklardır (Showers, 1985).

Bu kapsamda öğretmenlerde mentörlük ve koçluk becerileriyle ilgili olarak farkındalık yaratmak ve onlardaki liderlik potansiyeline dikkat çekmek amacıyla Öğretmen Akademisi Vakfı atölyeler düzenlemektedir. Bu atölyelerden biri "Gelişim Odaklı Okul Kültüründe 'Mentor' Öğretmenler"dir. Bu atölyede etkin gözlem yapmak, gelişim odaklı sorular sormak, kabul iletileri kullanmak, yaşam pozisyonları hakkında bilgi edinmek ve bu bilgiler üzerinden uygulama yapmak başlıkları çerçevesinde okullarda birlikte öğrenme ve gelişim için "geribildirim alma ve verme" yetkinliğine odaklanılmaktadır.

Bir diğer atölye çalışması "Gelişim Odaklı Okul Kültüründe Kolaylaştırıcı Liderler"dir. Eğitim yönetiminde kolaylaştırıcı liderlik, uyum, işbirliği ve katılım, ortak bir vizyon geliştirme, değişim ajanlığı, planlama ve kaynak sağlama, öğretmenlerin yetiştirilmesi, geliştirilmesi ve güçlendirilmesi, öğrenmeyi kolaylaştırma, morali ve güveni inşa etme, kurallardan daha çok değerlerle yönetimi merkeze alma gibi rollerle şekillenmektedir. Atölye çalışmasında kolaylaştırıcı liderlik özellikleri, değişim yönetimi, gelişim odaklı öğrenme ortamları hakkında bilgi edinmek ve okullarda bu yönde bir değişim için eylem planı oluşturmak konularına odaklanılmaktadır.

Kaynakça

- Joyce, B., & Showers, B. (1982). *The coaching of teaching. Educational Leadership*, 40(1), 4 -10.
- Little, J. W. (1993). *Teachers professional development in a climate of educational reform.* <http://www2.ed.gov/pubs/EdReformStudies/SysReforms/little1.html>
- Russell, S. C. & Kaderavek, J. N. (1993). *Alternative models for collaboration. Language, Speech, and Hearing Services in Schools, Volume 24*, 76-78.
- Showers, B. (1985). *Teachers coaching teachers. Educational Leadership*, April 1985, 43-48.
- Smylie, M.A. (1989). *Teachers' views of the effectiveness of sources of learning to teach. The Elementary School Journal*, 89(5), 543- 558.
- Spovitz, J. A. & Turner, H. M. (2000). *The effects of Professional development on science teaching and classroom practices. Journal of Research in Science Teaching*, 37 (9), 963-980.

Lucy BRAVO

Cambridge University Press

ÖĞRETMEN GELİŞİMİNİ YENİ BİR SEVİYEYE TAŞIMAK

Son zamanlarda, sosyal medyada öğretmen eğitim programlarının yetersizliğine dair bazı tartışmalar oldu. Halk Eğitim Merkezi'nin (Center for Public Education) Öğretmenlere Öğretmek adlı raporuna göre, eğitimlerin %91'i atölyelerden oluşuyor ve öğretmenlerin çoğu bu eğitimlere katılsalar da, öğretim uygulamalarını değiştirme ve nihai olarak öğrencilerin başarısını etkilemeleri çok vasat bir düzeyde kalıyor (Darling Hammond et al., 2009). Yetersizliklerinin bir nedeni de şu: Öğrencilerin nasıl öğrendiklerine odaklanırken, eğitimcileri eğitmek söz konusu olduğunda kimse bunu aklına getirmiyor ve bu ...

"... önceki bilgi, beceri ve deneyimlerini dikkate almadan herkese aynı bilgileri sunmak ve nasıl uygulanacağı (hatta uygulanıp uygulanmayacağı) kararını onlara bırakmak anlamına geliyor."

Pauline Zdonek

Pauline ilgi alanlarının öneminden bahsederek devam ederken teoriyi pratiğe dökme ve düşünmeye zaman ayırma fırsatından söz ediyor.

Öğretmen gelişimini çok ciddiye alan Cambridge English, eğitimcileri eğitmek için onların ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiş bir gelişim programı hazırladı. Bu program, söz konusu unsurların en temel unsurlar olarak ele alınmalarını sağlıyor. Cambridge English Öğretim Çerçevesi (Cambridge English Teaching Framework, bundan sonra CETF olarak anılacak) adlı bu program, Portekiz, İspanya, Birleşik Krallık ve Türkiye'den öğretmenlerle denendi.

CETF, özellikle öğretmenlerin kariyerlerinin farklı noktalarında buldukları ve farklı hedefleri, dolayısıyla farklı gelişim ihtiyaçlarına sahip olabilecekleri gerçeğine dayalıdır. CETF programı aşağıda Şema 1'de görülebileceği gibi, 4 farklı yetkinlik düzeyi kullanılarak hazırlanmıştır.

	Temel	Gelişme Aşamasında	Yetkin	Uzman
Öğrenim ve Öğrenen	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dil öğrenimiyle ilgili bazı kavramlar hakkında temel bilgiye sahiptir. ■ Planlama ve öğretim esasında bu bilgileri nazır şekilde sergiler. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dil öğrenimiyle ilgili bir çok kavram hakkında makul düzeyde bilgiye sahiptir. ■ Planlama ve öğretim esasında bu bilgileri bir nebzeye sergiler. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dil öğrenimiyle ilgili bir çok kavram hakkındaki bilgisi iyi düzeydedir. ■ Planlama ve öğretim esasında bu bilgileri sıklıkla sergiler. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dil öğrenimiyle ilgili kavramlar hakkında kapsamlı bilgiye sahiptir. ■ Planlama ve öğretim esasında bu bilgileri sürekli olarak sergiler.
Öğretim, Öğrenim ve Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> ■ Öğretim, öğrenim ve değerlendirimin bazı temel ilkelerine dair temel bilgiye sahiptir. ■ Temel öğretim tekniklerini kullanarak basit dersleri öğrenenlerin ihtiyaçlarına yönelik temel bir farkındalıkla planlayabilir ve uygulayabilir. ■ Öğrenmeyi desteklemek ve teşvik etmek üzere mevcut testler ve temel değerlendirme prosedürlerini kullanabilir. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Öğretim, öğrenim ve değerlendirimin bazı temel ilkelerine dair makul düzeyde bilgiye sahiptir. ■ Farklı öğretim tekniklerini kullanarak dersleri öğrenenlerin ihtiyaçlarına yönelik belirli bir farkındalıkla planlayabilir ve uygulayabilir. ■ Öğrenmeyi desteklemek ve teşvik etmek üzere basit testler tasarlayabilir ve bazı değerlendirme prosedürlerini kullanabilir. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Öğretim, öğrenim ve değerlendirimin temel ilkelerine dair iyi düzeyde bilgiye sahiptir. ■ Çok çeşitli öğretim tekniklerini kullanarak ayrıntılı dersleri öğrenenlerin ihtiyaçlarına yönelik iyi bir farkındalıkla planlayabilir ve uygulayabilir. ■ Öğrenmeyi desteklemek ve teşvik etmek üzere etkin testler tasarlayabilir ve çeşitli değerlendirme prosedürlerini kullanabilir. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Öğretim, öğrenim ve değerlendirimin temel ilkelerine dair kapsamlı bilgiye sahiptir. ■ Kapsamlı öğretim tekniklerini kullanarak karmaşık ve ayrıntılı dersleri öğrenenlerin ihtiyaçlarına yönelik güçlü bir farkındalıkla planlayabilir ve uygulayabilir. ■ Öğrenmeyi desteklemek ve teşvik etmek üzere çeşitli etkin testler tasarlayabilir ve işselleştirilmiş değerlendirme prosedürlerini tutarlı bir şekilde kullanabilir.
Dil Kabiliyeti	<ul style="list-style-type: none"> ■ A1 ve A2 seviyelerinde öğretilen dil konuları için doğru örnekler verir. ■ Temel sınıf dilini çoğunlukla doğru biçimde kullanır. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A1, A2 ve B1 seviyelerinde öğretilen dil konuları için doğru örnekler verir. ■ Sınıf dilini çoğunlukla doğru biçimde kullanır. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A1, A2, B1 ve B2 seviyelerinde öğretilen dil konuları için doğru örnekler verir. ■ Sınıf dilini ders boyunca her zaman doğru biçimde kullanır. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A1-C2 seviyelerinde öğretilen dil konuları için doğru örnekler verir. ■ Çeşitli sınıf dilini ders boyunca her zaman doğru biçimde kullanır.
Dil Bilgisi ve Farkındalığı	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dilin açıklanmasına yönelik temel terimlerin farkındadır. ■ Referans materyallerin yardımıyla öğrenenlerin sorularına cevap verebilir. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dilin açıklanmasına yönelik pek çok kilit terim hakkında makul düzeyde bilgi sahibidir. ■ Referans materyallerin yardımıyla öğrenenlerin sorularına cevap verebilir. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dilin açıklanmasına yönelik pek çok kilit terim hakkında iyi düzeyde bilgi sahibidir. ■ Referans materyalleri esgari düzeyde kullanarak öğrenenlerin sorularına cevap verebilir. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dilin açıklanmasına yönelik pek çok kilit terim hakkında kapsamlı düzeyde bilgi sahibidir. ■ Referans materyalleri esgari düzeyde kullanarak öğrenenlerin sorularına cevap verebilir.
Mesleki Gelişim ve Değerler	<ul style="list-style-type: none"> ■ Yardım alarak ders üzerine düşünebilir ve geri bildirimlerden bir şeyler öğrenir. ■ Kendi ihtiyaçlarını değerlendirirken yardama ihtiyaç duyar. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Yardım almadan ders üzerine düşünebilir ve geri bildirimlere olumlu yanıt verir. ■ Kendi ihtiyaçlarını değerlendirebilir ve gelişime alanlarını belirleyebilir. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Eleştirel düşünebilir ve aktif olarak geri bildirim talep eder. ■ Bir öğretmen olarak güçlü ve saygı yansımaları belirleyebilir ve diğer öğretmenlere yardım edebilir. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Tutarlı bir şekilde eleştirel düşünür, diğer meslektaşlarını gözlemler ve kendini mesleki gelişime adanmıştır. ■ Kendi güçlü ve saygı yansımalarının büyük ölçüde farkındadır ve diğer öğretmenlerin gelişimini aktif olarak destekler.

Şema 1: Cambridge English Öğretim Çerçevesi

Kaynak: <http://www.cambridgeenglish.org/images/165722-teaching-framework-summary-.pdf>

CETF programı aslında eğitimcinin bilgisine dayalıdır ve gelişim planı eğitimcinin kariyerine nasıl devam etmek istediği de göz önüne alınarak hazırlanır. Bu programın başında öğretmenlerden bir anket doldurmaları istenir. Bu anket sonucunda, öğrencilerin başarısı üzerinde en büyük etki ve öneme sahip 5 kategoriye göre farklı seviyelere yerleştirilirler. Kategoriler şunlardır:

- Öğrenim ve Öğrenen
- Öğretim, Öğrenim ve Değerlendirme – alt kategorileri aşağıda sunulmuştur:

- Dil öğreniminin planlanması
 - Dil öğrenim materyalleri ve kaynaklarının kullanılması
 - Dil öğreniminin yönetimi
 - Dil sistemlerinin öğretilmesi
 - Dil becerilerinin öğretilmesi
 - Dil öğreniminin değerlendirilmesi
- Dil Kabiliyeti
 - Dil Bilgisi ve Farkındalığı
 - Mesleki Gelişim ve Değerler

Çerçeve'nin bir örneğini ve daha ayrıntılı bilgileri şu adreste bulabilirsiniz:

<http://www.cambridgeenglish.org/teaching-english/cambridge-english-teaching-framework>

CETF Aşamaları

Yukarıda belirtildiği gibi, ilk aşama takip formu adı verilen anket aşamasıdır ve aşağıda, Şema 2'de görülebilir.

Teacher Development Tracker Assessment Categories	
There are five Categories, representing areas of skill and ability. Please select a Category in which to assess yourself.	
☐ Learning and the Learner	QUESTIONS 8 OF 8
☐ Teaching, Learning and Assessment	QUESTIONS 39 OF 39
☐ Language Ability	QUESTIONS 4 OF 4
☐ Language Knowledge and Awareness	QUESTIONS 7 OF 7
☐ Professional Development and Values	QUESTIONS 14 OF 14

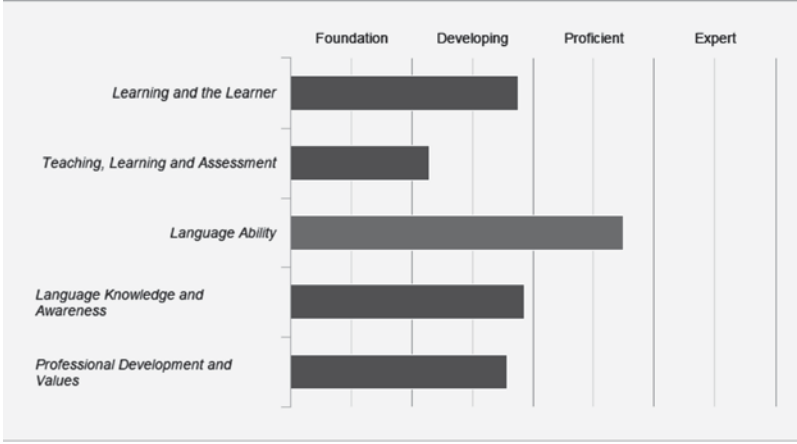
Öğretmen Gelişim Takibi Değerlendirme Kategorileri

Beceri ve kabiliyet alanlarını temsil eden beş Kategori vardır.
Lütfen kendinizi değerlendireceğiniz Kategoriyi seçin.

<input type="text" value="Öğrenim ve Öğrenen"/>	SORULAR 8/8
<input type="text" value="Öğretim, Öğrenim ve Değerlendirme"/>	SORULAR 39/39
<input type="text" value="Dil Kabiliyeti"/>	SORULAR 4/4
<input type="text" value="Dil Bilgisi ve Farkındalığı"/>	SORULAR 7/7
<input type="text" value="Mesleki Gelişim ve Değerler"/>	SORULAR 14/14

Şema 2 - Tamamlanmış takip formunun resmi (<https://tracker.cambridgeenglish.org/>)
(Kaynak: Adam Evans)

Önceki şemada görüldüğü üzere, öğretmen tüm sorulara yanıt verdikten sonra yukarıda belirtilen 5 farklı alandaki yetkinliklerin bir örneğini alacaktır. Şema 3'te görülebilir.

Şema 3 – Takip formunun sunduğu grafik örneği (Kaynak: Adam Evans)

Öğretmen, anketi doldurduktan sonra eğitmenin e-posta adresini takip formuna girmelidir, böylece eğitmen sonuçlara erişebilecektir. Bu bilgiler gizlidir ve eğitmen bu bilgileri yalnızca katılımcı erişim izni verdiğiğinde görebilir.

İkinci aşama, anket sonuçlarına ve katılımcının teknoloji vb. gibi odaklanmak istediği ve eğitime bildirdiği alanlara göre gelişim planının oluşturulmasını içerir. Bunun ardından öğretmenlerin çalışacağı makaleler, web seminerleri, videolar ve uzun okuma metinlerinin tümü Cambridge English Teacher web sitesinde bulunmaktadır (<http://www.cambridgeenglishteacher.org/>).

Program, sürekli eğitmen desteğiyle uzaktan yürütülmektedir. Her zaman eğitmenin katılımcılarla bir araya geldiği bir başlangıç toplantısı gerçekleştirilir, böylece eğitmenin planlama yapacağı kişileri tanıması kolaylaşır. Eğitmen, modülleri birer birer katılımcılara gönderir ve belirli bir süre zarfında bu modüller üzerinde çalışırlar. Öğretmenler eğitim programı süresince yalnızca gelişim planlarında öngörülen öğelere değil, Cambridge English Teacher programına da tam erişim sağlayabileceklerdir.

Uygulama ve düşünme kısmı nihai anlamda her öğrenim sürecinin temel bir unsuru olduğu için her modülün sonunda katılımcılardan bir ödev hazırlamaları istenir. Bunlar sunum, uygulama esnasındaki aktivitelerin gözlemlenmesi veya modül kapsamındaki bir konu üzerine hazırlanacak ödevler olabilir. Bu aşama tüm programın en önemli kısımlarından biridir.

Öğretmenler buna zaman ayırmalıdır; hatta zaman ayırmak en önemli etken olarak görülebilir. Ayrıca çok disiplinli olmalıdırlar. Fakat bu süreç haftada 2 saatten uzun sürmemelidir, aksi takdirde öğretmenler bundan rahatsız olacak ve/veya zaman yükü nedeniyle yarıda bırakacaklardır.

Bu pilot programlara katılan öğretmenler, programı zorlayıcı ancak çok faydalı bulmuşlardır. Bu bağlamda Portekiz pilot uygulamasındaki katılımcılardan birkaç alıntıyla bitirelim:

“Zorlayıcı ve motive edici bir deneyimdi. Mesleki gelişim açısından büyük bir fırsattı ve diğer öğretmenlerle deneyim paylaşmak için harika bir yoldu. Yüz yüze gerçekleştirilen ve hem sunum hem de tartışmaların yapıldığı aylık toplantılar, çalışmalarımıza geri bildirim almak açısından muhteşemdi.” (SO, Anket)
“Benim için, yalnızca öğrenmek ve gelişim projem veya programım hakkında düşünmek açısından değil, bir şeyleri bağlamına yerleştirmek ve toplantılarda bir arada olduğumuz diğer okulları gözlemlemek anlamında da harika bir fırsattı. Bu toplantılarda bazılarımızın aynı şeyleri farklı bağlamlarda yaptığını veya farklı şeylerin öğrencilerin yararına olacak şekilde farklı şekillerde yapılabileceğini fark ettik.” (MC, Röportaj)

Mesleki gelişimin etkili olabilmesi için atölyelerden daha fazlasına, sürekli mesleki gelişime ihtiyacımız var. Bu programın ölçütleri CELTA ve DELTA gibi dünyanın en ünlü ders programlarını temel alıyor. Bu bakımdan titiz araştırmalara, uzun yılların deneyimine ve çağdaş öğretmen gelişimine yönelik çalışmalara dayanıyor.

Kaynakça

<http://www.centerforpubliceducation.org/Main Menu/Staffingstudents/Teaching-the-Teachers-Effective-Professional-Development-in-an-Era-of-High-Stakes-Accountability/Teaching-the-Teachers-Full-Report.pdf>
Darling-Hammond, L., Chung Wei, R., Andree, A., & Richardson, N. (2009). Öğrenim mesleğinde mesleki öğrenim: Amerika Birleşik Devletleri ve yurt dışında öğretmen gelişimi üzerine durum raporu. Oxford, OH: National Staff Development Council.
<http://www.edutopia.org/blog/why-dont-we-differentiate-pd-pauline-zdonek>
<http://www.cambridgeenglish.org/images/165722-teaching-framework-summary-.pdf>

**Prof. Dr. Y. Mimar Haydar KARABEY - Y. Mimar Pınar GÖKBAYRAK
Y. Mimar Ali ERAY**

DUVARLARI ESNETMEK: EĞİTİMDE MEKÂN'IN POTANSİYELİ

SUNUŞ

Özel okullarımız daima vizyoner ve bir adım önde olma hedeflerinin yanında; Bakanlık yönetmelikleri, arsa tahsisindeki zorluklar, yatırım sürecindeki sorumluluk ve riskler, temel liselerin dönüşüm ve adaptasyon süreci gibi pek çok sorunla baş ediyorlar.

Dünyada fikir öncülüğü yapan eğitimciler ise yeni eğitim modelleri ışığında eğitim stratejilerini şekillendirirken, eğitim mekânlarının kendisinin de eğitim modellerinin potansiyelini ortaya çıkarma gücünü özellikle vurguluyorlar.

Eğitim sistemi değişirken eğitim mekânları da hızla dönüşüyor.

Okul yapıları ve eğitim mekânları bir öğrencinin gözündeki ışığı daha çok parıltabilir; bir öğretmen için kolaylaştırıcı ve ilham verici olabilir mi?

Mekânın kurgusu başat bir eğitim aracı olup, öğrencileri çok yönlü bireyler olmaya, sosyalleşmeye, merak duymaya, katılımcılığa ve işbirliğine teşvik edebilir mi?

Kuşkusuz evet!

“Duvarları Esnetmek – Eğitimde Mekânın Potansiyeli” başlıklı çalıştayımızda bu soruların nasıldığını birlikte sorguladık, yeni ve çağdaş çözümleri birlikte konuştuk.

SUNUM PLANI:

**EVRENSEL BİR EĞİTİM SİSTEMİNİ BENİMSEMEK
BİR KENTSEL- SOSYAL MODEL OLARAK OKUL: EĞİTİM ARACI OLARAK
KURGU VE MEKAN**

**KONUM-BOYUT-DONANIM
FİZİKSEL KONFOR, NİTELİK VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KOŞULLARI**

EVRENSEL BİR EĞİTİM SİSTEMİNİ BENİMSEMEK
İDEOLOJİK BİR ARAÇ : “AĞAÇ YAŞKEN EĞİLİR”
MİMARİ REFERANSLAR, TARİHSELLİK, SÜSLEME, RENK (TEN KAÇINMAK)
BİR TOPLUMSAL KENTSEL DONATI OLARAK OKUL
T.S.M.F DALLARINA EK OLARAK SPOR- SANAT DALLARI
MÜFREDAT DIŞI ZAMAN KULLANIMI VE EYLEMLER İÇİN MEKAN
DIŞ ESNEKLİK VE ETAPLAMA (MEB!)
MEVCUT YAPILARI DÖNÜŞTÜRME SORUNU

BİR KENTSEL - SOSYAL MODEL OLARAK OKUL: EĞİTİM ARACI OLARAK KURGU VE MEKAN

GERÇEK YAŞAMIN ÖGELERİNİ YORUMLAMAK (SOKAK, MEYDAN, YEMEK, AVM, FITNESS...)

ÖĞRENCİ ODAKLI EĞİTİM, BİRBİRİNDEN ÖĞRENME

ENFORMEL EĞİTİM ALANLARI: ORTAK ALANLARIN “SOSYAL” KULLANIMI

SINIF: ÖĞRETMENİN VE ÖĞRENCİNİN OFİSİ

KORİDORUN VE İÇ BOŞLUKLARIN POTANSİYELİ: BOŞLUK BOŞ DEĞİLDİR

OKULUN BEYİNİ: KÜTÜPHANEDEN ÇOK İŞLEVLİ ÖĞRENİM MERKEZİNE

HER YER, DURUM, HER SORUN BİRER FIRSATTIR, HER MEKAN TÜKETİLİR

YENİDEN ÜRETİLİR

POZİTİF AYIRIMCILIK, SİĞİNMA ALANLARI

KONUM-BOYUT - DONANIM

LOKASYON

ENTEĞRE KAMPUS ANLAYIŞI, BOYUTLAMA,

YAPILI ALAN, AÇIK ALANLAR

HERKES İÇİN ERİŞİM, KAMU ULAŞIMI

OTOPARK VE SERVİS ARACI SORUNU

TÜM STANDARTLARIN YENİDEN ELE ALINMASI

YENİ DONANIMLAR TV, Wİ-Fİ

ÇOCUĞUN-GENCİN ERGONOMİSİ

FİZİKSEL KONFOR VE ÇAĞDAŞ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KOŞULLARI

DOĞAL IŞIK, GÜNEŞ KONTROLÜ, DOĞAL HAVALANDIRMA, AKUSTİK KONFOR
ÇEVRESEL GÜVENLİK, İÇ GÜVENLİK, DOĞRAMALAR, İÇ BOŞLUKLAR,
MERDİVENLER

İÇ BOŞLUKLAR, SAYDAMLIK, GEÇİRGENLİK, İLETİŞİM, SİNERJİ

ESNEKLİK, İÇTE SÖKÜLEBİLİRLİK, ÇOK AMAÇLI KULLANIM, ESNEK, ÖZGÜN
MOBİLYA

ISITMA, SOĞUTMA, HAVALANDIRMA

LAVABO-WC KONUSU

AÇIK ALANLAR, SPOR, OYUN, BAHÇE, BOTANİK VB

TERASLAR, ÇATILAR, SERALAR

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK: YEŞİL BİNA, KARBON, SU, ATIK, INFO EKРАНLARI

“OECD’nin (Ekonomik ve İşbirliği Kalkınma Örgütü) 65 ülkedeki öğrenci performanslarını değerlendirdiği PISA (Programme for International Student Assessment - Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı) eğitim raporunun sonuncusunda (2012) Türkiye 65 ülke arasında 44. Sırada yer aldı.”

Bu ülkede hepimizin bildiği gibi bitmez tükenmez bir eğitim sistemi kavgası süregelmiştir.

Bu kavgalarda tartışarak daha doğru bir yol, daha çağdaş bir yöntem arayışından çok; sürekli ideolojik ve politik bir arka plan gözlenebilir.

Ülke nüfusunun tam üçte birini avucunun içine almış ve istediği gibi “biçimlendirme” olanağını elinde tutan bir alanda başka türlü olması da beklenemezdi. Hepimizin bildiği gibi “ağaç yaşken eğilir” ve fidanlar elbette her dönemde, egemen ideolojilerin belirlediği doğrultuda eğilmelidirler.

Biraz mimarlık da konuşacağız elbette bu yazıda, ama önce izniniz ile yalnızca son birkaç yılda eğitim sistemimizin gündeminde olan kimi çelişkili düşünce ve kavramlar üzerinden kısa, yorumsuz ve serbest çağrışımlı bir gezinti yapalım:

Selçuklu Osmanlı mimarlık esinli eğitim tesisleri yapmak
Yap-işlet modeli ile özel sektör ortaklı “mega-eğitim kampüsleri” yapmak
Büyük tesisler ile orta öğretimi mega-kampüslerde birleştirerek kent çeperlerine atmak
Anadilde eğitim konusunda durmadan tartışmak, bunun için özel okullar önermek
Diğer yandan yabancı dilde eğitim veren okulların kapatılmasını gündeme taşımak
1+8+4 Sistemi yerine 4+4+4 sistemini uygulamaya koymak
İlköğretime başlama yaşını 5'e kadar çekmek
Karatahta (aslında kimi yerlerde beyaz olmuştur) ve kâğıt kalem yerine “akıllı tahta”
ve tablet sistemini müthiş bir çağdaş proje olarak önermek
İlköğretimde süt dağıtmak, vazgeçmek, tekrar dağıtmak
“Andımız”ın her sabah okunma konusunu tartışmak
Bir dönem Meslek Lisesi sınıfına konumlandırılarak normalleşen İmam Hatip
“sorununu” sert bir üslupla yeniden gündeme taşımak
Bu bağlamda kimi düz liseleri sürpriz biçimde İHO'na çevirmek
Üniversite sınavlarını kaldırmayı vadetmek
Sonra bu sınavları ortaöğretim seviyesine kadar çekmek
Her yöne çekilebilecek bir kıyafet serbestisi tartışması açmak
Bu bağlamda türban-başörtüsü kavgasını ortaöğretime kadar indirgemek
Üniversite “açma” rekorları kırarak niteliğe dönüşemeyecek bir nicelik oluşturmak
Üniversitelerde ve yakınlarında bile içki yasakları yürürlüğe koymak
Yeni disiplin yönetmelikleriyle Üniversiteleri daha sağlamca “zapt-ü rapt” altına almak
Eğitim yapılarında kız-erkek merdivenlerini ayırmayı teklif edebilmek
Spor tesislerinde kız-erkek havuzlarını ayırmayı teklif edebilmek
Kız-Erkek Yurtlarını ayırmak
Kızlı Erkekli konutlara (biraz?) karışmak
Dershaneleri kapatmak, ertelemek, vazgeçmek
Hayır belki de onları okula dönüştürmek ve sistemin içinde tutmak
...

“Mimarlık” dediğiniz konunun, hatta kimilerine göre ayrıntının bunca derin tartışma arasında yeri nedir ki?

“Mimarlık ne işe yarar, dünyayı mimarlık aracılığıyla dönüştürebilir miyiz?” diye bitmez tükenmez bir tartışmanın kapısını açmak yerine soruyu daha basite indirgeyip nitelikli bir kamusal mekân veya buradaki konumuzda olduğu gibi; “Nitelikli bir eğitim yapısı nasıl ve hangi yöntemler ile oluşturulabilir?” diye sorsak kendimize.

Herhangi bir zaman kesitinde ülke nüfusunun yaklaşık 1/3 ünün etkin olarak kullanacağı; tüm insanlarımızın, yaşamlarının yaklaşık 1/6’sı süresince (üniversiteler katılırsa beşte bire çıkıyor bu oran) kullanacağı, nitelikleri yıllardır önemsenmemiş mekânlardan söz ediyoruz.

Ağaç Yaşken Eğilir!

Artık bu konuda çağdışı tartışmalardan kurtulup geleceğe dönük daha güncel ilkeleri yakalamamız gerekli değil mi?

Tüm çağdaş dünya yapılaşma süreçlerinde karbon ayak izi, su ayak izinden söz ederken; bizlerin kızılı-erkekli eğitimi, Osmanlı-Selçuklu çağrışımlı mimariyi konuşmamız çağdışı değil mi?

Türkiye'nin Derdi: Selçuklu mu, Osmanlı mı?

Acilen gündemi değiştirmek ve eğitim tesislerinde insan, toplum ve çevrenin barışçıl, sakin ve üretici bir ilişki kuracağı model ve ortamların nasıl kur(g)ulabileceğini konuşmak zorundayız.

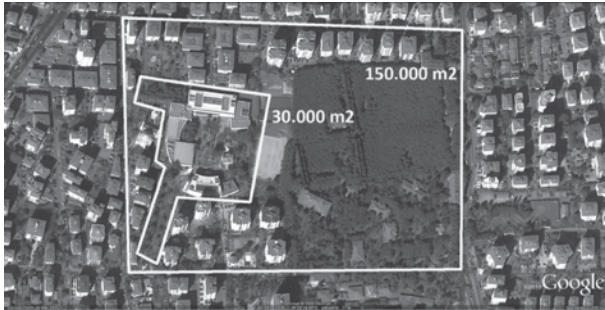
Eğitim tesisleri için önerilen yer seçimleri gözden geçirilmeli, kentsel doku ve yaşam ile ilişkili, yeşil alanlar, spor, kültür, belki sağlık parselleri ile birliktelik sağlayan yeni konumlar belirlenmelidir. Eğitim tesisleri toplumun, kentin çeperlerine atılamaz.

Yeşil Arsa (Greenfield), Gri Arsa (Grayfield) kavramlarına göre yer seçilmelidir. Gerekirse Eğitim Parselleri kendi içlerinde “dönüşüme” uğratılmalı, giderek kentsel dönüşüm alanlarında eğitim parseli için en değerli konumlar seçilmelidir. Ne var ki, bugün TOKİ diktığı bloklar ile hiçbir ilişkisi olmayan dış-çeper parselleri eğitime ayırıyor. Çünkü uyguladıkları sosyal içerikten yoksun inşaat projeleridir. Yer seçiminde deprem, su baskını, enerji hatları, trafolar ve diğer marjinal riskler göz önüne alınarak konumlarda risk analizleri yapılmalıdır.

Levent Mahallesi Okulun Konumu (1950)

Her inşaat faaliyetinde kaçınılmaz olan kimi "günah"ların en aza indirilmesi için inşaat yapım sürecinde çevre ekonomisi, malzeme seçimi, taşıma mesafeleri, inşaat atık yönetimi, toprak kaldırma, doğal yaşama müdahale, ağaç kesme, atıkların dönüştürülmesi kimi düşünülmesi gereken konulardır. Eğitim tesislerine kolay-kamusal ulaşım olanakları sağlanmalıdır. Ekte kapasite olarak tanımladığımız 1600- 2000 kişilik optimum boyutlu bir okul için bile en az 100 servis aracından oluşan bir araç kuyruğu ortaya çıkıyor. Bunların ne egzostu ne de karbon salınım sorunu bugün kimsenin gündeminde değildir.

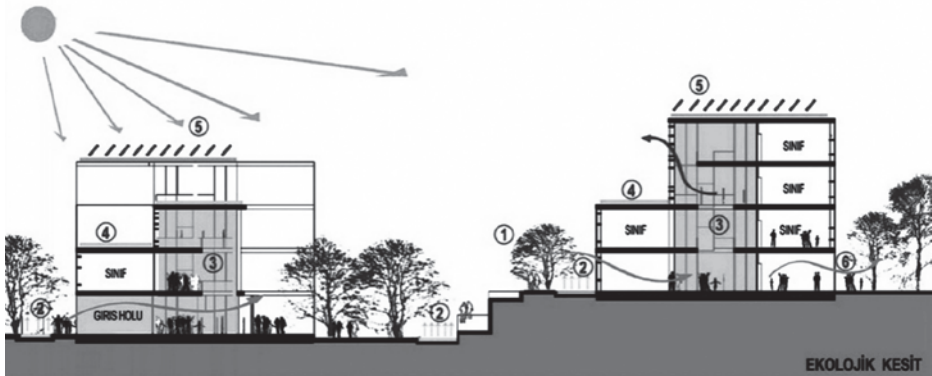

Bütün Çevre Yeşillikler de Katılarak Çok Nitelikli bir Kampüs Bütünleşmesi Olsaydı?

Çağdaş Dünyanın Derdi!

Yapım süreçlerinde kesinlikle sürdürülebilir yapı kuralları uygulanmalıdır. Doğal ışık için yapı konumu zorlamak, yönelmelere dikkat etmek, güneş kontrolü, az katlı yapılaşma, tepe ışıklıklarını aktif- pasif açılımlar ile kullanmak, iç saydamlık, hızlı ve doğal havalandırma, akustik konfor, dış yalıtım gibi konular biz mimarların yabancıları değil.

Sürdürülebilirlik Arayışı

Burada yeni ve genellikle pek gündeme gelmeyen bir konuya değinelim: Artık terasların - çatı düzlemlerinin üretici düzlemler olarak kullanımını gözlemek gerekiyor. Bildiğiniz gibi tip projelerde yapılara hala ahşap oturtma çatılar ve kiremit örtüler öneriliyor. Kiremit, su emmemiş halinde bile metrekareye 50 kg (5000 metrekare bir yapıda 300.000 kg.) ek yük getirir. Bir de bu yükün 15 metre yükseklikten temele verdiği momenti düşünün! Buna karşın, tüm çatı düzlemlerinin işlevsel ve ekolojik kullanımı, yeni kullanılabilir alanlar fırsatı sunacak; sürdürülebilirlik yanı sıra doğadan alınan düzlemlerin geri verilmesini de sağlayacaktır.

Her yer Kullanılabilir: Teraslar. "Çocuğum Düşersin!" dedirtmeyen bir tasarım

Yapılarda terasların enerji üretimi için kullanımı yanı sıra az betonlanmış bir bahçe-zemin kotu ile su toplama ve yeniden kullanımı çok ilginç olanaklar sağlayacaktır. İstanbul'da yıllık yağış: 680 mm /m² hesabı ile 1 metrekareye net 500 litredir. Böylece 10.000 m² su toplama düzleminde 5.000.000 litre / yıl su toplanır. 1000 öğrencinin, 70 litre / günlük harcama ile 70.000 litre / gün su harcadığı düşünülürse bu yöntem ile tesisin net 70 günlük (net 3 aylık) su gereksinmesinin karşılanabileceği görülür. Standartlar konusunda bir eğitim tesisinde yüzde kaç alaturka tuvalet olacağı konusuna takılan yetkililer; bırakın gri su, atık su hesabını, daha bir mekânın iç yüzeylerinin ışık yansıtma katsayıları, bir dersliğin kaç dakikada, nasıl havalanacağı konularına bile ilgisizler.

Eğitim tesislerinde önerilen işlevler ve uyulması zorunlu standartlar bir an önce çağdaşlaşmalı, mekânsal konfor niteliği yükseltilmeli, olabilecek en yüksek nitelikte teknoloji ve malzeme kullanılmalıdır. Bizler burada kızılı erkekli eğitimin doğru mu yanlış mı olduğuna takılarak abesle iştiğal ederken dünya daha gelişmiş ve yenilikçi yaşam modellerinin eğitim süreçlerinde (ve tesislerinde) nasıl uygulanabileceğini konuşuyor. Burada ise ışık hızıyla dönüşen yeni dünya paradigmaları ile baş edebilecek eğitimi uygulayacak yeni okullar kurmayı hayal eden pek yok.

Mazeret Yok: Devlet de Zorlanınca Böyle bir Okul Yapılabiliyor

Eğitim çağında en az 300.000 kadar engelli çocuk-genç varken, merdivenleri dert etmek yerine, rampa ve asansör konuşmak daha insanca olmaz mı?

Her yer Aydınlık, Her yer Eğitim: Anaokulu Çok Amaçlı Holü ve Rampası

Okullarda gerekli ibadethane metrekaresi konuşulurken; bir eğitim tesisinde çevre bilinci veren bilgi noktaları, daha iyisi interaktif bilgi köşeleri yaratılması gerektiğini söylemek neye yarar bilemiyorum. Yapım ve işletme maliyetlerini özel sektöre hangi “verimli” ek işlevlerle desteklenerek (market, lunapark gibi) devir edilebileceğini düşünenlere, tüm entegre eğitim tesislerinde çevre topluluğunun gece, hafta sonu ve tatil sürelerinde toplumsal-kültürel işlevler(çevreye açık kütüphane, toplantı salonu, spor, sağlık olanakları ile) için bir araya gelebileceğini hatırlatmak neye yarar? Bırakın mega-kampüsleri, 30.000 metrekarelik ve iki bin kişilik herhangi bir tesis çok ciddi bir işletmedir. Burada bu boyuttaki okulları hala öğretmenlerimiz “işletiyor”.

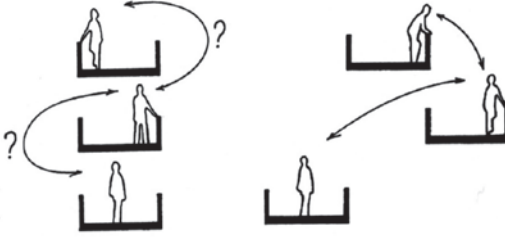
Tüm sistemin bilgi ve bilinçle işletilebilmesi için gerekirse eğitici kadrolar dışından işletme katkısı alınmalıdır. Yap-işlet-devret modelleri ile tesisleri ticarileştirme konusunda kafa yoran yetkililere; öğrenci katılımlı yeni ve profesyonel işletme modeli önerilerini hatırlatmak ne yazık ki hala gerçekçi değil. Son dönem mimari yarışmalar koşutunda, liselerde “Nasıl bir Eğitim Kampüsü?” konulu bir yarışma (en azından metin üzerinden) düzenlenemez miydi?

Evet, baştaki soruyu bir kez daha soralım:

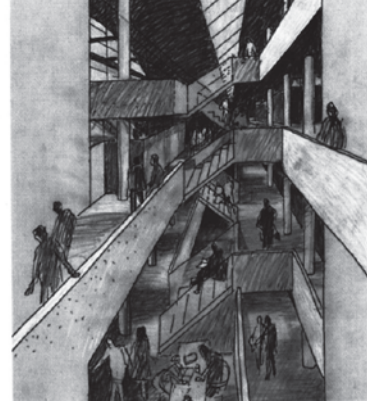
“Mimarlık ne işe yarar, dünyayı mimarlık aracılığıyla dönüştürebilir miyiz?” Görüyoruz ki, hiçbir dönemde mimarlık toplumu değiştirmek için yeterli bir manivela olmadığı gibi eğitim tesisleri konusunda da bu böyle...

Psikolojik, sosyal algı ve çevre ile kurulan ilişki, iletişim, en küçük yaştan itibaren bireyi ve davranışlarını etkiler. Mekân ise çok boyutludur. Yalnızca fiziksel boyutu ile değil, boşlukların kurgusu, kullanılan malzeme, renk yanı sıra ışık, ses gibi nitel

özellikleri ve konforu ile çok güçlü bir belirleyicidir. Bir koridor üzerine sıralanmış sınıflar dizisi yerine iletişim ve sinerjinin yoğun olarak deneyimlenebileceği boşlukları olan bir yapı düşünün. Öğrenciler birer aktif katılımcı gibi bu mekânı kullanabiliyor, felsefi bir deyim ile tüketiyor ve yeniden üretebiliyor.

SAYDAMLIK.İLETİŞİM.SİNERJİ

İç Boşlukların Sayısız İşlevlerinden Biri

Çağdaş bir eğitim yapısının kurgusu, toplum olarak deneyimlediğimiz kent gibi olmalıdır; sığınacak bir ev, işe gidilebilecek ofis bölgeleri, sosyalleşebileceğimiz sokaklar, meydanlar... Ne yazık ki günümüzde dayatılan kimi çağdışı standartlar, okulları hem çevrelerinden yalıtıyor hem de kendi içinde izole işlev ve yaş grupları tanımlıyor.

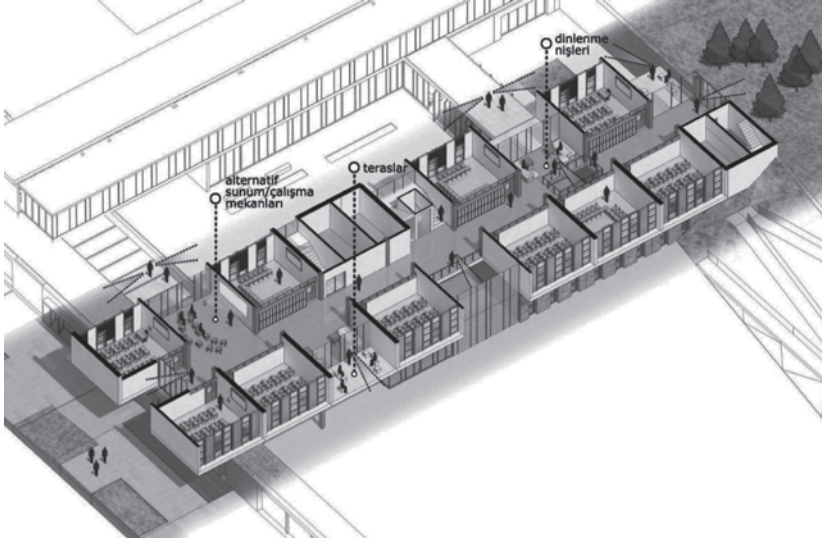
Derslik Değil, Açık Ofis! Öğrencinin ve Eğitmenin Ortak "İşyeri"

Dolayısıyla mekân kurgusu başlı başına bir eğitim aracıdır ve bu nedenle de eğitimde ciddi bir potansiyeldir. Doğru bir mekân kurgusu, öğrenciyi daha katılımcı çeşitlendirmeye teşvik eder. Artık eğitim modelleri dönüşüyor, sınıf deyince akla ilk gelen tahtaya doğru birbirinin sırtına bakarak sıralanmış öğrenci düzeni artık geçerliliğini yitiriyor. Sınıf, daha esnek ve çeşitlenebilir düzenlerde kullanılan, öğrenciyi aktif olarak üretmek için öğrenmeye teşvik eden bir düzene ve buna uygun altyapıyı sağlayacak bir fiziksel mekâna dönüşüyor. Eğitim yapılarının en temel mekânı olan sınıftaki bu düzenleme dahi öğrencilerin daha aktif olabilmelerini, öğretmenlerin de didaktik bir eğitimden koparak yol gösterici, soru sordurtan bir rehberliğe dönüşmelerini kolaylaştırıyor.

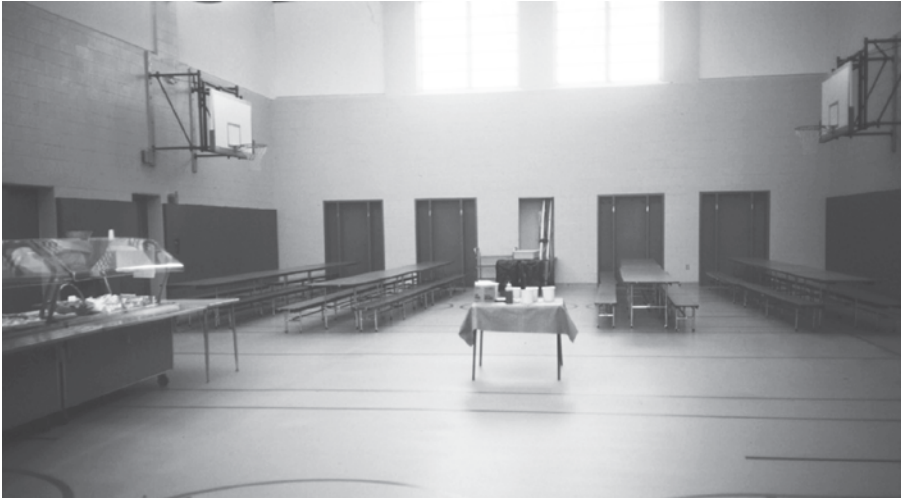
Mekânın Tüketilip yeniden Üretilmesi

Güncel eğitim anlayışı merkeze öğrenciyi koyan bir sistemi getiriyor. Dolayısıyla eğitim sadece sınıfta kalmayıp, öğrenciyle beraber okul yolunda ve okulda sınıf dışı tüm sosyal yaşantısında devam ediyor. Açık ve kapalı ortak alanlar birbirinden görerek öğrenme, merak duyma, sosyalleşme, karşılaşma ve çeşitli etkinliklerle üretme anlamında daha çok üzerinde düşünülmesi gereken mekânlara dönüşüyor. Eğitimcilerimiz, ders dışı faaliyetlerin önemini zaten farkında. Burada mimarlar olarak ekleyebileceğimiz nokta, ders saati dışına çıkıldığında içinde bulunulan fiziksel çevrenin de yeni ihtiyaçlara göre dönüşmesi gerektiğidir. Artık okul bir koridora takılmış sınıflardan ibaret bir yapı olamaz. Ya da başka bir deyişle, bir koridor bile içinden geçip gidilen bir ara mekân değil; başlı başına bir sosyal mekâna dönüşebilir.

Duvarları Esnetmek

Eğitim yapıları duvarlarını sadece değişen eğitime göre de esnetmiyor. İy bir eğitim kurumunun yalnızca yapısal olarak değil, işletme olarak da ufkunun açık olması gerekir. Kurum bulunduğu bölgenin toplumu ile basit bir veli- öğretmen ilişkisinin ötesinde çok katmanlı ilişkiler kurabilir. Kaldı ki ister resmi, ister özel, böyle büyük bir yatırımın, büyük bir yapının, geniş bir bahçenin yalnızca sekiz ay, günde sekiz saat işletilmesi hiç de "rantabl" değil. Mekânlar esnek kullanımlara izin verecek biçimde tasarlanırsa çok farklı biçimlerde kullanılabilir, hatta bazen de öğrencilerin özgün talepleri doğrultusunda. Neden olmasın?

İç Esneklik: Spor Salonu ve Yemekhane Aynı Mekanda. Ekonomik bir Çözüm

Pozitif Ayrımcılık: Herkes için (ama özellikle de kızlar için) Kaçış Alanları

Yeterli doğal ışık ve doğal havalandırma, akustik, ergonomi, güvenlik, yeterli açık yeşil alan ihtiyacı gibi fiziksel konfor koşulları elbette ki olmazsa olmazlar. Ancak hep üzerinde durduğumuz gibi, artık bu temel gereksinimlerin ötesine geçilebilmesi gerekir. İyi bir okul mekânı, öğrencide her şeyden önce aidiyet hissi uyandırıp, ilgiyle ve merakla her gün okula gelmesini teşvik edecek nitelikte olmalıdır.

Uyarıcı Biçim, Uyarıcı Renk, Sinerji, Mesaj, Işık, Hava, Güvenlik, Sosyalleşme, Akustik Konfor ve Öğrencinin Yeniden Düzenleyebileceği bir Meydan

Öğrenciye, dünyaya ilişkin ilk bilgileri vermelidir. Bir dünya vatandaşı olmak üzere, paylaşmayı, birlikte üretmeyi, daima merak duymayı, sorgulamayı, demokratik bir ortamda kendini ifade etmeyi, çevre bilinci yüksek bir birey olmayı iyi bir okul mekânında farkında olmadan öğrenecektir. Atölye mekânlarında birlikte üreterek öğrenecek, okulun amfisinde tartışacak, kapalı kapılar ardı yerine şeffaf bir cam duvarın ardındaki kütüphane ya da laboratuvar onu merak duymaya yönlendirecek, yeşile ve geri dönüşüme duyarlı bir mimari tasarım çevre bilinci aşılacaktır; bunların her biri günlük hayatının doğal bir parçası olarak zihnine ve alışkanlıklarına katılacaktır. Öte yandan çocuklar ve gençler nerelerde “takılmaktan” hoşlanıyor bugün, bunu araştırıp okulları da en azından biraz oralara benzetebilir; okulun uyandırdığı o soğuk iklimi kırabiliriz. Biraz zorlayarak şöyle bir örnek verelim: yemek yenen yerleri, biraz daha “food-court” gibi, spor yapılan yerleri biraz daha “fitness-center” gibi yapamaz mıyız?

Açık, Özgür bir Kantin. Geçerken uğranabilir!

İnternetin günlük hayatın ve eğitimin vazgeçilmez bir parçası haline gelmesiyle her gün gelişen teknolojiye ayak uydurabilecek bir altyapı planlaması günümüz eğitim yapıları için zorunlu. Dolayısıyla esnek ve değişen ihtiyaçlara olanak tanıyan bir altyapı ve mekân kurgusu önemli hale geliyor. Amerika’da uygulanmaya ve tartışılmaya başlayan “Flipped classroom” örneğinde, öğrencinin evden dersi takip edip, okula sadece rehberlik için geldiği bir eğitim modeli söz konusu. Bu da ilgiyle takip ettiğimiz tartışmalardan; yakın gelecekte okul mekânlarının sosyal ve pedagojik ihtiyaçları dahi gelişen teknoloji ile bambaşka bir çehre alabilir. Öte yandan mekâna yüksek öğrenim de yapılıyor ne var ki bu denmeye çok ciddi eleştiriler var biliyorsunuz. Yalnızlaşan bireyi yeniden sosyalleştirmek, iletişim ve algıyı uyarmak önem kazanacak. Belki okul yapısı içinde kapanıp geçirilen zaman azaltılabilir, daha çok yaratıcı etkinliklere yer verilir bu olanak doğru kullanılırsa.

Türkçe, Sosyal, Matematik, Fen... tamam da Sanat ve Spor nerede?

Günümüz tartışmalarını ve yenilikçi okulları takip ettiğimizde, yakın gelecekte teknolojinin pek çok açıdan mekânı dönüştürdüğü, ama bununla beraber öğrencinin daha hareketli, daha aktif olduğu, doğada daha çok zaman geçirdiği, ders konularının birbiri içinde eridiği, belki yaşlara göre değil ilgi ve becerilere göre gruplandırılarak eğitim aldığı bir eğitim modeli ve bu modele cevap verecek mekânlar söz konusu olacak gibi duruyor.

SONSÖZ YERİNE

Tuvaletler de bir Eğitim Aracıdır!

EKLER

1-13 YILLIK ZORUNLU EĞİTİM İÇİN BÜTÜNLEŞİK BİR EĞİTİM SİSTEMİ:
DÜNYADA UYGULANAN EĞİTİM AŞAMALARI EKLEMLENMESİNİN
TÜRKİYE BEKLENTİLERİ İLE BİR SENTEZİ

ANASINIFI 1 YIL
İLKÖĞRETİM 8 YIL
LİSE 4 YIL

ANASINIFI	1 YIL	
ILKOGRETİM	8 YIL	
LİSE	4 YIL	
	TÜRKÇE SOSYAL MATEMATİK FEN SANAT- KÜLTÜR	ÜNİVERSİTELER
MESLEK LİSESİ	ÇEVRE DİL DİN-FELSEFE GIDA SAĞLIK SANAT SPOR TEKNİK TURİZM ZİRAAT ...	ÜNİVERSİTELER MESLEK YÜKSEK OKULLARI

2- BÜYÜK -ENTEGRE- KAMPÜSLER, BÜYÜK KAPASİTE, ÜSTÜN DONANIMLI GÜÇLÜ TESİSLER VE GÜÇLÜ ÖRGÜTLENMELER SAĞLAYACAKTIR. ÖĞRENCİ BAŞINA 10m2 ASGARİ BİR YAPILAŞMA İLE BÖYLE BİR OKUL PROGRAMI YAKLAŞIK 20.000 METREKARELİK BİR PARSELDE GERÇEKLEŞTİRİLEBİLİR.

BÖLÜMLER	KAPASİTE	ALAN
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM	192 Öğrenci (24 öğrenci x 2 yaş grubu x 4 şube)	1200 m2
İLKÖĞRETİM OKULU (4+4)	1152 Öğrenci (24 öğrenci x 8 sınıf x 6 şube)	9000 m2
LİSE	576 Öğrenci (24 öğrenci x 4 sınıf x 6 şube)	5200 m2
SPOR SALONU (*)	Basket boyutuna göre ve 600 kişilik seyirci kapasiteli	800 m2
YÜZME HAVUZU (*)	25 metre uzunluk	800 m2
TOPLANTI-ODİTORYUM (*)	600 kişi kapasiteli	800 m2
TOPLAM	1920 öğrenci	19200 m2 (destek vb. ile)

(*) BU İŞLEMLER DIŞ KULLANIMA AÇIK OLARAK DÜZENLENMELİDİR.

3- YAKLAŞIK 2000 ÖĞRENCİLİ ENTEGRE BİR TESİSİN HİZMET EDECEĞİ NÜFUS ÇEVRESİ
TÜRKİYE TOPLAM NÜFUSU (2011) 74.724.269

Yaş grubu	
5-9 yaş grubu;	6 084 146
10- 14 yaş grubu;	6 602 605
15-19 yaş grubu;	6 317 583
TOPLAM	19 004 334

5- 19 YAŞ GRUBUNUN ÜLKE NÜFUSUNA ORANI

$19\ 004\ 334 / 74\ 724\ 269 = \%25 (*)$

BU DURUMDA, 2000 ÖĞRENCİSİ OLAN BİR OKUL 8.000-10.000 KİŞİLİK BİR NÜFUSA HİZMET VERİR

(*) DİKKAT: YUKARIDAKİ %25 ORANI HER YERLEŞMEDE AYNI DEĞİLDİR.
ÖRNEĞİN ADIYAMAN

Toplam nüfus	593 931
5-9 yaş	59 216
10-14 yaş	65 198
15-19 yaş	65 080
Toplam	189 494

ADİYAMAN İÇİN: 5- 19 YAŞ ORANI % 32

Adıyaman'da 2000 öğrencisi olan okul 6259 nüfusa hizmet verecektir.

Aile büyüklüğünü de bu bölge için 6 alırsak 1043 hane halkına hizmet verecektir.

Emily LARSON

Direktör, Uluslararası Pozitif Eğitim Ağı (IPEN)

Berrin BAŞ

Uluslararası Pozitif Eğitim Ağı (IPEN) Türkiye Temsilcisi, Pozitif Psikoloji Uzmanı

Elgiz HENDEN

Eğitim Danışmanı

SINIF İÇİNDE VE DIŞINDA DAYANIKLILIK (RESİLİENCE) BECERİLERİ

“Dalgaları kontrol edemeyiz ancak dalgaların altında kalmamayı öğrenebiliriz.”

Dayanıklılık (Resilience), zorluklar ve terslikler karşısında pes etmememizi ve böyle durumlara sağlıklı bir şekilde başa çıkmamızı sağlayan bir beceridir. Çalıştayda, pozitif eğitim yaklaşımı doğrultusunda dayanıklılığı ortaya çıkarmamızı teşvik eden, sınıf içinde ve dışında kullanabilecek uygulamalar paylaşılmıştır.

Pozitif eğitim, akademik başarıyı bütün amaçlardan daha değerli gören mevcut eğitim modelini sorgulamaktadır. Pozitif eğitim, eğitimin DNA'sının, "Akademik Eğitim ile Karakter & Esenlik" dizilerinin oluşturduğu bir ikili sarmal olduğuna, her iki dizinin de eşit öneme sahip olduğuna inanmaktadır.

Uluslararası Pozitif Eğitim Ağı: <http://www.ipositive-education.net>

Uluslararası Pozitif Eğitim Ağı – Pozitif Eğitim Manifestosu:

<http://www.ipositive-education.net/uluslararasi-pozitif-egitim-agi-ipen-manifestomuz/>

Dayanıklılık Alet Çantası

1) Minnettarlık

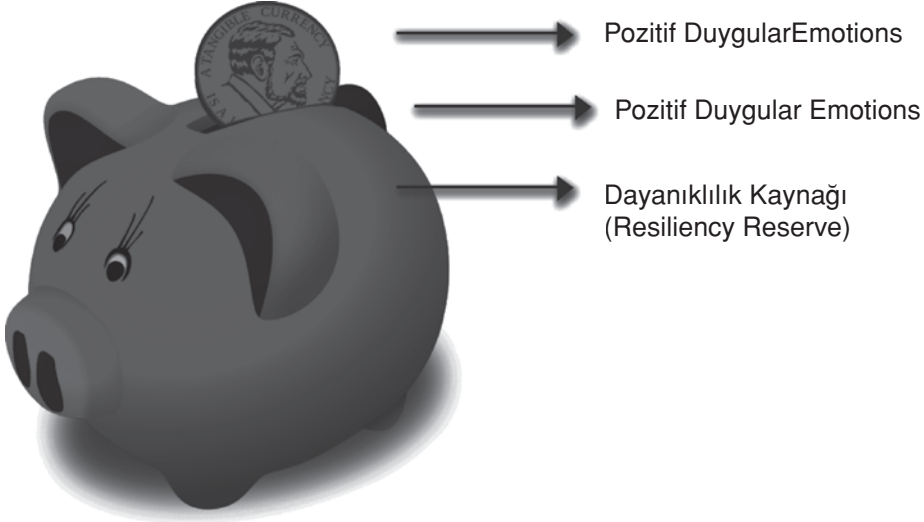

2) Gelişen Zihin

1) Minnettarlık

Her günümüz bütünüyle güzel olmayabilir ancak her günün içinde güzellikler vardır. Minnettarlık, hayatımızdaki güzellikleri, iyi gidenleri fark etmek ve bunların varlığı için minnet duymaktır. Minnettarlık duygusu, pozitif duyguların artmasını destekler. Pozitif duygular ise dayanıklılığı, çözüm odaklılığı, yaratıcılığı, geniş bakış açısını ve pozitif ilişkileri teşvik eder.

Pozitif Duygular ve Dayanıklılık

Minnettarlık Uygulamaları

- * 3 Güzel Şey: Bugün sizi mutlu eden 3 güzel şeyi yazın ve paylaşın.
- * Minnettarlık Duvarı: Sınıfta bir duvarı minnettarlık panosu olarak tasarlayın. Öğrencilerin eğitim hayatlarındaki (ve hayatlarının diğer alanlarında) iyi giden şeyleri fark etmelerini teşvik edin. Normalde dikkat etmedikleri küçük şeyleri de fark etmeleri ve takdir etmeleri için onları cesaretlendirin.
- * Teşekkür Mektubu: Öğrencileri, minnettar hissettikleri ve arzu ettikleri şekilde teşekkür edemediklerini düşündükleri bir kişiye teşekkür mektubu yazmaya ve daha sonra bu mektubu o kişiye okumaya davet edin.

2) Gelişen Zihin

Stanford Üniversitesi profesörü Carol Dweck, 30 yılı aşkın süredir yaptığı araştırmalarda, dayanıklılığı, başarıyı, motivasyonu etkileyen 2 farklı zihin yapısı olduğunu görmüştür: Sabit Zihin Yapısı ve Gelişen Zihin Yapısı

Sabit Zihin Yapısı: Becerilerin, yetkinliklerin, zekanın doğuştan geldiğine ve değişmeyeceğine inanmak

Gelişen Zihin Yapısı: Becerilerin, yetkinliklerin, zekanın çalışarak, azimle ve pes etmeyerek gelişeceğine ve değişeceğine inanmak

Son yıllarda, özellikle nörobilim alanında yapılan araştırmalar beynimizin hayatımız boyunca bir kas gibi gelişebileceğini, değişebileceğini göstermektedir. Bu araştırmalar, gelişen zihin yapısını ve gelişen zihin yapısının öğrenilebileceğini desteklemektedir.

Sabit Zihin ve Gelişen Zihin Davranışları

Sabit Zihin vs. Gelişen Zihin	
* Zorluklardan kaçmak	* Zorlukları kucaklamak
* Hata yapmaktan korkmak	* Hataları öğrenmek ve gelişim için bir fırsat olarak görmek
* Terslikler karşısında çabuk pes etmek	* Terslikler karşısında dayanıklı olmak
* Çabayı yarırsız ve kötü görmek	* Çabayı ustalığa/başarıya giden yol olarak görmek
* Geri bildirim görmezden gelmek	* Geri bildirimden öğrenmek
* Başkalarının başarısını tehdit olarak algılamak	* Başkalarının başarısından ilham ve ders almak

Gelişen zihni teşvik etmek ve geliştirmek için öğrenciler ile nasıl iletişim kurulduğu kritik önem taşımaktadır. Hangi zihin yapısının teşvik edildiği, özellikle geri bildirimlerde ve takdir cümlelerinde öne çıkmaktadır.

Sabit zihne yönlendiren geri bildirim: “Bu sınavda çok fazla yanlış yaptın, senden daha iyisini beklerdim.”

Gelişen zihni teşvik eden geri bildirim: “Bu çalışma şekli istediğin etkiyi yaratmamış görünüyor. Başka hangi yöntemleri deneyebilirsin? Ben nasıl destek olabilirim?”

Sabit zihne yönlendiren takdir: “Bugün sınıfta çok iyidim, verdiğin cevaplar gerçekten ne kadar zeki olduğunu gösteriyor!”

Gelişen zihni teşvik eden takdir: “Yeni şeyler öğrenmek için çalıştığında beynin daha da gelişiyor ve bunun derslerine olumlu yansıdığını görüyorum. Tebrik ederim.”

Gelişen zihni teşvik etmek için başka neler yapılabilir?

- * Öğrenciye verilen mesaj: Sabit vs. Gelişen
 - * Senin kalıcı/değişmeyecek özelliklerin var ve ben bunları yargılıyorum.
 - * Sen gelişen bir kişisin ve senin gelişiminle ilgileniyorum.
- * Her günün sonunda takdir ve gelişime yönelik geri bildirim biçiminizi değerlendirin.
- * Öğrencilerin zekasına veya yeteneklerine ilişkin övgü/eleştiri “sabit düşünce yapısı” mesajları gönderir. Gelişen zihin yapısını beslemek için sürece – seçimler, efor, yöntemler – odaklanın.
- * Gelişime yönelik geri bildirim öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olan eleştiridir.
- * Etiketleme, yargılama içermez.
- * Günün “HARİKA ÇABASI”
- * Alanlarında başarılı olan kişilerin hikayelerini araştırmak, bu hikayelerdeki gelişen zihin yapısı örneklerini paylaşmak.

Ahmet Yasin KURHAN

Eğitim Finansman Uzmanı

ÖZEL OKUL İŞLETMELERİNDE İŞLETME SERMAYESİ VEYA ÇALIŞMA SERMAYESİ YÖNETİMİ

Herkese iyi günler diliyorum. Bugün burada beni dinlemek için vakit ayırdınız öncelikle bunun için teşekkür ediyorum.

Çalışma sermayesi kararları
en sık alınan kararlar

Adına çalışma sermayesi dediğimiz bu çalıştay da rakamlarla, terimlerle kafanızı karıştırmayacağım, Kendimin yaklaşık 20 yıldır özel okul sektöründe mali işlerden sorumlu olarak çalışan bir idareci olarak yaşadığım,benzerlerini sizin de yaşamakta olduğunuzu tahmin ettiğim problemlerden biriyle ilgili finans biliminin getirdiği çözümlerden bahsetmeye çalışacağım. Bu arada okul ve eğitim sempozyumu başlığı altındaki çalıştaylardan eğitim ve pedagojik yönü olmayan tek çalıştay bizimkisi ve burada amacımız okulun işletme yönetimi tarafının alacağı kararlar ile eğitim yönetimi kısmını doğru etkilemesi olacak. Çünkü birazdan da göreceğiz çalışma sermayesi kararları o kadar gündelik ve sıradan kararlardır ki farkında olmadan gün içerisinde okul sahibi veya müdürü olarak bu kararlardan çok sık alırız. Peşin ödeme üzerinden anlaştığımız bir velinin 90 günlük bir çekle ödemeyi yapmak istemesi ve bizim de bunu kabul etmemiz veya etmemiz halinde velinin kayıttan vazgeçmesi gibi. Bir sınıftaki seviye farklılığından dolayı ilave bir şube açma kararı verip yeni öğretmen istihdamı yapmak gibi. Sıra masa alışverişi yaptığımız mobilya firması ile fiyatlarda anlaştıktan sonra vereceğimizin çeklerin vadesinde uzlaşmaya çalışmak gibi. Ya da çalıştığımız bankanın yöneticisi ile kısa vadeli veya uzun vadeli bir kredi anlaşmasının faizi, geri ödeme planı, teminatları üzerine görüşmek gibi.

Çalışma sermayesi veya diğer adıyla işletme sermayesi nedir? Çalıştayımızın konusu bu

Aslında çalışma sermayesi işletmenin döner varlıklarını ifade etmek için geliştirilmiş bir deyimdir. Döner varlıklar denince aklımıza Nakit- Alacak -Stok gibi para veya paraya en hızlı dönüşebilen varlıklar gelmelidir. Çalışma sermayesi kararları finansal anlatımla bu üç kalemden ne kadar para tutulacağı ve bu tutulacak paranın nasıl finanse edileceği kararlarıdır. Daha sonra ayrıntılı değineceğiz ama basit deyişle mevcut giderlerimizin karşılanması ve piyasada oluşan fırsatlar ile ilgili kasamızda ne kadar nakitle çalışmamız lazım; alacak kaleminin oluşması ile ilgili olarak sadece peşin mi satıyoruz veya satışlarımızı arttırmak için hangi şartlar ile ne kadar vade ve indirim yapıyoruz; bir üretim veya mal pazarlama firması ise müşterilerimizin taleplerini en hızlı cevaplandırabilmemiz için buldurmanız gereken stok nedir; sorularının cevaplarıdır çalışma sermayesi kararları...

Arazi kirası, para...

İşçilik ücretleri, para...

Tohum-Gübre, para...

Mazot-Tamirat, para...

Çalışma sermayesi kavramının tarihsel çıkışına baktığımızda ilk olarak tarım işletmelerinin bir hasat mevsiminden diğer hasat mevsimine kadar süren para gereksinmelerinin tanımlanması için kullanılmıştır.

Üretmek için para gerekir!

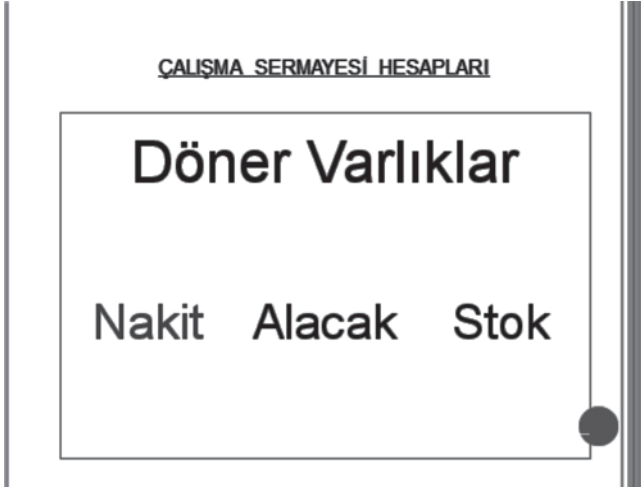
Gerçekten de sermayeniz olmadan ekecek araziyi kiralayamaz, tohum veya gübre satın alamaz, arazide çalışacak araçların yakıt ve diğer masraflarını karşılayamaz, toprakta çalışacak personelin ücretlerini ödeyemezsiniz. Neticede işletmeye girecek para hasattan sonra ilk satışlar gerçekleşince olacaktır. Bizim ise bugün gelecekte satacağımız ürünü ortaya çıkarmak için paraya ihtiyacımız vardır. Bu paranın kaynağı bir önceki hasat döneminde yaptığımız satışlardan yaptığımız tahsilatlardır. Gerçekten de bir önceki hasat döneminde yaptığımız satışları ya tahsil ettik ya da bu satışlardan halen tahsil edeceğimiz alacaklarımız vardır. Şöyle bir çiftçi veya bir tarım firması düşünün: Ürünlerini sattı,hatta kolay olsun hepsini peşin sattı,kasasına koydu. Gelecek yıl için hazırlanırken belki arazi kiralayacak, adam tutacak, tohum, gübre, mazot alacak, traktörün biçerdöverin kırılanlarını dökülenlerini değiştirecek ve bütün bunları yapmak için hali hazırda parası var, istediği gibi pazarlık yapabilir,fırsatlardan yararlanıp uygun alım yapabilir. Fakat bir sabah öğreniyor ki yakın bir arazi satılık ve yine ne tesadüf ki kelepir bir fiyat söz konusu, muhtemelen bir daha ele geçmeyecek bir fırsat. Elindeki nakdi diğer hasada kadar lazım olan ihtiyacını ayırmadan bu araziyi satın almak için kullanırsa finansal anlatımla çalışma sermayesini işletme sermayesini İngilizce söylemiyle 'Working Capital' ini bir duran varlık alımına aktarmış olacaktır. Gerçekten de bu alımdan sonra artık çalışma sermayesi kalmayacağı için üretim kabiliyeti ortadan kalkacaktır. Çalışma Sermayemiz yoksa üretim imkanımız da yoktur.

Bu durumda tekrar üretim yapabilmesi için borç bulması gerekecek ve bu borç banka borcu olursa artık gider kalemlerinin arasına bir faiz kalemi eklenecektir. Yaptığı alımlar ile ilgili satıcı firmalar ile görüşerek ödeme sözleri, senetleri veya çekleri vererek vade alacaktır ama bu sefer de yaptığı alımlar daha pahalı olarak giderlerine yansıtacaktır.Ya da yarın üreteceği ürünleri bugünden satıp önden para toplamaya çalışacak bu kararın maliyeti de daha iskontolu satışlar olacağından hasat sonu daha az gelir elde etmiş olacaktır.Bu çözüm bizim eğitim sektörüne çok yabancı bir çözüm değil sanki, ne dersiniz.

Peki diğer yandan bu alım kararı yanlış mıdır? Gelecekte bir daha belki bu koşullarda satın alma fırsatı geçmeyecek bu araziyi satın almalı mı? Elbette bu fırsatı değerlendirmeye çalışalım ama temel düsturumuz çalışma sermayesini etkileyecek kararlar alırken bu kararlardan işletmenin faaliyetlerinin ve döngüsünün nasıl etkileneceğini doğru hesaplamak olmalı. Şunu unutmayalım işletmeler kar yokluğunda değil nakit yokluğunda batarlar. Çalışma sermayesi kararları da bu nakdin doğru zamanda doğru miktarda var olması ile ilgili kararlardır,ve bu kararları alırken yapılacak yatırım kararının karlılığını sorgulamayız.

ÇALIŞMA SERMAYESİ HESAPLARINA YAKINDAN BAKIŞ

1-) NAKİT HESAPLARININ YÖNETİMİ

Tarihte zarar ettiği için batan işletme yoktur. Zarar ettiği halde senelerce mevcudiyetini devam ettirebilen birçok işletme vardır. Çünkü iflas bir kar / zarar durumu değil, yükümlülüklerini yerine getirememesi durumudur.

Alacaklarını tahsil edemeyen hak sahipleri şirketin sahip olduğu varlıkların satılıp paraya çevrilerek kendi alacaklarının en kısa zamanda ve belirli bir sıra içinde ödenmesini talep ederler. Artık işletmenin devamlılığında bir menfaat görmedikleri gibi kendi alacaklarının tahsilinin mümkünatını da ancak şirket faaliyetlerinin sonlandırılmasında ve varlıklarının da elden çıkarılmasında görüyorlardır. Bu yüzden bir işletmenin yükümlülüklerini yerine getirmesi yani verdiği ödeme sözlerine sadık olması gerekir. Bu sözlerin yerine getirilmesi yani süresi gelen borçların ödenebilmesi ancak doğru miktarda nakdin doğru zamanda kasa veya banka hesaplarında olması ile olur.

Ne zaman, ne kadar tahsil ediyoruz
Ne zaman, ne kadar ödüyoruz

NAKİT BÜTÇESİ

Bu arada gereğinden fazla para bulundurmanın da işletmeye zararı vardır. Bir işletme sahibinin veya yöneticisinin temel amacı elindeki sermayeyi artı değer üretecek, katma değer üretecek alanlara yönlendirmek olmalıdır. Yükümlülüklerimizden fazla parayı ihtiyatlı olmak adına hiç bir getirisi olmayan kasamızda tutamayız, işte bu sebeplerle tahsilatlarımızı ve ödemelerimizi oluşacakları zamana göre bir bütçe ile takip etmemiz çok sağlıklıdır.

*** Basit Gelir Tablosu ***

KÂRDAYIZ, AMA BU YETERLİ Mİ?

2019 Yılı Gelirleri	2019 Yılı Giderleri	2019 Yılı Karı
Majör	8.000.000	---

Miktar	8.000.000	---
Miktar	8.000.000	---
İstisna	1.000.000	7.000.000
İstisna	1.000.000	6.000.000
İstisna	1.000.000	5.000.000
İstisna	1.000.000	4.000.000

İstisna	1.000.000	3.000.000
İstisna	1.000.000	2.000.000
İstisna	1.000.000	1.000.000
İstisna	1.000.000	---

2019 Yılı Gelirleri

2019 Yılı Giderleri

2019 Yılı Karı

2019 Yılı Gelirleri

2019 Yılı Giderleri

2019 Yılı Karı

2019 Yılı Gelirleri

2019 Yılı Giderleri

2019 Yılı Karı

2019 Yılı Gelirleri

2019 Yılı Giderleri

2019 Yılı Karı

Şimdi ekranda gördüğünüz gibi sizler için hayali bir özel okul işletmesine ait tahmini bir gelir tablosu ve bu tabloya göre birazdan göstereceğim bir nakit bütçesi hazırlamaya çalıştım. Burada 500 öğrencisi olan, indirimleri, başarı bursları ve diğer başka indirimleri, siz söyleyin indirim yapmaya bir bahane buluyoruz nasıl olsa, düşükten sonra ortalama bir öğrenciden 13.000 TL geliri olan bir okul düşündüm. Aralık ayı sonunda olduğumuzu varsayalım ve işletmemiz toplam gelirlerinin %50'sini tahsil etmiş olsun. Geri kalan yarısını da Ağustos ayı sonuna kadar aylar itibariyle azala tahsil edeceğimizi yine varsayalım. Çok sıkı ve garantili bir tahsilat sistemimiz olsun herkes de borçlarına ve ödeme günlerine çok sadık, alacaklarımızda da hiç fire vermeyelim. Giderlere gelince okul binasının aylık 80.000TL brüt kirası var. Her 7 öğrenciye 1 çalışan idareci, öğretmen ve diğer yardımcı personel hesabıyla 75 adet çalışmamız var ve bu çalışan sayısı ile ücret, SGK ve stopaj giderlerimizin de aylık 280.000TL civarında olmasını öngördüm. Merkez Bankasının geçen yıl yaptığı bir araştırmaya göre 99 adet özel okul işletmesinin bilanço ve gelir tablolarını konsolide etmişler yani birleştirmişler vergi öncesi ortalama okulların karlılığının 2014 senesi verilerine göre %8 olduğunu belirlemişler. Ben de benzer karlılıkla çalıştırdım okulumuzu %9 olsun dedim ve diğer giderlerimizi de buna göre kurguladım. Bütün bu bilgilerin ışığında özetle 500 öğrencisi 6,5 milyon TL (Kdv dahil) tahsilatı 75 adet çalışanı, 6 milyon TL civarında (Kdv dahil) ödemesi olan kâr eden ve nakit üreten bir kurumumuz var. Okulumuzun an itibariyle herhangi bir demirbaş harcamasına veya yenileme harcamasına da ihtiyacı olmadığını düşünüyoruz, her şeyimiz yeni.

*** Örnek Nakit Bütçesi***

BİTLİM	Ocak	Şubat	Març	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Temmuz
ÖZEL OKUL NAKİT (1) - *0-Bireysel okul fakat nakit var@*	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
NET Tahsilat (1)	400.000	400.000	407.000	407.000	400.000	400.000	400.000	400.000	4.700.000
TOHULAT TOPLAM (2)	400.000	400.000	407.000	407.000	400.000	400.000	400.000	400.000	4.700.000
Giderler (3)									
BİR BİRİMİN ÖNE GİDERİLERİ	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	800.000
Personel Ödene Giderleri	100.700	100.700	100.700	100.700	100.700	100.700	100.700	100.700	1.000.000
SEK ve Önce Stopaj Giderleri	110.000	110.000	110.000	110.000	110.000	110.000	110.000	110.000	880.000
ÖDİ vahihihi Giderleri	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	160.000
Konutlar Vergisi Tahmini Giderleri		20.000			20.000			20.000	70.000
Giderler (3) net Giderleri	210.700	210.700	210.700	210.700	210.700	210.700	210.700	210.700	1.670.000
Giderler (3) net Giderleri ve yedekleri Giderleri									
Real Ödemeler ve Paha Giderleri									
GÖZÜMLER TOPLAM (3)	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	4.000.000
DÖNEM KAR/NAKİT (4) - *0-0-0-0	300.000	300.000	307.000	307.000	300.000	300.000	300.000	300.000	3.700.000
BAŞLANGIÇ NAKİT (5)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
NAKİT AKISININ NETİ (6) - *0-0-0-0	300.000	300.000	307.000	307.000	300.000	300.000	300.000	300.000	3.700.000
Paha İle Tutarları (7) - *0-0-0-0	100.000	100.000	0	0	0	0	0	0	100.000
Özetle (8) - *0-0-0-0	0	0	0,000	0,000	100.000	170.000	400.000	400.000	0,000,000
ÖZEL OKUL NAKİT - NET (9) - *0-0-0-0	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

Bahsettiğim verileri dikkate alarak Ocak ayı başından Ağustos ayı sonuna kadar yapacağımız tahsilatlarımızı ve ödemelerimizi bütçe tablomuza teker teker yansıttım. Bu arada kasa ve banka hesabımızda 50.000TL paramız var ve hesabımızı yaparken kasa ve bankamızdaki paranın 50.000TL'den aşağıya düşmemesi kararını almışız yönetim kurulu olarak. İhtiyatlı olmakta fayda var. Sizin de dikkatinizi çekmiştir, tablolara göre Mart ayına kadar sıkıntımız yok, tahsilatlarımız ödemelerimizden fazla, ancak Mart ayından itibaren kalan tahsilatlarımızın azalması, giderlerimizin ise sabit ve aylar itibariyle benzer devam etmesi nedeniyle giderilmesi gereken bir nakit açığı ile karşı karşıyayız. Aralık öncesinde ve Ocak Şubat aylarında oluşmuş kasa fazlamızı garantili ve kolay paraya çevrilir yatırım araçlarında değerlendirdiyssek sorunun çözümü kolay, yatırımımızı kârıyla beraber kasaya geri koyar açığımızı gideririz. Ancak geçmiş aylardaki fazlalarımızı getirisi daha yüksek diye paraya kolay geri dönüşmeyen bir fırsat için kullandıysak sözün başındaki çiftçi arkadaş gibi çok prim yapacak bir arazide değerlendirdiyssek bu sefer çözümler o kadar kolay ve masrafsız olmayacaktır. İnşallah aldığımız arazinin yaptığı prim bu sorunu çözmek için katlandığımız maliyetlerden yüksek olur. Parayı kötü ve verimsiz bir yerde kullandığımızı ise düşünmek bile istemiyorum. Yaptığımız bütçeye göre Ağustos ayı ile beraber 1.1 milyon TL civarında bulmamız gereken para var.

NET ÇALIŞMA SERMAYESİ

Tabloda açığın giderilmesi ile ilgili dört tane çözümü görüyorsunuz.

MÜMKÜNSE ERTELEME

Personelden kısılmaz!

Çok maliyeti, e-haciz'i de unutma

Mal sahibi kira bekler

Uzlaşmakta fayda var.

Bunlardan erteleme ile ilgili olanıyla başlayalım. Ödemeleri teker teker ele alalım. Çalışanlarınızın ücretlerini erteleyebilir misiniz? Bir eğitim kurumu için ciddi bir prestij kaybı olur, çalışanların mutsuzluğu da üzerine cabası. Tam da kayıt dönemi öncesi A okulu ücretlerini ödeyemiyor diye bir söylenti çıkmasını da istemeyiz. Bence bunu geçelim. SGK ödemesinin yapılmaması çözüm olabilir mi, devlet hemen yakamıza yapışmaz nasıl olsa. Fakat bu oldukça pahalı bir çözüm olur. SGK ödemesini zamanında yaptığımızda çok ciddi %5 gibi bir işveren prim desteği alıyoruz bu ödemeyi yapmamak bu destekten mahrum olmak demek. Dolayısıyla hem işçilik giderlerimizin artmasını hem de diğer taraftan banka faizlerinden de yüksek bir gecikme zammını göze almamız gerekir. Kira giderlerini erteleyebilir miyiz? Bina sahibini de bu ertelemeye ikna etmek kolay olmasa gerek. Ardi ardına 3 ay kira ödememek tahliye sebebi bunu da unutmayalım. Kendi binasında eğitim veren kurum kadar rahatı yok değil mi? Diğer alımlar ile ilgili erteleme; burada kalem kalem alımları incelemek gerekir, tedarikçilerimizle görüşüp çok fazla ek maliyete katlanmadan açığımızın bir kısmını gidermemiz mümkün olabilir, yalnız bütün tedarikçileri ikna edip 2 ay kadar erteleme alsak açığımızın ancak 230 bin TL kadar kısmını kapatabiliriz. Aylık 115.000TL civarında ödememiz vardı. Kanımca erteleme alımların başında konuşulmadığı sürece çok doğru bir çözüm değil içinde prestij kaybı barındırıyor, eğitim kurumları güvenilirlikleri ile ön plana çıkması gereken kurumlar olduğundan çok gerek kalmadıkça başvurulmamalı diye düşünüyorum. Gelelim diğer bir çözüm yoluna.

NET ÇALIŞMA SERMAYESİ

Kredi kullanımı. Çalıştığımız bankalar ile görüşebiliriz. Nakit bütçemizle uyumlu bir ödeme planı ve piyasa koşullarında faiz gideri ile kredi kullanmak makul bir çözüm yolu olabilir.

BANKA DEDİĞİN ZOR ZAMANDA LAZIM

Bize vermeyekte kime verecek?

Burada önemli olan işletmemizin bankaların istediği kredi yeterlilik koşullarını taşımasıdır. Bu konuyla ilgili olarak bir banka kredi komitesinin bir firmanın kredi talebini kabul veya ret ederken nelere dikkat ettiği hususunu ilerleyen zamanda ayrıntılı olarak anlatmaya çalışacağım

NET ÇALIŞMA SERMAYESİ

Diğer bir çözüm yolu sermaye artırımını. İşletme ortaklarının kendi varlıklarından açığı karşılamları veya kendi varlıkları müsait değilse yeni bir ortağın alınması yoluyla sermaye artışının sağlanması.

SERMAYE ARTTIRIMI İŞLERİ BÜYÜTMEK İÇİN OLMALI

Zaten kar etmiyoruz...

Ortakları ikna edersek olabilir.

NET ÇALIŞMA SERMAYESİ

Son olarak yeni sene kayıtlarından nakit girişi. Açığın finansmanında belki de en çok kullanılan yol. Buradaki örneğinizde de Mart-Nisan-Mayıs aylarında 85 civarında öğrencinin bir önceki yıl ücreti ve 5 taksitli bir ödeme planı ile kayıt edilmesi ile açık problemi çözülebilir. Yeni sene kayıtlarının erkene çekilmesi ve bunda başarılı olunması kontenjanların erken belirlenmesi, dolayısıyla gelecek yıl planlamalarını doğru yapılmasıyla ilgili olduğundan kimsenin de karşı çıkamayacağı bir olgudur.

ÇOK ERKEN KAYIT = ÇOK İNDİRİMLİ KAYIT

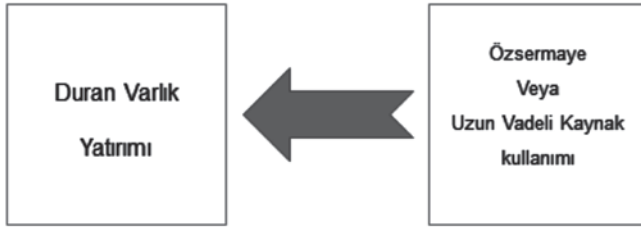

Erken kayıt

Vaktinde kayıt

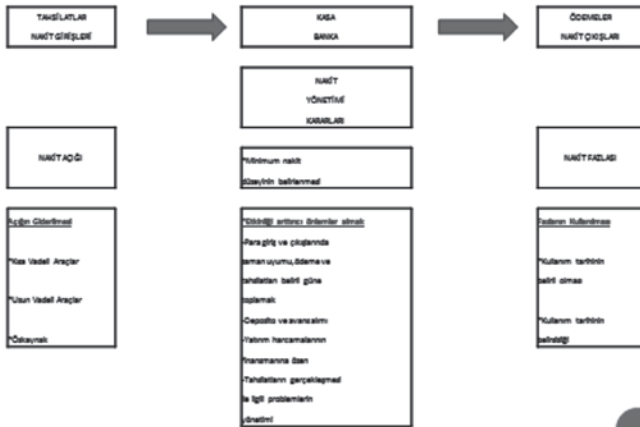
Ancak Şubat Mart aylarından başlayan erken kayıt yapma isteği kayıt ücretlerinde ciddi bir ücret tavizine dönüşüyorsa örneğimizdeki nakit açık krizinin kronikleşmesine de yol açabilir. Gelecek yıl gelirleri ile cari dönemin giderlerini ödeyince bugünün nakit eksikliği çözülür belki ama azalan ve bu yıl kullanılan gelir gelecek yıl benzer bir açığın kapısını aralar. Gelecek yıl nakit açığınızı başka bir yol ile kapatsanız dahi bu yıl uygun bir ücretle erken kayıt yaptıran öğrenci velisini takip eden yıl normal kayıt döneminde kayıt yaptırdığında enflasyonun üzerinde bir artışa ikna etmek mümkün olmayacaktır. Velilerin öğrencilerini kayıt etmek istedikleri okulda yeterli kontenjan kalmayacağı endişesiyle ön kayıt yaptırmaları ile bir okulun sağlıklı nakit yönetimini kamufle edip, nakit açıklarını gidermek amacıyla velilerini erken kayda davet etmesi arasında çok ciddi fark vardır.

ÇALIŞMA SERMAYESİNİ KORUMANIN TEMEL KURALI

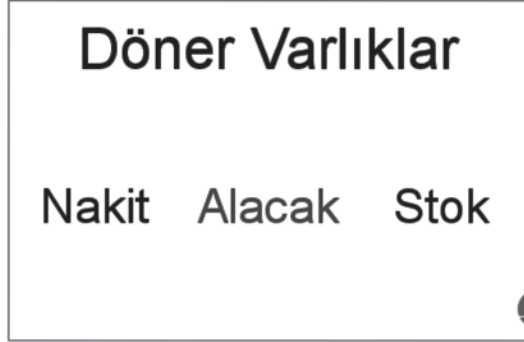
Bu nedenlerle eğer yeterli özkaynağımız yoksa sabit yatırımları ne kadar karlı olurlarsa olsunlar uzun vadeli borçlar ile finanse ederek hem fırsatları kaçırmamak hem de işletmeyi zora sokacak çalışma sermayesi eksikliği yaşamamak önemlidir. Nakit bütçesi yapıp nakit bütçesinin gerçekleşme durumunu sürekli kontrol etmek işletmenin sağlıklı yürümesinin en önemli bir koşuludur.

Nakit Yönetim İşleyişi

Etkin bir nakit yönetiminin aşamalarını ekranda gördüğünüz gibi safhalara bölebiliriz.

ÇALIŞMA SERMAYESİ HESAPLARI

2) ALACAK HESAPLARININ YÖNETİMİ

Bir işletmenin müşterilerine teslimatını tamamladığı mal ve hizmet satışlarından tahsilatını yapamayıp daha ileri bir tarihte ödenmesi üzerinde mutabık olduğu tutarların takip edildiği hesaplardır, alacak hesapları.

Bir işletmenin kredili satışları arttığında ya da tahsilat vadeleri uzadığında alacaklarında biriken tutarda artacaktır.

$$\text{Yıllık Satış Tutarı} \times \left(\frac{\text{Ortalama Vade gün}}{360 \text{ gün}} \right) = \text{Dönem Sonu Alacak Tutarı}$$

* Alacak Devir Hızı

Yıllık Satış Tutarı	6.000.000 TL
Ortalama Vade Gün	30 gün
Dönem Sonu Alacak	????

$$6.000.000 \text{ TL} \times \left(\frac{30 \text{ Gün}}{360 \text{ Gün}} \right) = 500.000 \text{ TL}$$

Yıllık Satış Tutarı	6.000.000,00 TL
Ortalama Vade Gün	60 gün
Dönem Sonu Alacak	????

$$6.000.000 \text{ TL} \times \left(\frac{60 \text{ Gün}}{360 \text{ Gün}} \right) = 1.000.000 \text{ TL}$$

Basit bir örnekle belirli bir satış hacmi için değişen vadelerde işletmenin alacak hesabında birikecek tutarların değişimini hesaplayalım. Baştan da söyledim, çok formüllerle başınızı ağrıtmak istemiyorum, burada formüllerden ziyade değişen şartların değiştirdiği sonuçlara odaklanmanızı rica ediyorum. Ekrandaki verilere bakarsak şöyle bir senaryomuz var, Yıllık satış hacmi 6 milyon TL olan bir firmamız var, sattığımız ürünleri 30 gün vadeli çeklerle tahsil ediyoruz. Satış departmanındaki arkadaşlar bir toplantı talep ettiler ve rakiplerimizin vadeyi 60 güne çıkarttıklarını eğer biz de onlar gibi yapmazsak artık 6 milyon TL satış hedefini tutturmamızın mümkün olmadığını raporladılar. Eskiden dönem sonunda 500 Bin TL alacağımız olacakken şimdi vadeyi 60 güne çıkartınca 1 Milyon TL alacağımızı olacak.

UZAYAN VADENİN BÜTÇEYE ETKİSİ

		30 Günlük Vade											
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
Satış	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	6.000
Tahsilat	0	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	3.500

		60 Günlük Vade											
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
Satış	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	6.000
Tahsilat	0	0	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	3.000

Yani 1 Ocak-31 Ocak arasında yaptığım aylık 500 Bin TL'lik satış eskiden 1 Şubat-28 Şubat arasında tahsil olup kasama giriyorken artık Şubat ayında böyle bir giriş olmayacak. Ocak ayındaki satışların tahsilatı 1 Mart ile 31 Mart arasında olacak. O yüzden Şubat ayında nakitteki bu azalma için bir çözüm bulmalıyız. Şubat ayındaki söz verdiğimiz ödemelerimiz aynen duruyor Şubat'taki açığı çözdükten sonra Mart ayından itibaren nakit döngümüz tekrar dengeye gelecektir.

SONUÇ

0 yıl Nakit Bütçesinde artan alacak (veya azalan tahsilat) nedeniyle

500.000 TL'lik

bir açık giderme problemi

Onu da finansçılar düşünsün

Vadeleri uzatarak Satış departmanının derdini çözdük ama finans departmanının önüne başka bir problem bıraktık. Siz olsanız nasıl bir çözüm bulurdunuz?

ÇALIŞMA SERMAYESİ HESAPLARI

Evet bence de tedarikçilerle masaya oturup alım vadelerimizi uzatmaya çalışalım. Bu arada stoklar üzerine biraz konuşalım daha sonra alacak konusuna dönüp Özel Okul İşletmelerinde Alacak Hesabı üzerine birkaç söz eklemek istiyorum. Şimdi stoklar...

3) STOK HESAPLARININ YÖNETİMİ

Stok hesabı hizmet işletmeleri dışındaki işletmelerin müşterilerinin taleplerini en hızlı karşılayabilmek için depo ve mağazalarında ne kadar mal bulundurduklarını gösteren hesaptır. Elimizde stok bulundurmadan siparişe göre mal temin edip sattığımızda siparişleri teslim süremiz uzayacak bu da müşterilerin satın almada önemli bir kriteri olan mali en hızlı temin etme isteğiyle çelişecektir. Bu çelişki satış kaybı ile sonuçlanacaktır.

STOKLARA NE KADAR YATIRIM?

Araba alış fiyatı	100	
Yıllık Alışlar	1.200	
Araba satış fiyatı	120	
Yıllık Satışlar	1.440	
Stok Dönme Çabukluğu	12	*Yılda kaç defa
Stok Devir Süresi (gün)	30	*Kaç günde bir
Alış Dönme Çabukluğu	2	*Yılda kaç defa
Alış Teslim Süresi	180	*Kaç günde bir
Alış ödeme koşulu	Peşin	
Satış ödeme koşulu	Peşin	

Her ay 1 arabadan yılda 12 araba satan bir galerimiz olduğunu hayal edin, arabaları satın aldığımız fabrika yılda 2 defa teslimat yapabiliyorsa müşterilerimizin taleplerine anında cevap verebilmemiz için ya yıl boyunca sattığımız 12 arabayı bir seferde Ocak ayında almak durumundayız ya da 6 ayda bir Ocak ve Temmuz aylarında 6'şar araba alacağız.

Her sene bir seferde alım

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
Satış	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	1.440
Tahsilat	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	1.440
Alış	1.200												1.200
Ödeme	1.200												1.200
İhtiyaç veya Fazla	-1.080	120	240	360	480	600	720	840	960	1.080	120	240	240
Açığın Finansmanı	1.080												1.080
Garli Ödeme									1.080				1.080
Dönem Sonu Nakit	0	120	240	360	480	600	720	840	960	0	120	240	240

Her altı ayda bir

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
Satış	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	1.440
Tahsilat	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	1.440
Alış	600						600						1.200
Ödeme	600						600						1.200
İhtiyaç veya Fazla	-480	120	240	360	480	120	-360	120	240	360	120	240	240
Açığın Finansmanı	480						360						840
Garli Ödeme					480					360			840
Dönem Sonu Nakit	0	120	240	360	0	120	0	120	240	0	120	240	240

Ekranında üst tabloda stoğu bir seferde temin etmenin Ocak ayında ciddi bir stok yatırımı gerektirdiğini görüyorsunuz, bu kararın neticesinde 12 araba bedeli olan 1200TL'nin Ocak ayında bulunup ödenmesi gerekiyor. Fabrikanın üretimi ile paralel 6 ayda bir alım yaptığımızda bu örnekte olabilecek minimum stok yatırımı ile müşterilerimizin ihtiyaçlarını anında karşılayabiliyoruz. Ocak ayında 6 araba bedeli, Temmuz ayında 6 araba bedeli kadar stoklarımız için yatırım tutarı gerekiyor. Sene başı hiç stok yapmadan çalışmak istersek müşterilerimize 6 ay sonraya kadar gün vermemiz gerekecek. Bu da muhtemelen satış kaybı doğuracaktır.

ÖZEL OKUL İŞLETMELERİNDE ALACAKLAR VE STOKLAR

Yukarıda verdiğimiz basit örnekler Türkiye'de bir çok işletme için geçerli iken özel okul işletmeleri alacak ve stok hesapları yönünden farklılık göstermektedir. Alacak hesaplarını ele alırsak özel okullarda hizmetin teslimi Eylül ayı ile takip eden yılın Haziran ayı arasında 2 takvim yılına yayılan 10 ay gibi uzun bir süre zarfında gerçekleşmektedir. Baştan da belirtmiştik velilerle yapılan kayıt görüşmeleri doğal olarak daha da erken kimi okullarda şubat ve mart aylarında başlayıp okulları açıldığı Eylül ayına kadar sürmektedir. Okulun veliden hangi tarihte alacaklandığı bu durumda oldukça yoruma açık bir sorudur. Kayıtın yapıldığı tarih itibarıyla mı, yoksa

hizmetin tamamlandığı tarih HAZİRAN itibarıyla mi okul veliden alacaklıdır? Yoksa hizmetin verilmeye başlandığı tarih EYLÜL itibarıyla mi okul veliden alacaklıdır? Fiili durumda veli ödemeleri ile ilgili Eylül'de başlayıp gelecek yıl Haziran'da biten eğitim dönemi için Şubat ayından başlayıp ertesi yılın Ağustos ayına kadar yayılan bir ödeme takvimi takip edilmektedir. Bu da okul ile veli arasında sınırları karışık bir avans ve alacak hesabı doğurmaktadır.

NEDEN HER SENE KAYITLAR DAHA ERKENE ÇEKİLİYOR?

Tam burada daha iyi anlaşılabilmesi için 99 okulu kapsayan merkez bankası bilanço ve gelir tablosu araştırmasını referans alarak alacak ve avans hesapları yönünden çalışma sermayesi analizi yapmak istiyorum. Bu analizin benzerini sizler de kendi kurumlarınız için yapabilirsiniz.

	2015 8.ay Tahmini	2014	2013
Dönem Başı Alacaklar ve Avanslar (+)	-229.947	-252.231	-167.011
Alınan Çekler	30.202	22.700	29.383
Ticari Alacaklar	274.724	210.096	208.682
Alınan Avanslar (-)	-534.874	-483.027	-405.278
Satışlar (+)	867.283	1.734.567	1.490.689
Dönem Sonu Alacaklar ve Avanslar (-)	0	-229.947	-252.231
Alınan Çekler	0	30.202	22.700
Ticari Alacaklar	0	274.724	210.096
Alınan Avanslar (-)	0	-534.874	-483.027
Satışlardan Tahsilat	637.336	1.712.283	1.575.909

	2015 8.ay Tahmini	2014	2013
Dönem Başı Borç ve Avanslar (+)	204.162	154.280	98.102
Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri	16.498	9.396	4.991
Verilen Sipariş Avansları (-)	-63.251	-37.071	-39.077
Ticari Borçlar	216.373	153.248	112.418
Personel Borçlar	34.342	28.707	19.770
Giderler (+)	1.075.399	1.613.099	1.451.733
Dönem Sonu Borç ve Avanslar (-)	0	204.162	154.280
Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri	0	16.498	9.396
Verilen Sipariş Avansları (-)	0	-63.251	-37.071
Ticari Borçlar	0	216.373	153.248
Personel Borçlar	0	34.342	28.707
Giderler için Ödemeler	1.279.561	1.563.217	1.395.555

İŞİN ÖZETİ

	2015 8.ay Tahmini	2014	2013
Satışlar	967.283	1.734.567	1.490.689
Giderler	1.075.399	1.613.099	1.451.733
Satışlardan Tahsilat	637.336	1.712.283	1.575.909
Giderler için ödemeler	1.279.561	1.563.217	1.395.555
Faaliyet Karı	-208.116	121.468	38.956
Faaliyetlerden Yararlanan Nakit	-642.225	149.066	180.354

2014 Yılı Sonu Kasa+Banka	502.124
2014 Yılı Sonu Kısa Vadeli Kredi	488.231
Giderilmesi Gereken Açık	-628.332

NEDEN HERSENE KAYITLAR DAHA ERKENE ÇEKİLİYOR?

ÇÜNKÜ ÖZEL OKUL İŞLETMELERİNDE
ÇALIŞMA SERMAYESİ EKSİK
VE
EKSİLMEMEYE DEVAM EDİYOR!....
YENİ ÇÖZÜMLER LAZIM

Özel okullarda satılacak stok yoktur,

Doldurulacak kapasite vardır.

Özel Okul işletmelerinde alınıp satılan bir stok yoktur O yüzden para bağlanılan bir stok kaleminden söz edemeyiz. Sadece zamana yayılarak giderleştirilen kırtasiye ve temizlik malzemesi ve bunun gibi toptan alışverişlerimiz ile ilgili bir stok tutma söz konusu olabilir.

Ben özel okullarda diğer işletmelerdeki alınıp satılan stok kalemine benzer olduğunu düşündüğüm önemli başka bir olgudan söz edeceğim. KAPASİTE OLGUSU. Biraz evvel stoklardan bahsederken elde stok tutmanın yarattığı satış kapasitesi ve maliyet ilişkisinden bahsetmişim. Özel okullarda benzer kapasite satış ve maliyet ilişkisi kurumun en çok birlikte çalıştığı öğretmen sayısı ile ilgilidir. Çalışacağımız öğretmen sayısını belirlemek bir politika işidir. Çalıştığımız öğretmen sayısı açabileceğimiz sınıf sayısını o da okutabileceğimiz öğrenci sayısını belirler.

SENARYO 1

KARARLAŞTIRILAN POLİTİKA

	Sabit	Ek ders
Sözleşme ders sayısı haftalık	20	20
Sabit ücret	2.509,11 TL	
Ek ders ücreti	9,77 TL	

Cevap aradığımız sorular?

A) Eldeki kadromuzla ne kadar daha ilave sınıf açılabilir?

(Ya da birleştirilmesi gereken sınıflar var mı?)

B) Öğretmen kadromuz eksik mi, fazla mı?

Karşılanamayan kapasite (Öğretmen ders saatine göre)	-150
Mevcut sınıflara göre istihdam edilmesi gereken	40
Birleştirilmesi (veya kapatılması gereken) sınıf sayısı	-4
Azalması muhtemel öğrenci sayısı	-80
Eksik öğretmen sayısı	-5
Mevcut kadro ile katlanılan aylık ücret gideri	107.359
Politikaya göre olması gereken ücret gideri	115.996

Örnekte kullandığım sayılara takılmayın lütfen. Her kurumun kendine has politikaları vardır. Ben burada sadece politika değişikliklerinin getirdiği veya getirebileceği sonuçları göstermek istedim. İlk örnek devletin uyguladığıdır.

Az öğretmen az öğrenci çok öğretmen çok masraf!...

ÇALIŞMA SERMAYESİNİN DESTEKLENMESİ İLE İLGİLİ DEVLET TEŞVİKLERİ

- a SGK primleri düzenli ödendiğinde %20.5 puan olan işveren prim hissesi % 5 puan az ödenir. Bu 5 puan hazinece karşılır. SGK' ya herhangi bir borcumuz olmamalı, kayıt dışı çalışan olmamalı **VAKTİNDE ÖDEMEYİ TEŞVİK**
- b Yeni işe alınmış çalışanlarımız işe alındıkları tarihten bir önceki 6 aylık ortalama çalışan sayınızın artmasını sağlıyorsa bu yeni işe alınan personel için 6 ay-54 ay toplam % 34.5 puan olan işçi ve işveren prim hisseleri %16 puan az ödenir. **DAHA FAZLA İSTİHDAMI TEŞVİK**
- c Yurtdışına çalıştırılmaya götürülen çalışanlar ile ilgili yine %20.5 puan olan işveren hissesi ile ilgili olarak %5 puan az ödeme **İHRACATI TEŞVİK**
- d Yine ayrıntıya girmeden ülkenin belirli bölgelerinde 10 ve üzerinde işçi çalıştıran işyerleri için uygulanan prim desteği **BÖLGESEL İSTİHDAMI TEŞVİK**
- e Teşvik belgesine sahip yatırımlarda belge kapsamındaki makine ve teçhizat teslimleri KDV'den ve gümrük vergisinden müstesnadır Yatırımın bölgesine ve yatırımın tarihine göre yatırım tutarının %10 ile %50'si kadar kurumlar vergisi desteği (%30-%90 arasında vergi indirim yapılarak) sağlanır. Yatırımın finansmanında kullanılan kredinin faizinin yatırımın bölgesine göre yaklaşık %20'si ile azami yatırımın toplam tutarının %'5'ine kadar olan kısmı hazinece karşılır. Yatırımın sağladığı ilave istihdam için (asgari ücret için hesaplanan kadar) işveren hissesi , yatırımın bölgesine ve cinsine göre yukarıdakine ilave işçi hissesi (asgari ücret kadar) ve ücret gelir vergisi stopajı (asgari ücret kadar) hazinece karşılır. **YATIRIM TEŞVİK.**

Çalıştayımız burada sona ermiş bulunmaktadır. Herkese iyi günler dilerim.

Selda MANSUR

*Bağımsız Eğitimde Proje Yönetimi ve Akreditasyon Danışmanı
Uluslararası Bakalorya IBPYP Resmî Danışmanı*

NEDEN, NASIL, NE: PROJE YÖNETİMİ BAKIŞ AÇISIYLA OKUL PROJE VE AKREDİTASYON SÜREÇ YÖNETİMİ

Ana fikir

Alışkanlıkları sorgulayarak nitelikli alternatiflerle değiştirme cesareti ve azmi, bireylerin ve toplumların refah düzeyini artırır.

Özet

“Eskiden plan mı vardı, kervan yolda düzülür”, “Hele şu günlük işleri bitirelim, projenin bitiş tarihine daha çok var, bakarız”, “Proje masrafından kısıtlım, hem ucuz olsun, hem çabuk bitsin, hem kaliteli olsun”, “O konunun yetkilisi X, ben sadece kendi işime bakarım”... Bunları sıklıkla duyuyor musunuz veya söylüyor musunuz? Bu yaklaşımlarla okul projeleri yürütmek, planlı olmaktan daha zor ve masraflıdır.

Bu yazıda, okul geliştirme projelerinin kolay ve başarılı olması için “neden, nasıl, ne” öncelik sırası irdelenmekte ve Proje Yönetimi bakış açısı uygulamanızı kolaylaştıracak bilgi ve öneriler sunulmaktadır. Siz okuyucuların, kendi okulunuzun proje kapsamını, paydaşlarını, risklerini, zaman-bütçe-insan kaynaklarını, iletişimi, süreç ve kalite kontrolünü, standartlar ve entegrasyon temeli üzerinden planlamanız ve uygulamalarınız için farkındalık kazanmanızı amaçlıyorum.

Bu kapsamda, “paylaşılan eğitim liderliği” ve “yönetişim” kavramlarına değiniyorum. Okul geliştirme projelerine örnek olarak, IB (Uluslararası Bakalorya) otorizasyon süreçlerine atıfta bulunuyorum, ancak yazıdaki önerileri, başka projeleriniz için de kullanabilirsiniz.

Proje = ? Proje Yönetimi ?

Proje Temelli Öğrenme yaklaşımının eğitim literatürüne girmesi ve okullarda yaygınlaşmasıyla birlikte, proje kavramının tanımı da çeşitli karmaşalara yol açmış, öğrencilere klasik yöntemlerle ödev vermenin yeni adı olarak kullanılması yaygınlaşmıştır.

Proje, bir probleme çözüm bulma ya da beliren bir fırsatı değerlendirmeye yönelik, bir ekibin, başlangıcı ve bitişi belirli bir süre ve sınırlı bir finansman dahilinde, birtakım kaynaklar kullanarak, müşteri memnuniyetini ve kaliteyi göz önünde bulundururken olası riskleri yönetmek şartıyla, tanımlanmış bir kapsama uygun amaç ve hedefler doğrultusunda özgün bir planı başlatma, yürütme, kontrol etme ve sonuca bağlama sürecidir. (1)

Okul gelişimi kapsamında, innovasyon, akreditasyon vb çalışmalar, bu tanım çerçevesinde değerlendirildiğinde ve bu tanımın okullarda kullanımı yaygınlaştığında, okul çalışanları ve öğrencilerin proje tanımının da değişmesi ve dolayısıyla planlama-uygulama-sonuçları değerlendirme anlayış ve becerilerinin gelişmesi de sözkonusu olabilecektir.

Bu tanımla bağlantılı olarak,

Proje yönetimi, belirli bir projenin hedef ve amaçlarına ulaşip bitirilmesi için kaynakların planlanması, organize edilmesi, tedarik edilmesi ve yönetilmesi disiplindir. (2)

Proje Yönetimi, bir disiplin olarak ülkemizde genellikle mühendislik ve/veya iş yönetimi profesyonellerinin katıldığı eğitimler ve girdikleri sınavlar sonucu elde ettikleri PMP (Project Management Professional) sertifikası kapsamında, işyerlerindeki projelerin yönetiminde koordinasyonu üstlenmeleri olarak tezahür etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı, 2006'da yayınlanan ve 2010'da eklemeler yapılan Ortaöğretim Proje Hazırlama Dersi Öğretim Programı ile bu disiplinin lise öğrencilerine kazandırılması için bir temel oluşturmuştur. (3) (4)

Proje Yönetimi bakış açısı, Planla-Yap-Hatırla (Plan-Do-Review) döngüsü temelini üzerine kurulmuştur ve projeleri, işletme operasyonu olarak tanımlanan, düzenli olarak yapılan işlerden ayırır:

Projeler belirli özgün hedef ve amaçlara ulaşmak amaçlı uygulanır: genellikle faydalı bir değişim getirmek ya da değer katmak için... Projelerin esneklik payı ile birlikte belirli başlangıç ve bitiş tarihi vardır... Projelerin geçici olması; onları kalıcı, sürekli tekrarlanan, üretim ve servis amaçlı her zamanki işletme operasyonlarından farklı yapar. Pratikte, bu iki tür sistemin yönetimi oldukça farklıdır ve farklı teknik beceriler gerektirmektedir... Proje yönetiminde gösterilen temel çaba, proje hedef ve amaçlarına ulaşmaya çalışırken önceden belirlenmiş proje kısıtlarının da dışına çıkmamaktır. Tipik proje kısıtları kapsam, zaman ve bütçedir. (5)

Dolayısıyla, okul gelişimi kapsamında, her yıl düzenli olarak aynı şekilde yapılan çalışmalar proje tanımı kapsamında değildir. Bir çalışmanın proje olarak tanımlanabilmesi için, bir başlangıç ve bitiş tarihi, belirli bir kapsamı, zaman aralığı ve bütçesi olması gerekir. Bu bağlamda, bir okulun, müfredat uygulamalarını geliştirmek için ulusal veya uluslararası bir akreditasyon sürecinden geçmesi, bir projedir. Akreditasyonun bir kapsamı (yapılacak işler, uygulamaya geçirilmesi gereken standartlar), zamanı (akreditasyon başvuru öncesi ve sonrası, akreditasyon alınıncaya dek geçecek zaman) ve bütçesi (akreditasyon sürecinin gerektirdiği harcamalar) vardır.

Proje yönetimi, beş süreç ve dokuz bilgi alanını kapsar. Okulunuzun proje kapsamını, paydaşlarını, risklerini, zaman-bütçe-insan kaynaklarını, iletişimi, süreç ve kalite kontrolünü, standartlar ve entegrasyon temeli üzerinden planlamanız ve uygulamanız için farkındalık kazanmanız amaçlandığından, bu yazıda, bu süreç ve bilgi alanlarının, bir okul gelişimi projesi bağlamında nelere tekabül ettiklerine, farklı başlıklar altında değinilecektir.

Proje yönetim süreçleri

Başlangıç süreçleri
Planlama süreçleri
Yürütme süreçleri
İzleme ve Kontrol süreçleri
Kapanış süreçleri

Proje yönetimi bilgi alanları

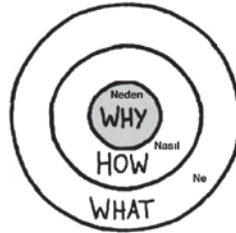
Entegrasyon yönetimi
Kapsam yönetimi
Zaman yönetimi
Maliyet yönetimi
Kalite yönetimi
İnsan kaynakları yönetimi
İletişim yönetimi
Risk yönetimi
Satınalma yönetimi (5)

Okul geliştirme projelerinin kolay ve başarılı olması için “neden, nasıl, ne” öncelik sırası

Proje Yönetimi disiplini, Başlangıç Süreci öncesinde, projenin işletme/kurum/kuruluşa (okula) uygunluğunun tespiti için bir fizibilite (proje gerekliliklerini karşılayıp karşılayamayacağınıza dair özdeğerlendirme) süreci öngörülür. Bu süreçte, projenin kapsam, zaman ve bütçe açısından proje sponsoru (en üst karar alıcı) ve proje koordinatörü tarafından belirlenecek kişiler tarafından, proje, bilgi alanları başlıkları altında incelenir ve kurum için uygun olup olmadığına karar verilir. Uygunsa süreç başlatılır ve planlama sürecine geçilir. Bu süreçte, fizibilite çalışmaları sonuçları ve riskler değerlendirilir, proje ekibi oluşturulur, paydaşlarla bilgi paylaşımı yapılır.

Neden?

Liderlik ve işletme yönetimi alanlarında tanınmış bir yazar, konuşmacı ve danışman olan Simon Sinek, “İnsanlar yaptığınız şeyi değil, onu yapma nedeninizi satın alır” der. (6)

**İnsanlar yaptığınız
şeyi değil, onu
yapma nedeninizi
satın alır.**

"People don't buy what you do,
they buy why you do it."
- Simon Sinek

Bu bağlamda, bir okul geliştirme projesinin farklı entegrasyon ve paydaş yönetimi açısından, aşağıdaki sorulara yanıt aranması, projenin okula uygunluğunun belirlenmesi için yararlı olacaktır:

NEDEN?

Önce proje fikrinizin nedenini inceleyin, okulunuzun felsefesine, amacına, değerlerine uyuyor mu?

Yoksa geçici bir trend veya moda mı kapılmak üzeresiniz?

Yoksa aslında felsefeniz geçerliliğini yitirdi, artık kurumunuzu tam ifade etmiyor ve okul olarak sizler değişmek istiyordunuz ve bu trend/moda gibi görünen “şey”, kurumunuzun değişebilmesi için iyi bir araç, bir fırsat mı?

ÖZ-DEĞERLENDİRME - cesaret - SORGULAMA - zorlukların tespiti - DEĞİŞİM AZMI

Örneğin, son yıllarda dünya genelinde ve ülkemizde yaygınlığı ve aynı zamanda saygınlığının artış ivmesi giderek yükselmekte olan Uluslararası Bakalorya (IB) programlarının, sizin okulunuz için uygun bir değişim ve gelişim aracı olup olmadığını belirlemek için, şu sorulara, üst-orta yönetimden belirleyeceğiniz bir ekip ve tercih ederseniz öğretim kadronuz ve hatta okul velilerinden temsilcilerin katılacağı bir çalışma toplantısında aşağıdaki soruları irdelemeniz yararlı olacaktır. Bu soruları, okul gelişimi aracı olarak kullanabileceğinizi düşündüğünüz başka programlar için de kullanmanız yararlı olacaktır:

IB ve sizin okulunuzun ilkeleri, inançları, değerleri örtüşüyor mu? Örtüşüyorsa, felsefeniz bir misyon bildirgesi olarak özetlenmiş haliyle, kağıt üstünde mi kalıyor, yoksa sahiden okul işleyişinin temeli mi? IB programları, bunun için uygun bir araç mı? İnsan kaynaklarınızın zaman ve eğitimi için yapmanız gereken bütçe yatırımınıza değer mi?

Nitekim, IB programları da aynı şekilde, adaylık başvurusu öncesi yaklaşık altı ay sürecek bir fizibilite çalışması yapılmasını öngörür. Bu kapsamda, Felsefe ile başlayan, Organizasyon ve Müfredat başlıklarıyla devam eden Program Standartları ve Uygulamalarının irdelenmesini öngören bir kurum içi öz-değerlendirme sonucunda, başvuru belgelerine ek olarak, tüm otorizasyon sürecine yönelik bir Eylem Planı ve bütçe hazırlanarak başvuru yapılır.

Nasıl?

Bu Eylem Planı ve bütçe, adaylık süreci boyunca bir taslak olarak değerlendirilir ve gerekli değişiklikler, eklemeler yapılabilir. Fizibilite ve planlama sürecinde mümkün olduğunca fazla proje paydaşının, okul yönetimiyle birlikte çalışması, bakış açılarını farklılaştırarak risk yönetimi planlamasını sağlama sağlayacak, dolayısıyla bütçe ve Eylem Planı'ndan sapmaları azaltacak ve dolayısıyla projenin başarısını artıracaktır. Paydaşların en baştan sürece katılması onların motivasyonunu ve projeyi sahiplenme

düzeylerini artıracak, “Paylaşılan eğitim liderliği” ve “yönetişim” kavramlarının okulda hayata geçmesini kolaylaştıracağından, insan kaynakları ve zaman yönetimi de olumlu yönde etkilenecektir.

Ne?

Proje fizibilite ve uygulama süreçlerince, tamamlamanız gereken çalışmalar, kurum olarak karşılamamız gereken standartlar hakkındaki belgeleri ekip olarak dikkatlice okuyun ve irdelemek, “.Proje için gereken bütçe, zaman, insan kaynağı, vb hakkında, duyduklarınızı risk yönetimi açısından değerlendirin, ancak karar ve uygulamadal, resmi belgelerde okuduklarınıza inanın: Projeniz neyi kapsıyor? Neyi kapsamıyor? Bu soruların yanıtları, sizin kurumunuzun felsefesi, kaynakları ve işleyişi bağlamında şekillenir. Farklı kurumların farklı koşulları bağlamında, proje işleyişi farklı zaman, kaynak ve risk yönetimi gerektirir.

Uluslararası Bakalorya programları akreditasyon sürecinde, aklınızda tutmanız gereken önemli bir nokta şudur:

Bir IB programı sunmak üzere yetkilendirilmiş bir IB Dünya Okulu olmak için büyük kararlılık ve profesyonellik gerekir. Bu, okulların etkin bir şekilde IB programlarının gelişim süreçlerine dâhil edildiği bir IB Topluluğu’na ait olmanın uzun vadeli anlamlarına, IB değerlerine ve misyonuna yönelik kararlılık ve anlayış gerektirir.

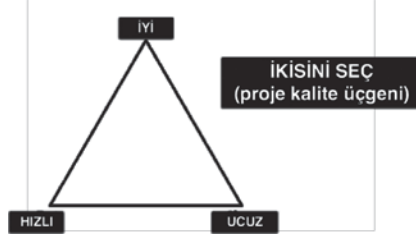
Ayrıca öğretmenlerin programın ve pedagojik yaklaşımların esaslarını öğrenmeleri, okulun yetkilendirme öncesindeki hazırlığının değerlendirilmesi ve sonrasında sürekli bir profesyonel gelişimin ortaya konulması da zaman alır. (7)

Süreç ve kalite kontrolü için, sürekli takip edilen ve güncellenen bir eylem planı, tutanaklar, işleyiş esasları belgeleri oluşturmanız ve kullanmanız ve paydaşlarla iletişimi düzenli ve verimli tutmanız, projenizin başarı düzeyini yüksek tutacaktır. Söz uçar, yazı kalır!

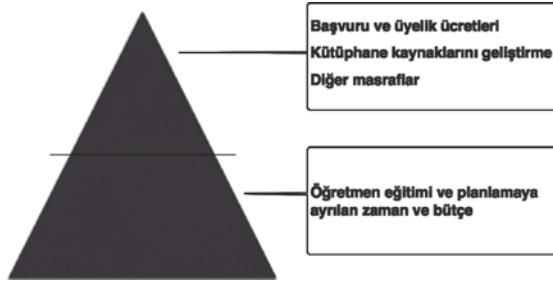
Saygı, etik değerlere bağlılık, hedefleriniz ve yaptıklarınızın bütünlüğü, işbirliği, dürüstlük, şeffaflık, okul geliştirme için bir araç olan akreditasyon sürecini başarıyla tamamlamanızı ve hem süreç boyunca hem akreditasyon sonrasında okulunuzun “niteliği yüksek” bir kurum olmasına katkıda bulunacaktır.

Maliyet yönetiminin başarısı için, fizibilite aşamasında, aşağıdaki şemada özetlenen seçimi yapmanız, bütçe hazırlığını gerçekçi ve bütçe kullanımını verimli kılar.

Proje yönetiminde gösterilen temel çaba, proje hedef ve amaçlarına ulaşmaya çalışırken önceden belirlenmiş proje kısıtlarının da dışına çıkmamaktır. Tipik proje kısıtları kapsam, zaman ve bütçedir. (8)

Okul gelişim projelerinde, yatırım buzdağının altındaki büyük ve görünürlüğü az olan öğretmen eğitimine verilen önem, projenin kendisi geçici olsa da, okulda yarattığı değişim ve fayda etkilerinin sürdürülebilir olmasını sağlayacaktır. Okul çalışanlarınız, akreditasyon sürecinin kendi mesleki gelişimlerine büyük bir yatırım olduğunu anlayıp bunu önemli bir fayda olarak benimsediklerinde, projenize katma bir değer eklenecektir. Bir okulu iyi bir okul yapan en temel unsurlardan birisi, öğretmenlerinin niteliğidir.

Proje döngüsü

“Projeyi planla, yürüt, izle, kontrol et, kapat, çıkardığın dersleri not et, bu dersleri, bir sonraki projeyi planlarken aklında tut” olarak özetlenebilen proje döngüsü, başarıyla tamamladığınız bir projeden kurum olarak edindiğiniz deneyimlerin, yeni projelerinize ışık tutmasıyla, okulunuzda sürdürülebilir bir değişim ve gelişime temel olacaktır.

Okulunuz bu sayede, “taze” ve “güncel” kalabilir. Bu sayede, okul gelişimine yaptığınız yatırım, gittikçe artan bir nitelik ve dolayısıyla itibar artışı getirebilir.

Çünkü,, “İnsanlar yaptığınız şeyi değil, onu yapma nedeninizi satın alır”. (6) Çünkü, alışkanlıkları sorgulayarak nitelikli alternatiflerle değiştirme cesareti ve azmi, bireylerin ve toplumların refah düzeyini artırır.

Referanslar

- 1, 9 <https://tr.wikipedia.org/wiki/Proje> (yazar tarafından görüntülenme tarihi: Ocak 2016)
- 2, 5, 6, 8 https://tr.wikipedia.org/wiki/Proje_y%C3%B6netimi yazar tarafından görüntülenme tarihi: Ocak 2016)
3. <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx?islem=1&kno=89> (yazar tarafından görüntülenme tarihi: Ocak 2016)
4. http://img.eba.gov.tr/ekitap_ftp/proje-hazirlama/0/derskitabi/meb/proje-hazirlama_0_derskitabi_meb_proje_haz%C4%B1rlama_qkJ8U.pdf (yazar tarafından görüntülenme tarihi: Aralık 2014)
6. <https://www.startwithwhy.com/> (yazar tarafından görüntülenme tarihi Haziran 2015)
7. Daha iyi bir dünya için eğitim, s. 8, <http://www.ibo.org/digital-toolkit/materials-in-other-languages/> (yazar tarafından görüntülenme tarihi Mayıs 2016)

Aydan VOLKAN
Mimar

EĞİTİM MEKANLARI

Eğitim yapılarının mimari planlamasında yerleşik olan bazı kodların günümüz koşullarına göre değiştiğini görüyoruz. Artık eğitim sadece ders saatlerinde sınıfta olan bir süreç değil, okul içinde hatta okul dışında da devam eden bir süreç. Bu nedenle sınıflar kadar ortak mekanların, koridorların, avlu ve bahçelerin de mimari niteliği önemli. Bu mekanların öğrencilerin ve öğretmenlerin ders dışında da birbirleri ile iletişime geçmeyi teşvik edecek, hiyerarşik değil olabildiğince demokratik mekanlar olması gerekli.

Ortak mekanların doğal ışık ve havalandırma ile aydınlatılıp havalandırılabilir olması çok önemli. Bu mekanlarda ayrıca akustik açıdan konfor koşulları yaratılmalı. Ders dışı zamanlarda çınlayan, yankı yapan koridorlar ve ortak alanlar öğretmenler üzerinde büyük bir stres yaratmakta.

Okul yapılarının yılın belli zamanlarında ve günün belli saatlerinde aktif olarak kullanılması da mimari olarak düşünülmesi gerekli bir husus. Yaz boyunca atıl kalan okul binaları aslında mahallenin toplumsal karşılaşma ve birlikte vakit geçirme mekanları olabilir. Sadece okulun kapalı olduğu yaz ayları değil, hafta sonları ve akşamları da okul yapıları civardaki mahalle sakinlerine çok farklı konulardaki aktiviteler için ev sahipliği yapabilir.

Bu her ne kadar okul yönetimlerinin talep edeceği bir düzenleme olsa da mimari olarak bu düzenlemelere imkan verecek bir planlama ve iç mekan anlayışı en baştan düşünülmalıdır. Bu sayede ders saati sonunda yetişkinler için farklı eğitimler verilebilir, hafta sonları ve yaz aylarında mahalle sakinleri için kamusal bir buluşma mekanına dönüşebilir pek çok okul yapısı.

Okullardaki oditoryum, spor salonu gibi pahalı ve bakımı masraflı özel amaçlı mekanlar bu sayede hem okulun işletme giderlerini düşürerek dışarıdaki etkinliklere kiralanabilir hem de sürekli kullanıldığı için bu mekanların alt yapı ve tesisatları atıl kaldıkları dönemde çıkardıkları sorunlar minimize edilebilir.

Gürkan TAVUKÇUOĞLU
Oyuncu – Eğitmen

MEÇHUL VE MALUM DRAMA

“Geleceği kurmak için ihtiyacımız olan şey, yeni analitik modellemeler değil, hayal gücü ile ortaya konan tasarımcı ve bütüncül çözüm modelleridir.” cümlesinden yola çıkarak kreatif düşünmeyle başlayan yaratıcılık süreci nedir ve yöntemden paradigmaya giden yolculuk nasıl olmalıdır. Didaktik eğitim anlayışının dışına çıkmak, maksimum düzeyde etkileşimli öğretim metotları bulmak gerekli. Her geçen gün teknoloji ve bilgi öğrenimi negatif ilişkiyi gösterirken eğitim için bilişsel, duyuşsal, direnişsel harman tetiği aranmaktadır. Bu arayış bize bilgiyi aktarmak yerine öğrenimi bilgiye ulaştıran dramayı işaret etmektedir. İlgiyi nasıl çekmeli, nasıl motive etmeli peşinde olmak yerine disipline edilmiş özgürlük içinde kurgusal oyunlar ve gerçek deneyimlerle varolan drama ile keşif süreçlerini incelemek gerekmektedir. Böylelikle eğitimin asıl görevi olan çabayı öne çıkarıp ilgiyi yoğun ve toplu hale getirerek, dağınıklıktan uzak empati kuran ve problem çözebilen bireyler yetiştirebiliriz. Öğretmenliğin temelinde olan yaratıcı drama temel eğitim sürecinde etkin olmakla birlikte akademik eğitim içinde unutulmayan, kolay algılanan, hayata adapte edilebilir bilgi aktarma modelidir. Günümüz eğitim yöntemleriyle drama nasıl uygulanır ve teknikler teoriden uygulamaya nasıl geçirilir. Drama meçhul bir kargaşa olup çocuktan uzaklaşmalı mı yoksa malum bir drama ile sahne mi almalı.

İNSAN

İnsan sadece yaşar mı ? Yani nefes alıp verir mi ? İnsan yarışır, insan inanır, spor yapar, akıl yürütür, sever, aşık olur yada nefret eder. Herşeyi içinde barındıran bu yapının adı insan ve aynı zamanda dramdır. Dram hayatın ta kendisidir.

Peki neden hisseder, neden üretir ? Kanunları getirir sonra da kendi bozar, bozanlar için ceza getirir sonra cezaları hiçe sayacak yolları bulur, bu yolları düzene sokacak gruplar oluşturur ve bu grupların yaptırımı için yeni kanunlar getirir.

Hayat bir döngü bir sarmal içinde çapaklı yada bol patikalı kısmen tehlikeli kısmen keyifli bilinmeze giden ama sorgulayabileceğimiz, geleceği görmesekte tahminler geliştirip korunup kendimizi taşıyabileceğimiz bir dramdır. Bu dramın her biri film ve içinde oyuncular olan insanlardan ibarettir. Ne para, ne çevre, ne doğa , ne bilgi bizi insan olmak ve bu dramı yaşamaktan çıkaramaz. Ancak öğrenme ile biz insanoğlu şekil alır ve etrafını etkileyen, etkilenen bir obje ve süje olarak devam ederiz hayatımıza.

Bu dramın içinde aklımızdan geçireceğimiz herşey aslında bir oyundan ibarettir. Öğrenme eşdeğerli bir oyun. Oyun ikiye ayrılır bu durumda. Birincisi deneyim ve gözlem üzerine kurulu öğrenme, ikincisi ise tüm herşeye direnme ve gelişme.

OYUN

Oyun ne demek diye bir çok açıklama bulabiliriz.

Ama bize gereken bu işin bilir kişilerinin yani çocukların ne dediğidir.

Oyun = Tiyatro

Neden mi ? Bir düşünelim Tiyatroyu..

Perde kapalı,dışarda bekleyiş var. Heyecan ve acaba ne izleyeceğiz,nasıl olacak. İçerde ise başlanıgıcı ve bitişi belli de olsa an ve an herşeye gebe bir zaman dilimini bekleyen oyuncu. Ve perde açılır. Işıklar yanar. Suretler belirir karşılıklı. Tabi ışıklar perdeye dönük olduğu için oyuncunun gözleri kamaşır. Tüm ilgi ondadır. Ona bu ilgiyi verenlerin yüzleri ise henüz belirgin değildir.

Sonra oyun, süresi boyunca oynanır. Oyuncu neşeliyse daha da keyifli olur oyun. Daha da üstesinden gelinir saatlerin. Oyuncuya yeri gelince sahne de eşlik eder rolü gelen diğer oyuncular. Onlar da girer ve çıkarlar sahneden. Ve nedense hiçbir zaman tam olarak bir arada aynı cümleyi aynı şekilde kurmazlar. Onlar ayrıştırılmış seyircinin içinden gelen bambaşka karakterlerdir. Öğretirler fark ettirmeden ve öğrenirler farkına vara yada varmaya. Ne varsa oyunun içinde izleyenler de üzülür ve güler oyuncuyla. Oyun komikte olsa acılı da sonu gelince bir burukluk olur bitti diye.

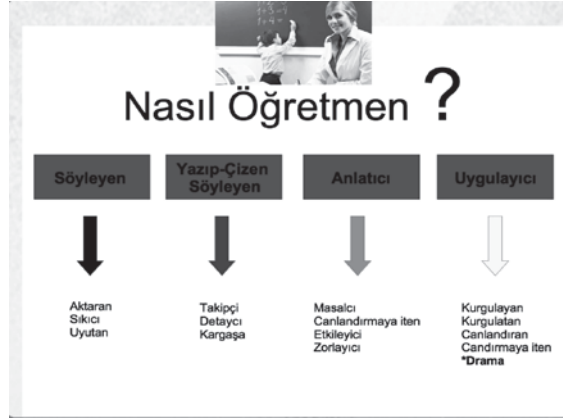
Perde karanlığa kapanır ve sonrası bilinmez.

İşte böyle bir şey tiyatro ve oyuncu.

Tiyatroya bakınca hayatı , oyuncunun temel özelliklerine bakınca ise öğretmeni görüyoruz. Tüm bu süreç ise dramatik bir nefes. Herkes sosyal, estetik hayatlarında ve bireysel gelişimlerinde ruhsal,fiziksel ve hissel olarak bu süreci yaşayarak öğrenir. Ancak drama işte tam bu noktada oyundan doğarak devreye girer. Dramatik olan bu süreci algılama, çözüm üretme ve yönetme konusunda önemli bir ön yolculuk olur.

“Geleceği kurmak için ihtiyacımız olan şey, yeni analitik modellemeler değil, hayal gücü ile ortaya konan tasarımcı ve bütüncül çözüm modelleridir.” cümlesinden yola çıkarak her modelin bir devri vardır ama hayal gücünün sınırları olmadığını bir daha vurgulayalım. İleriye gidebilmek için yolun açık olması lazım. Göremesek bile açık olduğunu bilmek gerek.

NASIL ÖĞRETMEN ve NEDEN DRAMA ?

Yukarıdaki 4 öğretmen arasında muhakkak ki hepsinin belirgin gelişen yöneleri vardır.

Ancak eğer amaç öğretmek ve öğrettiğimiz kalıcı ve kullanılabilirliği ise uygulayıcı model ve drama devreye girmelidir.

- Ezbere yönelik ve zevk aldırmayan öğrenim
- Didaktik eğitim anlayışının dışına çıkmak
- Maksimum düzeyde etkileşimli öğretim metotları bulmak
- Bilişsel,duyusal,direnışsel harman tetiği aramak

Drama nedir? - Ne değildir ?

Tiyatro yada oyunculuk değildir. - Ama tekniklerini kullanır.

Tiyatro gibi sonuca odaklı değildir. - Sürece odaklı, tam öğrenme amaçındadır.

Katılımcı süreç boyunca aktiftir. - Tiyatro gibi izleyici kalmaz.

Işık,dekor,kostüm vb. öğretme merkezlidir. - Tiyatroda ise izleme yöneliktir.

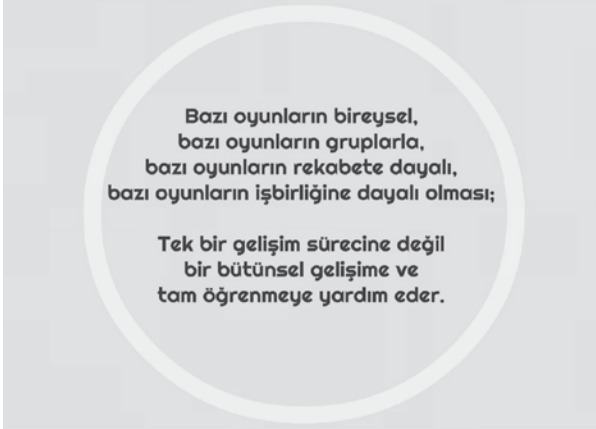
Dramatizasyon değildir. Metne bağlı olmaz. - Kurgu ve doğaçlama odaklıdır.

Taklit yada olma eylemi gerekmez. - Rol yapma ve deneme gerekir.

* Metne bağlı yapılan canlandırma dramatizasyon,seyirci ile yapılırsa tiyatro, içine yaşantı katılırsa drama olur.

Eğitimde Drama kısaca ne yapar ?

- * Bilgiyi aktarmak yerine öğrenimi bilgiye ulaştırır
- * İlgii nasıl çekmeli,nasıl motive etmeli peşinde olmak yerine disipline edilmiş özgürlük içinde kurgusal oyunlar ve gerçek deneyimlerle varolan drama ile keşif süreçlerini incelemek gerekmektedir.
- * Eğitimin asıl görevi olan çabayı öne çıkarıp ilgiyi yoğun ve toplu hale getirerek, dağınıklıktan uzak,empati kuran ve problem çözebilen bireyler yetiştirebiliriz.
- * Öğretmenliğin temelinde olan yaratıcı drama temel eğitim sürecinde etkin olmakla birlikte akademik eğitim içinde unutulmayan,kolay algılanan,hayata adapte edilebilir bilgi aktarma modelidir.

Drama'nın Yararları

Empati becerileri

Gelişmiş konuşma yetisi

Kelime dağarcığı

Hayal gücü

Sorgulayabilme yetisi

Eleştirme bilgisi
Kritik düşünme
Konsantrasyon
Odaklanabilme
Dinginlik
Mutlu olmak
Doyum yaşamak
Öz güven
Problem çözümü
ve çok daha fazlası

Bilimsel Yöntemler

Arama
Araştırma
Sorgulama
Kıyaslama
Çözümleme
Kategorilendirme
Sentezleme
Belgeleme
Yorumlama

Kullanılan Teknikler

Rol Kartı
Doğaçlama
Emprovizasyon
Gölge Oyunu, Maske
Kukla
İmge
Karakter çalışmaları
Eşya, nesne dönüştürme
Yeniden canlandırma
Foto hikaye
Resmin hikayesi
.... 100 'e yakın teknik kullanılıyor

Doğaçlama Teknikleri

Temadan yola çıkarak
Sinopsisten yola çıkarak
Geriye Dönüş
Zincirleme
-kelimelerle
-aksiyon, mekan, tiplleme
Fotograf Öyküsü
Öykü-Masal tamamlama ve değiştirme

Şiirden yola çıkarak
Anıdan yola çıkarak
Müzik ve şarkı sözü
Gazete veya reklam kullanımı
Atasözü ve deyim açıklama
Resmin öncesi...

Yaşam deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanarak canlandırılmasıdır. Bu canlandırma süreci bir lider eşliğinde yürütülür. Spontaniteye, şimdi ve burada ilkesine, –miş gibi yapmaya dayalıdır ve yaratıcı drama, oyunun genel özelliklerinden doğrudan yararlanır. Herhangi bir olay, olgu, soyut-somut bir durum, bir gazete haberi, bir karikatür, yazının (edebiyatın) tüm türleri, yarım bırakılmış herhangi edebi bir metin, bir yaşantı, anı, fotoğraf, bir ders konusu, yaratıcı dramada işlenecek konuyu rahatlıkla oluşturabilir.

DRAMA DERSLERİ İÇİN 4 TEMEL AŞAMA

Energising - Harekete Geçirme
Focus - Odaklanma
Enemble - Uyum, Birlik
Improvisation - Doğaçlama

ÖNEMLİ NOTLAR

Brian way ;

"Gelişim çizgisel bir beceri ilerlemesinden çok 7 bireysel boyutun çembersel bir ilerlemesi yoluyla olmaktadır." / 1967

- Konsantrasyon
- Duyular
- Hayal Gücü
- Fiziksel Varlık
- Konuşma
- Duygu
- Zeka

D. Heathcote;

"Eğer dünyayı çocuklar için daha basit ve anlaşılır yapacak bir yol varsa neden kullanılmıyın ?"

Harriet-Finlay Johnson;

"Neden anaokulunda var olan oyunlar diğer yaş grupları için de devam etmiyor? Ben böyle bir şey yapmak istiyorum, öğretmenin ortaya çıkardığı ya da yönettiği oyun yerine çocuğun kendi oyununu ortaya koymasını sağlamak lazım."

D.Heathcote;

"Ben öncelikle öğretme işinin içindeyim, oyun yapma değil; hatta oyun yapmaya dahil olduğum zamanlar bile. Ben her şeyden önce çocukların düşünmesi, bir şeyi başka şeylerle ilişkilendirebilmesi, iletişim kurması için yardım etmekle meşgul oluyorum. Ben öncelikle sınıfın ilgi alanlarını genişletmesine ve yeteneklerini diğer insanlarla ilişki kurmak üzere dönüştürmesine yardım etmekle ilgiliyim. Bu sürecin sonunda iyi bir tiyatro da ortaya çıkabilir; fakat ben önce bu süreçten iyi insanların çıkmasını istiyorum"

SONUÇ

İşin özünde sanat her dalıyla insanlığa ve huzura açılan bir eğitmandir. Tiyatro ile düşüncelerini, müzik ile ruhunu, resim ile bakış açını, dans ile bedenini eğitebilirsin. İşte sanat eşittir hayat.

Hem toplumun içinde kaybolmayan aynı zamanda farklılığını samimiyetle yaşatan hem de hayatın tüm gerçekliği ve genişliğinden faydalanıp öğrenmeyi yaşayarak yapan bireyler yetiştirmemiz gerek. Unutmayalım ki bahsi geçen öğrenci bir can.

Emile Durkheim; "Eğitim, yetişmiş kuşağın birikimlerini yetişmekte olan kuşağa yöntemli bir şekilde aktarmasıdır."

Drama bir yolculuktur. Eğitimde drama ile bu yolculuk büyük bir macera olur. Örneğin tarih dersi; Tarihe bir yolculuk. Bir gün İstanbul'u feth edersen adın Fatih olur, bir gün Venedikte bir tacir olursun. Rol kartın ne derse sen o'sundur. Artık yaşarsın ve yaşadıkça kalıcı tam bir öğrenme başlar.

Çocukların yaptığı herşey sanat. Demek ki sanat ile doğuyoruz. Peki neden vazgeçiyoruz ve ne kaybediyoruz farkında mıyız ? Hayat direncimiz, motivasyonumuz giderken bir yandan da yaratıcı yönümüzü kapamış oluruz. Fikirlerimiz veri kaynaklı olmaya başlar. Bir süre sonra üretimden uzak sadece çok çalışan bir halimiz olur.

Günümüzdeki teknolojik kargaşanın getirdiği anti sosyal bireylerin yetişmemesi için fiziksel ve motor gelişimlerin önemi vardır. Bu nedenle spor ve sanatın temel amaçlarını barındıran tiyatro ve drama oyunlarını ders ve eğitim süreçlerinde daha yoğun kullanmalıyız.

ETİK ALANINDAKİ ÇAĞDAŞ GELİŞMELER IŞIĞINDA EĞİTİM ÖĞRETİMİN YAPILANDIRILMASI

İçinde bulunduğumuz çağı pek çok isimle adlandırıyoruz: Teknoloji Çağı, Bilgi Çağı vb., ancak değerler çağı olarak adlandırmak çok daha doğru olacaktır.

18. Yüzyılın sonu 19. Yüzyılın başında Sanayi Devrimi'nin yarattığı değişiklikler, 20. Yüzyıla geldiğimizde deneyimlemiş olduğumuz Bilgi Devrimi'nin yarattıklarıyla, etkisel süreç anlamında büyük bir farklılık taşımazken, buna paralel olarak hayatımıza giren teknolojinin yarattığı farklılıklar hayal gücümüzün çok ötesine geçmiş bulunuyor. Bilginin paylaşımı, ulaşılmasının kolaylaşması, fırsat eşitliği, düşünsel, bireysel ve toplumsal özgürlüklerin yaygınlaşması sonucunda küreselleşme kavramı günlük yaşamımıza kadar girdi ve daha öncesinde yaşanmamış değişikliklere kapı açtı. Örneğin yüz yüze yürüttüğümüz bazı ilişkiler, işlemler şekil ve boyut değiştirdi. En basitinden mesai saatleri içerisinde, banka görevlisiyle bire bir halletmek zorunda olduğumuz işlemler cebimize kadar girmiş olan teknoloji sayesinde yer ve zamana bağlı kalınsızın çözümlenebilir hale geldi. Soygunlar bile elde silah banka şubesine girmek yerine bir bilgisayar ile sistemlere izinsiz, iz bırakmayacak şekilde girilerek yapıldı.

(Buhar makinesinin tekstil üretiminde kullanımı ile başlayan süreç, 1940ların ortalarında hayatımıza giren ilk bilgisayarlardan 21. Yüzyılın başlarına dek geçen sürede meydana gelen değişimden hiç farklı değil. Her ikisinde de teknolojiler sembolken–buhar makinesi ve bilgisayar- bunların yol açtığı değişiklikler esas devrimi teşkil ediyordu. Örneğin, sanayi devrimi sadece maliyetleri çok düşürerek tüketici ve tüketim mallarının sayısını arttırmakla kalmayıp, ailenin çalışma alanını tarladan fabrikaya taşıyarak, ailenin yapısını tamamen değiştiren süreci başlattı. Buhar makinesi sadece üretimde fark yaratmakla kalmayıp bu malların daha uzaklara ulaşmasını kolaylaştırdı. Bu demiryollarının daha uzaklara ulaşmasını tetiklerken bunun anlamı sadece ekonomik değil, toplumsal ve siyasi olarak değişikliklerin habercisiydi. Peter Drucker'a göre, Bilgi Devriminin başlattığı süreç bu konunun uzmanı olan kişileri çalışan olmaktan çıkarıp girişimci veya işin ortağı, sahibi konumuna taşıdı.)

Küreselleşme kavramı bireyler kadar, kurumlar, işletmeler ve her türlü organizasyonel yapı için farklı fırsatlar, farklı faaliyet alanları, farklı paydaşlarla iletişime geçebilme şansını ve tabii ki farklı sorumlulukları beraberinde getirme sonucunu doğurdu.

Bütün bunlarla beraber, insanlık tarihindeki her değişiklik bizleri bir öncekinden daha ileri seviyelere taşıırken, baştan beri bizleri bu süreçler içerisinde ilerleten, bir anlamda yol gösteren araçlar,

kavramlar aslında hiç değişmiyor. Ancak görünen odur ki, bunların önemi insanlık ilerledikçe daha da artıyor.

Bu tespitin kaynağı neredeyse her gün gündemimizde kendine maalesef yer bulan felaketler, hatalar, kazalar, sorumsuzluklar vb. – ENRON Skandalı, BP Meksika Körfezi petrol sızıntısı, Volkswagen emisyon skandalı vb.)

Bu olayların, bu derece çabuk haber alınması, sorumlularının tespiti teknolojinin sağladığı bir avantaj iken, aynı olayların günden güne daha çok kişiyi olumsuz etkileyebilecek boyutlara gelmesi de yine teknolojinin yol açtığı bir durum. Öyle bir hızla daha geniş kitlelerin kullanımına sunabiliyoruz ki bu durum beraberinde adapte olmamız, göz önüne almamız ve hassasiyet göstermemiz gereken yeni durumları doğruyor.

Satın aldığınız teknolojinin–cep telefonu, tv vs.- parasını ödediğiniz anda eski teknoloji oluveriyor. Birkaç model sonrası çoktan işin uzmanlarının önündeki yeni proje olarak yerini almış durumda.

Bu noktada işin uzmanları olan profesyoneller, bugünkü tartışma konumuzun da konusu olarak, öne çıkıyorlar. Peter F. Drucker'ın 1999 tarihli makalesinde belirttiği gibi deneyimlemekte olduğumuz bu yeni dönem, yazarın "information"dan farklı olarak, "knowledge" kelimesiyle tanımladığı, bilginin birikimi ile oluşmuş uzmanlık sahibi kişileri en kıymetli ve sorumlu konuma getiriyor: Kıymetli, sanayi devriminin yarattığı sermaye kavramını farklı bir boyuta taşıırken, sorumlu, bu hızın getireceği sonuçları öngörebilecek konumda olan yegane / yetkin kişiler konumuna getiriyor.

Lise eğitiminin, ilk defa bütün toplumsal sınıflara açık hale getirilmesi 1794 yılında Fransa'da Napolyon'un hükümdarlığı döneminde, bir teknik okulun, fakir öğrencilere de cömertçe burs sağlaması ile mümkün olduğunu düşünecek olursak, bilgiye sahip olan ve bunu kullanabilecek konumdaki profesyonellerin önemi ve değeri daha iyi anlaşılacaktır diye düşünüyorum.

2004 yılından bu yana üniversitelerimizin mühendislik fakültelerinde, bölüm programlarında zorunlu olarak yer alan yeni bir ders var: Mühendislik Etiği. (Meslek Etiği, Profesyonel Etik, vb. gibi farklı isimlerle yer alabiliyor)

Zorunluluk durumu, ABET (Accreditation Board For Engineering and Technology) kısa adıyla anılan uluslar arası mühendislik, uygulamalı bilimler, bilgisayar, mühendislik teknolojileri alanlarında eğitim programlarının denklik standartlarını belirleyen kurumun belirlediği şartlardan kaynaklı. 1997 yılında Engineering Createria 2000'i (Mühendislik Kriteri 2000) geliştirdiler. İlgili programlarda ne öğretildiğindense, ne öğrenildiğine odaklanan bu yeni kriter, işverenin talep ettiği teknik ve profesyonel yetilere sahip mezunlar için eğitim kurumlarının her programı net hedefler ve değerlendirme süreçleri belirleyerek planlamasını sağlamayı amaçlıyordu. Ülkemizde ise 2002 yılında

Mühendislik Değerlendirme Kurulu adıyla bağımsız bir platform olarak kurulup 2007 yılında dernekleşmiş olan Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği-MÜDEK 2003 yılında mevcut programların değerlendirilmesine başlamıştır. 2012 yılında Washington Accord 'un tam üyesi olarak Akreditasyon'da uluslar arası tanınırlık kazanmıştır.

Zorunluluk kısmı sadece, bu başlık altında incelenmesi gereken konuların ders programı içinde yer alması ile sınırlı. Bunun ne şekilde olacağı Üniversitelerin inisiyatifine bırakılmış olan bir konu. Işık Üniversitesi gibi bu dersi birinci yıl programlarında, 1 kredilik bir ders olarak yer veren üniversiteler olduğu gibi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde olduğu gibi temel giriş derslerinde, ders konularının içersine yedirilmiş olarak programına alan üniversiteler de mevcut.

ABET böyle bir zorunluluğa neden ihtiyaç duydu?

Az önce belirttiğim gibi, 18 yy'ın sonlarından itibaren, bilgiye ulaşmak ve dolayısıyla bu bilgi birikimlerinin zekâ ve zaman içersinde deneyimlerle bir araya gelmesi kolaylaştı. Bu durum başta bahsettiğimiz sanayi ve bilgi devrimlerinin alt yapısını hazırlarken, bir yandan da bunların ürünü olan teknoloji ve ürünlerin daha kolay ve ucuz olarak, daha çok sayıda insanın hayatına girmesi fırsatını doğurdu. Çok heyecan verici bir durum olmakla beraber, yarattıklarınızla, ürettiklerinizle ulaştığınız kişilere olan sorumluluğunuz da arttı. Bu yeniliklerin hatalı tasarımı, üretimi, kullanılması gibi olumsuzlukların gerçekleşmesi ve daha çok sayıda ki kişiyi olumsuz etkileyebilmesi ihtimali de artmış oldu. Mesleki etik konularının, mühendislik eğitim programlarında yer almasının sebebi olarak, "artan miktardaki mühendislik felaketleri" cümlesinin kullanılması manidar olmakla beraber konunun ciddiyetine de vurgu yapmaktadır.

Artan olanaklar, ürün ve hizmet çeşitliliği ve kolay ulaşılabilirlik durumu hem bireysel hem de kurumsal boyutta profesyonellerin farklı paydaşlarla olan ilişkilerini de önemli şekilde değiştirdi. Az sayıdaki ürün ve üreticinin söz sahibi olduğu, dolayısıyla tarlasından ayrılıp üretim hattında yer almak zorunda kalan işçinin fazla bir seçeneğinin olmadığı, aynı şekilde tüketici konumundaki toplum üyelerinin fazla bir alternatifinin olmadığı ortam 1960lara gelindiğinde değişmeye başladı. Bu değişikliğin kaynağı artan farkındalık, tüketicinin haklarının olduğunun kabul edilmesi, çevre konusunun gündeme gelmesi, kaynakların ne şekilde kullanıldığına sorgulanmaya başlanması gibi toplumsal ve dolayısıyla bireysel düzeydeki gelişmelerdi.

Seri üretim, geniş ürün yelpazesi, farklı ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde düşünülmüş ürün ve hizmetler daha çok kişiye, kim olduklarını dahi bilmediğimiz çok sayıda kişiye ulaşmayı mümkün hale getirmeye başladı. Üstelik bu süreçler içersinde daha çok sayıda uzman yer almaya, bir ürün veya hizmet, çok farklı kişilerin katkılarıyla hayata geçirilmeye başlandı. Bu durum bireysel sorumluluk, kurumsal sorumluluk kavramlarının bazı durumlarda yer değiştirmesine sebep oldu.

Örneğin, bir tıp doktorunun profesyonel düzeydeki kararları, karşısındaki hastayı doğrudan etkileme gücüne sahiptir ve çoğunlukla sonucu, etkisi kısa vadede kendini gösterir. Aynı şekilde bir hukukçunun kararları ve bunların yaratacağı etkiler ve etkileyecek kişiler kolayca ve net olarak tanımlanabilir. Oysa mühendislik, mimarlık gibi alanlarda yapılan yanlış bir hesaplama, kullanılan yanlış bir yöntem, yetersiz bir hammadde vb. hatalı karar ve uygulamaların sonuçları, kimleri, ne şekilde etkileyeceği, birinci elden sorumlunun kim olduğu gibi soruların cevaplarının bulunması daha zor olacaktır. Aldığınız hatalı kararın birebir kime zarar verdiğini bildiğinizde mi bu durum sizi daha çok etkiler, bilmediğinizde mi?

Değişen toplumsal beklentiler dolayısıyla değişen iş anlayışı, olumlu ya da olumsuz durumlarda bireyleri yetkili kılan kurumları sorumlu tutmamız sonucunu da beraberinde getirdi. Artık kurumların adını vererek değerlendirme yapıyoruz. Bu kurum adına karar veren kişilerin sorumlu tutulacağı anlamına geliyor. Rekabet fazla, hızlı ve acımasız; kontrol edilmesi gereken süreç, uygulama ve sonuç fazla. Dolayısıyla bireysel ve kurumsal düzeyde sadece mesleki teknik bilgi ve tecrübe bu süreci yönetmek ve sürdürmek için yeterli olmayacaktır. Bunların aynı zamanda sorumluluk bilinci ile desteklenmesi gerekli ve hayati. Asıl soru, bu bilinci ne zaman profesyonellere en sağlıklı şekilde verebiliriz?

Lisans düzeyine gelmiş öğrencilerin doğal olarak, temel etik değerler ve mevcut toplumsal ahlak kuralları hakkında oluşmuş, hatta oturmaya başlamış bir fikirleri var demektir. Gerçi psikoloji alanında yapılan araştırmalara göre 30lu yaşların ilk yarısına dek, temel değerlerin şekillendirilmesi halen mümkün olabiliyor. Bu yüzden ki, kurumlar yeni gelen çalışanlarına kurum kültürünü –ki bu kurumun iş yapış şekli, prensipleri ve ilgili değerlerinin bütünüdür – aktarmak, öğretmek ve benimsetmek amacıyla etik eğitimleri, mentorluk sistemleri gibi uygulamalara önem vermekteler.

Bu noktada az önce bahsettiğim ABET ve MÜDEK gibi akreditasyon veren kurumların bu alanlardaki eğitim programlarının daha giriş dersleri düzeyinde mesleki sorumluluk bilincinin verilmesini istemesi işte bu sebeplerin sonucu olarak ortaya çıkıyor.

Bu konuların eklenmesi, kurumların bu ihtiyacı gidermeye harçayacakları zaman ve kaynakları azaltmak yönünde bir adım olmakla beraber, işgücüne yeni katılanlar, eğitim süreçleri içerisinde, bu değerlerin profesyonel ortamda ve mesleki uygulamalarda ne anlama geldiği, neden önemli olduğu gibi konularda bilinçlenmiş olarak bu seviyeye gelecekları için her şey çok daha kolay ve etkili olacaktır.

Bu derslerin içerisinde, akademik sürecin de mesleği öğrenmenin bir parçası olduğunu söylüyoruz öğrencilerimize. Kopya çekerek, rüşvet vererek diplomasını almış bir diş hekiminin koltuğuna oturmayı ister misiniz? En iyi ihtimalle deneyerek öğrenecektir ki, hiç birimizin denek olmak isteyeceğimizi sanmıyorum. Aynı şekilde diploma almış bir mühendisin tasarladığı aracı kullanmayı da, mimarın tasarladığı

köprüden geçmeyi de istemezsiniz. Üstelik bu korkutucu ihtimallerin maliyeti sadece bireysel düzeyde değil, toplumsal düzeyde de olumsuz etkiler yaratabilecek güçtedir ve yaratır.

Üniversite birinci sınıfta mühendislik veya mimarlık dallarından birinde eğitim almak üzere gelen bir öğrenci, meslek etiği başlıklı bir ders ile karşılaştığında, sayısal bir bölümün öğrencisi olarak, baştan mesafeli oluyor konuya. Bunun yanı sıra, haftada bir kez, 1 saat göreceği bir hocanın anlatacağı etik, ahlak, normatif etik teoriler vb konuları, çok daha önemli olduğunu düşündüğü temel matematik, fizik vb gibi dersler yanında ciddiye dahi almadığı gibi, bu konuları küçümsüyor. Sınavdan önceki gece ezberlenip, geçilecek ders olarak görmeleri de bundan. Bu sebeplere de dayanarak ilk dersimizde mühendislik ve mimarlık hatalarının yol açtığı felaketlere örnekler vererek başlamayı tercih ediyorum. Sonraki adım ise, bu ders programlarında ne sebeple yer alıyor – ABET- ve dersin adını oluşturan kelimeler, dolayısıyla ders ne anlama geliyor, açıklamak.

İşte bu noktada öğrencilerin etik kavramıyla ilgili formasyonlarında eksik kalan yönler ortaya çıkıyor. Özellikle fen ve matematik bölümlerinde lise eğitimlerini tamamlamış oldukları için bu kavramlar ilköğretim düzeyindeki bilgi dağarcıklarındaki şekliyle kalmış oluyor.

Aslında ders planımız içerisinde yer verdiğimiz konular felsefenin kökleri, etik düşünce tarihi veya ahlak teorileri veya filozofların, teorilerin isimlerini, tarihlerini yaşadıkları yerleri gibi bilgileri ezberlemelerini gerektiren veya beklediğimiz konular değil. Tabii ki tanımlar, isimler, gruplandırmalar vs. var; ancak daha çok bu kavramların, değerlerin mesleki uygulamalar ve profesyonel ortamlarda ne anlama geldikleri, ne şekilde yol gösterici olabilecekleri konuları üzerinde durmayı hedefliyoruz. Profesyonel yaşamın öğrencilerimizin o güne dek deneyimledikleri ortamlardan çok daha farklı olduğuna dikkatlerini çekmek. Örneğin; birden fazla sorumluluğun taşınması –aynı anda müşterinize karşı güvenli bir ürün sunma sorumluluğunu ve işverenimize karşı kar edebilecek bir ürün tasarlama sorumluluğu ve resmi kurumlara karşı belirlenmiş olan kural ve standartlara uygun bir süreç ve ürün tasarlama sorumluluğu.

Yaşanmış örnekler üzerinden, neler doğru, neler yanlış yapılmış, neden o şekilde yapılmış, ne yapılsa, ne şekilde düşünülse veya değerlendirilse sorun ortadan kalkardı, engellenirdi veya daha az zararlı sonuçlanabilirdi sorularını cevaplamalarını kolaylaştıracak bir farkındalık yaratmaya çalışıyoruz.

Bu amaçla az önce belirttiğim gibi meslek kavramını netleştirerek başlıyoruz. Tanımımızı içerisinde şunlar yer alıyor:

- mesleğin icrasında gerekli olacak yeteneklere / yetkinliklere sahip olmak
- detaylı, çok yönlü resmi eğitim zorunluluğu;

- bu şekilde edinilmiş bilgi ve tecrübenin birlikte kullanımı ile başkalarını etkileyecek kararlar verebilecek konumda olmak;
- etki altında kalmadan karar verebilmek;
- mesleki ilişkilerle edinilmiş bilgilerin gizliliğinin korunması sorumluluğu;
- mesleğin icrasını hiçbir zaman bir rutine dönmeyeceği;
- meslek birliklerinin mesleğin standartlarının belirlenmesi ve korunmasındaki önemli rolü;
- meslek üyelerinin geliştirdikleri hizmet ve ürünlerin toplum yaşamında önemli farklılıklar yaratabilecek güçte olması.

Sonraki aşamada etik ve ahlak kelimelerini, kavramlarını tanımlıyoruz. Günlük konuşmalarımızda birbirinin yerine kolaylıkla kullandığımız bu kavramların önemli bir ayırımı olduğu bilgisiyle açıklamaya başlıyoruz.

Birey olarak, içersine doğduğumuz toplumun üyelerinin birbirleriyle ilişkilerini düzenlemek amacıyla oluşturulmuş olan kural ve normlar bütünü ahlak sistemleri olarak adlandırılır. Etik ise bunların dayandırıldığı, bunlara kaynak oluşturan ve bunlara neden ihtiyaç duyulduğunu sorgulayan, anlamaya, tanımlamaya çalışan, felsefenin bir alt dalıdır. Bir başka deyişle etik kavramı, kısaca ahlak felsefesi olarak tanımlanabilir. Bu tanım etiğin kuramsallığını ve genelliğini kapsamaktadır. Aynı zamanda, teorik etik olarak adlandırdığımız, yaklaşık iki bin beş yüz yıllık bir geçmişi olan klasik etiğin hiç kuşkusuz, 20.yy'ın ikinci yarısında, çokça da daha önce bahsettiğimiz gibi, teknolojinin hayatımızda yer alışı ve ilgili mesleklerin çoğalması ile ortaya çıkan uygulamalı etiğin, çözüm aradığı somut veya münferit problemlere, edinilen bu birikimin kaynak oluşturmaktadır.

Bireyin bu anlamdaki – ahlaki - gelişimini görebilmemizi sağlayan Jean Piaget ve Lawrence Kohlberg gibi gelişim ya da ahlak psikologlarının yapmış olduğu araştırmalar olmuştur. Bahis konusu araştırmacıların ortaya çıkardığı bulgulara göre bireyin ahlaki gelişimi sırasıyla gelenek öncesi, gelenek ve gelenek ötesi / sonrası dönemlerden geçmek suretiyle gerçekleşir. Buna göre gelenek öncesi dönemde, küçük bir çocuğun ahlakından söz etmek mümkün değildir. Ahlaki nedenlerin bilgisinden henüz yoksun olan çocuk gördüğü örnekler ve ödül / ceza yöntemleriyle ahlaki terbiye yoluna soku-labilinir. Gelenek döneminde okul yoluyla sosyalleşmeye başlayan çocuk toplumun bir üyesi ve geleneğin bir parçası haline gelir. Bu dönemde toplumun değerleri ve ahlak kuralları, örneğin doğru, çalışkan, büyüklerine saygılı, fedakâr olması gerektiği, millî ya da etnik kimliği üzerinden empoze edilir. Bir başka deyişle bu dönem ahlak dönemidir. Çocukluk ve gençliğin geride bırakılmasıyla olgunlaşan birey, neden doğru, çalışkan ve fedakâr olması gerektiğini sorgulamaya başlar. Toplumun değerlerini tartışır veya içselleştirirken, asıl ve belirleyici olanın bir milletin veya etnik kimliğin üyesi olmaktan ziyade insan olmak olduğunu öğrenir. Artık kişi gelenek ötesi etik dönemdedir.

Bunun bize gösterdiği şudur: insanlar ne ahlaksız, ne etiksiz olabilir. Biri, kişinin değer dünyasının ve ahlaki hayatının maddesini, diğeri de formunu temin eder. Bir başka deyişle ahlak, insanın içinde yaşadığı toplumun yüzlerce yıllık hayat deneyimini ve dünyaya karşı verdiği tepkiyi cisimleştiren kurallar ve değerler silsilesi, ona belli bir anlam dünyası sunar. Kimlik ve değer bilinci verirken kendini bir yere bağlayıp köksüz ve yabancı bir varlık olmasını engeller. Etik ise ahlaka özgü anlam dünyasını kavramayı mümkün kılan felsefeyi veya ilkeleri temin eder; ahlak adını verdiğimiz pratik hayata, genel bir çerçeve temin etmek suretiyle bir yapı kazandırıp temel sağlar. Ahlak anlam, içerik ve pratik üzerinden, etik ise ilke, form ve teori üzerinden ahlaklı yaşamaya ve etik düşünmeye yönlendirmeyi amaçlar.

Teorik Etikte Klasik / Normatif Etik, Meta Etik ve Eleştirel Etik olarak adlandırabileceğimiz türlerinin zaman içersinde farklı filozof ve düşünürlerin etik ve ahlaklı yaşamın tanımlanması, değerlendirilmesi, yorumlanması gibi süreçlere yaptıkları katkılarla ortaya çıkmıştır. Uygulamalı Etik ise bunların oluşturduğu birikimi, içinde yaşadığımız çağın dinamikleriyle birlikte karşımıza çıkan mesleki etik problemlerin çözümünde yardımcı olacak pratik cevaplar, yöntemler bulmamız konusunda bize yol gösterici olmaktadır.

Bu noktada Meslek Etiği kavramını tanımlamak gerekirse, mevcut şartlarda bir mesleği icra edecek kişinin mesleği ile ilgili olarak sahip olduğu bilgi, beceri ve uzmanlık yanında mesleğini layıkıyla icra edebilmesi için bunların yanında değer bilgisine, amaç ve kural bilgisine, her zamankinden daha çok ihtiyaç vardır. Bunlar olmadan mesleğin icrası sadece statü ve para kazanmak gibi mesleğin özünde olmayan bir takım amaçlar için araç olabilir.

Jean-Jacques Rousseau'nun genel olarak felsefesinde belirttiği üzere, bilgiyle değer arasında zorunlu hiçbir ilişki olmadığı gibi, bilgi bakımından ilerleme ahlaki ilerlemeyi asla zorunlu kılmaz. Bu noktada "iyiyle ilgisi kurulmamış bir bilginin anlamı olamayacağını" söyleyen Plato ve Allah'tan "bilginin hayırlısı" nı isteyen Hazreti Muhammed'in göstermek istedikleri; bir mesleğin iyi ve başka insanlara gerçekten fayda sağlayacak şekilde icra edilmesi, teknik bilgiye ek olarak değer ve değer bilgisine ihtiyaç duyduğudur. Bunu sağlayacak olan şey ise, meslek etiğidir.

Uygulamalı etik çağdaş hayatın mesleki ve bireysel düzeyde kişileri yüz yüze bıraktığı ahlaki problemleri tartışarak yol göstermeye çalışırken bu anlamda çoğunlukla normatif etik teoriler ve felsefi argümanlarla analiz yoluyla bu sorunları ele alıp çözmeyi hedefler. Bu yöntemler özellikle meslek etiği uygulamalarında başarılı olmakla beraber, problem odaklı alanlarda dar bir çerçeve de kalmaya sebep olabilir. Ancak bu yöntem problemlerin tüm boyutları ve ayrıntılarıyla ele alınıp herkes için görünür olmasını sağlamayı başarmaktadır. Bir başka deyişle mesleğin icrasında uyulması gereken kurallar belirlenir. Sonraki aşamada teknolojinin,

yönetim hatalarının yol açtığı problemler başta olmak üzere, hayatın çok çeşitli alanlarında ortaya çıkan ahlaki problemlerin ele alınıp çok boyutlu olarak tartışılması gerektiğine işaret eder. Bu süreçte yapılan normatif düzeyde elde edilen teorik birikimin çeşitli alanlara uygulanması suretiyle problem çözmeye çalışılmasıdır. Tarihsel süreçte normatif yaklaşımı takip eden meta etik / analitik etik ise problemlerin analizi için bizlere yardımcı araçlar sunmaktadır.

Bu noktada mesleki ve profesyonel boyutta yardımcı, yol gösterici olabilecek normatif teorilerin başında teleoloji veya sonuççuluk, deontoloji veya görev / ödev etiği ve erdem etiği başlıkları altında yer alan teoriler gelir.

Ders planımız içerisinde öğrencilerimize, onları bekleyen bu zorlu eğitim ve mesleki süreçte yardımcı olabilecek araçlardan, etik teoriler ve bunlar çerçevesinde hazırlanmış mesleki davranış kodlarından bahsediyoruz.

Söz konusu teorilerin aslında hiç bilmedikleri bir şeyden bahsetmediğini, bildikleri, tanıdıkları temel değerlerin bir tür formüle edilmiş hali olduklarını belirtip tanımlamaya başlıyoruz.

Şöyle ki: Teleoloji veya sonuççuluk açısından “en yüksek iyi”ye ulaşmanın yolu en fazla miktarda iyiyi üretecek alternatifini seçmek iken, deontoloji veya görev etiği açısından “doğru eylem”i tanımlayan ödev veya yükümlülüklerdir. Bu sınıflamaya göre sonuncu kategori iyi hayat veya “sağlam karakter” üzerine yoğunlaşan erdemli insanın özelliklerinin sergilenmesini bekleyen yaklaşımdır.

Böylece bu tanımlamalardan yola çıkarak, meslek etiği derslerimizde öğrencilerimize yol gösterici, problem çözücü olarak paylaştığımız teorileri faydacılık, görevler ve haklara etiği ve erdem etiği olarak sayabiliriz.

Faydacılık kısaca belirttiğimiz gibi doğru olan kararı verme sürecinde bize sonuca odaklanmamızı öğütüyor. Hedefimiz mevcut alternatiflerimiz içersinden, sonuçta en fazla miktardaki iyiyi oluşturacak olanı seçmek olmalı. Bunu gerçekleştirmek için yapmamız gerekenler ise öncelikle kararımızdan, olumlu veya olumsuz olarak, kimlerin etkileneceğini tespit etmek. Daha sonraki adımımız, mevcut alternatiflerimizi belirlemek ve her bir alternatifin kimleri, ne şekilde etkileyeceğini tahmin etmek olmalı. Son aşamada ise yaptığımız hesaplama sonucunda hangi alternatif, daha çok sayıda kişi için, diğer alternatiflere göre, daha fazla miktarda fayda üretecekse onu seçmek olmalıdır. Burada bizden beklenen bireysel çıkarlarımızı bir kenara bırakmamız ve her bir alternatifin, her bir kişiyi nasıl etkileyeceğine odaklanmamız. Bir çeşit fayda-maliyet hesaplaması olarak tanımlayabiliriz. Her araçta olduğu gibi artıları ve eksileri var.

Artıları: etkileyebileceğimiz herkesi, örneğin işletmemizin hangi paydaşlarını etkileyeceğimizi, görebilmemizi sağlamak; bütün alternatiflerimizi tespit etmek; her birinin etkisini hesaplamaya çalışmak; kararımızın sonucuna odaklanmak.

Eksileri: çok fazla tahmine dayalı bir süreç olması; az sayıdaki olumsuz sonuçları göz ardı edebilme ihtimali. (Bu eksileri bile lehimize çevirebiliriz! O az sayıdaki olumsuz sonucu bu şekilde fark etmiş oluyoruz. Bu da bize onları çözme fırsatını verebilir!)

Ödev etiği karar verme sürecinde, karar vericinin kullandığı araca, dolayısıyla niyete odaklanır. Araç olarak sunduğu tanımlanmış sorumluluklar ve yükümlülüklerdir. Ahlaklı olan bu sorumluluklar dolayısıyla belirtilmiş davranışların tercih edilmesidir. Eylemin sonucu değil, kendi özellikleri veya nitelikleri onu istenilen davranış yapar. Bir anlamda işimiz daha kolaydır bu bakış açısında, çünkü tanımlanmış ödevler vardır ve bunları yerine getirmek ahlaklı olan, doğru davranışı gerçekleştirmek anlamına gelecektir. Üstelik “değişmez kurallar” olarak adlandırdığı bu kurallar, şartlara ve kişilere göre değişiklik göstermez. Örneğin “daima doğruyu söyle” ödevi karşımızdakini “üzmemek”, kendimizi “zor durumu” düşürmemek gibi “iyi niyetli” bahanelerle değiştirilemez. Ödevleri tanımlarken koyduğu kural ise “Herkes böyle davranırsa ne olur?” sorusuna verilecek cevapta yatar. Herkes yalan söylerse, kime, ne zaman güvenilebileceğimizi bilmek mümkün olmayacağı için toplumun devamlılığını sağlamaktaki önemli faktörlerden biri olan “güven” kavramı söz konusu olamayacaktır. Bu da toplumu kaosa götürür. Evrenselleştirebileceğimiz bu ödevleri yerine getirirken amacımız daha çok sevilme veya kazanç sağlamak gibi sebepler / sonuçlara dayanmamalı, davranışın kendisi, özünde doğru olduğu için tercih edilmelidir.

Bu aracın eksilerine bakacak olursak, ödevlerin yerine getirilmesi sürecinde bazı durumlarda çoğunluğun ihtiyacı göz ardı edilebilir ve hangi ödevin daha öncelikli olduğuna dair bir hiyerarşik sıralama verilmemiştir. (Ancak, faydacı yaklaşımda olduğu gibi bu eksiklikleri lehimize çevirebiliriz!)

Bu nokta da sorumlulukların olduğu yerde, hakların varlığının yadsınamaz bir gerçek olduğundan yola çıkarak haklar kavramına vurgu yapıp, öğrencilerin meslek etiği kavramı içerisinde hem kendi, hem de karşısındakilerin haklarının olduğuna dikkat çekmeyi amaçlıyoruz. Hakların her birimize insan olarak dünyaya gelmemizden kaynaklı olarak, tanınmış ayrıcalıklar olduğuna ve diğerlerinin buna saygı göstermek sorumluluğunu taşıdığına vurguda bulunarak, vazgeçilemez hakkımız olan, kendi yaşamımız ile ilgili olarak, başkalarının yönlendirmesi olmadan ve etkisi altında kalmaksızın, karar verebilme hakkımıza dikkat çekiyoruz. Mesleki sorumlulukların ve hakların, örneğin alınan ürün veya hizmetten kaynaklı zarar görmeme hakkı, kontratlardan doğan hakların ve sorumlulukların yerine getirilmesi hakkı vb bu temel haktan yola çıkarak tanımlanabileceğinden bahsediyoruz. Toplumsal ve mesleki yaşamımızı düzenleyen yasal hakların da bu temele dayandırılması gerektiği bilgisini paylaşıyoruz. (Örneğin: Mesleği tanımlarken saydığımız özelliklerden biri olan, bilgi ve tecrübeyi birleştirerek, alacağımız, kişileri önemli şekilde etkileyebilecek kararlarda onların haklarının varlığından haberdar olmak aşamasında bu önemli!) Erdem etiği ise önceki ikisinden farklı olarak ahlaki hayatın belirleyici unsurları olarak kişinin

karakterine ve erdeme vurgu yapar. Burada zihindeki soru öncekilerden farklı olarak nasıl davranmalıyım yerine, nasıl bir kişi olmalıyım olmalıdır. Erdemli bir kişi olmalıyım cevabı beraberinde bu erdemlerin ne olduğu ve bunların davranışlara nasıl yansıtılacağı sorularının cevaplarını getirir. Burada ahlaklı hayatın kaynağı karakter özelliklerinde yatmaktadır. Eylemlerin kişinin karakterini ve erdemlerini (taşıdığı iyi karakter özelliklerinin tümü) yansıttığını kabul eder. Erdemli kişi, sahip olduğu iyi karakter özelliklerini yansıtan davranışları, bir alışkanlık olarak, daima sergiler. Hangi erdemın daha değerli olduğu toplumsal dinamikler, gelenekler vb dolayısıyla farklılık gösterebilir. Asıl sıkıntı bu dinamiklere bağlı olarak “erdem” olarak tanımlanan bazı iyi karakter özelliklerini yansıttığı düşünölen davranışların olumsuz olabilmesi riskidir. Örneğın “namuslu”luk göstergesi olarak bir başkasını öldürmek, erdemli bir davranış olamaz. Bu sebeple mesleki veya profesyonel sebepler ile parçası olduğumuz toplumların “erdem” kavramına ne şekilde baktığını bilmek önem taşımaktadır.

Ders planımızda bir sonraki aşamada, paylaştığımız bu temel etik prensipler, bunların bir anlamda formöle edilmiş halleri olan etik teoriler ve bunlar üzerine inşa edilmiş mesleki ve işletme etik kodlarından söz ederek geleceğın meslek icracılarına kullanılabilir araçlar sunmayı hedefliyoruz. Bu şekilde, analitik düşünceye yatkın olan mühendislik ve mimarlık öğrencilerinin etik kavramını “anlaşılması ve hayata geçirmesi zor” bir kavram olarak görmemelerini hedefliyoruz. Çeşitli örnekler ve bunların uygulanması / kullanılması ile çözümlenmiş veya engellenmiş problem örnekleri bu hedefimizi destekleyen araçlar oluyor.

Takip eden başlıklar akademik süreç içersinde de bu kavramların yol göstericiliğı ile başlayıp, profesyonel yaşamın ayrılmaz parçaları olan çevreye olan etki, teknolojinin özellikle de bilgisayarlar ve ilgili sistemlerin tasarımı ve kullanımı ile bağlantılı olarak ortaya çıkabilecek etik sorunlar ve sorumluluklar ve gerek akademik süreçte gerekse mesleki yaşamları boyunca çalışmalarının ayrılmaz bir parçası olacak olan araştırma ve deneyler ile bağlantılı olarak oluşabilecek etik ikilem ve problemlerden oluşuyor.

Özellikle çevre konusundan bahsederken, geleceğın mühendis ve mimarları olarak, çevre üzerindeki etkilerinin mesleki alanda yapacakları tercih ve alacakları kararlar ile doğrudan bağlantılı ve etkili olduğuna dikkat çekmeyi amaçlıyoruz. Bu başlık altında da etik kavramların günlük boyutta kendilerine yol gösterici bir araç olduğuna dikkatlerini çekmeyi amaçlıyoruz. (Örneğın, bir bilgisayar mühendisinin tasarladığı sürecin sebep olacağı Co2 emisyonunun çevre üzerinde etkisini değerlendirirken faydacı yaklaşım olası sonuçlara ve mevcut alternatiflere odaklanmayı sağlayacaktır.)

Kapanış konumuz ise tüm bu anlattıklarımızı içinde barındıran ve “mutlu son “ diyebileceğimiz şekilde sonuçlanan bir örnek ile oluyor. (“Doğru Olanı Yapmak” / “Doing the Right Thing”-The Citicorp Center Case–William LeMessurier, New Yorker Magazine)

Bu ders planı ile hedeflediğimiz, başta da belirttiğim gibi, geleceğin meslek temsilcileri olarak karşımıza gelen öğrencilerimizin teknik eğitimleri içersine etik değerler temelinden düşünme alışkanlığını başlatacak farkındalığın temelini atmak. Bu hedefin amacına ulaşmasında en büyük pay ise ailede başlayan eğitimin en önemli temel taşlarını oluşturan okul öncesi ve ilkokul düzeyindeki eğitim dönemidir.

Eğitim, bireyin dünyaya gelmesiyle başlayan ve yaşamı boyunca devam eden bir süreç. Şahsen benim ve benim konumundaki değerli eğitimcilerin, bu süreç içersinde, toplumun bir üyesi olmanın ötesinde, bir eğitimci olarak bulunduğumuz noktada, bizden beklenen katkıyı, doğru şekilde yapabilmemiz için, o notaya kadarki süreçte hedeflenenlerin tam anlamıyla gerçekleşmiş olması gerekiyor. Ancak o zaman bizim katkımız bir anlam ve fayda katacaktır o bireye. Aksi takdirde önceden gelen eksikler üzerine bir şey ekleme çabası sonuçsuz ve hatta zararlı olabilecektir. Eksiklikleri bu aşamada gidermeye çalışmak ise, bizim verimliliğimizi imkânsız hale getirecektir.

Uygulamalı etik olarak tanımladığımız anda artık etik kavramı sıkıcı felsefe sınıflarının konusu olmaktan çıkıp mesleki uygulamalarda ve günlük yaşamda değişen şartlarla bağlantılı olarak ortaya çıkan problemleri çözmemizde yararlanabileceğimiz bir araç olarak çocuklarımızın zihninde yer alabildiği takdirde, vereceğimiz mesleki eğitimler çok daha verimli ve etkili olurken, amacına ulaşabilecektir.

Kaynakça

ATASOY, Prof.Dr.N. et al., İ.Ü. Bilim Etiği, İ.Ü. Yayınları, 2011

CEVİZCİ, Prof. Dr. A., Uygulamalı Etik, 1. Baskı, Say Yayınları, 2013

DRUCKER, P. F., "Beyond The Information Revolution", 1999

FLEDDERMANN, Charles B., Engineering Ethics, Fourth Edition, Prentice Hall, Engineering Source, 2010

Yrd. Doç. Dr. Hanifi PARLAR
İstanbul Ticaret Üniversitesi

ÇEŞİTLİ YÖNLERİYLE OKUL GELİŞTİRME

Okul geliştirme, öğretim-öğrenme sürecinin değişimi ve/ya da okulu daha etkili kılmak yoluyla bir ya da daha çok okulda son amaç olarak eğitimsel amaçları başarmak için içsel koşulların yaratılmasıdır. Okul geliştirmenin temel amacı, okulun problem çözme kapasitesinin geliştirilmesidir. Bunun için de okula dayalı okul çaplı stratejiler, merkezî değişme stratejilerine tercih edilmektedir.

Okul geliştirmedeki temel amaç, gelecek yılların toplumunu oluşturacak insanları, o dönemde ihtiyaç duyacakları bilgi, beceri ve yeterliliklerle donatmak olmalıdır. Çünkü günden güne iş ve toplum hayatında beceriler karmaşıklaşmakta, uzmanca düşünce ve karmaşık iletişim becerileri, iyi fikirleri etkin iletme becerileri ön plâna çıkmaktadır. Okullar bunun farkında olup eğitim sistemlerini sürekli geliştirmelidir (Parlar, 2014, s.398).

Okul geliştirme bir süreçtir. Modellerin oluşturulmasında okul ikliminin, okulun kurumsal hafızasının, toplum beklentilerinin, küresel bakış açılarının, okul yöneticilerinin bilgi, beceri ve uygulama yeterliliklerinin, öğretmenlerin işlerindeki ve insan ilişkilerindeki uzmanlıklarının, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin, uluslararası sınavların/ işbirliklerinin etkisi yadsınamayacak kadar güçlüdür.

Okul gelişimi merkezî/yerel yönetim tarafından belirlenen büyük bir tasarım politikasıdır. Okul gelişimin merkezinde öğretim ve öğretmenler ile öğrenciler ve veliler bulunur. Okul gelişiminin motoru olan bireysel okullar, öğrenme ve öğretme kalitesini artırır. Öğretmenler, veliler ve öğrenciler, programı açıkça ve sistematik bir şekilde takip ederek, yeniliklere ve değişikliklere açık hale gelirler. Bu da okuldaki günlük hayatın daha kolay ve yararlı olmasını sağlar. Diğer taraftan okul, değişen sosyal sorunlara yanıt veren ve öğrencileri geleceğe iyi bir şekilde hazırlayan bir konum alır. H. G. Rolff (2008, s.XVII)'e göre bu şekildeki okul gelişimi, belli bir sistem çerçevesinde bir taraftan eğitim geliştirme diğer taraftan organizasyonel gelişim ve kişisel gelişim ile birlikte hareket eder.

M. Fullan (1991, aktaran: Dalin, 2005, s.4)'ın da işaret ettiği gibi okullarda değişim süreci ve okul gelişimi, toplumsal yapının durumuna, toplum beklentilerine ve araştırmacı/ uygulamacıların bakış açılarına göre şekillenmektedir. P. Dalin (2005, s.4), çağdaş okul gelişiminin üç kaynağına göre yenilikler ve stratejilerin odaklandığı hususları şöyle belirtmiştir:

- Müfredat ve öğretim,
- Organizasyon geliştirme,
- Karar verme sürecinin tek merkezde olmaması.

Birçok okulun okul geliştirme üzerinde çalışmasına rağmen, gündeminin tamamını öğrencileri yirmi birinci yüzyıla hazırlayacak bir reform uygulamasıyla dolduran herhangi bir okul örneği bilinmemektedir. P Dalin (2005, s.32), okulların geleceğin sorunlarına göğüs germedikleri takdirde modaları geçeceğini ve halkın her türlü desteğini kaybedeceklerini ve ancak çok daha küçük bir misyonu yerine getirebileceklerini belirtmektedir. O'na göre okulların karşılaştığı sorunlardan bazıları şunlardır:

- * Öğrencileri yirmi birinci yüzyıla hazırlayacak müfredatla, bugünün müfredatının temellerini bağlamak,
- * Geleceğin müfredat programını tanımlamak ve geliştirmek,
- * Sınıf içindeki geleneksel reproduksiyon sürecinden uzaklaşıp çeşitli ortamlarda yaratıcılığa ve üretime doğru hareket etmek,
- * Bitirilmeyeni tamamlamaya çalışarak gelecek için belirlenmiş sabit fikirlerden uzaklaşmak,
- * Bugünkü aktivitelerin çoğunu önemli oranda azaltmak, öğrenci ve öğretmen için ortam sağlayan yeni okul organizasyonu tanımlamak ve geliştirmek,
- * Personel gelişiminde mevcut olan en iyi yaklaşımları kullanarak ve toplumun bütün kesimlerine ait insan kaynaklarından yararlanarak personeli ve diğer insan kaynaklarını yeni rollere ve yeni müfredata hazırlamak,
- * “Yirmi birinci yüzyılın okulu” için ortaklıklar kurmak amacıyla yerel toplumda ülke çapında politik çalışmalar yapmak.

Bir başka ifadeyle, okul geliştirme modelinde bu sorunlara çözüm bulmak vardır. Bunun için de “personel geliştirme”, “öğretim/ ders geliştirme” ve “örgüt geliştirme” çalışmaları modelin temel üç bileşenidir.

Özetle, “okul geliştirme”(ED.gov,1998, Fitzpatrick, 1994, Geijsel, Slegers, Vanden Berg & Kelchtermans, 2001, Gould, 2005) gereklilikleriyle/gerekçeleriyle ilgili şunlar söylenebilir:

- * Okulun genel ve sosyal koşulları değişmesi,
- * Küreselleşme ve eğitime etkileri,
- * Bilim ve teknolojiadaki hızlı değişme ve gelişmeler,
- * Toplumun okuldan beklentileri ve eleştirileri,

- * Yaşam boyu öğrenme ve bilgi toplumunun beklentilerine cevap verme zorunluluğu,
- * Öğretim tekniklerine, stratejilerine, programlara dönük hızlı gelişmelerin etkileri,
- * Eğitimin temel işlevleri yanında küreselleşme, Avrupa Birliği'ne üye olma çabası ve bilgi toplumu gibi çağdaş gelişmeler, Türk eğitim sisteminin öğrenmeyi öğrenen, bilgi üretip yayabilen, araştıran, sorgulayan, eleştirel bakabilen, ulusal ve evrensel değerleri uzlaştırabilen, vizyonu olan, stratejik düşünebilen bireyleri yetiştirecek yapıda örgütlenmesi gerekliliği,
- * Toplumun gelişmesi için okulların sürekli ekonomik, teknolojik, örgütsel ve yönetsel olarak geliştirilmesi, güçlendirilmesi gerekliliği,
- * Nitelikle ilgili sorunları çözme arayışı,
- * Sosyal sermayenin güçlendirilmesi gerekliliği,
- * Çok kanallı eğitimin imkânlarının artması,
- * Post-modern toplumu karakterize eden değişimler gerek bireyi gerek eğitim kurumlarını değiştirmeye ve geliştirmeye zorlaması,
- * Uluslararası eğitim karşılaştırmaları.

Niçin Okul Geliştirme? Okul Geliştirmenin Gereğçeleri / Gerekliliğı

Toplumsal gelişmeye paralel olarak örgütlerin de değışmesi kaçınılmazdır. Özellikle eğitim sistemi/ okullar toplumu meydana getiren bireyleri, toplumun taleplerine göre yetiştirmek zorundadır.

Kamu yönetimindeki gelişmeler örgüt yapılarını da etkilemekte ve örgütlerin yapısal ve işlevsel fonksiyonlarında değışimlerin ana kaynağını oluşturmaktadır (Eryılmaz, 20103, s.8). Örgütler kendiliğinden gelişmez. Kamu yönetimi elemanlarının (örgüt, kamu politikası, malî kaynak, kamu görevlileri, norm düzeni ve halk) etkisiyle örgütler gelişir. Eğitim sistemi de toplumun en önemli unsuru olarak yeni kamu düzeninden etkilenmekte ve yenedünya düzeni yeterliliklerine uygun bireylerin yetiştirileceğı birer gelişim merkezleri olmak durumunda kalmıştır (Eryılmaz, 20103, s.9-10).

1980'li yılların sonlarına doğru gelişmiş ülkelerde ve özellikle Anglo-Sakson coğrafyada kamu sektörünün yönetiminde,"işletmecilik"," yeni kamu işletmeciliğı (new public management)", " piyasa temelli yönetim" ve " girişimci idare" gibi kavramlarla ifade edilen bir yaklaşım ortaya çıktı (Eryılmaz, 20103, s.17). B. Eryılmaz (20103, s.21)'a göre bu yaklaşım, kamunun geleneksel örgüt yapısı işleyişindeki verimsiz unsurlara dikkati çekerek, "adem-i merkezizyetçilik-desantralizasyon", "serbestleşme-deregülasyon", " yetkilendirme-delegasyon" gibi ilkeleri önermiştir.

Bir başka ifadeyle yeni yönetim düşüncesi, 1980'den sonra ekonomik ve yönetsel sistemin yapı ve faaliyetlerindeki değişimi yorumlayan, yönlendiren ve geleneksel yönetim düşüncesine alternatif olarak ortaya çıkan ve onun yerini büyük ölçüde alan bir yaklaşımdır (Eryılmaz, 20103, s.27). Dolayısıyla yeni yönetim düşüncesine paralel olarak birazda zorlayıcı etkisiyle eğitim örgütleri de kendilerini geliştirmek zorunda kalmışlardır.

Toplam kalite yönetimi, stratejik yönetim, performans yönetimi, piyasa mekanizmalarını ve rekabeti önemseme gibi anlayışlar özel sektörde yaygınlaştığı kadar kamu sektöründe de yaygınlaşmıştır. Dolayısıyla bu ve benzeri yaklaşımların okul sistemlerini/ örgütlerini de etkilediği, yeni mevzuatların ve uygulamaların yapıldığı görülmekte ve bu anlayışlar kapsamında okullar” sürekli gelişen/gelişmesi gereken” örgütler olarak düşünülmektedir.

“Toplumsal gelişmedeki hız tüm kurumlarda olduğu gibi eğitim kurumlarında da değişmeyi, sürekli yenileşmeyi ve kaliteli olma olgusunu beraberinde getirir. Modernizm daha çok klâsik liberal kuram ile açıklanırken, küreselleşme neo-liberal kuram çerçevesinde açıklanmak istenir. Devletin, refah devletinden kalan görevleri bu bağlamda yeniden düzenlenmek istenir. Neo-liberal model çerçevesinde kamu yönetimine ilişkin yeni yönetim modeli New Public Management [=yeni kamu yönetimi]dir. Eğitim sistemi de bu çerçeve içinde düşünülür ve bu sistemin kalitesinin iyileştirilmesinin aracı da eğitimde toplam kalite yönetimi modeli olarak sunulur” (Hesapçoğlu, 2003, s.148).

M. Hesapçoğlu (2003, s.155)'na göre yeni yönetim anlayışının anahtar kavramı 'etkililik'/'verimlilik'dir. “Bilgi toplumunun okulu/eğitimi, etkili okul/etkili eğitimidir. Dış değişim bağlamında örgütsel değişimin bir aracı olarak, yani etkili okulu/etkili eğitimi gerçekleştirmenin araçları olarak toplam kalite yönetimi anlayışı geliştirilmiştir.”

Toplumsal gelişmeler, her alanda oldu gibi eğitim alanında da önemli değişme ve gelişmelere neden olabilmektedir. Bu değişim ve gelişim, eğitim programları ve program geliştirme alanını öncelikle etkilemekte, toplumun temel yapı ve ihtiyaçlarına uygun eğitim programlarını da zorunlu kılmaktadır. Eğitim sistemindeki yenilikler ve değişiklikler, eğitim sisteminin temel yapı taşları olan eğitim programlarını doğrudan etkiler. Bilgi toplumu eğitim programları da, bilgi toplumunun özelliklerine uygun olmak durumundadır.

Ayrıca, okul geliştirmeye katkı yapan çalışmalar olarak; Okula Dayalı Yönetim, Öğrenen Okul, Örgütsel Değişme ve Yenileşme, Etkili Okul Oluşturma, Stratejik Plânlama, Katma Değerli Model çalışmaları görülmektedir.

Toplumun ve okulların gelişimi, kaçınılmaz bir şekilde gelişim ve ilerleme için bir fırsattır. Okul mevcut halini sürdürürse ilerleyemez; ya gelişecek, ya da mevcut halini koruyacak, yani aslında gerileyecektir. Çünkü okul gelişimi, temel olarak bireylerin

gelişimi olup, okullar gelişimin odak noktasıdır. Bu nedenle, okulun gelişimi, toplumun gelişiminden ayrı düşünülemez. Bu bağlamda okullar için özlenen, istenen bir gelecek oluşturmak mümkündür. Yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, aileler ve toplum birlikte çalışarak, okullarının geleceğini şekillendirebilirler. S. Fer (1999, s.5) 'inde belirttiği gibi, "paylaşılan güç, kazanılmış gücü getirdiği için taraftarlar, birbirleri ile güçlerini paylaştıklarında daha da güçlenirler. Yöneticiler ve öğretmenler yerel otoritelerle işbirliği içinde, gelişim amaçlarını ve stratejilerini ortaya koyabilir ve bu amaçlara ulaşmak için gerekli bilgi ve becerileri kazanabilirler."

Geliştirilmiş Okulların Özellikleri-Çıktıları

Okul geliştirmenin temelinde başarı vardır. Okul, öğrenci başarısının yükseltilmesinden, çalışanların mutlu ve huzurlu olmasından, ailelerin ve toplumun beklentilerini karşılamasından ve 21.yüzyılın ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikli insanların yetiştirilmesinden sorumludur. Bu sorumluluklarını üst seviyede yerine getiren okullar, etkili okul, sürekli gelişen okul, öğrenen okul, sorumluluk bilinci yüksek okul, yüksek performanslı okul gibi isimlerle tanımlanabilirler. T. Bergeson (2005, s.17), okulu başarılı kılan faktörleri şöyle belirtmiştir:

- Açık ve paylaşım odaklı olmak,
- Yüksek standart ve beklentiler oluşturmaları,
- Etkili okul liderliği,
- Yüksek seviyede işbirliği ve iletişim,
- Standartlara paralel müfredat, eğitim ve değerlendirme,
- Öğretim ve öğrenmenin sık sık gözlemlenmesi,
- Yoğun profesyonel gelişim,
- Destekleyici öğrenme çevresi,
- Yüksek seviyede toplum ve ebeveyn ilgisi.

Ayrıca, kaliteli, etkin ve öğrenci gelişimine önem veren okulların bir takım temel standartları vardır. Bu ilkelere göre okulu yapılandıran, iyileştiren ve geliştiren kurumlar etkin ve gelişmiş kurumlar olarak bilinir. Uluslararası değerlendirme kuruluşlarına göre bu temel standartlar şunlardır:

- Okulun vizyon ve amaçları,
- Yönetim ve liderlik tarzı,
- Öğretme ve öğrenme süreci,
- Belgeleme ve sonuçları kullanma,
- Kaynaklar ve destekleyici sistemler,
- İletişim ve ilişkiler,
- Sürekli iyileştirme ve geliştirme taahhüdü (ADVANCED, 2007, s.12-21).

Okul gelişiminde, kurumsal performansa ilişkin sonuçlar da çok önemlidir. Bir okulun/kurumun, temel performans göstergeleri aşağıda sıralanacak göstergelerle sınırlıdır gibi bir anlam çıkarılmamalıdır. Tüm sonuçlar okulun/kurumun performansı ile ilgilidir. Bu göstergeler şunlar olabilir (Joyce & Hopkins, 1999, s.122-126).

- * Okulun sınıf ve her bir ders için başarı düzeyleri,
- * Çeşitli yarışmalarda alınan sonuçlar, okulda üretilen projeler, yayınlar,
- * Yeni süreç tasarımı,
- * Bina, donanım ve malzemelerin kullanımındaki etkililik ve verimlilik,
- * Öğrenci/öğretmen oranı,
- * Kütüphane, bilgi işlem ve bilgi teknolojilerinden yararlanma,
- * Üniversitelerle ve diğer eğitimle ilgili kuruluşlarla yapılan işbirlikleri,
- * Okulun diğer okullarla ve çevre ile olan ilişkileri, paylaşımı,
- * Çevreye ve doğaya duyarlılık.

G. Sue Shannon ve P. Bylsma (2007 s.27-119) editörlüğünde gerçekleştirilen 120 yeni araştırma ve okul geliştirme dokümanlarından elde edilen verilere göre, geliştirilmiş okullar yüksek performanslı okul diye tanımlanmakta, bu okulların dokuz özelliği aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

1. Açık ve Ortak Odaklanma. Herkes nereye ve niçin gittiğini bilir. Vizyon ortaktır. Herkes ilgilidir ve herkes vizyonu yerine getirme hususundaki rolünü anlamaktadır. Vizyon, ortak inançlardan ve değerlerden geliştirilmekte ve uyumlu bir odak inşa etmektedir.
2. Yüksek Standartlar ve Beklentiler. Öğretmenler ve kadro, bütün öğrencilerin öğrenebileceklerine ve kendilerinin bütün öğrencilere öğretebileceklerine inanırlar.
3. Etkili Okul Liderliği. Okul içerisindeki değişim süreçlerini uygulamak için etkin liderlik gerekmekte olup bu liderliğin birçok şekli bulunmaktadır. Çoğunlukla müdürler bu rolü oynamakla birlikte, öğretmenler ve diğer kadro da bu rolü üstlenmektedir.
4. Yüksek Seviyede İşbirliği ve İletişim. Bütün sınıflardan öğretmenler arasında ikili ve çoklu olarak sürekli işbirliği ve iletişim vardır. Problemleri çözme ve çözüm bulma konusunda, ebeveynler ve toplumun üyeleri dâhil olmak üzere, herkes ilgili ve ilişkilidir.
5. Standartlara Uygun Müfredat, Öğretim ve Değerlendirme. Müfredat, Temel Akademik Öğrenim Yönetmeliğine uygundur. Araştırma tabanlı materyaller ve öğretme ve öğrenme stratejileri uygulanmaktadır. Ölçme sistemi, neyin ölçüldüğü ve nasıl ölçüldüğü açık bir şekilde anlaşılmaktadır.
6. Öğretme ve Öğrenmenin Sıklıkla Gözlemlenmesi: Öğretme ve öğrenme, öğrenci ilerlemesinin ve ihtiyaçlarının sık sık gözlemlenmesine bağlı olarak sürekli biçimde düzenlenir. Çeşitli değerlendirme prosedürleri kullanılmakta olup, değerlendirilmenin sonuçları öğrenci performanslarını ve öğretim programını iyileştirmek için kullanılmaktadır.
7. Odaklanmış Profesyonel Gelişim: Bütün eğitimciler için profesyonel gelişim, okulun ve bölgenin ortak odağı, hedefleri ve yüksek beklentileri ile uyum içerisinde.

8. Destekleyici Öğrenme Ortamı: Okul, güvenli, medenî, sağlıklı ve zihinsel olarak teşvik edici öğrenme ortamına sahiptir. Öğrenciler, kadro ile kendilerini saygın ve bağlı hissederler ve öğrenme ile ilgilenirler. Öğretim bireyselleştirilir ve küçük öğrenme çevreleri, öğrencilerin öğretmenler ile irtibatını artırır.
9. Toplum ve Ebeveynin Yüksek Düzeyde İlgisi: Eğitim işini yürüten herkesin, sadece okullardaki öğretmenleri ve kadroyu değil, öğrencileri de eğitime sorumluluğu olduğuna dair bir anlayış mevcuttur. Ebeveynler, iş çevreleri, sosyal hizmet kurumları ve topluluk yüksekokulları/üniversiteleri hepsi bu gayrette hayatî bir rol oynamaktadırlar.

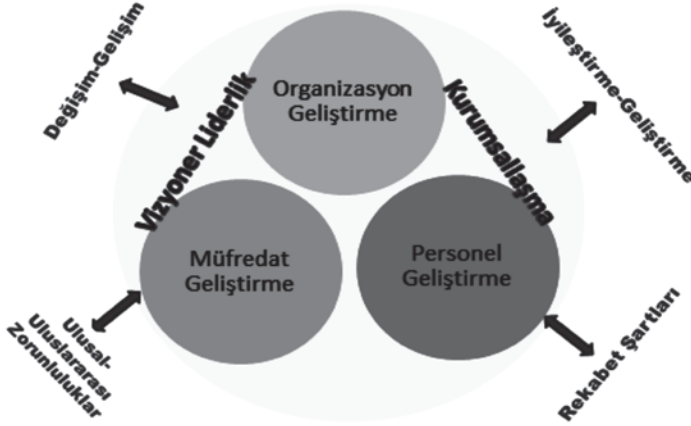
2000 ve 2007 yıllarında Wisconsin Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü “başarılı okulların özellikleri” rehberini yayınladı. Araştırmaya dayalı olarak yapılan bu çalışma, başarı boşluğunu kapatmaya yönelik olarak başarılı olan okulların var olan kritik özelliklerini özetlemek için tasarlanmıştır. Bu çalışmalara göre başarılı okulların özellikleri şunlardır:

- * Vizyon: Ortak amaçlar, prensipler ve öğrenme ortamındaki herkesin beklentileri,
- * Liderlik: Öğrenme ortamındakilerin vizyona ulaşabilmeleri için kendini adanmış bireylerin oluşturduğu grup,
- * Yüksek akademik standartlar: Öğrencilerin ne bilmeleri ve ne yapabileceklerini tarif etme,
- * Duygusal (vicdâni) standartlar: Öğrenme ortamındaki herkesin dikkatli, katkı sağlayan, üretici ve sorumlu vatandaş olmalarına yardım etme,
- * Aile, okul ve kamu işbirliği,
- * Profesyonel gelişim: Sürekli öğrenmeye katılmaları için okul ortamında yetişkinlere mantıklı ve anlamlı fırsatlar sunulması,
- * Başarının kanıtları: Öğrenciler, programlar ve çalışanlar hakkında veri toplayıp analiz etme (Burmester, 2006, s.53; Evers, 2007, s.4).

Yeni Bir Okul Geliştirme Modeli: Bütüncül Yaklaşım

Okul geliştirme stratejik derinliği olan kritik bir süreçtir. Okul geliştirme de içsel ve dışsal faktörlerin farkında olmak ve süreç başında/sürecin işleyişinde bunları dikkate alarak çalışmaları yapmak özellikle okul yöneticilerinin sorumluluğundadır. Okul geliştirmeyi etkileyen okul dışı faktörler eğitimdeki değişim ve gelişim, iyileştirme-geliştirme çalışmaları, eğitimdeki ulusal ve uluslararası rekabet şartları, ulusal ve uluslararası zorunluluklar dır. (Tablo.1). Bu okul geliştirme modelinde üç ana eksen vardır: Organizasyon geliştirme, müfredat-İçerik geliştirme ve personel geliştirme. Okul yöneticileri “okul gelişim planını” mevcut kurum kaynaklarını (madde ve insan kaynakları) ve tüm çalışanların potansiyellerini bu bileşenleri dikkate alarak kurumsallaşma ve vizyoner liderlik yaklaşımıyla yapmalıdır (Tablo.1).

Tablo 1. Bütüncül Okul Geliştirme Modeli

Kaynakça

- ADVANCED (2007). *Accreditation Standarts For Quality Schools*
http://www.browardschools.com/sacs_casi/pdf/advanced_district_standards.pdf [12.04.2009].
- Bergeson, T. (2005). *School Improvement Planning-Process Guide*.
<http://www.k12.wa.us/SchoolImprovement/sipguide.aspx> [30 Ekim 2009].
- Burmester, E. (2006). *Characteristics of successful districts*. Wisconsin Department of Public Instruction.
<http://dpi.wi.gov/ssos/csd.html> [24 Nisan 2009].
- Dalin, P. (2005). *Developing the Twenty- First Century School: A Challenge to Reformers. The Practise and Theory of School Improvement*. D.Hopkins (Ed.).The Netherlands: Springer.
- ED.gov (1998). *Comprehensive school reform program(CSR)*.U.S. Department of Education.
<http://www2.ed.gov/programs/compreform/csrdoverview/edlite-ts%C4%B1d005.html>[09.05.2011].
- Eryılmaz, B. (20103). *Kamu yönetimi*. Ankara: Okutman.
- Evers, T. (2007). *Characteristics of succesful districts*. Wisconsin department of Public İnstruction, Bulletin No: 7125.
- Fer, S. (2000). *OECD eğitim gösteregelerinin Türkiye eğitim politikalarına yansımaları*. Eğitim Yönetimi Dergisi, 6 (21), s.97-109.
- Fitzpatrick, A. (1994). *School improvement through teacher decision making*. *School Improvement Research Series (SIRS)*. http://educationnorthwest.org/webfm_send/527 [13 Kasım 2009].
- Geijsel, F. P. Slegers, Vanden Berg R. & Kelchtermans, G. (2001). *Conditions fostering the implementation of large-scale innovation programs in schools: Teachers' perspectives*. *Educational Administration Quartley*,37(1), pp.130-166.
- Gould, J. (2005). *School improvement plan. The revised school code (excerpt) Act 451 of 1976*.
http://www.michigan.gov/documents/mde/37_Joslin-Gould_-Michigan_School_Improvement_Law_156983_7-h_276462_7.pdf [19 Kasım 2009].
- Hesapçıoğlu, M. (2003). *Okul, 'New Public Management' ve Toplam Kalite Yönetimi*. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice* 3 (1), s. 145-165.
- Joyce, B. R, Calhoun, E., & Hopkins, D. (1999). *The new structure of school improvement: inquiring schools and achieving students* (ERIC Document Reproduction Service No. ED439493), [14 Nisan 2009
- Parlar, H. (2014). *Tüm yönleriyle okul geliştirme*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Rolff, H. G. (2008). *Konzepte und Verfahren der Schulentwicklung*. Fernstudium.
- Shannon G. S. and Bylsma, P (20072). *Nine Characteristics of High-Performing Schools: A research-based resource for schools and districts to assist with improving student learning*. Olympia, Washington: Office of the Superintendent of Public Instruction(OSPI).

Işıl Boy ERGÜL

Yıldız Teknik Üniversitesi Öğretim Görevlisi

Celale Esra ARSLAN

Eğitim Teknolojileri Koordinatörü

EĞİTİM TEKNOLOJİLERİNE FARKLI BİR BAKIŞ AÇISI: İNOVASYON VE İŞLEVSEL SABİTLİK

Geçmişten günümüze hayatımızda her daim olan teknoloji geçen süreçte sadece şekil değişirse de, insanoğlu teknolojiyi her seferinde yeniden keşfetmiştir. Bu bağlamda geçmişte kullanılan eğitim teknolojisi kaynaklarını bugünün ileri teknolojisi olan ama geçmişteki kullanım amaçları aynı olan eski eğitim teknolojileri araçları olarak tanımlayabilmek mümkündür. Teknolojinin eğitime entegre edilmesiyle gündeme gelen ve tartışılan konuların 2000’li yıllarda da aynı olması ise dikkat çekici bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Peki eğitim teknolojileri nedir? 1995’te yapılan ve hala geçerliliğini sürdüren eğitim teknolojileri tanımı şöyledir:

*“Bugünkü anlamıyla eğitim teknolojisi, insanın öğrenme olgusunu bütün yönleriyle sistematik ve bilimsel olarak analiz etmek ve bunlara çözümler üretmek üzere ilgili bütün öğeleri (insan gücü, yöntem ve teknik, araç gereç, çevre düzenlemesi) işe koşarak uygun tasarımlar geliştiren, uygulayan, değerlendiren ve yöneten eğitim bilimleri ile ilgili bir teknolojidir.
(Alkan, 1995)”*

İnovasyon

En basit tanımıyla inovasyon, farklı, değişik, yeni fikirler geliştirmek ve bunları uygulamaktır. İnovasyonun tanımı konusunda uluslararası düzeyde kabul gören kaynakların başında OECD ile Eurostat’ın birlikte yayınladığı Oslo Kılavuzu gelir. Kılavuzun halen yürürlükte olan 2005 sürümünde inovasyon aşağıdaki şekilde tanımlanır:

“İnovasyon, yeni veya önemli ölçüde değiştirilmiş ürün (mal ya da hizmet) veya sürecin; yeni bir pazarlama yönteminin; ya da iş uygulamalarında, iş yeri organizasyonunda veya dış ilişkilerde yeni bir organizasyonel yöntemin uygulanmasıdır.”

Teknolojik gelişim beraberinde trendleri de doğurmuştur. Her biri çok göz alıcı olan yeni teknolojilerinin eğitim kurumlarında kullanımında dikkat edilmesi gereken bazı noktalar vardır:

- * Eğitimde inovasyona liderlik edecek pek çok teknolojiden hangileri bütçemizde yer almalı? Neden?
- * Kurum olarak neyi hedefliyoruz?

Eğitim kurumları, teknoloji kullanımına dair yatırımlarını planlamadan ve harekete geçmeden önce; eğitimde teknoloji kullanımına dair bir vizyona sahip olmalıdır. Nasıl ki her ağaç her ortamda yeşermeyeceği gibi, kullanılan teknolojinin de her okulda aynı sonucu vermesi beklenilemez. Bu yüzden her okul kendi kurum kültürü kapsamında ihtiyaçlarını belirleyerek bir yol haritası oluşturmalıdır.

Kurumlar teknoloji vizyonunu oluştururken şu soruların yanıt aramalıdırlar;

- * Öğrenciler teknolojiyi kullanırken hangi tür öğrenme etkinlikleri üzerinde çalışacak?
- * Teknolojinin entegre edildiği öğrenme etkinliklerinde yapılan öğrenci çalışmaları ve davranışları okulu şu andakinden daha başarılı olmasını nasıl sağlayacak?
- * Sadece dijital öğrenme ortamlarını halihazırda kullananlardan değil okuldaki her öğretmen ve personelden en temel hangi teknoloji kullanımı becerilerine sahip olmalarını bekliyorsunuz?
- * Kurumunuzdaki tüm öğretmenler karar verdiğiniz teknoloji yatırımından ve kullanımına dair temel beklentilerden haberdarlar mı?
- * Teknoloji bütçenizi oluştururken ve harcarken aldığınız kararlar okul vizyonunuzu destekliyor mu?

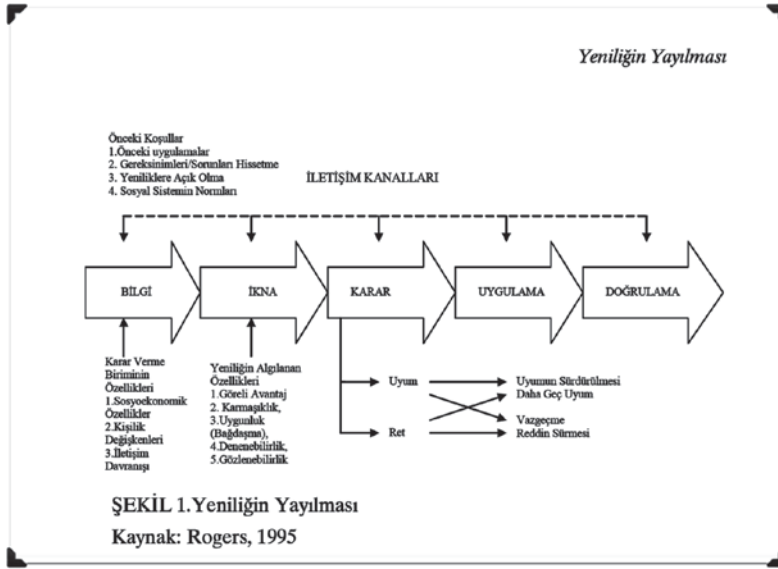
Sahip olduğu teknoloji vizyonu kapsamında eğitim kurumların yenilikçi uygulamaları takip etmek, eğitim ve öğretimin her kademesinde tüm okul kültürüne bu uygulamaların dahil edilmesini sağlamak için Rogers'in Yeniliğin Yayılması isimli kuramı yol gösterici olacak niteliktedir.

İnovasyonun Yayılması (Diffusion of Innovation)

Yeniliğin yayılması teorisi, yeniliğe uyum sürecini açıklayan bir teoridir. Yeniliğin yayılması teorisi, gelişen teknoloji ile değişen dünyaya uyum sağlama ve nasıl kullanılacağı hakkında bilgi sahibi olma konusunda yön göstermektedir. Rogers (1995) yayılmanın dört temel öğesini; yenileşme, iletişim kanalları, zaman ve sosyal sistem olarak tanımlamıştır.

Önceki koşullar ise şöyledir:

1. Önceki uygulamalar
2. Gereksinimleri/Sorunları Hissetme
3. Yeniliklere Açık Olma
4. Sosyal Sistemin Normları

Yeniliğe uyum ya da ret kararının verilmesinde, Rogers'ın (1995) modeline göre bilgi beş farklı aşamadan geçer. Bu aşamalar: bilgi, ikna olma, karar, uygulama ve doğrulamadır.

Bilgi aşamasında, yenilik hakkında ve yeniliğin işlevleri hakkında bilgi edinilir. İkna aşamasında, yeni bilgi değerlendirilerek, ona karşı olumlu ya da olumsuz bir tutum belirlenir. Karar aşamasında, birey yeniliği kullanıp kullanmayacağına karar verir. Eğer kullanmaya karar verirse uygulama aşamasına geçmiş olur. Doğrulama aşamasında ise aldığı uyum kararının sonuçlarını değerlendirir.

Stratejik Planlama

Yenilikçi eğitim teknolojisi uygulamalarını eğitim ve öğretime dahil eden eğitim kurumlarının başarılı bir yol haritası oluşturabilmeleri için kurum olarak stratejik planlama yapmaları ve bu planlamanın okul kültürü içerisinde herkes tarafından içselleştirilmesi oldukça önemlidir.

1. Vizyonel Liderlik

Stratejik planlamanın ilk aşamasında değişime liderlik eden okul yöneticileri önemli bir role sahiptir. Yöneticinin desteğini alamayan bir öğretmenin, teknoloji kullanımında başarılı olması çok zordur (Fullan, 2001).

Okul idaresinin:

- * Öğretmenlerinin teknoloji kullanımlarını destekleyen ve ihtiyaçlarını soran,
- * Öğretmenleri ve yöneticileri yeni teknolojileri takip etmeleri ve onları nasıl etkin kullanacaklarını öğrenmeleri konusunda çeşitli mesleki gelişim programlarını planlayan,

- * Öğrenme tabanlı bir okul kültürünü yaratan,
- * Kendi mesleklerinde dijital araç ve kaynakları amacına uygun ve sıklıkla kullanarak rol model oluşturan, bir 21. yüzyıl lider profilini yansıtmaları beklenmektedir.

2. Yenilikçi Öğrenme ve Öğretme

Öğrenme her öğrenci için kişiseldir. Öğretmenler öğrenme konusunda öncüdür ve öğrencilerini zor ve karmaşık görevlerde rehberlik ederler. Yenilikçi öğrenme ortamlarında eğitimin öğrenci merkezli mi yoksa teknoloji merkezli mi olduğu tartışılmalıdır.

Teknoloji merkezli eğitimde odak noktası kullanılan araçken öğrenci merkezli eğitimde öğrenciler nasıl öğrenir sorusuna yanıt olarak teknolojiden yararlanırlar.

Teknolojinin bir kurumda kullanımı ve yaygınlaşması, müfredatı başarılı bir şekilde entegre edildiği anlamına gelmez (Carr,1999).

Teknoloji entegrasyonu sürecinde iç ve dış etkenler olmak üzere iki temel engel vardır: İç etkenler öğretmenlerin tutumları, pedagojik düşünceleri ve değişime olan dirençleri; dış etkenler ise zaman, kaynak, eğitim ve yönetim desteği yetersizliğini kapsamaktadır (Ertmer, 1999).

Öğrencilerin 21.yy bilgi ve becerilerinin kazanımını destekleyecek şekilde öğrenme ortamlarının yeniden tasarlanması öğrenci merkezli bir eğitimde başarılı teknoloji entegrasyonu uygulamalarını destekleyecektir. Bu bağlamda sınıfların iletişim, işbirliği, eleştirel düşünce ve yaratıcılık becerilerini destekleyecek şekilde yeniden tasarlanmaları ve geleneksel sınıf düzeninin kaldırılması öngörülmektedir.

3. Sürekli Mesleki Gelişim

Öğretmenler mesleklerini devam ettirirken sürekli olarak birikim, deneyim ve paylaşımlarını sorguladıkları bir gelişim sürecindedirler. Bu gelişim süreci öğretmenlerin kariyerlerinde ilerlerken farklı tutumlar sergilemelerine sebep olmaktadır. Bakioglu'na (1996) göre öğretmenler kariyerlerinde beş farklı evreden geçmektedir. Öğretmenlerin deneyimledikleri bu kariyer evreleri mesleki gelişimde hangi alanlarda kendilerini geliştirmek istedikleri ile de yakından ilgilidir. Örneğin kariyer giriş evresinde olan bir öğretmenin sınıf yönetimi konusunda mesleki gelişim ihtiyacı varken, enerji, hırs, gayret gibi tutumların sergilendiği uzmanlık evresinde öğretmenlerin eğitim teknolojisi entegrasyonu gibi hedef koyduğu alanlarda ihtiyaçlarına yönelik mesleki gelişim taleplerinde oldukları söylenebilir.

Guskey'in (2002) öğretmen değişim modeli, öğretmenlerin ancak ihtiyaçları doğrultusunda aldıkları mesleki gelişim eğitimlerinden öğrendiklerini sınıf içerisinde uygulamaya döküp, öğrenci öğrenmesinde meydana gelen olumlu değişikliklerle içselleştirdiklerini söylemektedir.

Bu bağlamda ancak öğretmenlerin ihtiyaçlarına yönelik kurumlarda planlanan eğitim teknolojileri mesleki gelişim eğitimlerinin başarılı olması söz konusudur. Buna ek olarak eğitim ve öğretim ihtiyacına yönelik olmayan ve öğretmenin karar sürecine dahil edilmediği her teknoloji yatırımının başarısız bir deneyimle sonuçlanması kaçınılmazdır.

4. Ölçülebilir Başarı Kanıtları

Düzenli olarak bilgi toplanmalı ve gelişimi analiz edilmeli, başarı ölçümlenmelidir. Okullarda ya da sınıflarda kullanılan teknolojinin başarılı olup olmadığına nasıl karar verileceği üzerine düşünülmelidir. Ardından şu sorunun cevabı aranmalıdır:

Öğretmenlerimize teknoloji kullanımı ile ilgili eğitim aldırıyoruz, peki ya araştırma becerileri ile ilgili eğitim aldırıyor muyuz?

Öğretmenlerin sınıf içerisinde uyguladıkları teknolojinin sonuçlarını değerlendirebilmeleri için ölçme- değerlendirme yapmaları büyük önem taşımaktadır. Kurum, bu konuda uzmanlarla çalışabilir, ancak öğretmenlerin kendi sınıflarını eylem araştırmaları yaparak gözlemleyip değerlendirebilmesi eğitim-öğretim süresince daha etkili karar almalarında yardımcı olur.

5. Esnek Öğrenme Ortamları

Öğrenme ortamları teknolojinin sağladığı öğrenme fırsatlarını maksimuma getirecek şekilde tasarlanmalıdır. Öğrenme sadece sınıf içerisinde gerçekleşmez. Sınıf içinde ve dışında öğrencilerin işbirliği, yaratıcılık, iletişim ve eleştirel düşünce becerilerini geliştirecek ve farklı öğrenme deneyimlerini yaşamalarına fırsat verecek ortamların yaratılması, teknolojinin bu yenilikçi öğrenme ortamlarında öğrenmeye katkı sağlayacak en etkin şekilde kullanılması gerekmektedir.

1. Hareketli duvarlar (Sınıfı daraltır ve genişletir)
2. Beyaz tahta duvarlar (İlgiiyi değiştir)
3. Hafif, taşınabilir mobilya (Öğrenenlere öğrenme deneyimlerini yaşayacakları ortamı hazırlar)
4. Çoklu Ekran (Sınıfın önü ve arkası anlayışını kaldırır)
5. Aktiviteli dolaşım alanı (Hazırlıksız etkileşime fırsat verir)
6. Geniş çalışma alanı (Çoklu ve çeşitli aktivite yapma olanağı sunar)

İşlevsel Sabitlik (Functional Fixedness)

Bir şeyi sadece bilinen kullanımlarıyla değerlendirme, eski yöntemlere takılıp kalma ve yeni yaklaşımları görmeme durumudur. İşlevsel Sabitlik, yaratıcı düşünmenin karşıtı olarak görülmektedir

(Birch, 1945; German & Barrett, 2005). Öğretmenlerin işlevsel sabitliği aşmaları için kullanacakları teknoloji hakkında detaylı bilgi sahibi olmaları ve esnek davranabilmeleri gerekir. Teknoloji kullanımında, sezonun renklerine karar verir gibi son moda teknolojilere bakılıp karar verilmesi yanlış olacaktır. Elbette ki yeni teknolojiler kullanılmalıdır, ancak bunun gelişmiş güzel yapılması gerekir. Herhangi bir aracı kullanmadan önce öğretime katkısı araştırılmalıdır. Teknoloji kullanımında araçlar üzerine yoğunlaşmak, eğitimcileri hayal kırıklığına uğratacaktır. Tüketici olmak yerine tasarımcı olmaya yönelmek gerekmektedir; öğretmenler bunun için öğretim tasarımı modellerinden yararlanabilirler. Öğretim tasarımı süreç olarak ele alındığında; öğretimin kalitesini sağlamak için, öğrenme ve öğretim kuramlarından yararlanılarak ilerleyen sistematik bir geliştirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Akkoyunlu & Altun, 2008). Öğretmenler 1-2 saatlik ders için ASSURE modelinden yararlanabilirler. Kılavuz niteliğinde olan bu model sayesinde öğretmenler derslerini adım adım planlayabilirler.

Assure Modeli;

1. Öğrenci Analizi (Analyze learners)
2. Amaçları Belirleme (State Objectives)
3. Ortam ve Materyal Seçimi (Select Media and Materials)
4. Ortamı ve Materyalleri Kullanma (Utilize media and Materials)
5. Öğrenci Katılımını Sağlama (Require Learner Participation)
6. Değerlendirme ve Güncelleme (Evaluate and Revise)

SONUÇ

Eğitim teknolojilerinin tarihi incelendiğinde anlaşılacağı gibi kullanılan araçtan daha önemli olan o aracın nasıl kullanıldığıdır. Öğretmenlerin yeni teknolojiler hakkında yeterli bilgi sahibi olması ve ihtiyaç gördüğü durumlarda dersine etkili bir şekilde entegre etmesi büyük önem taşımaktadır. Eğitim kurumlarının doğru bir stratejik planlama ile başarılı eğitim teknolojisi uygulamalarının kurum içinde yaygınlaştırılmasını ve içselleştirilmesini sağlamaları mümkündür. Aksi takdirde kurumların yenilgin yayılması amacı ile planladıkları her teknoloji yatırımı öğretmenlerin ve öğrencilerin elinde eski geleneksel amaçlar çerçevesinde kullanılan kaynaklar olarak kalacak ve işlevsel sabitlik süreci kaçınılmaz olacaktır.

Kaynakça

- Akkoyunlu, B. Altun, A., ve Soylu, M. Y (2009). *Öğretim tasarımı*. Ankara: Maya Akademi.
- Alkan, C., (1995). "Eğitim Teknolojisi", Atilla Kitapevi. Ankara.
- Bakıoğlu, A. (1996). *Öğretmenlerin Kariyer Evreleri (Türkiye'de Resmi Lise Öğretmenleri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi 2. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirileri 18-20 Eylül 1996. İstanbul, Türkiye.*
- Birch, H. G. (1945). *The relation of previous experience to insightful problem-solving. Journal of Comparative Psychology*, 38, 367-383.
- Carr, Jr. V.H. (2001). *Technology adoption and diffusion*. <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/innovation/adoptiondiffusion.htm>.
- Ertmer, P. A. (1999). *Addressing first- and second-order barriers to change: Strategies for technology integration. Educational Technology Research and Development*, 47(4), 47-61.
- Fullan, M. (2001). *Leading in Culture of Change*. San Francisco: Jossey Badd.
- German T. & Barrett. H (2005) *Functional fixedness in a technologically sparse culture. Psych. Sci.* 16(1):1-5.
- Guskey, T. R. (2002). "Does It Make a Difference? Evaluating Professional Development", *Educational Leadership*. 59(6), 45-51.
- OECD ve Eurostat. *Oslo Kılavuzu, Yenilik Verilerinin Toplanması İçin İlkeler*. 3. Baskı. Tübitak, 2005.
- Rogers, M. E. (1995). *Diffusion of Innovations*(5th ed.), New York: The Free Press.

Sema Aksu OKTAY
Müzik Öğretmeni

EĞİTİMİN ABC'Sİ (LA Sİ DO) MÜZİK

Neden Müzik Eğitimi?

Müzik hep var mıydı?

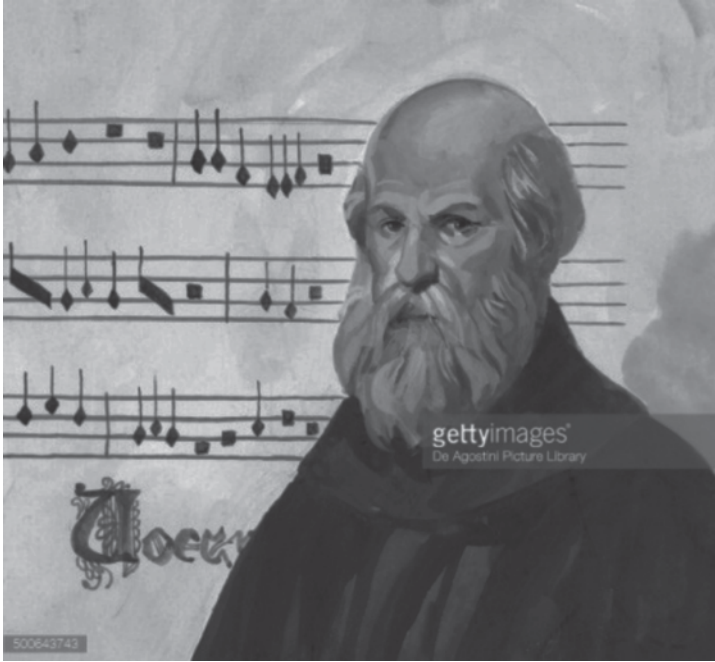
Müziğin nasıl doğduğunu, nasıl başladığını çok iyi bilmiyoruz. Ama ilk insanlarla birlikte başladığı tahmin edilmektedir. İki taşı birbirine vuran insan bir ses çıktığını, arka arkaya vurdukça bu sesin kulağa hoş geldiğini fark etmiş olabilir. Böylece ilk ritmik çalışmalar başlamıştır.

İlk insanlar haberleşmede, üzüntüde, sevinçte, ibadette değişik melodilerle duygularını belli etmişlerdir. Müzik onların hayatında önemli bir yer almıştır. Günümüzden 20.000 yıl önceki mağara resimlerinde müzik yapan insan resimleri görebiliriz.

Müzik hep var mıydı?

Modern notasyonun ortaya çıkışı 10.yüzyılın sonları 11.yüzyılın başlarıdır. İtalyan rahip Guido d'Arezzo tarafından ortaya atılmıştır.

Müzik Nedir?

Müziğin değişik tanımları yapılmıştır.

Kulağa hoş gelen seslere Müzik denir.

Müzik ses içinde bulunan gizli bir enerjidir. Kelimelerin ifade edemediği duyguları ortaya çıkarır ve tarif edilemez.

Diğer Derslerle İlişkisi:

Müzik eğitim müfredatındaki tüm derslerle ilişkilidir. Müzik tanımının içine tüm derslerin konuları girer. Sıralamak gerekirse:

- **MÜZİK MATEMATİK'TİR:** Müziğin ritmi belli uzunlukta vuruşlara ayrılmıştır. Her bir vuruşun bir değeri vardır.
- **MÜZİK FEN'DİR :** Sesin akustiği, sesin titreşimi, sesin yüksekliği, frekansı ses fiziği ile alakalıdır.
- **MÜZİK TARİHTİR:** Müzik çevre ve zamandan etkilenir. Her tarihsel dönemin farklı müzik akımları olmuştur.
- **MÜZİK YABANCI DİLDİR:** Çoğu müzik terimi İtalyanca veya Almanca dır. Aynı zamanda Müziğin semantiği (notasyonu) kurallara tam uyumlu evrensel bir dildir.
- **MÜZİK BEDEN EĞİTİMİDİR:** Enstrüman çalarken parmaklar arasında, eller arasında koordinasyon gerekir. Nefes çalışması yapılırken diyafram, mide ve göğüs kasları çalışır. Yapılan perküsyon çalışmaları bedensel hareket sağlar.

Müzik tüm bu derslerle ve hayatımızla alakalıdır. En önemlisi insan psikolojisi ile alakalıdır. Müzik mutluluk, enerji verir ve duygusal rahatlama sağlar. İşte tüm bu sebeplerden dolayı ben müzik öğretiyorum.

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE MÜZİK DERSLERİ

Çocuklar müziğe karşı çok duyarlıdır. Doğduklarından itibaren müzikal bir yaşantıya başlarlar.

Doğumla beraber sallanma, ninniler onlara ritmik deneyim kazandırır. Hatta anne karnında bile annenin dinlediği müziğe tepki gösterirler.

Bebek için tüm işitsel uyarılar önemlidir. Anne ve babalar müzik dinleterek bebeklerini müzikle tanıştırmalıdır. Çocuğun doğal olarak sahip olduğu, müzik, ritim ve dans eğilimi okul öncesi eğitimcileri için çok değerli ve önemli bir materyaldir. Okul öncesi müzik eğitiminin çocuğun zihinsel, motor, yaratıcı ve duygusal gelişimine katkısı vardır.

ANAOKULUNDA MÜZİK

Öncelikle anaokul müzik derslerinde şu tekniklere yer verilmelidir.

Ses dinleme ve ayırtetme,
Şarkı Söyleme,
Yaratıcı hareket ve dans,
Ritm,
Müzikli öykü.

ANAOKULUNDA MÜZİK

Derslere önce ısınma oyunu ile başlanır. Bu dakikalar dikkatlerinin en yoğun olduğu anlardır.

Eğer öğrencilerle yeni tanışıyorsanız :

Günaydın/ günaydın / Nasılsın/iyiyim

Senin adın nedir?/Senin adın nedir? Ali'dir/ Deren dir/ Atlas'tır / şeklinde öğretmen tek tek isimleri sayar ve böylece sınıf isimleri tekrar ederek hatırlamış olur.

İngilizce eğitim yapan okullarda İngilizce de söylenebilir.Farklı dillerde söylemek çocukların hoşlarına gider ve daha çok ilgilerini çeker.

Başka bir ısınma şarkısı da:

Merhaba, Günaydın nasılsın,

Merhaba; günaydın nasılsın

Merhaba, günaydın . nasılsın

Teşekkür ederim , İyiyim

Teşekkür ederim, İyiyim

Merhaba şarkısını vücut perküsyonu ile de söyleyebiliriz.

Mer- ha- ba, Na- sıl-sın

(el-gö-ğüs)
Na-sıl-sın bu- gün
(el-g-g) (diz-diz)
Na-sıl-sın bu- gün ba-kim
(el-gö-ğüs-diz-diz- şık-şık)
Bu çalışmalarından biriyle derse başlanır.

Dersimize şarkı öğretimi ile devam edilir. Şarkının öğretimi sırasında ritim çubukları kullanılmalıdır. Ritim çubukları dersin başında yerde hazır olmalıdır. Bu pozisyona dinlenme pozisyonu denir. Şarkı önce CD den çalınır. Öğretmen tarafından söylenir. Öğrencilere sözlerin arasında dört kez ritim çubuklarını çalmaları istenir.

I Like to play the sticks
I like to play the sticks
Play them very quietly
Play them very loudly
Everyday anyway
I like to play
I like to play the sticks
I like to play the sticks.
Any kind of weather
when we're all together.
I like to.

Müzikli oyun öğrenme ve oynama o yaştaki öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştiren, onların yeteneklerini ortaya çıkaran etkili bir çalışmadır. Anaokulda uygulanabilecek diğer aktivitelerden biride masalları anlatıp onları canlandırmak ve ardından şarkılarını öğretmektir. Şarkının resmini yapma etkinliği de çok severek eğlenerek yaptıkları bir etkinliktir.

İLKÖĞRETİM MÜZİK ÇALIŞMALARI

1. ve 4. sınıflara örnek müzik dersi aktiviteleri:

MÜZİK DERSİ PLANI BİR YEMEK MENÜSÜ GİBİDİR:

İŞTAH AÇICI: Isınma aktivitesi ile derse başlanır. Bu aktivitelerle öğrencilerin derse hazırlanması sağlanır. Ayrıca dersin başında mutlaka bir ders haritası tahtaya yazılmalı veya yansıtılmalıdır.

MÜZİK DERSİ HARİTASI:

ISINMA – AKTİVİTE – ÇALGI- BİTİŞ OYUNU

ANA YEMEK: Hedeflenen sonuçları verecek çeşitli aktiviteler öğrencilere yaptırılır. Yaptırılan aktivite dersin konusuyla bağlantılıdır. Konunun pekişmesine yardımcı olur. Sınıf koşullarına göre bireysel ya da grup çalışması halinde yaptırılır.

TATLI: Ders sonunda öğretilen konuyla ilgili sorular sorularak genel bir değerlendirme yaptırılır. Durulma aktivitesi ile ders bitirilir.

ISINMA aktivitesi bölümünde: Öğretmen notaları çalar bu notalar kime çıktıysa, onlar sesi verirler ve notaları portedeki yerlerine yazarlar.

Aktivite bölümünde öğretmen Mİ notası alan öğrencilerden birini çağırır. Gelen öğrenci yer portesinde yerini bulur ve basar. Sıra ile tüm notalar gelir ve yerlerini bulurlar.

Ode To Joy parçası çalınırken adı söylenen nota hareket eder.

Kendi şarkını oluşturma.

AMAÇ: Öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmek.

Orff çalışma müziklerinden seçilen bir müzik dinletilir. Önceden Şarkı sözleri öğrencilere dağıtılır. Melodi lalala şeklinde söylenir. Melodi öğrenildikten sonra dağıtılan sözlerden bu melodiye uygun şarkı yazmaları istenir. Müzik eşliğinde herkesin yazdığı sözler söylenir. Ortaya çok yaratıcı çalışmalar çıkar. Bu çalışma öğrencileri çok mutlu eden çalışmalardan biridir.

Yabancı dilde şarkı öğretme çalışması

AMAÇ: Dünya müziklerini tanımak, Dünya çocuklarının oynadığı oyunları öğrenmek. Örneğin Afrika'nın KONGO ülkesinden bir çocuk şarkısı seçilir. Önce şarkının hikayesi öğrencilere anlatılır. Ve şarkı öğretmen tarafından çalınır, söylenir. Tekrar yoluyla şarkı öğretilir

KAN SEN SEN SEN / KALENGULA /TITI /KALENGULA
KA BA KA DAS SA/ KA BI DI KA DA NO NI/
MOA NA TSCHi TA LO NI/MOA NA TSCHi TO LO NI
FI LI LA PO

Sözleri sözcük sözcük kartlara yazılır. Yere konur. Önce tamamı söylenir ardından tek tek sözcüklerin arkası çevrilir. Öğrencilere söylenir. Hatırlamaya çalışırlar. Böylece şarkı sözlerini öğrenirler. Oyunla şarkıyı öğrenmiş olurlar.

Ritim enstrümanlarıyla eşlik.

AMAÇ: Ritim duygularını geliştirmek, enstrümanların ses farklarını anlamak.

Farklı heceye farklı enstrümanla vererek anlamayı pekiştirmek.

YA-PO- I / YA YA / YEEEE/ YA-PO -I / YA-YA / YE/ YA PO I/ YA YA /YA PO I /TU KI
TU KI/ YA PO I /TU KITU KI / YE (TEF: MARAKAS, RITİM ÇUBUK ve BALON)

Bu çalışmada öğrenciler gruplara ayrılır. Her gruba ayrı bir ritim çalgısı verilir. Bazı öğrencilere balonlar ve ritim çubukları verilir. Her çalgının eşlik edeceği hece söylenir. Sırası gelen çalgı çalar ve sözleri söyler. Ortaya güzel bir kombinasyon çıkar. Ritim aletlerinden çıkan ses farklılıklarını da duymuş olurlar.

Ritim tekrarı her derste yapılabilecek çok eğlenceli bir etkinliktir. Her grup kendi ritmini çalar. Arada BONIBON ritmi hep birlikte çalınır. Öğretmen Bongo ile çalarak onlarda çubuk veya teflerle tekrar edebilirler.

TOP OYUNU: Müzik eşliğinde top elden ele dolaşır. Müzik durduğunda top elinde kalan topu havaya atıp iki kere el çırpıp tutarlar. Kim düşürürse yanar. Bu oyun ders sonlarında oynatılabilecek dikkat toplayıcı ve ritmik bir oyundur.

DERSLERDE MÜZİSYEN TANITIMLARI:

Çocuklar müzisyenlerin hayatlarını çok merak ederler. Her yaşta müzisyenlerle ilgili bilgiler verilebilir. Müzisyenlerin hayatından kısa ve öz olarak bahsedilmelidir. Mutlaka resimler gösterilmelidir.

Besteci ile ilgili beş önemli bilgi belirleyip anlatmak yeterli olacaktır.Örneğin doğduğu yer, kaç yaşında müziğe başladığı, yaşadığı yer ve bestelerinden örnekler.

İLERİ SINIFLARDA MÜZİK ÇALIŞMALARI

Tüm bu aktiviteleri Anaokuldan başlayarak tüm sınıf seviyelerinde zorlaştırarak, eklemeler yaparak uygulayabiliriz.

Derse katılan, katkı sağlayan bir öğrenci daha mutlu olur. Mutlu oldukça daha dikkatli ve yaratıcı olur. İlköğretimde müzikten zevk alan öğrenciler, ortaokulda enstrüman öğrenmeye daha hazır ve istekli olurlar.

Sonuç olarak Eğitimin ABC'si (LA-Sİ-DO) müzik hayatı seven, dikkatli, duyarlı, nazik ve yaratıcı çocukları dünyaya kazandırmamızı sağlar.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

MUSIC a Course by Marcus Weeks

ORFF Education Notes by Dough Goodkin

KinderMusic Course Notes MusicLand School California USA.

Enka Okulları İlkbahar Öğretmenler Konferansı Notları

Müzikoloji Kitabı – Onur Erol

ENKA Okulları Eğitim Notları - Benal Tanrısever

ORFF Eğitim Notları – Avusturya Liseliler Vakfı

Şimdi hep birlikte ÇİKOLATA şarkısıyla kapatalım.

ÇİKO ÇİKO LA LA Çİ KO Çİ KO TA TA ÇİKOLA ÇİKOTA ÇİKOLATA
SENİ YEDİĞİM GÜNDEN BERİ
TADINA KAPTIRDIM KENDİMİ
İSTİYORSAN GÜLMİYİ YE MUTLU HİSSET KENDİNİ
ÇİKO ÇİKO LA LA Çİ KO Çİ KO TA TA
ÇİKOLA ÇİKOTA ÇİKOLATA
İSTER SICAK İÇ İSTER YE
İSTERSEN SÜR EKMEĞE
EVDE YOLDA HER YERDE
ÇİKOLATA HER GÜN SENİNLE
ÇİKO ÇİKO LA LA Çİ KO Çİ KO TA TA
ÇİKOLA ÇİKOTA ÇİKOLATA

Müzik dolu bir eğitim hayatı dileklerimle.

Prof. Dr. Gıyasettin DEMİRHAN

*Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü*

HAREKET KÜLTÜRÜ VE SPOR

İnsan, varoluşundan günümüze dek, yaşam savaşı, diğer bir deyişle varoluşunu sürdürme çabası içerisinde kendini yeniden yaratırken, ürettiklerini biriktirmeye başlamış ve içinde bulunduğu koşullardan hoşnut olmayarak, sürekli bir kalkınma çabası sergileyegelmiştir. Bu bağlamda kalkınma, ileriye dönük değişimin ürünüdür ve sonlu değildir. Çünkü, yapımız gereği bulunduğumuz koşullardan ya hoşnut değiliz ya da onlarla yetinmek istemiyoruz (Ertürk, 1979:1). Yaşam koşullarını sürekli iyileştirme isteğimiz bunun temel gerekçesidir ve bu çaba ileride de sürecektir.

Biyo-kültürel ve toplumsal özelliklere sahip olan insan (Ertürk, 1979:3), varlığını sürdürme çabasının dışına taşıdığına, toplumsallık boyutunu öne çıkarmış, insanlaşma süreci (Kuçuradi, 1988) içerisinde kültürel birikim sağlamıştır. Böylece insan, her alanda olduğu gibi, beden eğitimi ve spor alanında da kültürel birikim sağlayarak, fiziksel kültür, hareket kültürü ve beden kültürü ifadelerinin alan yazında yer almasını sağlamıştır.

Bu ifadeler sadece Beden Eğitimi ve Spor dersi kapsamındaki etkinlikleri değil, performans sporu ve rekreasyon etkinliklerini de kapsar. Kirk (1999), bunu; "spor, fiziksel rekreasyon ve egzersizden oluşan, bedensel uygulamalar sonucu ortaya çıkan, bireye ve bedene yönelik bir yargı içeren anlamlarla ilgilenen bir söylem" şeklinde ifade eder. Grössing, (1991)'e göre de insan, kültür yaratan bir varlık olduğundan, beden eğitimi ve spor beden kültürü için bir yoldur ve bu, kültürün kapsadığı etkinlikler çocukların biyolojik, psikolojik ve toplumsal yapılanmalarında da rol oynar.

Düzenli ve amaçlı hareket etmeyi öğrenmek ve sürdürmek hareket kültürünün özüdür ve temel hareket becerilerinden spor dalına özgü becerilere kadar olan sürecin her aşamasında "hareket etme alışkanlığı" kazanmak için çaba harcanır. Bu çaba önemlidir çünkü yeterince hareket etmezsek, bu eksikliğe bağlı olarak bir takım rahatsızlıklar oluşabilir, bunlara bağlı olarak da yaşam kalitemizde düşme görülür. Düşünün ki, dünyadaki ölüm nedenlerinin başında alkol, sigara, şişmanlık ve hareketsizlik gelmektedir. İnsanlar çok fazla televizyon izlemektedirler, çocukların TV ve bilgisayar başındaki harcadıkları zaman bundan daha fazladır. Genç ve çocukların çok azı sağlıklı yaşam tavsiyelerine uymaktadırlar. Türkiye'de de hareketsizlik ve aşırı şişmanlıkta artış görülmektedir (TCSB, 2014). Kentlerde yaşayan çocukların kırsal alanda yaşayanlardan daha şişman oldukları araştırma sonuçları ile belgelenmiştir (Kin İşler ve diğerleri, 2009).

Bu sorunların çözümündeokuldaki «Oyun ve Fiziki Etkinlikler» ve«Beden Eğitimi ve Spor» dersleri ile ders dışı etkinlikler, düzenli hareket etme alışkanlığı oluşturmaya ve bu alışkanlıklara dahil olmaya temel oluşturabilir. Çünkü, okulda “fiziksel olarak eğitilip, fiziksel okur yazarlığa” sahip olan bireyin yaşamı süresince her tür fiziksel etkinliğe katılma olasılığı yüksektir. Bu durum, “Oyun ve Fiziki Etkinlikler” ve “Beden Eğitimi ve Spor” derslerinin istenilen nitelikte işlenmesi, teknolojinin verimli kullanımı, sürekli mesleki gelişim, araç-gereç ve hacimlerin yeterli olması ve etkin bir modelin takip edilmesi üst düzeye çıkarılabilir. Bu bağlamda, günümüzde en çok kabul gören modellerden birisi “Sosyoekolojik Model”dir. Çünkü, sosyoekolojik model; birey, sosyal çevre, okul ve yakın çevreyi kapsamaktadır vepaydaşlar arasında etkin işbirliğini öngörmektedir. Oyun ve Fiziki Etkinlikler ile Beden Eğitimi ve Spor derslerine ilişkin öğretim programlarında da bu modelin önerildiği görülmektedir. Modelin alana uyarlanması aşağıdaki şekilde önerilebilir (TTK Başkanlığı, 2016: <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72>, Giriş tarihi: 16.02.2016):

Birey: Fiziksel etkinlik ve spor alanındaki tercihleri/yatkınlıkları, bilgi ve beceri düzeyi, motivasyonu, sağlık ve fiziksel gelişim düzeyi vb.

Sosyal çevre: Aile ve arkadaş çevresinin fiziksel etkinlik, oyun ve sporlara destek düzeyi, okul spor kulübü, diğer spor destekleri, fiziksel etkinlik, oyun ve sporla ilgili sosyal paylaşım grupları, sosyal çevre normları vb.

Okul ve yakın çevre: Çevredeki ve okuldaki fiziksel etkinlik, oyun ve spor için fiziki olanaklar, okuldaki ve yakın kütüphanelerdeki fiziksel etkinlik, oyun ve sporla ilgili eğitim teknolojileri vb olanaklar.

Modelin uygulanmasında aileler merkezi rol üstlenirken, beden eğitimi ve spor ile sınıf öğretmenleri temel dayanak ve güdüleyici olarak yer almaktadırlar. Bir işi yapmada temel dayanak ve güdüleyici olmak etkin katılım, iyi uygulayıcılık, araştırmacılık ve esneklik gerektirir. Bundan dolayı, öğretmenler“araştıran öğretmen” özelliklerine sahip olmalı ve “eylem araştırması” yapabilmelidir. Çünkü eylem araştırması araştırma ve uygulamayı bir araya getirir, öğretmenlerin günlük problemleri ile ilişkilidir ve kuramsal araştırma alanlarındakilerden farklıdır. Öğretmen eylem araştırmasını sınıflarındaki öğretimin kalitesini yükseltmek için yaparlar. Bunu yapan öğretmen “Araştıran Öğretmen” dir. Bu bağlamda araştıran öğretmen; “mevcut bilgilerini yeni olanaklarla ve yeni dünya ile karşılaştırıp günümüz şartlarına uyarlayan, dünyada olanların farkında olan, öğrenmek, araştırma yapmak ve kendini geliştirmekten hoşlanan, merak eden ve sorgulayan, farklı şeyleri ve yenilikleri takip ederek öğrencilerine bu yenilikleri okul ortamında kazandırmaya çalışan, neyi yaparsa çocuğun daha iyi bir düzeye geleceği konusunda, düşünen, kitapların ve denenmişlerin ötesinde çaba gösteren, rutinlerin, emirlerin, standartların, tanımlanmış görevlerin dışına çıkan öğretmen” (Demirhan, 2011), şeklinde tanımlanabilir.

Öğretmenler dışındaki diğer paydaşlar ise destekleyici konumdadırlar. Bu bakış açısı çerçevesinde, eğer bireylere yaşam boyu fiziksel etkinlik ve beden kültürü alışkanlığı kazandırılırsa; katılımcı birey, katılımcı aile üyeleri, katılımcı akran grupları ve katılımcı toplumun oluşumuna katkı sağlanabilir. Bu bakımdan çocuk ve gençlerin “fiziksel olarak eğitilmiş ve fiziksel olarak etkin” (Fishburne ve Hickson, 2016; NASPE, 2004) bireyler olarak yetişmelerisağlanabilir. Bu durum, gereksinim duyulan ve istenen beceri, bilgi ve tutumların bireyler tarafından kazanılması ve okulların bu kazanımları destekleyici ortamları hazırlamaları ile olanaklıdır. NASPE (2004) ve Fishburne ve Hickson (2016)’a göre fiziksel olarak eğitilmiş birey; çeşitli fiziksel etkinlikler için gerekli becerileri öğrenmiştir, fiziksel uygunluğa sahiptir, düzenli olarak fiziksel etkinliklere hoşlanarak katılır, fiziksel etkinliklere katılımın yararlarını ve doğurgularını bilir, fiziksel etkinlik ve onun sağlıklı yaşam tarzına olan katkısına değer verir, fiziksel etkinliğin bireysel ve toplumsal gelişime olan katkısını anlar, fiziksel etkinlik süresince bireysel ve toplumsal sorumluluk gösterir. Bu ilkeler genellikle okul program standartlarında/çıktılarında ve buna paralel olarak da kazanımlarda detaylı şekilde açıklanır. Oyun ve Fiziki Etkinlikler ile Beden Eğitimi ve Spor derslerinin öğretim programları incelendiğinde, sözü edilen özellik ve uygulama önerilerinin yeterince varolduğu görülür. Bu bağlamda programın iki ana boyutu vardır. Birincisi; “Hareket etkinliği; hareket kavramları, hareket becerileri, hareket stratejileri/taktikleri”, ikincisi; “Aktif ve sağlıklı yaşam; kültürel birikimlerimiz/değerlerimiz, düzenli fiziksel etkinlik, fiziksel etkinlik kavramları/ilkelere”dir. Bu boyutlar“Öz-yönetim becerileri, sosyal beceriler ve düşünme becerileri”ile desteklenmektedir. Aktif ve sağlıklı yaşam; fiziksel etkinlik, kavramlar ve ilkeler, kültürel birikimimiz ve değerlerimiz; Hareket yetkinliği; hareket kavramları, hareket strateji ve taktikleri, çok yönlü hareket becerilerinden, yaşam becerileri ise, düşünme, sosyal ve öz-yönetim becerilerinden oluşmaktadır. Bu başlıklar altında yer alan kazanımlar, etkinlikler ve ölçme-değerlendirme boyutları ile desteklenmektedir (TTK Başkanlığı, 2016: <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72>, Giriş tarihi: 16.02.2016).

Konu biraz da felsefi boyutta ele alınacak olursa “hareket ve spor eğitiminin, salt beden eğitimi ya da spor dallarının ve her tür egzersizin mekanik basamaklarını öğretmek değil, insanın bütünsel eğitimi için gerekli araç ve eylem” olduğu söylenebilir. Bu çerçevede okullarda beden eğitimi ve spor etkinlikleri, bireyin bütünsel eğitimi amacıyla yaptırılırken, Rousseau’nun dediği gibi, “çocuğun çocuk olarak keşfi“, Pestalozzi’nin çocukta kalbin, kafanın ve elin birlik içinde eğitimi“ (Orhun, 1991) ilkeleri de gözardı edilmemelidir. Çünkü, büyüme ve gelişme hem biyolojik hem de toplumsal süreçleri içerir. Eğitim bütünlüğü içinde, bireyin ve toplumun gereksinimleri salt biyolojik makine ve kimyasal destek ya da varolan kültürün gelecek kuşaklara aktarılması temelinde ele alındığında önemli eksiklikler de ortaya çıkabilir. Önemli olan, bireyin gelişimi ve yaşamsal mutluluk çerçevesinde bütünsel bir dengenin sağlanmasıdır. Bu denge, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel boyutları kapsayıcı şekilde olmalıdır.

Sonuç olarak, her tür hareket etkinliği ve spor; salt beden eğitimi ya da spor dallarının ve her tür egzersizin mekanik olarak öğretilmesi değil, insanın bütünsel eğitimi için gerekli araç ve eylemlerdir. Bu nedenle, “anneler-babalar, öğretmenler ve yöneticiler korkmayın! Her tür hareket eğitimi kapsamında yer alan ders içi ve dışı etkinlik çocuk ve gençlerin sağlıklı gelişimlerine hizmet eder. Akademik başarıyı düşürmez, aksine destekler...”

Kaynakça

Demirhan, G. (2010). *Physical education teacher education as a learner in a changing world. ECSS Annual Congress, 23-26 June, Antalya, Turkey.*

Ertürk, S.. (1979). *Eğitimde Program Geliştirme.*Ankara:Yelkenetepe Yayınları.

Fishburne, J.F.& Hickson, C. (2016).*What is the relationship between physical education and physical activity?* http://www.phecanada.ca/sites/default/files/advocacy_tools/PE_PA.pdf (Giriş Tarihi: 22.02.2016).

Grössing S. (1991). *Beden-spor-hareket! Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu Bildirileri.* Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Kin İşler, A. And the others (2009). *Physical activity levels and patterns of 11-14 year-old Turkish Adolescence, Adolescence, 44.176, 1005-15.*

Kirk, D. (1999). *Physical culture, physical education and relational analysis , Sport, Education and Society, 4:1, 63-73, DOI: 10.1080/1357332990040105.*

Kuçuradi, İ. (1988). *Uludağ Konuşmaları.* Ankara: Türk Felsefe Kurumu.

NASPE (2004). *Moving into the future, national standards for physical education.* McGraw-Hill Higher Education.

Orhun A. (1991). *Beden eğitimi dersinden okul spor dersine. 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu (19-21 Aralık) Bildiri Kitabı.* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Okul İçi Beden Eğitimi, Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, 59-68.

Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü. (2014). *Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması 2010. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü.* Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü.

TTK Başkanlığı.(2016). <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72>, (Giriş tarihi: 16.02.2016).

INTEL MAKER ATÖLYESİ

Türkiye Özel Okullar Derneği'nin Antalya'da düzenlediği etkinlikte Intel ve Maker Çocuk olarak öğretmenler için Intel Edison atölyesi gerçekleştirildi.

Maker Hareketi (Maker Movement), Teknoloji ile "kendin yap" kültürünün birleşmesinden oluşan, dünyada hızla yayılan bir akımdır. Maker Hareketi kapsamında bir kişi kendine maker diyorsa o kişi maker'dır. Yemek yapmaktan, model uçak yapmaya, elektronik devreler ve motorlar aracılığı ile yapılan bir model araçtan, 3 boyutlu yazıcılar ile basılan ve üretilen her ürün, süs eşyası, takı, oyuncak aslında maker hareketi kapsamında, maker ruhu ile yapılmış kabul edilebilir. Maker Hareketi öncülerinden Dale Dougherty'nin tanımına göre, "Maker ruhunun" temelinde rekabet yerine paylaşım, para yerine yetenek, yoğun ezber bilgi yerine deneyim vardır.

Teknolojik üretim yapmak için artık silikon vadisinde olmamız gerekmiyor. Elektronikçi olmayanlar için tasarlanmış elektronik kartlar sayesinde hem IoT ürünleri, hem de hayatımızı farklı yönlerde kolaylaştıracak yenilikler hızlıca yapılabiliyor. Özellikle çocukların bunu anlayabilmesi, önümüzdeki dönemin çalışan ve tüketicileri olacakları için çok önemli. Biliyoruz ki bir öğretmen aslında hareketin yüzlerce çocuğa yaygınlaşmasını sağlayacak.

Bir gün boyunca 3 farklı seansta yaklaşık 100 eğitime, Intel Edison'lar yardımı ile akıllı ürün yapmanın incelikleri gösterildi. Yaklaşık 2 saat süren atölyelere, maker hareketinin dönüştürücü etkisini anlatarak başlandı. Daha sonra hands-on atölyelerde Intel Edison kartların çeşitli özelliklerini ve sensör kitini kullanarak, eğitimcilere yeni ürün geliştirmenin, bu tip geliştirme kartları ile artık ne kadar kolay olduğunu gösterildi.

OKUL ve EĞİTİM

SONUÇ BİLDİRGESİ

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ XV. GELENEKSEL EĞİTİM SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

(Okul ve Eğitim)
(28-30 Ocak 2016, Antalya)

Türkiye Özel Okullar Derneği tarafından düzenlenen “Okul ve Eğitim” temalı XV. Geleneksel Eğitim Sempozyumu Antalya Kaya Riu Palazzo Otel’de 28-30 Ocak 2016 tarihlerinde Bakanlık bürokratları, özel öğretim kurumlarını temsil eden dernek başkanları, Uluslararası Bakalorya (IB) Avrupa-Afrika-Ortadoğu Bölgesi Başkanı, yurtdışından gelen yabancı akademisyenler, ülkemizin önde gelen üniversitelerinden bilim insanları, eğitim uzmanları, yazılı ve görsel basın mensupları, özel okul kurucu, yönetici ve öğretmenlerinden oluşan 1200’ün üzerinde katılımcı ile 3 gün boyunca 11 salonda eş zamanlı konferans, panel ve çalışmalarla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca eğitim ve öğretimle ilgili ürün ve hizmetler sağlayan firmalar fuar alanında dünyada eğitim alanındaki en son gelişmeleri yansıtan ürün ve hizmetlerini katılımcılara sunmuşlardır.

Bu yıl “Okul ve Eğitim” gibi çok geniş kapsamlı bir tema seçilmesi sayesinde eğitimle profesyonel olarak ilgilenen bürokrat, okul kurucusu, yöneticisi, öğretmen, akademisyen gibi farklı paydaşların hepsi için ortak bir platform yaratılmış oldu ve büyük resmin görülmesi sağlandı. 15. Eğitim Sempozyumunda eğitim konferanslarında geleneksel olarak ele alınan pedagojik konuların yanı sıra, eğitimin etkin bir şekilde düzenlenmesi ve yürütülmesinde okul kurucusu, yöneticisi gibi farklı paydaşları ilgilendiren okul mimarisi, yönetimi, işletmeciliği, insan kaynakları, finansman ve yatırımları gibi konular ele alınmış ve eğitim hakkının, herkesi kapsamı, bireysel farklılıkları ve özel eğitim gereksinimlerini gözetmesi, bireyin gelişimine bütüncül yaklaşması gereği vurgulanmıştır.

Açılış konuşması sırasında Uluslararası Bakalorya Avrupa-Afrika-Orta Doğu Başkanı tarafından uluslar arası eğitimin akademik standartlar ve ölçme kadar iletişim ve farkındalıkla uluslararası bakış açısı kazandırarak dünya barışına da hizmet ettiği, ve Türk IB okullarının ortalamasının denklik sorunlarına rağmen dünya ortalamasının üzerinde olduğu belirtilmiştir.

Çağımızda değişen öğrenen profili eğitim alanındaki şartları ve görüntüyü de değiştirmiştir. Artan iletişim ve bilgi edinme fırsatları sayesinde eğitimde disiplinler arası ve transdisipliner bir evrilme yaşanmış, zaman ve mekan içinde bütünü anlamlandırma önem kazanmıştır. Teorik bilginin yanında uygulamalı eğitim, kavramsal düzeyde pekiştirici etkiye sahiptir ve yaratıcılığı artırır.

Bu nedenle öğrencilere ilgi alanlarını çeşitlendirebilecekleri ve daha katılımcı olabilecekleri, deneyimleyerek, sosyalleşerek ve teknolojiyle aktif etkileşim içinde problemlere bütüncül çözümler geliştirebilecekleri, tasarladıkları çözümleri sürekli olarak güncelleyebilecekleri ortamlar sağlanmalıdır.

Sanat ve sporun bilişsel ve duyuşsal özellikleri olumlu etkilediği kanıtlanmıştır. Bu nedenle, her çocuğun kendi potansiyelini geliştirebilmesi için okulların sadece bilişsel becerilere ağırlık vermemesi, sanat, müzik ve atletik becerileri de önemsemesi gerekmektedir.

Bunun için de eğitimcilerin alışkanlıkları sorgulayarak nitelikli alternatiflerle değiştirmeleri, dijital gereçlerin ve sosyal medyanın gücünü dizginlemeyi öğrenmeleri ve uygulamalarını etik kurallar içinde gerçekleştirerek model olmaları gerektiği kabul edilmiştir.

Okullarda gelişim odaklı kültürün oluşturulması okul yöneticilerinin bilgi, beceri ve uygulama yeterliliklerine, öğretmenlerin işlerindeki ve insan ilişkilerindeki uzmanlıklarına, birlikte öğrenme sürecini kolaylaştıracak lider yöneticilerin varlığına bağlıdır. Bu nedenle eğitimcilerin mesleki gelişimlerini sürdürmeleri önemlidir ve sürekli olarak desteklenmelidir.

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

Gümüşsuyu Mah. İnönü Cad. Zambak Apt.
No: 7 K: 5 Taksim - Beyoğlu - İSTANBUL / TURKEY
TEL: 0212 249 00 00 (pbx) FAKS: 0212 249 00 10
info@tozok.org.tr / www.tozok.org.tr